

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Τμήμα: «Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών»

Π.Μ.Σ.: «Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Σπουδές»

Ειδίκευση: «Διεθνές Δίκαιο και Διπλωματικές Σπουδές»

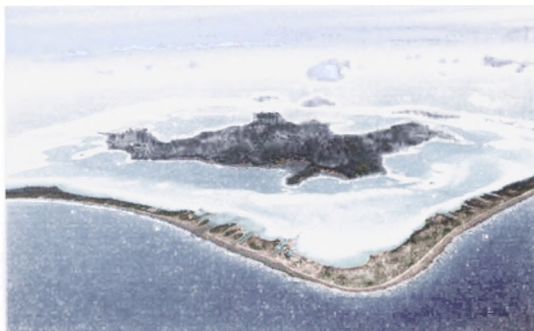
Επιβλέπων καθηγητής: Κύριος Στ. Περράκης.

Διπλωματική Εργασία της: Ζιοπούλου Θεοδώρας

A.M. 1209 M 078

➤ Θέμα Διπλωματικής Εργασίας:

«Ζητήματα οριοθέτησης θαλασσίων ζωνών νησιωτικών περιοχών και Διεθνές Δίκαιο: προσέγγιση μέσα από την νομολογία διεθνών δικαιοδοτικών οργάνων»

Αθήνα, Σεπτέμβριος 2011

ΖΙΟΠΟΥΛΟΥ ΘΕΟΔΩΡΑ

MET
210

Περιεχόμενα

Περιεχόμενα.....	2
Συνοτομογραφίες.....	4
Εισαγωγή	5
Μέρος Α΄	7
<i>Νομικό πλαίσιο οριοθέτησης θαλασσίων ζωνών σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο.</i>	7
<i>A1. Το καθεστώς των νησιών και των αρχιπελαγικών κρατών.....</i>	7
1. Το καθεστώς των νησιών	7
1.1. Ιστορική εξέλιξη	7
1.1.1. Συνδιάσκεψη Κωδικοποίησης του 1930 στη Χάγη	7
1.1.2. Τέσσερις Συμβάσεις της Γενεύης του 1958.....	7
1.1.3. Προπαρασκευαστικές εργασίες της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982).....	9
1.2. Φυσικά νησιά	11
1.2.1. Ορισμός του νησιού σύμφωνα με το άρθρο 121 παρ.1 της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982)	11
1.3. Τεχνητά νησιά.....	11
1.4. Ύφαλοι (Reefs)	14
1.5. Αβαθή/σκόπελοι (Low-tide elevations)	14
2. Το καθεστώς των αρχιπελαγικών κρατών.....	15
2.1. Ιστορική εξέλιξη	15
2.2. Ορισμός των αρχιπελαγικών κρατών.....	17
2.3. Αρχιπελαγικές γραμμές βάσης.....	17
2.4. Το νομικό καθεστώς των αρχιπελαγικών κρατών	19
2.5. Τα δικαιώματα τρίτων κρατών στα αρχιπελαγικά ύδατα	20
<i>A2. Οριοθετήσεις θαλασσίων ζωνών.....</i>	23
1. Οριοθέτηση αιγιαλίτιδας ζώνης	23
1.1. Κανόνες οριοθέτησης	23
1.1.1. Όρια αιγιαλίτιδας ζώνης	25
1.1.2. Εύρος αιγιαλίτιδας ζώνης	26
1.2. Δικαιώματα των παράκτιων κρατών.....	29
2. Οριοθέτηση Υφαλοκρηπίδας.....	30
2.1. Σύμβαση για την Υφαλοκρηπίδα (1958)	31
2.1.1. Κανόνες Οριοθέτησης.....	31
2.2. Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982)	32
2.2.1. Κανόνες οριοθέτησης	33
2.2.2. Δικαιώματα των παράκτιων κρατών.....	34
3. Οριοθέτηση Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (ΑΟΖ)	35
3.1. Ορισμός και πλάτος ΑΟΖ.....	36
3.2. Δικαιώματα των παράκτιων κρατών.....	37
3.3. Δικαιώματα τρίτων κρατών	38
4. Οριοθέτηση θαλασσίων ζωνών νησιών.....	38
4.1. Σύμβαση της Γενεύης για την αιγιαλίτιδα ζώνη (1958)	38
4.2. Ιστορική εξέλιξη της υφαλοκρηπίδας των νησιών	39
4.2.1. Σύμβαση της Γενεύης για την Υφαλοκρηπίδα του 1958.....	40

4.2.2.	Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982)	41
4.2.2.1.	Το καθεστώς των νησιών	41
4.2.2.2.	Εξαίρεση άρθρο 121 παρ.3 της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982)	41
4.3.	Εθιμικό δίκαιο	41
A3.	Επίλυση Διαφορών	43
1.	Μέσα και διαδικασίες	43
1.1.	Επιτροπή Συνδιαλλαγής.....	44
2.	Υποχρεωτικές διαδικασίες συνεπαγόμενες υποχρεωτικές αποφάσεις ..	45
Μέρος Β΄	46
	Οριοθέτηση θαλασσίων ζωνών μεταξύ κρατών- διεθνής πρακτική και νομολογία	46
1.	Υποθέσεις οριοθέτησης Υφαλοκρηπίδας:	46
1.1.	Υπόθεση Υφαλοκρηπίδας της Βόρειας Θάλασσας (1969),.....	46
1.1.1.	Σχετικές περιστάσεις.....	48
1.1.2.	Κριτήριο φυσικής προέκτασης	49
1.1.3.	Αρχή της ευθυδικίας/ επιείκειας	50
1.1.4.	Το θέμα των νησιών.....	52
1.2.	Υπόθεση για την Οριοθέτηση Ηπειρωτικής Υφαλοκρηπίδας μεταξύ Ηνωμένου Βασιλείου της Μ. Βρετανίας και Βόρειας Ιρλανδίας και της Δημοκρατίας της Γαλλίας (1977),	53
1.3.	Υπόθεση Ηπειρωτικής Υφαλοκρηπίδας στο Αιγαίο Πέλαγος μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας (1978),.....	58
1.3.1.	Οι θέσεις των δυο χωρών.....	59
1.3.2.	Αποφάσεις Συμβουλίου Ασφαλείας ΟΗΕ και ΔΔΧ	60
1.4.	Απόφαση της Επιτροπής Συνδιαλλαγής για τη οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας μεταξύ Ισλανδίας και του νορβηγικού νησιού Jan Mayen (1981),.....	62
1.5.	Υπόθεση Υφαλοκρηπίδας Τυνησίας και Λιβυκής Αραβικής Τζαμαχίριας (1982),.....	64
1.6.	Υπόθεση Υφαλοκρηπίδας Λιβυκής Αραβικής Τζαμαχίριας και Μάλτας (1985),.....	69
2.	Υποθέσεις οριοθέτησης θαλασσίων ζωνών:	73
2.1.	Διαιτησία για την οριοθέτηση του Θαλασσίου Ορίου μεταξύ Γουϊνέας και Γουϊνέας-Μπισσάου (1985).....	73
2.2.	Διαφορά Καναδά- Γαλλίας για τις θαλάσσιες ζώνες των νησιών Saint Pierre et Miquelon (1992),.....	75
3.	Υποθέσεις οριοθέτησης Υφαλοκρηπίδας και ζωνών αλιείας:	78
3.1.	Υπόθεση της Οριοθέτησης του Θαλάσσιου Συνόρου στην Περιοχή του Κόλπου του Maine (1984)	78
3.2.	Υπόθεση της Θαλάσσιας Οριοθέτησης στην περιοχή μεταξύ Γροιλανδίας και Jan Mayen, μεταξύ Δανίας και Νορβηγίας (1993),	80
4.	Υποθέσεις οριοθέτησης Υφαλοκρηπίδας και Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (ΑΟΖ):	82
4.1.	Υπόθεση για το ηπειρωτικό και θαλάσσιο όριο μεταξύ Καμερούν και Νιγηρίας (2002),	82
4.2.	Υπόθεση Θαλάσσιας Οριοθέτησης μεταξύ Ρουμανίας και Ουκρανίας (2009),.....	83

5.	Υποθέσεις εδαφικής κυριαρχίας και οριοθέτησης θαλασσίων ζωνών:	86
5.1.	Υπόθεση των νησιών Minquiers και Ecrehos (1953).....	86
5.2.	Υπόθεση περί της χερσαίας, νησιωτικής και θαλάσσιας διαφοράς μεταξύ Ελ Σαλβαδόρ και Ονδούρας (1992)	88
5.3.	Διαφορά Υεμένης- Ερυθραίας ως προς την εδαφική κυριαρχία και την οριοθέτηση θαλασσίων ζωνών (1996-1999)	90
5.4.	Υπόθεση θαλασσίων ζωνών και εδαφικά ζητήματα Κατάρ και Μπαχρέιν (2001),.....	92
5.5.	Υπόθεση Εδαφικών και Θαλάσσιων Ζητημάτων μεταξύ Νικαράγουα και Ονδούρας στην Καραϊβική Θάλασσα (2007),	97
6.	Γενικές παρατηρήσεις	101
6.1.	νησιά κοντά στις ακτές	102
6.2.	νησιά πολύ απομακρυσμένα	103
Συμπεράσματα.....		104
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ		105
ΑΡΘΡΑ.....		108
ΔΙΕΘΗΣ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ		109
<i>Αποράσεις του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης.....</i>		<i>109</i>
<i>Αποράσεις Διαιτητικών Δικαστηρίων.....</i>		<i>110</i>
ΔΙΕΘΝΗ ΚΕΙΜΕΝΑ/ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ.....		110
ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ		111
ΧΑΡΤΕΣ		112

Συντομογραφίες

ΑΟΖ	Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη
ΔΔΧ	Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης
ΚτΕ	Κοινωνία των Εθνών
ΟΗΕ	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
ν.μ.	ναυτικά μίλια
παρ.	παράγραφος

Εισαγωγή

Το καθεστώς των νησιωτικών περιοχών ορίζεται στην Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας του 1982 καθώς και ποιες θαλάσσιες ζώνες αναγνωρίζονται στα νησιά. Το ζήτημα που ανακύπτει είναι ποιά πρακτική ακολουθούν τα κράτη και πώς επιλύονται τυχόν διαφορές τους, αναφορικά με ζητήματα θαλασσίων οριοθετήσεων, στα διάφορα διεθνή δικαιοδοτικά όργανα.

Η οριοθέτηση θαλασσίων ζωνών, ιδιαίτερα όταν υπάρχουν διάσπαρτα νησιά μεταξύ των γειτονικών κρατών, αποτελεί ένα περίπλοκο ζήτημα καθώς εγείρει ζητήματα κυριαρχίας και οικονομικών συμφερόντων. Επίσης επηρεάζει δραματικά τις σχέσεις των γειτονικών κρατών λόγω των αντικρουόμενων συμφερόντων τους καθώς επιθυμούν όλο και πιο διευρυμένα θαλάσσια σύνορα. Αυτό εξηγεί και τις μακροχρόνιες διαπραγματεύσεις των κρατών ώστε να καταλήξουν στην Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας του 1982.

Όμως οι δυσκολίες εφαρμογής και ερμηνείας των διατάξεων της Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας καθώς και η αδυναμία εξεύρεσης μιας από κοινού λύσης κατά τις διμερείς διαπραγματεύσεις των κρατών για την οριοθέτηση των μεταξύ τους θαλασσίων ζωνών, οδηγούν τα κράτη να παραπέμψουν τις διαφορές τους και να εναποθέσουν τις ελπίδες τους στα διάφορα δικαιοδοτικά όργανα με ποιο σύνηθες το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης.

Σκοπός της εργασίας είναι να μελετηθεί το καθεστώς των νησιωτικών περιοχών μέσα από την Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982), την νομολογία των δικαιοδοτικών οργάνων, καθώς και από την πρακτική των κρατών. Θα επιχειρηθεί μια συγκριτική μελέτη της νομολογίας ώστε να γίνει κατανοητό πώς το Διεθνές Δικαστήριο και τα Διεθνή Διαιτητικά όργανα αντιμετωπίζουν τις εκάστοτε περιπτώσεις οριοθέτησης νησιωτικών περιοχών και εν γένει τα νησιά σε σύγκριση με τα ηπειρωτικά εδάφη καθώς έχει παρατηρηθεί σε ορισμένες υποθέσεις αναγνώριση μειωμένης επήρειας σε νησιά ή και παραμερισμός τους ώστε να υπάρχει δίκαιη λύση για τους δυο διάδικους.

Η μεθοδολογία που θα ακολουθηθεί θα είναι η χρήση των πρωτογενών πηγών, πρώτον οι Συμβάσεις της Γενεύης (1958) και η Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας

(1982) και δεύτερον η νομολογία του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης και οι Διαιτητικές Αποφάσεις.

Η εργασία χωρίζεται σε δυο μέρη. Στο πρώτο μέρος αναλύεται το νομικό πλαίσιο οριοθέτησης θαλασσιών ζωνών, σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο. Πιο συγκεκριμένα, ξεκινάει με την μελέτη του καθεστώτος των νησιών και των αρχιπελαγικών κρατών, όπως διαμορφώθηκε μέσα από τις Συμβάσεις. Στην συνέχεια εξετάζονται οι κανόνες οριοθέτησης της αιγιαλίτιδας ζώνης, της υφαλοκρηπίδας και της ΑΟΖ για τις ηπειρωτικές και τις νησιωτικές περιοχές. Τέλος γίνεται αναφορά στο σύστημα επίλυσης διαφορών, όπως διαμορφώνεται μέσα από την Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982).

Στο δεύτερο μέρος αναλύεται η οριοθέτηση των θαλασσιών ζωνών μεταξύ των κρατών μέσα από την διεθνή πρακτική και την νομολογία. Συγκεκριμένα θα μελετηθούν οι Αποφάσεις του ΔΔΧ και των Διαιτητικών Δικαστηρίων στις διάφορες υποθέσεις, ως προς τις μεθόδους οριοθέτησης των θαλασσιών ζωνών των νησιών και γενικότερα της αντιμετώπισης τους σε σχέση με τα ηπειρωτικά εδάφη.

Μέρος Α΄

Νομικό πλαίσιο οριοθέτησης θαλασσιών ζωνών σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο

ΑΙ. Το καθεστώς των νησιών και των αρχιπελαγικών κρατών

1. Το καθεστώς των νησιών

1.1. Ιστορική εξέλιξη

1.1.1. Συνδιάσκεψη Κωδικοποίησης του 1930 στη Χάγη

Πριν από τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο τα νησιωτικά εδάφη αντιμετωπίζονταν ως αδιαίρετο κομμάτι της εδαφικής κυριαρχίας των παράκτιων κρατών, γεγονός που τους απέδιδε ίδια δικαιώματα με τα ηπειρωτικά εδάφη. Το εθιμικό δίκαιο δεν έκανε καμία διάκριση μεταξύ των ηπειρωτικών και των νησιωτικών εδαφών. Τα νησιωτικά εδάφη είχαν δυο κυρίαρχα χαρακτηριστικά. Πρώτον ο φυσικός τους χαρακτήρας, δηλαδή λαμβάνονταν υπόψη μόνο οι φυσικές εξάρσεις του βυθού και όχι οι τεχνητές και δεύτερον η δυνατότητά τους να παραμένουν μόνιμα, ακόμα και με τη μέγιστη παλίρροια, πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας.¹

1.1.2. Τέσσερις Συμβάσεις της Γενεύης του 1958

Η περίπτωση των νησιωτικών εδαφών αναφέρεται στην πρώτη και στην τέταρτη Σύμβαση της Γενεύης του 1958, δηλαδή στη Σύμβαση για την Αιγιαλίτιδα και την Συνορεύουσα Ζώνη και στην Σύμβαση για την Υφαλοκρηπίδα και αποδίδει σε αυτά ίσα δικαιώματα με εκείνα των ηπειρωτικών εδαφών.

Συγκεκριμένα το άρθρο 10 παρ.1 της Σύμβασης για την Αιγιαλίτιδα και την Συνορεύουσα Ζώνη ορίζει το νησί ως *μια φυσική έκταση ξηράς που περικλείεται από*

¹ Βλ. Τσάλτας Γρ., Κλάδη-Ευσταθοπούλου Μ., πρόλογος Ροζάκης Χρ., τόμος Ι: *Το διεθνές καθεστώς των θαλασσών και των ωκεανών : διεθνής πολιτική, διεθνές δίκαιο, διεθνής οργάνωση*, εκδ. Ι. Σιδέρης, Αθήνα 2003, σελ. 305.

ύδατα και παραμένει πάνω από αυτά ακόμη και με την μέγιστη παλίρροια.² Οποιοσδήποτε άλλος σχηματισμός ξηράς, ο οποίος δεν έχει μόνιμη βάση πάνω από την επιφάνεια του νερού ή μπορεί να υπάρξει με τεχνητή παρέμβαση του ανθρώπου πάνω από την επιφάνεια του νερού, δεν μπορεί να υπολογιστεί ως νησί. Αυτό ισχύει και στην περίπτωση που υπάρχει φάρος πάνω σε τέτοιους σχηματισμούς ξηράς και ο οποίος παραμένει πάνω από την επιφάνεια του νερού μόνο με τεχνητή παρέμβαση του ανθρώπου, καθώς για τον χαρακτηρισμό ως νησί υπολογίζεται η βάση του, που βρίσκεται κάτω από την επιφάνεια του νερού και όχι ο ίδιος ο φάρος καθ' αυτός. Για αυτό τον λόγο δεν αναγνωρίζεται αιγιαλίτιδα ζώνη στους συγκεκριμένους φάρους.³

Τα δικαιώματα των νησιών σε συνάρτηση με την αιγιαλίτιδα ζώνη, δίνονται στην δεύτερη παράγραφο του ίδιου άρθρου. Πιο συγκεκριμένα, αναγνωρίζεται στα νησιά μόνο αιγιαλίτιδα ζώνη και όχι συνορεύουσα ζώνη, η μέτρηση της οποίας γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων της Σύμβασης όπως ισχύουν και για τα ηπειρωτικά εδάφη⁴. Η παραπάνω διάταξη δεν κάνει διάκριση ανάμεσα στα νησιωτικά εδάφη τα οποία αποτελούν μέρος της επικράτειας ενός κράτους και στα νησιωτικά εδάφη τα οποία σχηματίζουν μια συστάδα νησιών και αποτελούν ένα ανεξάρτητο κράτος, τα οποία αργότερα με την Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας του 1982 θα ονομαστούν «αρχιπελαγικά κράτη».⁵

Εκτός από την αιγιαλίτιδα ζώνη, αναγνωρίστηκε στα νησιά και υφαλοκρηπίδα. Σύμφωνα με την δεύτερη παράγραφο του πρώτου άρθρου της Σύμβασης της Γενεύης για την Υφαλοκρηπίδα του 1958, ότι ισχύει στη πρώτη παράγραφο για τα ηπειρωτικά εδάφη, ισχύει και «στο βυθό και το υπέδαφος των ανάλογων υποθαλάσσιων περιοχών που είναι παρακείμενες των ακτών των νησιών.»⁶ Συγκεκριμένα η πρώτη παράγραφος μνημονεύει για την Υφαλοκρηπίδα ότι «αφορά το βυθό και το υπέδαφος των υποθαλάσσιων περιοχών που είναι παρακείμενες των

² **Convention on the Territorial Sea and the Contiguous Zone, Geneva, 29 April 1958, Article 10**, "1. An island is a naturally-formed area of land, surrounded by water, which is above water at high-tide"

³ Βλ. Τσάλτας Γρ., Κλάδη-Ευσταθοπούλου Μ., πρόλογος Ροζάκης Χρ., τόμος Ι: *Το διεθνές καθεστώς των θαλασσών και των ωκεανών : διεθνής πολιτική, διεθνές δίκαιο, διεθνής οργάνωση*, εκδ. Ι. Σιδέρης, Αθήνα 2003, σελ. 307 και σημ. 694.

⁴ **Convention on the Territorial Sea and the Contiguous Zone, Geneva, 29 April 1958, Article 10**, "2. The territorial sea of an island is measured in accordance with the provisions of these articles."

⁵ Βλ. Τσάλτας Γρ., Κλάδη-Ευσταθοπούλου Μ., πρόλογος Ροζάκης Χρ., τόμος Ι: *Το διεθνές καθεστώς των θαλασσών και των ωκεανών : διεθνής πολιτική, διεθνές δίκαιο, διεθνής οργάνωση*, εκδ. Ι. Σιδέρης, Αθήνα 2003, σελ. 307 και σημ. 695.

⁶ **Convention on the Continental Shelf, Geneva, 29 April 1958, Article 1**, "(b) to the seabed and subsoil of similar submarine areas adjacent to the coasts of islands."

ακτών αλλά βρίσκονται πέραν της αιγιαλίτιδας ζώνης, με βάθος 200 μέτρα ή και πέρα αυτού, μέχρι το σημείο όπου το βάθος των υπερκείμενων υδάτων επιτρέπει την εκμετάλλευση των φυσικών πόρων των εν λόγω περιοχών.»⁷

Σύμφωνα με όσα αναφέρθηκαν παραπάνω παρατηρείται ενδυνάμωση του καθεστώτος των νησιών. Αργότερα το ΔΔΧ στην απόφαση Υπόθεση Υφαλοκρηπίδας της Βόρειας Θάλασσας (1969), θα αποδώσει στα τρία πρώτα άρθρα της Σύμβασης της Γενεύης για την Υφαλοκρηπίδα του 1958 χαρακτήρα *jus cogens*, δηλαδή χαρακτήρα εθιμικού δικαίου που ισχύει για όλα τα κράτη, ανεξάρτητα αν είναι συμβαλλόμενα μέρη της Σύμβασης.

1.1.3. Προπαρασκευαστικές εργασίες της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982)

Κατά τις προπαρασκευαστικές εργασίες της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας, παρατηρήθηκε από ορισμένες ομάδες κρατών υποβίβαση της θέσης των νησιών και προσπάθεια μείωσης των ήδη κατοχυρωμένων δικαιωμάτων τους, στηριζόμενες σε διάφορους παράγοντες, όπως η γεωγραφική τους θέση, είτε η αδυναμία συντήρησης ανθρώπινης ζωής, είτε η μικρή τους έκταση, είτε η μη δυνατότητα διατήρησης οικονομικών δραστηριοτήτων.⁸

Ορισμένα κράτη υποστήριζαν ότι θα έπρεπε να γίνει διάκριση ανάμεσα σε νησιά, νησίδες και βράχους. Συγκεκριμένα στην δεύτερη Συνεδρίαση που έγινε στο Καράκας από τις 20 έως στις 29 Αυγούστου 1974, κατατέθηκε πρόταση με την μορφή σχεδίων άρθρων, από την Αλγερία και 13 άλλα κράτη με θέμα το καθεστώς των νησιών, όπου γινόταν διάκριση ανάμεσα σε νησιά και των μικρότερων των νησιών εκτάσεις, δηλαδή νησίδες, βράχοι και ξέρες (ύφαλοι). Σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ.1 των σχεδίων άρθρων, νησί είναι μια τεράστια φυσικά σχηματισμένη περιοχή ξηράς που περιβάλλεται από νερό, η οποία βρίσκεται επάνω από το νερό στο πιο ψηλό σημείο της πλημμυρίδας (*high tide*), νησίδα είναι ένας μικρότερος τέτοιος σχηματισμός (παρ.2) ενώ βράχος είναι βραχώδης ανύψωση του εδάφους που περιβάλλεται από νερό

⁷ *Ibid*, Article 1, "(a) to the seabed and subsoil of the submarine areas adjacent to the coast but outside the area of the territorial sea, to a depth of 200 metres or, beyond that limit, to where the depth of the superjacent waters admits of the exploitation of the natural resources of the said areas;"

⁸ Βλ. Τσάλτας Γρ., Κλάδη-Ευσταθοπούλου Μ., πρόλογος Ροζάκης Χρ., τόμος Ι: Το διεθνές καθεστώς των θαλασσών και των ωκεανών : διεθνής πολιτική, διεθνές δίκαιο, διεθνής οργάνωση, εκδ. Ι. Σιδέρης, Αθήνα 2003, σελ. 310.

και βρίσκεται πάνω από το νερό στο πιο ψηλό σημείο της πλημμυρίδας (παρ.3).⁹ Επίσης τέθηκαν και άλλα χαρακτηριστικά γεωγραφικής, γεωλογικής και γεωμορφολογικής φύσεως που έπρεπε να ληφθούν υπόψη.¹⁰

Στο ίδιο πλαίσιο κινήθηκε και η Ρουμανία, η οποία πρόβαλε το κριτήριο συγκεκριμένης έκτασης για την διάκριση ανάμεσα σε νησιά και νησίδες. Συγκεκριμένα στα σχέδια άρθρων σχετικά με τον ορισμό και το καθεστώς που ισχύει για νησίδες και νησιά δήλωσε ότι *μια νησίδα είναι μια φυσική ανύψωση της ξηράς, λιγότερο από ένα τετραγωνικό χιλιόμετρο, που περιβάλλεται από νερό και βρίσκεται πάνω από την επιφάνεια του νερού κατά την παλίρροια, ενώ ένα νησί είναι μεγαλύτερο από ένα τετραγωνικό χιλιόμετρο.*¹¹ Άρα μια νησίδα είναι μικρότερη από ένα νησί.

Η Τουρκία από την πλευρά της, στα σχετικά σχέδια άρθρων, εισάγει και το κριτήριο του πληθυσμού. Συγκεκριμένα δήλωσε ότι *ένα νησί, το οποίο βρίσκεται στην οικονομική ζώνη ή στην υφαλοκρηπίδα ενός άλλου κράτους, δεν θα έχει δική του οικονομική ζώνη ή υφαλοκρηπίδα, εάν η έκταση του και ο πληθυσμός του δεν είναι τουλάχιστον το ένα δέκατο της συνολικής έκτασης και πληθυσμού του κράτους στο οποίο ανήκει.*¹²

Τελικά όμως η Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας υιοθέτησε ένα ενιαίο ορισμό για τα νησιά, χωρίς να γίνεται διαβάθμιση σε νησίδες. Εξαιρέση αποτελεί η αναφορά του βράχου, όπως θα δούμε στην συνέχεια, χωρίς όμως να δίνεται ο ορισμός του.

⁹ Extract from the Official Records of the Third United Nations Conference on the Law of the Sea, Volume III (Documents of the Conference, First and Second Sessions), Document A/CONF.62/C.2/L.62/Rev. 1, *Algeria, Dahomey, Guinea, Ivory Coast, Liberia, Madagascar, Mali, Mauritania, Morocco, Sierra Leone, Sudan, Tunisia, Upper Volta and Zambia: draft articles on the regime of islands, Article I, 1. An island is a vast naturally formed area of land, surrounded by water, which is above water at high tide. 2. An islet is a smaller naturally formed area of land, surrounded by water, which is above water at high tide. 3. A rock is a naturally formed rocky elevation of ground, surrounded by water, which is above water at high tide.*

¹⁰ *Ibid*, Article 2 par. 3 b, “Their geographical configuration and their geological and geomorphological structure.”

¹¹ *Ibid*, Document A/CONF.62/C.2/L.53, *Romania: draft articles on definition of and regime applicable to islets and islands similar to islets*, “Article I. 1. An islet is a naturally formed elevation of land (or simply an eminence of the sea-bed) less than one square kilometer in area, surrounded by water, which is above water at high tide. 2. An island similar to an islet is a naturally formed elevation of land (or simply an eminence of the sea-bed) surrounded by water, which is above water at high tide, which is more than one square kilometre but less than . . . square kilometres in area, which is not or cannot be inhabited (permanently) or which does not or cannot have its own economic life.

¹² *Ibid*, Document A/CONF.62/C.2/L.55 *Turkey: draft articles on the regime of islands*, “Article 3, 2. An island situated in the economic zone or on the continental shelf of other States shall have no economic zone or continental shelf of its own if it does not contain at least one tenth of the land area and population of the State to which it belongs.”

1.2. Φυσικά νησιά

1.2.1. Ορισμός του νησιού σύμφωνα με το άρθρο 121 παρ.1 της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982)

Ενώ στην Σύμβαση για την Αιγιαλίτιδα και την Συνορεύουσα Ζώνη (1958) το άρθρο το οποίο αναφέρεται στα νησιά, βρίσκεται στο μέρος που ασχολείται με τα όρια της αιγιαλίτιδας ζώνης, στην Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982) υπάρχει ειδικό μέρος, το μέρος VIII, το οποίο αναφέρεται μόνο στο καθεστώς των νησιών.

Ο ορισμός του νησιού δίδεται στο άρθρο 121 παράγραφος 1 της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας του 1982. Σύμφωνα με αυτό, *νησί είναι μια φυσικά σχηματισμένη περιοχή ξηράς, που περιβρέχεται από νερό και βρίσκεται πάνω από την επιφάνεια του νερού κατά την μέγιστη πλήμμη.*¹³

Με αυτό τον νομικό ορισμό εξαιρούνται από την έννοια του νησιού, πρώτον οποιοδήποτε σχηματισμοί ακόμα και φυσικοί που υπερκαλύπτονται από το χειμερινό κύμα, όπως για παράδειγμα οι σκόπελοι¹⁴, δεύτερον τα τεχνητά νησιά, τα οποία δεν αποτελούν φυσικούς σχηματισμούς, τρίτον, λόγω του γεγονότος ότι η Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας εφαρμόζεται σε θαλάσσιες περιοχές, εξαιρούνται τα νησιά που βρίσκονται σε λίμνες, για παράδειγμα το νησάκι της λίμνης των Ιωαννίνων και ποταμούς, καθώς τα νησιά αυτά υπάγονται στο καθεστώς του χερσαίου εδάφους. Ειδικά για τα νησιά που βρίσκονται σε διεθνείς ποταμούς ισχύουν ειδικοί κανόνες.¹⁵

1.3. Τεχνητά νησιά

Πριν από την υιοθέτηση της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982) η μόνη αναφορά σε τεχνητά νησιά γινόταν στην Σύμβαση της Γενεύης για την Υφαλοκρηπίδα του 1958 και συγκεκριμένα στο άρθρο 5 παρ. 2 όπου τα κράτη έχουν

¹³ United Nations Convention on the Law of the Sea, (UNCLOS), (Montego Bay, 10 December 1982), PART VIII, REGIME OF ISLANDS, Article 121, Regime of islands, “1. An island is a naturally formed area of land, surrounded by water, which is above water at high tide.”

¹⁴ United Nations Convention on the Law of the Sea, (UNCLOS), (Montego Bay, 10 December 1982), PART II, TERRITORIAL SEA AND CONTIGUOUS ZONE, Section 2. Limits of the Territorial Sea, Article 13, Low-tide elevations, “1. A low-tide elevation is a naturally formed area of land which is surrounded by and above water at low tide but submerged at high tide.”

¹⁵ Βλ. Ιωάννου Κ., Στρατή Α., *Δίκαιο της θάλασσας*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα. Αθήνα-Κομοτηνή 2000. σελ.215.

το δικαίωμα, να κατασκευάσουν και να διατηρήσουν στην υφαλοκρηπίδα εγκαταστάσεις για εξερεύνηση και εκμετάλλευση των φυσικών πόρων.¹⁶ Στην Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982) δεν υπάρχει ορισμός των τεχνητών νησιών. Άλλωστε όπως αναφέρει και ο Καθηγητής Εμ. Ρούκουνας ο όρος «τεχνητά νησιά» είναι αδόκιμος καθώς δεν υπάγονται στο καθεστώς των νησιών. Θα μπορούσε τότε το κάθε κράτος να κατασκευάζει τεχνητά νησιά για να διευρύνει την αιγιαλίτιδα ζώνη και την υφαλοκρηπίδα του. Ένας ορισμός που θα μπορούσε να δοθεί είναι *μόνιμες εγκαταστάσεις από μέταλλο, ξύλο ή τσιμέντο που έχουν τη βάση τους στο βυθό και δημιουργούνται από τον άνθρωπο, είτε για λόγους επιστημονικούς, είτε για την έρευνα και την εκμετάλλευση της υφαλοκρηπίδας.*¹⁷

Με την υιοθέτηση της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982) αναδύεται το δικαίωμα τοποθέτησης τεχνητών νησιών, εγκαταστάσεων και κατασκευών, συμφυές προς το δικαίωμα των γεωτρήσεων, για την εκμετάλλευση των φυσικών πόρων της υφαλοκρηπίδας ή για την εξυπηρέτηση λειτουργικών και οικονομικών λόγων για τους οποίους έχει θεσπιστεί η ΑΟΖ. Συγκεκριμένα το άρθρο 60 παρ. 1 και 2 της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982), το οποίο αφορά την ΑΟΖ, δηλώνει ότι *το κράτος έχει το αποκλειστικό δικαίωμα να κατασκευάζει, να επιτρέπει και να ρυθμίζει την κατασκευή, την εκμετάλλευση και τη χρήση: τεχνητών νησιών, εγκαταστάσεων και κατασκευών, επί των οποίων έχει αποκλειστική δικαιοδοσία καθώς επίσης και για το καθορισμό των τελωνειακών, φορολογικών, υγειονομικών, ασφαλιστικών και μεταναστευτικών νόμων και κανονισμών.* Το κράτος οφείλει να γνωστοποιεί την δημιουργία των παραπάνω εγκαταστάσεων και να εξασφαλίζει τη συντήρηση μόνιμων μέσων για τη σηματοδότηση τους (άρθρο 60 παρ.3). Επίσης το κράτος δικαιούται να εγκαταστήσει ζώνες ασφαλείας γύρω από τις εγκαταστάσεις αυτές, ώστε να λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα, για την ασφαλή ναυσιπλοΐα καθώς και για την ασφάλεια των τεχνητών νησιών, εγκαταστάσεων και κατασκευών (άρθρο 60 παρ. 4). Το πλάτος των ζωνών ασφαλείας καθορίζεται από το κράτος, αλλά δεν πρέπει να υπερβαίνει τα 500 μέτρα, γύρω από τις εγκαταστάσεις,

¹⁶ **Convention on the Continental Shelf, Geneva, 29 April 1958, Article 5,** “2 Subject to the provisions of paragraphs 1 and 6 of this article, the coastal State is entitled to construct and maintain or operate on the continental shelf installations and other devices necessary for its exploration and the exploitation of its natural resources, and to establish safety zones around such installations and devices and to take in those zones measures necessary for their protection”

¹⁷ Βλ. Ρούκουνας Ε., Διεθνές Δίκαιο ΙΙ. Το κράτος και το έδαφος -Το δίκαιο της θάλασσας, εκδ. Αντ. Ν. Σάκουλα, Αθήνα 2006, σελ. 124.

μετρούμενο από κάθε σημείο των εξωτερικών τους άκρων και πρέπει να γνωστοποιείται δεόντως (άρθρο 60 παρ. 5). Οι ζώνες αυτές δεν πρέπει να παρεμποδίζουν τη χρήση θαλασσιών οδών που θεωρούνται ζωτικές για την διεθνή ναυσιπλοΐα (άρθρο 60 παρ. 7). Τέλος η πιο σημαντική διάταξη είναι η παράγραφος 8 του άρθρου 60 όπου αναφέρει ότι τα τεχνητά νησιά, εγκαταστάσεις και κατασκευές δεν διέπονται από το καθεστώς των νησιών, δεν έχουν δική τους αιγιαλίτιδα ζώνη και η παρουσία τους δεν επιδρά στην οριοθέτηση της αιγιαλίτιδας ζώνης, της ΑΟΖ ή της υφαλοκρηπίδας.¹⁸

Σύμφωνα με το άρθρο 80 της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982), το άρθρο 60 εφαρμόζεται *mutatis mutandis* σε τεχνητά νησιά, εγκαταστάσεις και κατασκευές που βρίσκονται στην υφαλοκρηπίδα.¹⁹

Τα παραπάνω ισχύουν στην περίπτωση που οι εγκαταστάσεις αυτές βρίσκονται στην ανοικτή θάλασσα. Εάν βρίσκονται όμως μέσα στην αιγιαλίτιδα ζώνη του παράκτιου κράτους τότε υπάγονται στο εσωτερικό του δίκαιο.²⁰

¹⁸ *Ibid*, Article 60, *Artificial islands, installations and structures in the exclusive economic zone*, "1. In the exclusive economic zone, the coastal State shall have the exclusive right to construct and to authorize and regulate the construction, operation and use of: (a) artificial islands; (b) installations and structures for the purposes provided for in article 56 and other economic purposes; (c) installations and structures which may interfere with the exercise of the rights of the coastal State in the zone. 2. The coastal State shall have exclusive jurisdiction over such artificial islands, installations and structures, including jurisdiction with regard to customs, fiscal, health, safety and immigration laws and regulations. 3. Due notice must be given of the construction of such artificial islands, installations or structures, and permanent means for giving warning of their presence must be maintained. 4. The coastal State may, where necessary, establish reasonable safety zones around such artificial islands, installations and structures in which it may take appropriate measures to ensure the safety both of navigation and of the artificial islands, installations and structures. 5. The breadth of the safety zones shall be determined by the coastal State, taking into account applicable international standards. Such zones shall be designed to ensure that they are reasonably related to the nature and function of the artificial islands, installations or structures, and shall not exceed a distance of 500 metres around them, measured from each point of their outer edge, except as authorized by generally accepted international standards or as recommended by the competent international organization. Due notice shall be given of the extent of safety zones. 7. Artificial islands, installations and structures and the safety zones around them may not be established where interference may be caused to the use of recognized sea lanes essential to international navigation. 8. Artificial islands, installations and structures do not possess the status of islands. They have no territorial sea of their own, and their presence does not affect the delimitation of the territorial sea, the exclusive economic zone or the continental shelf."

¹⁹ *Ibid*, PART VI, *Continental Shelf, Article 80, Artificial islands, installations and structures on the continental shelf*, "Article 60 applies *mutatis mutandis* to artificial islands, installations and structures on the continental shelf."

²⁰ Βλ. Ρούκουνας Ε., Διεθνές Δίκαιο ΙΙ, *Το κράτος και το έδαφος -Το δίκαιο της θάλασσας*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2006, σελ. 125.

1.4. Ύφαλοι (Reefs)

Η περίπτωση των υφάλων αναφέρεται στο άρθρο 6 της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας του 1982. Σύμφωνα με αυτό, στην περίπτωση νησιών που βρίσκονται πάνω σε κοραλλιογενείς ατόλλες ή που περιστοιχίζονται από υφάλους, η γραμμή βάσης για τη μέτρηση του εύρους της αιγιαλίτιδας ζώνης, είναι η προς τη θάλασσα γραμμή της κατώτατης ρηχίας των υφάλων, όπως προσδιορίζεται στους ναυτικούς χάρτες που είναι επίσημα αναγνωρισμένοι από το παράκτιο κράτος.²¹

1.5. Αβαθή/σκόπελοι (Low-tide elevations)

Το άρθρο 13 της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982), ορίζει τα αβαθή ως φυσικές ανυψώσεις εδάφους που περιβάλλονται από θάλασσα και κατά τη μέγιστη ρηχία βρίσκονται πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας, ενώ κατά την μέγιστη πλήμμη, κάτω από την θάλασσα. Όταν τα αβαθή βρίσκονται, εν λόγω ή εν μέρει, σε απόσταση που δεν υπερβαίνει το πλάτος της αιγιαλίτιδας ζώνης από το ηπειρωτικό έδαφος ή από ένα νησί, η γραμμή της μέγιστης ρηχίας των αβαθών αυτών, μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως γραμμή βάσης, για τη μέτρηση του πλάτους της αιγιαλίτιδας ζώνης. Όταν όμως τα αβαθή βρίσκονται εξ ολοκλήρου σε απόσταση που υπερβαίνει το πλάτος της αιγιαλίτιδας ζώνης από το ηπειρωτικό έδαφος ή από ένα νησί, δεν έχουν δική τους αιγιαλίτιδα ζώνη.²²

²¹ Ibid, PART II, Territorial sea and Contiguous Zone, Section 2. Limits of the Territorial Sea, Article 6, Reefs, "In the case of islands situated on atolls or of islands having fringing reefs, the baseline for measuring the breadth of the territorial sea is the seaward low-water line of the reef, as shown by the appropriate symbol on charts officially recognized by the coastal State."

²² Ibid, PART II, Territorial sea and Contiguous Zone, Section 2. Limits of the Territorial Sea, Article 13, Low-tide elevations, "1. A low-tide elevation is a naturally formed area of land which is surrounded by and above water at low tide but submerged at high tide. Where a low-tide elevation is situated wholly or partly at a distance not exceeding the breadth of the territorial sea from the mainland or an island, the low-water line on that elevation may be used as the baseline for measuring the breadth of the territorial sea. 2. Where a low-tide elevation is wholly situated at a distance exceeding the breadth of the territorial sea from the mainland or an island, it has no territorial sea of its own."

2. Το καθεστώς των αρχιπελαγικών κρατών

2.1. Ιστορική εξέλιξη

Από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα, το ζήτημα του αρχιπελάγους έχει συζητηθεί αρκετά σε διάφορες ακαδημαϊκές συναντήσεις (forum) και ινστιτούτα, όπως το Ινστιτούτο Διεθνούς Δικαίου (Institut de droit international), που ασχολήθηκε με το θέμα από το 1889, η Επιτροπή Διεθνούς Δικαίου (ILC), το Αμερικανικό Ινστιτούτο Διεθνούς Δικαίου κ.α.²³ Αργότερα τέθηκε ως θέμα και στην Συνδιάσκεψη της Χάγης του 1930. Όμως ούτε η τελευταία, ούτε η Επιτροπή Διεθνούς Δικαίου που προετοίμασε τα σχέδια άρθρων για την Πρώτη Συνδιάσκεψη (1958) ούτε η ίδια Συνδιάσκεψη κατάφερε να υιοθετήσει κάποια ρύθμιση για τα αρχιπελάγη, καθώς υπήρχαν άλλα σημαντικά θέματα που έπρεπε να κωδικοποιηθούν.²⁴

Στην Πρώτη Συνδιάσκεψη για το Δίκαιο της Θάλασσας, όπου συμμετείχαν μόνο πέντε αρχιπελαγικά κράτη, οι εκπρόσωποι των Φιλιππίνων και της Ινδονησίας, σημαντικών αρχιπελαγικών κρατών, έκαναν λόγο για ένα ειδικό καθεστώς των αρχιπελαγικών κρατών. Νωρίτερα είχαν δηλώσει ότι *θα περιέκλειαν με ευθείες γραμμές το σύνολο του αρχιπελάγους τους και θα θεωρούσαν τα ύδατα που περιβάλλονται ως εσωτερικά ύδατα*. Οι λόγοι ήταν η ασφάλεια των κρατών αυτών και στην περίπτωση της Ινδονησίας η ενότητα του έθνους της και η ακεραιότητα του απέραντου και ετερογενούς εδάφους του νησιού. Αντίθετες σε ένα ειδικά καθεστώς αρχιπελαγικών κρατών ήταν οι κύριες ναυτικές δυνάμεις της εποχής, ΗΠΑ και Μ. Βρετανία, οι οποίες φοβόντουσαν ότι θα έχαναν δικαιώματα ναυσιπλοΐας των εμπορικών και πολεμικών πλοίων τους, ειδικά σε περιοχές σημαντικών θαλασσιών διελεύσεων, όπως οι Μπαχάμες, τα νησιά Φίτζι, η Ινδονησία και οι Φιλιππίνες, καθώς περιοχές ανοικτής θάλασσας θα μετατρέπονταν σε εσωτερικά ύδατα. Έτσι υποστήριζαν ότι έπρεπε να ισχύει το καθεστώς των νησιών.²⁵

Πράγματι οι Συμβάσεις της Γενεύης για την Αιγιαλίτιδα και Συνορεύουσα ζώνη και την Υφαλοκρηπίδα (1958) αντιμετώπιζαν τα αρχιπελαγικά κράτη όπως και

²³ Βλ. Brown E.D., *The international law of the sea*, Volume I, Introductory Manual, England : Dartmouth, 1994, σελ. 102-103.

²⁴ Βλ. Churchill R.R., Lowe A. R., *The law of the sea*, Manchester University Press, 1992, σελ. 98.

²⁵ *Ibid.* σελ. 99,

τα νησιωτικά εδάφη, στα οποία αναγνωρίζονται ίδια δικαιώματα με τα ηπειρωτικά εδάφη.²⁶

Κατά την Δεύτερη Συνδιάσκεψη για το Δίκαιο της Θάλασσας οι εκπρόσωποι των Φιλιππίνων και της Ινδονησίας, έθεσαν ξανά το ζήτημα του καθεστώτος των αρχιπελαγικών κρατών, χωρίς και πάλι να ρυθμιστεί, αποτέλεσμα της γενικότερης αποτυχίας της συγκεκριμένης Συνδιάσκεψης να υιοθετήσει νέες ρυθμίσεις.

Τελικά η κωδικοποίηση των κανόνων που διέπουν το καθεστώς των αρχιπελαγικών κρατών, έγινε στην Τρίτη Συνδιάσκεψη για το Δίκαιο της Θάλασσας, όπου συμμετείχαν 24 αρχιπελαγικά κράτη, ενώ μετά την υπογραφή της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982), προστέθηκαν άλλα 8 αρχιπελαγικά κράτη.

Συγκεκριμένα κατά τις εργασίες της Δεύτερης Επιτροπής της Τρίτης Συνδιάσκεψης για το Δίκαιο της Θάλασσας, που έγιναν στο Καράκας το 1974, η Ινδονησία, οι Φιλιππίνες, τα Νησιά Φίτζι και ο Μαυρίκιος, υπέβαλαν σχέδιο άρθρων για το καθεστώς των αρχιπελαγικών κρατών,²⁷ τα οποία άρθρα υιοθετήθηκαν με consensus στην Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982).

Το μέρος IV της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας, αφιερώνεται εξ' ολοκλήρου στο καθεστώς των αρχιπελαγικών κρατών, το οποίο υιοθετήθηκε αποκλειστικά και μόνο για τα αμιγώς αρχιπελαγικά κράτη, δηλαδή που αποτελούνται αποκλειστικά και μόνο από νησιά και όχι για τα παράκτια αρχιπελαγικά κράτη, δηλαδή αυτά που έχουν και ηπειρωτικό κορμό και μεγάλα αρχιπελάγη, όπως η Ελλάδα (Αιγαίο). Στις προπαρασκευαστικές εργασίες της Σύμβασης, η Ελλάδα είχε ταχθεί υπέρ της υιοθέτησης της αρχής του παράκτιου αρχιπελάγους, λόγω των πολλών νησιωτικών της εδαφών σε μορφή αρχιπελάγους, αλλά και μεμονωμένων, κάτι το οποίο έβρισκε αντίθετη την Τουρκία καθώς δεν θα είχε πρόσβαση στους πόρους του Αιγαίου.²⁸

²⁶ Βλ. Τσάλτας Γρ., Κλάδη-Ευσταθοπούλου Μ., πρόλογος Ροζάκης Χρ., τόμος I: *Το διεθνές καθεστώς των θαλασσών και των ωκεανών : διεθνής πολιτική, διεθνές δίκαιο, διεθνής οργάνωση*, εκδ. Ι. Σιδέρης, Αθήνα 2003, σελ. 398.

²⁷ Βλ. **Extract from the Official Records of the Third United Nations Conference on the Law of the Sea, Volume III (Documents of the Conference, First and Second Sessions)**, Document A/CONF.62/C.2/L.49, *Fiji, Indonesia, Mauritius and Philippines: draft articles relating to archipelagic States*,

²⁸ Βλ. Τσάλτας Γρ., Κλάδη-Ευσταθοπούλου Μ., πρόλογος Ροζάκης Χρ., τόμος I: *Το διεθνές καθεστώς των θαλασσών και των ωκεανών : διεθνής πολιτική, διεθνές δίκαιο, διεθνής οργάνωση*, εκδ. Ι. Σιδέρης, Αθήνα 2003, σελ. 402.

Οι διατάξεις της Σύμβασης ικανοποίησαν τα αιτήματα των αρχιπελαγικών κρατών, καθώς δημιούργησαν μια ζώνη δικαιοδοσίας, τα λεγόμενα «αρχιπελαγικά ύδατα».

2.2. Ορισμός των αρχιπελαγικών κρατών

Ο ορισμός των *αρχιπελαγικών κρατών* δίνεται στο άρθρο 46 παρ. 1 της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982). Σύμφωνα με αυτό αρχιπελαγικό κράτος είναι *το κράτος το οποίο αποτελείται εξ ολοκλήρου από ένα ή περισσότερα αρχιπελάγη και ενδεχομένως και από άλλα νησιά*.²⁹ Εξαιρούνται έτσι από τις ρυθμίσεις της Σύμβασης τα μικτά κράτη, τα οποία αποτελούνται από νησιωτικά συμπλέγματα και ηπειρωτικό έδαφος. Τέτοια παραδείγματα αποτελούν η Ελλάδα (Αιγαίο), Μ. Βρετανία (Βερμούδες), ΗΠΑ (Χαβάη), Νέα Ζηλανδία (νησιά Κουκ) και Δανία (νησιά Φερόες).³⁰

Στην συνέχεια στην παρ. 2 του ίδιου άρθρου, δίνεται ο ορισμός του *αρχιπελάγους*, όπου είναι *ένα σύμπλεγμα νήσων, περιλαμβανομένων και τμημάτων νήσων, αλληλοσυνδεδεμένα ύδατα και άλλα φυσικά χαρακτηριστικά, τα οποία είναι τόσο στενά συνδεδεμένα μεταξύ τους, ώστε να σχηματίζουν μια αυτοτελή γεωγραφική, οικονομική και πολιτική ενότητα, ή που θεωρούνται ιστορικά ότι σχηματίζουν τέτοια ενότητα*.³¹

2.3. Αρχιπελαγικές γραμμές βάσης

Σύμφωνα με το άρθρο 47 παρ.1 της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982) *ένα αρχιπελαγικό κράτος μπορεί να χαράσσει ευθείες αρχιπελαγικές γραμμές βάσης, συνδέοντας τα ακρότατα σημεία των πλέον απομακρυσμένων νησιών και βραχονησίδων του αρχιπελάγους, υπό την προϋπόθεση ότι η χάραξη των εν λόγω*

²⁹ **United Nations Convention on the Law of the Sea, (UNCLOS), (Montego Bay, 10 December 1982), PART IV, ARCHIPELAGIC STATES, Article 46, Use of terms, For the purposes of this Convention: (a) "archipelagic State" means a State constituted wholly by one or more archipelagos and may include other islands;**

³⁰ Βλ. Ιωάννου Κ., Στρατή Α., *Δίκαιο της θάλασσας*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2000, σελ.145, παρ.353-354.

³¹ **United Nations Convention on the Law of the Sea, (UNCLOS), (Montego Bay, 10 December 1982), PART IV, ARCHIPELAGIC STATES, Article 46, Use of terms, "For the purposes of this Convention (b) "archipelago" means a group of islands, including parts of islands, interconnecting waters and other natural features which are so closely interrelated that such islands, waters and other natural features form an intrinsic geographical, economic and political entity, or which historically have been regarded as such."**

γραμμών βάσης περικλείει **τα κύρια νησιά** και ορίζει μια ζώνη όπου ο λόγος του εμβαδού των υδάτων προς το εμβαδόν της ξηράς, συμπεριλαμβανομένων των κοραλλιογενών ατόλλων, είναι μεταξύ 1 προς 1 και 9 προς 1.³²

Το Μπαχρέϊν στην μακροχρόνια δίκη του με το Κατάρ (2001), στηρίχτηκε στο παραπάνω άρθρο, για να δηλώσει ότι δικαιούται καθεστώς αρχιπελαγικού κράτους. Όμως το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης δήλωσε, ότι δεν μπορεί να εξετάσει το αίτημα αυτό καθώς δεν του ζητήθηκε από το Μπαχρέϊν.³³

Για τον υπολογισμό του λόγου της έκτασης των υδάτων με την έκταση της ξηράς που προβλέπεται στη παράγραφο 1, ως τμήμα της ξηράς, μπορούν να θεωρηθούν τα ύδατα που βρίσκονται εντεύθεν των υφάλων των νησιών και κοραλλιογενών νησιών, καθώς και κάθε τμήμα ενός απόκρημνου ωκεάνιου οροπεδίου, που περικλείεται εξ ολοκλήρου ή σχεδόν από αλυσίδα ασβεστολιθικών νησιών και αβαθών (άρθρο 47 παρ.7).³⁴ Με αυτό τον τρόπο δίνεται πλεονέκτημα στην ξηρά. Στην περίπτωση που υπάρχουν αβαθή/σκόπελοι το άρθρο 47 παρ. 4 ορίζει ότι οι αρχιπελαγικές γραμμές βάσης δεν πρέπει να χαράσσονται προς και από τα αβαθή/σκόπελοι, εκτός αν έχουν κτιστεί πάνω σε αυτά φάροι ή ανάλογες εγκαταστάσεις, που βρίσκονται μόνιμα πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας, ή αν το αβαθές/σκόπελος, βρίσκεται όλο ή μέρος αυτού σε απόσταση που δεν υπερβαίνει το πλάτος της αιγιαλίτιδας ζώνης, από την πλησιέστερο νησί.³⁵

³² **Ibid, Article 47, Archipelagic baselines**, “1. An archipelagic State may draw straight archipelagic baselines joining the outermost points of the outermost islands and drying reefs of the archipelago provided that within such baselines are included the main islands and an area in which the ratio of the area of the water to the area of the land, including atolls, is between 1 to 1 and 9 to 1.”

³³ **Maritime Delimitation and Territorial Questions between Qatar and Bahrain (Qatar v. Bahrain) (2001), Merits**, παρ. 181, “Finally, Bahrain justifies its entitlement to declare itself an archipelagic State on the grounds that the ratio of sea to land in Bahrain lies, at all moments of tidal measurement, well within the statutory spatial ratio of the above-mentioned Article 47, namely a ratio “between 1 to 1 and 9 to 1”.” Και παρ. 183. “With regard to Bahrain’s claim that it is entitled to the status of archipelagic State in the sense of the 1982 Convention on the Law of the Sea, the Court observes that Bahrain has not made this claim one of its formal submissions and that the Court is therefore not requested to take a position on this issue.”

³⁴ **United Nations Convention on the Law of the Sea, (UNCLOS), (Montego Bay, 10 December 1982), PART IV, ARCHIPELAGIC STATES, Article 47, Archipelagic baselines**, “7. For the purpose of computing the ratio of water to land under paragraph 1, land areas may include waters lying within the fringing reefs of islands and atolls, including that part of a steep-sided oceanic plateau which is enclosed or nearly enclosed by a chain of limestone islands and drying reefs lying on the perimeter of the plateau.”

³⁵ **Ibid, Article 47, Archipelagic baselines**, “4. Such baselines shall not be drawn to and from low-tide elevations, unless lighthouses or similar installations which are permanently above sea level have been built on them or where a low-tide elevation is situated wholly or partly at a distance not exceeding the breadth of the territorial sea from the nearest island.”

Όσον αφορά το μήκος των γραμμών βάσης, αυτό δεν πρέπει να υπερβαίνει τα 100 ναυτικά μίλια. Εντούτοις υπάρχει η δυνατότητα μέχρι 3% το πολύ του συνολικού μήκους των γραμμών βάσης, που περικλείουν ένα συγκεκριμένο αρχιπέλαγος, μπορούν να έχουν μεγαλύτερο μήκος, χωρίς να υπερβαίνουν όμως τα 125 ναυτικά μίλια (άρθρο 47 παρ. 2 της Σύμβασης).³⁶ Όμως η χάραξη των εν λόγω γραμμών βάσης, δεν πρέπει να παρεκκλίνει, από την γενική διαμόρφωση του αρχιπελάγους (άρθρο 47 παρ. 3 της Σύμβασης),³⁷ ούτε να δημιουργεί εμπόδια στην ανάπτυξη αιγιαλίτιδας ζώνης, άλλου κράτους προς την ανοικτή θάλασσα ή προς μια ΑΟΖ (άρθρο 47 παρ.5).³⁸

Οι αρχιπελαγικές γραμμές βάσης, ουσιαστικά αποτελούν τη γραμμή βάσης, για την οριοθέτηση όλων των θαλασσιών ζωνών του αρχιπελαγικού κράτους (άρθρο 48 της Σύμβασης),³⁹ εκτός από τα εσωτερικά ύδατα, όπου το αρχιπελαγικό κράτος για να τα ορίσει χαράσσει μέσα στα αρχιπελαγικά ύδατα, «εγκλείουσες γραμμές» (closed lines), όπως ορίζουν τα άρθρα 9, 10 και 11 της Σύμβασης σχετικά με την χάραξη γραμμών βάσης, σε στόμια ποταμιών, κόλπους και λιμένες (άρθρο 50 της Σύμβασης).⁴⁰

2.4. Το νομικό καθεστώς των αρχιπελαγικών κρατών

Τα αρχιπελαγικά κράτη, ήθελαν η διεθνής κοινότητα, να αναγνωρίσει τα αρχιπελαγικά ύδατα, που χωρίζουν τα νησιωτικά εδάφη μεταξύ τους, ως αναπόσπαστο μέρος του εδάφους τους, στο οποίο θα ασκούσαν αποκλειστική κυριαρχία, όπως στα εσωτερικά ύδατα, εφαρμόζοντας το εσωτερικό δίκαιο και όχι το διεθνές. Τελικά η Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982) αναγνώρισε κυριαρχία επί των αρχιπελαγικών υδάτων, χωρίς όμως να τα εντάξει στο καθεστώς

³⁶ **Ibid, Article 47, Archipelagic baselines**, “2. The length of such baselines shall not exceed 100 nautical miles, except that up to 3 per cent of the total number of baselines enclosing any archipelago may exceed that length, up to a maximum length of 125 nautical miles.”

³⁷ **Ibid, Article 47, Archipelagic baselines**, “3. The drawing of such baselines shall not depart to any appreciable extent from the general configuration of the archipelago.”

³⁸ **Ibid, Article 47, Archipelagic baselines**, “5. The system of such baselines shall not be applied by an archipelagic State in such a manner as to cut off from the high seas or the exclusive economic zone the territorial sea of another State.”

³⁹ **Ibid, Article 48, Measurement of the breadth of the territorial sea, the contiguous zone, the exclusive economic zone and the continental shelf**, “The breadth of the territorial sea, the contiguous zone, the exclusive economic zone and the continental shelf shall be measured from archipelagic baselines drawn in accordance with article 47.”

⁴⁰ **Ibid, Article 50, Delimitation of internal waters**, “Within its archipelagic waters, the archipelagic State may draw closing lines for the delimitation of internal waters, in accordance with articles 9, 10 and 11.”

των εσωτερικών υδάτων αλλά στις διατάξεις της Σύμβασης.⁴¹ Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, το αρχιπελαγικό καθεστώς, να αποτελεί καθεστώς *sui generis*, δηλαδή είναι ένα ειδικό καθεστώς κυριαρχίας, που δεν ταυτίζεται με το καθεστώς της αιγιαλίτιδας ή το καθεστώς των εσωτερικών υδάτων και ασκείται σύμφωνα με τις διατάξεις της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982).⁴² Σύμφωνα με το άρθρο 49 της Σύμβασης, η κυριαρχία του αρχιπελαγικού κράτους εκτείνεται στα ύδατα εντεύθεν των χαραγμένων σύμφωνα με το άρθρο 47 αρχιπελαγικών γραμμών βάσης, που ορίζονται ως αρχιπελαγικά ύδατα, οποιοδήποτε και αν είναι το βάθος τους ή η απόστασή τους από την ακτή. Η κυριαρχία αυτή εκτείνεται στον υπερκείμενο των αρχιπελαγικών υδάτων εναέριο χώρο και στο βυθό των υδάτων αυτών, καθώς και στο αντίστοιχο υπέδαφός τους και στους εκεί υπάρχοντες πόρους.⁴³

Όσον αφορά το καθεστώς της αρχιπελαγικής διέλευσης που καθιερώνεται από τις διατάξεις του παρόντος μέρους, δεν επηρεάζει κατ' ουδένα τρόπο το νομικό καθεστώς των αρχιπελαγικών υδάτων και των θαλασσιών οδών ναυσιπλοΐας, ούτε την άσκηση από το αρχιπελαγικό κράτος της κυριαρχίας στα αρχιπελαγικά αυτά ύδατα, στον υπερκείμενο εναέριο χώρο, στο βυθό των υδάτων αυτών και στο αντίστοιχο υπέδαφος, καθώς και στους εκεί υπάρχοντες πόρους (άρθρο 49 παρ. 4).⁴⁴

2.5. Τα δικαιώματα τρίτων κρατών στα αρχιπελαγικά ύδατα

Για να προστατευτούν τα δικαιώματα ναυσιπλοΐας τρίτων κρατών στα αρχιπελαγικά ύδατα, η Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982) αναγνωρίζει δυο δικαιώματα στα αλλοδαπά πλοία.

⁴¹ Βλ. Τσάλτας Γρ., Κλάδη-Ευσταθοπούλου Μ., πρόλογος Ροζάκης Χρ., τόμος Ι: *Το διεθνές καθεστώς των θαλασσών και των ωκεανών : διεθνής πολιτική, διεθνές δίκαιο, διεθνής οργάνωση*, εκδ. Ι. Σιδέρης, Αθήνα 2003, σελ. 407.

⁴² Βλ. Ιωάννου Κ., Στρατή Α., *Δίκαιο της θάλασσας*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2000, σελ. 148, παρ. 366.

⁴³ **United Nations Convention on the Law of the Sea, (UNCLOS), (Montego Bay, 10 December 1982), PART IV, ARCHIPELAGIC STATES, Article 49, Legal status of archipelagic waters, of the air space over archipelagic waters and of their bed and subsoil, "1. The sovereignty of an archipelagic State extends to the waters enclosed by the archipelagic baselines drawn in accordance with article 47, described as archipelagic waters, regardless of their depth or distance from the coast. 2. This sovereignty extends to the air space over the archipelagic waters, as well as to their bed and subsoil, and the resources contained therein."**

⁴⁴ **Ibid, Article 49, Legal status of archipelagic waters, of the air space over archipelagic waters and of their bed and subsoil, "4. The regime of archipelagic sea lanes passage established in this Part shall not in other respects affect the status of the archipelagic waters, including the sea lanes, or the exercise by the archipelagic State of its sovereignty over such waters and their air space, bed and subsoil, and the resources contained therein."**

Το πρώτο δικαίωμα είναι η **αβλαβής διέλευση**, το οποίο απολαμβάνουν τα πλοία όλων των κρατών στα αρχιπελαγικά ύδατα, όπως ορίζεται και για την αιγιαλίτιδα ζώνη (άρθρο 52 παρ.1 της Σύμβασης).⁴⁵ Υπάρχει όμως περίπτωση να ανασταλεί προσωρινά αυτό το δικαίωμα, εάν συντρέχουν λόγοι ασφαλείας, για το αρχιπελαγικό κράτος. Η προσωρινή αναστολή για να είναι νόμιμη, πρέπει να γίνεται πρώτον χωρίς πραγματική ή νομική διάκριση μεταξύ των αλλοδαπών πλοίων, δεύτερον να είναι πράγματι προσωρινή, τρίτον να εφαρμόζεται σε καθορισμένες περιοχές των αρχιπελαγικών υδάτων και τέταρτον να είναι απαραίτητη εάν συντρέχουν λόγοι ασφάλειας του αρχιπελαγικού κράτους (άρθρο 52 παρ. 2). Επίσης για να αποκτήσει ισχύ η αναστολή θα πρέπει να δημοσιευτεί.⁴⁶ Οι παραπάνω διατάξεις επαναλαμβάνουν τους όρους του άρθρου 25 παρ.3 της Σύμβασης για την αιγιαλίτιδα ζώνη.⁴⁷

Το δεύτερο δικαίωμα είναι η **αρχιπελαγική διέλευση**, αντίστοιχο του δικαιώματος του «πλου διέλευσης» από τα διεθνή στενά (transit passage), δηλαδή η άσκηση της ελευθερίας της ναυσιπλοΐας και της υπέρπτησης, με σκοπό τη συνεχή και ταχεία διέλευση από το στενό που συνδέει ένα τμήμα της ανοικτής θάλασσας ή μιας αποκλειστικής οικονομικής ζώνης, με άλλο τμήμα της ανοικτής θάλασσας ή μιας αποκλειστικής οικονομικής ζώνης (άρθρο 38 παρ.2 της Σύμβασης),⁴⁸ με την διαφορά ότι η αρχιπελαγική διέλευση γίνεται μέσα από μεγάλες θαλάσσιες εκτάσεις. Η Σύμβαση και συγκεκριμένα το άρθρο 53 παρ.1, δίνει την δυνατότητα στο αρχιπελαγικό κράτος να καθορίσει θαλασσίους διαδρόμους και αεροδιαδρόμους

⁴⁵ **Ibid, Article 52, Right of innocent passage**, “1. Subject to article 53 and without prejudice to article 50, ships of all States enjoy the right of innocent passage through archipelagic waters, in accordance with Part II, section 3.”

⁴⁶ **Ibid. Article 52, Right of innocent passage**, “2. The archipelagic State may, without discrimination in form or in fact among foreign ships, suspend temporarily in specified areas of its archipelagic waters the innocent passage of foreign ships if such suspension is essential for the protection of its security. Such suspension shall take effect only after having been duly published.”

⁴⁷ **Ibid, PART II, Territorial Sea and Contiguous Zone, Section 3. Innocent Passage in the Territorial Sea, Subsection A. Rules Applicable to all ships, Article 25, Rights of protection of the coastal State** “3. The coastal State may, without discrimination in form or in fact among foreign ships, suspend temporarily in specified areas of its territorial sea the innocent passage of foreign ships if such suspension is essential for the protection of its security, including weapons exercises. Such suspension shall take effect only after having been duly published.”

⁴⁸ **Ibid, PART III, Straits used for International Navigation, Section 2. Transit Passage, Article 38, Right of transit passage**, “2. Transit passage means the exercise in accordance with this Part of the freedom of navigation and overflight solely for the purpose of continuous and expeditious transit of the strait between one part of the high seas or an exclusive economic zone and another part of the high seas or an exclusive economic zone.”

κατάλληλους για τη συνεχή και ταχεία διέλευση αλλοδαπών πλοίων και αεροσκαφών, μέσα και πάνω από τα αρχιπελαγικά ύδατα και την παρακείμενη αιγιαλίτιδα ζώνη.⁴⁹

Ο ορισμός της αρχιπελαγικής διέλευσης δίνεται στην παρ.3 του ίδιου άρθρου. Σύμφωνα με αυτό, αρχιπελαγική διέλευση είναι η άσκηση των δικαιωμάτων ανεμπόδιστης ναυσιπλοΐας και υπέρπτησης από όλα τα πλοία και τα αεροσκάφη, στο πλαίσιο των καθορισθέντων θαλασσιών διαδρόμων και αεροδιαδρόμων, υπό κανονικές συνθήκες και μόνον, για τον σκοπό της συνεχούς και ταχείας διέλευσης μεταξύ ενός μέρους της ανοικτής θάλασσας ή μιας Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης και ενός μέρους της ανοικτής θάλασσας ή μιας Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης.⁵⁰

Δυο είναι οι διαφορές των δυο παραπάνω δικαιωμάτων. Πρώτον το δικαίωμα υπέρπτησης, ισχύει μόνο στην αρχιπελαγική διέλευση και δεύτερον το δικαίωμα της αρχιπελαγικής διέλευσης δεν αναστέλλεται όπως το δικαίωμα της αβλαβούς διέλευσης.

Τέλος η αρχιπελαγική διέλευση πραγματοποιείται μέσω θαλασσιών διαδρόμων και αεροδιαδρόμων, οι οποίοι διέρχονται από τα αρχιπελαγικά ύδατα και την παρακείμενη αιγιαλίτιδα ζώνη ή τον υπερκείμενο εναέριο χώρο, έτσι ώστε να μην εμποδίζεται η διεθνής ναυσιπλοΐα και αεροπλοΐα. Επίσης οι θαλάσσιου διάδρομοι και αεροδιάδρομοι πρέπει να διέρχονται μέσα από όλους τους διαύλους που χρησιμοποιούνται για την ναυσιπλοΐα (άρθρο 53 παρ.4)⁵¹ και τα πλοία δεν πρέπει να παρεκκλίνουν περισσότερο από 25 ν.μ. από τις αξονικές γραμμές που συνδέουν τα σημεία εισόδου με τα σημεία εξόδου (άρθρο 53 παρ. 5).⁵²

⁴⁹ **Ibid, PART IV, Archipelagic States, Article 53, Right of archipelagic sea lanes passage**, "1. An archipelagic State may designate sea lanes and air routes thereabove, suitable for the continuous and expeditious passage of foreign ships and aircraft through or over its archipelagic waters and the adjacent territorial sea."

⁵⁰ **Ibid, Article 53, Right of archipelagic sea lanes passage**, "3. Archipelagic sea lanes passage means the exercise in accordance with this Convention of the rights of navigation and overflight in the normal mode solely for the purpose of continuous, expeditious and unobstructed transit between one part of the high seas or an exclusive economic zone and another part of the high seas or an exclusive economic zone."

⁵¹ **Ibid, Article 53, Right of archipelagic sea lanes passage**, "4. Such sea lanes and air routes shall traverse the archipelagic waters and the adjacent territorial sea and shall include all normal passage routes used as routes for international navigation or overflight through or over archipelagic waters and, within such routes, so far as ships are concerned, all normal navigational channels, provided that duplication of routes of similar convenience between the same entry and exit points shall not be necessary."

⁵² **Ibid, Article 53, Right of archipelagic sea lanes passage**, "5. Such sea lanes and air routes shall be defined by a series of continuous axis lines from the entry points of passage routes to the exit points. Ships and aircraft in archipelagic sea lanes passage shall not deviate more than 25 nautical miles to either side of such axis lines during passage, provided that such ships and aircraft shall not navigate

A2. Οριοθετήσεις θαλασσιών ζωνών

1. Οριοθέτηση αιγιαλίτιδας ζώνης

Αιγιαλίτιδα ζώνη είναι μια θαλάσσια ζώνη ανάμεσα στα εσωτερικά ύδατα και την ανοικτή θάλασσα. Περιλαμβάνει την θαλάσσια επιφάνεια, την υγρή στήλη, το υπέδαφος, καθώς και τον υπερκείμενο εναέριο χώρο.⁵³

Η έννοια της αιγιαλίτιδας ζώνης (Territorial Sea), άρχισε να διαμορφώνεται από τον 17ο αιώνα. Ο Hugo Grotius, στο έργο του *De jure belli ac pacis* (1625), αναφέρθηκε πρώτη φορά στην αρχή κυριαρχίας του παράκτιου κράτους, στην γειτνιάζουσα θαλάσσια ζώνη. Υποστήριζε ότι όπως αποκτάται η κυριαρχία στην ξηρά, έτσι αποκτάται και η κυριαρχία στην συγκεκριμένη ζώνη και αποδυναμώνεται όταν είναι πολύ μακριά η θαλάσσια περιοχή, από τα ηπειρωτικά παράλια.⁵⁴ Τελικά η έννοια της αιγιαλίτιδας ζώνης, υιοθετήθηκε για πρώτη φορά, στην Πρώτη Συνδιάσκεψη για το Δίκαιο της Θάλασσας (1958), με την Σύμβαση της Γενεύης για την Αιγιαλίτιδα και την Συνορεύουσα ζώνη.

1.1. Κανόνες οριοθέτησης

Η οριοθέτηση της αιγιαλίτιδας ζώνης γίνεται μονομερώς από το παράκτιο κράτος, με εσωτερικό νόμο, αποτύπωσή της στο χάρτη και κοινοποίηση του χάρτη⁵⁵. Ωστόσο όπως αναφέρει το ΔΔΧ στην υπόθεση της αλιείας μεταξύ Μ. Βρετανίας και Νορβηγίας (1951), *η οριοθέτηση των θαλασσιών ζωνών έχει πάντοτε διεθνή χαρακτήρα. Δεν μπορεί να εξαρτηθεί μόνο από τη θέληση του παράκτιου κράτους, όπως*

closer to the coasts than 10 per cent of the distance between the nearest points on islands bordering the sea lane.”

⁵³ Βλ. Τσάλτας Γρ., Κλάδη-Ευσταθοπούλου Μ., πρόλογος Ροζάκης Χρ., τόμος Ι: *Το διεθνές καθεστώς των θαλασσών και των ωκεανών : διεθνής πολιτική, διεθνές δίκαιο, διεθνής οργάνωση*, εκδ. Ι. Σιδέρης, Αθήνα 2003, σελ. 215.

⁵⁴ Βλ. Ρούκουνας Ε., *Διεθνές Δίκαιο ΙΙ, Το κράτος και το έδαφος -Το δίκαιο της θάλασσας*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2006, σελ.111.

⁵⁵ **Ibid, Article 16, Charts and lists of geographical coordinates, 1.** *The baselines for measuring the breadth of the territorial sea determined in accordance with articles 7, 9 and 10, or the limits derived there from, and the lines of delimitation drawn in accordance with articles 12 and 15 shall be shown on charts of a scale or scales adequate for ascertaining their position. Alternatively, a list of geographical coordinates of points, specifying the geodetic datum, may be substituted. 2. The coastal State shall give due publicity to such charts or lists of geographical coordinates and shall deposit a copy of each such chart or list with the Secretary-General of the United Nations.*

αυτή εκδηλώνεται στο εσωτερικό δίκαιο. Αν και η οριοθέτηση αποτελεί μονομερή δικαιοπραξία, επειδή μόνο το παράκτιο κράτος μπορεί να προβεί σε αυτή, η ισχύ της σε σχέση προς τα τρίτα κράτη εξαρτάται από το διεθνές δίκαιο.⁵⁶ Δηλαδή το παράκτιο κράτος οφείλει να σέβεται τους διαμορφωμένους διεθνείς κανόνες, στην προκειμένη περίπτωση τον κανόνα των 12 ν.μ.

Ως προς την οριοθέτηση αιγιαλίτιδας ζώνης μεταξύ γειτονικών κρατών, η Σύμβαση της Γενεύης για την αιγιαλίτιδα ζώνη και τη συνορεύουσα (1958), όριζε στο άρθρο 12, τον κανόνα οριοθέτησης της. Ο κανόνας αυτός συμπεριλήφθηκε χωρίς τροποποίηση, από την Τρίτη Συνδιάσκεψη, ως άρθρο 15 στη Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982). Το άρθρο 15 προβλέπει ότι, *όταν οι ακτές δυο κρατών είναι παρακείμενες ή βρίσκονται η μια απέναντι στην άλλη, κανένα από τα δυο κράτη δεν δικαιούται, εκτός αν υπάρχει συμφωνία περί του αντιθέτου μεταξύ τους, να εκτείνει την αιγιαλίτιδα ζώνη του, πέρα της μέσης γραμμής, της οποίας κάθε σημείο ισαπέχει από τα πλησιέστερα σημεία των γραμμών βάσης, από τα οποία μετρείται το πλάτος της αιγιαλίτιδας ζώνης, καθενός από τα δυο κράτη. Η διάταξη αυτή, δεν εφαρμόζεται ωστόσο στις περιπτώσεις ύπαρξης ιστορικών τίτλων ή άλλων ειδικών περιστάσεων, που καθιστά αναγκαία την οριοθέτηση της αιγιαλίτιδας ζώνης των δυο κρατών, με διαφορετικό τρόπο.*⁵⁷ Δηλαδή κατά την οριοθέτηση ισχύει ο κανόνας της μέσης γραμμής, εκτός αν υπάρχουν ιστορικοί τίτλοι ή άλλες ειδικές περιπτώσεις.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, η οριοθέτηση θαλασσιών συνόρων μεταξύ γειτονικών κρατών, οι ακτές των οποίων βρίσκονται σε μικρότερη απόσταση από το άθροισμα της αιγιαλίτιδας ζώνης και οπότε υπάρχει επικάλυψη των δυο ζωνών τους,

⁵⁶ **Fisheries Case (United Kingdom v. Norway) (1951), ICJ Rep. p.132**, *“The delimitation of sea areas has always an international aspect; it cannot be dependent merely upon the will of the coastal State as expressed in its municipal law. Although it is true that the act of delimitation is necessarily a unilateral act, because only the coastal State is competent to undertake it, the validity of the delimitation with regard to other States depends upon international law.”*

⁵⁷ **United Nations Convention on the Law of the Sea, (UNCLOS), (Montego Bay, 10 December 1982), PART II, TERRITORIAL SEA AND CONTIGUOUS ZONE, SECTION 2. Limits of the Territorial Sea, Article 15, Delimitation of the territorial sea between States with opposite or adjacent coasts**, *“Where the coasts of two States are opposite or adjacent to each other, neither of the two States is entitled, failing agreement between them to the contrary, to extend its territorial sea beyond the median line every point of which is equidistant from the nearest points on the baselines from which the breadth of the territorial seas of each of the two States is measured. The above provision does not apply, however, where it is necessary by reason of historic title or other special circumstances to delimit the territorial seas of the two States in a way which is at variance therewith.”*

γίνεται με διαπραγματεύσεις των κρατών, που καταλήγουν σε συμφωνία.⁵⁸ Αλλιώς ζητούν από το ΔΔΧ ή από ένα Διαιτητικό Δικαστήριο να προβεί σε οριοθέτηση.

1.1.1. Όρια αιγιαλίτιδας ζώνης

Η αιγιαλίτιδα ζώνη μετράται από κατώτατο σημείο της ρηχίας (*low-water line*) κατά μήκος της ακτής, όπως αυτό σημειώνεται στους ναυτικούς χάρτες μεγάλης κλίμακας, που αναγνωρίζονται επίσημα από το παράκτιο κράτος.⁵⁹ Η χερσαία γραμμή που σχηματίζεται αποτελεί την φυσική γραμμή βάσης (*normal baseline*). Η χάραξη αυτή της γραμμής μεταβάλλεται ανάλογα την εποχή του χρόνου και την παλίρροια, καθώς εξαρτάται από το φυσικό φαινόμενο της ρηχίας και όχι από άλλα σταθερά στοιχεία.⁶⁰

Εκτός από την φυσική γραμμή βάσης, έχουν υιοθετηθεί από την Σύμβαση και οι θαλάσσιες ευθείες γραμμές, που ισχύουν σε συγκεκριμένες περιπτώσεις. Σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ.1 της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982), κάθε παράκτιο κράτος, μπορεί να χαράσσει ευθείες γραμμές, ως γραμμή βάσης, όταν οι ακτές του παρουσιάζουν γεωγραφικές ιδιομορφίες. Συγκεκριμένα το άρθρο αναφέρει ότι, σε περιοχές όπου η ακτογραμμή διακόπτεται από απότομα κοιλώματα και εσοχές ή υπάγεται κατά μήκος της ακτής ένα σύμπλεγμα νησιών σε άμεση γειτνίαση με αυτήν, για την χάραξη της γραμμής βάσης, από την οποία μετρείται το πλάτος της αιγιαλίτιδας ζώνης, μπορεί να χρησιμοποιηθεί η μέθοδος των ευθειών γραμμών βάσης, οι οποίες συνδέουν τα κατάλληλα σημεία για τη χάραξη της γραμμής, από την οποία μετρείται το πλάτος της αιγιαλίτιδας ζώνης.⁶¹

⁵⁸ Βλ. Τσάλτας Γρ., Κλάδη-Ευσταθοπούλου Μ., πρόλογος Ροζάκης Χρ., τόμος Ι: *Το διεθνές καθεστώς των θαλασσών και των ωκεανών : διεθνής πολιτική, διεθνές δίκαιο, διεθνής οργάνωση*, εκδ. Ι. Σιδέρης, Αθήνα 2003, σελ. 233.

⁵⁹ **United Nations Convention on the Law of the Sea, (UNCLOS), (Montego Bay, 10 December 1982), PART II, TERRITORIAL SEA AND CONTIGUOUS ZONE, SECTION 2. Limits of the Territorial Sea, Article 5, Normal baseline**, “*Except where otherwise provided in this Convention, the normal baseline for measuring the breadth of the territorial sea is the low-water line along the coast as marked on large-scale charts officially recognized by the coastal State.*”

⁶⁰ Βλ. Τσάλτας Γρ., Κλάδη-Ευσταθοπούλου Μ., πρόλογος Ροζάκης Χρ., τόμος Ι: *Το διεθνές καθεστώς των θαλασσών και των ωκεανών : διεθνής πολιτική, διεθνές δίκαιο, διεθνής οργάνωση*, εκδ. Ι. Σιδέρης, Αθήνα 2003, σελ. 172.

⁶¹ **United Nations Convention on the Law of the Sea, (UNCLOS), Montego Bay, 1982, PART II, Territorial Sea and Contiguous Zone, Section 2. Limits of the Territorial Sea, Article 7, Straight baselines**, “*I In localities where the coastline is deeply indented and cut into, or if there is a fringe of islands along the coast in its immediate vicinity, the method of straight baselines joining appropriate points may be employed in drawing the baseline from which the breadth of the territorial sea is measured.*”

Στην περίπτωση που υπάρχουν αβαθή, τότε οι ευθείες γραμμές βάσης, δεν πρέπει να χαράσσονται προς ή από αβαθή, εκτός αν υπάρχουν εκεί φάροι ή ανάλογες εγκαταστάσεις, που βρίσκονται μόνιμα επάνω από την επιφάνεια της θάλασσας ή εκτός αν η χάραξη τέτοιων ευθειών γραμμών βάσης, έχει τύχει γενικής διεθνούς αναγνώρισης (άρθρο 7 παρ. 4).⁶²

Η παραπάνω μέθοδος, έχει ως αποτέλεσμα, να μετατοπίζει την γραμμή βάσης προς την ανοικτή θάλασσα και με αυτό τον τρόπο το παράκτιο κράτος να αποκτά περισσότερα εσωτερικά ύδατα και να επεκτείνει την κυριαρχία του. Οι ευθείες γραμμές βάσεως, αποτελούν σήμερα την κυριότερη μέθοδο χάραξης των ορίων της αιγιαλίτιδας ζώνης. Η Ελλάδα συνεχίζει να χρησιμοποιεί τη μέθοδο της φυσικής γραμμής βάσης, παρ' όλου που θα μπορούσε να χρησιμοποιεί ευθείες γραμμές βάσης, λόγω της γεωγραφίας της.⁶³

Ως προς το εξωτερικό όριο της αιγιαλίτιδας ζώνης, αυτό συνίσταται σε μια γραμμή, της οποίας κάθε σημείο απέχει από το πλησιέστερο σημείο της γραμμής βάσης, απόσταση ίση προς το πλάτος της αιγιαλίτιδας ζώνης (άρθρο 4 της Σύμβασης).⁶⁴

1.1.2. Εύρος αιγιαλίτιδας ζώνης

Ένα από τα προβλήματα του δικαίου της θάλασσας, ήταν ο ακριβής καθορισμός του εύρους της αιγιαλίτιδας ζώνης. Τον 16^ο αιώνα θεωρούσαν ότι, η κυριαρχία του παράκτιου κράτους, έφτανε μέχρι εκείνο το σημείο της θάλασσας, που κάποιος μπορούσε να δει με γυμνό μάτι από την στεριά. Τον 18^ο αιώνα ο ολλανδός νομομαθής Cornelius Bynkershoek διατύπωσε ότι, το εύρος της αιγιαλίτιδας ζώνης συνδεόταν με τον κανόνα «της βολής του κανονιού» (the cannon shot rule), δηλαδή ότι, η κυριαρχία του κράτους εκτεινόταν μέχρι το σημείο, όπου αυτό μπορούσε να δεσπόζει με τα όπλα από την ξηρά και υποστήριζε ότι «η εδαφική εξουσία σταματά εκεί, όπου σταματά και η ισχύς των κανονιών» (Potestatem terrae finiri ubi finitur

⁶² *Ibid*, Article 7, *Straight baselines*, “4. Straight baselines shall not be drawn to and from low-tide elevations, unless lighthouses or similar installations which are permanently above sea level have been built on them or except in instances where the drawing of baselines to and from such elevations has received general international recognition.”

⁶³ Βλ. Τσάλτας Γρ., Κλάδη-Ευσταθοπούλου Μ., πρόλογος Ροζάκης Χρ., τόμος Ι: *Το διεθνές καθεστώς των θαλασσών και των ωκεανών : διεθνής πολιτική, διεθνές δίκαιο, διεθνής οργάνωση*, εκδ. Ι. Σιδέρης, Αθήνα 2003, σελ. 179.

⁶⁴ *Ibid* SECTION 2. LIMITS OF THE TERRITORIAL SEA , Article 4, *Outer limit of the territorial sea*, “The outer limit of the territorial sea is the line every point of which is at a distance from the nearest point of the baseline equal to the breadth of the territorial sea”

arborum vis).⁶⁵ Στα τέλη του 18^{ου} αιώνα, διατυπώθηκε ο κανόνας των τριών μιλίων, ως αντιστοιχία της βολή πυροβόλου, από τον ιταλό κληρικό και πολιτικό συγγραφέα Ferrante Galiani.⁶⁶ Ο κανόνας αυτό υιοθετήθηκε από γάλλους και βρεταννούς και βαθμιαία απέκτησε διάσταση εθιμικού κανόνα δικαίου.

Στην Συνδιάσκεψη κωδικοποίησης της ΚτΕ που πραγματοποιήθηκε στη Χάγη το 1930, έγινε η πρώτη απόπειρα συμβατικής ρύθμισης του εύρους της αιγιαλίτιδας ζώνης, χωρίς όμως επιτυχία καθώς πολλά από τα κράτη που συμμετείχαν, υποστήριζαν μεγαλύτερα όρια, τεσσάρων και έξι μιλίων. Η αποτυχία εξεύρεσης μιας ενιαίας λύσης, δημιούργησε αμφισβήτηση στο κατά πόσο ο κανόνας των τριών μιλίων αποτελούσε εθιμικό κανόνα.

Το ίδιο συνέβη και στην Πρώτη Συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών, για το Δίκαιο της Θάλασσας, που πραγματοποιήθηκε στην Γενεύη το 1958. Αν και κατέληξε στην Σύμβαση για την αιγιαλίτιδα ζώνη, ωστόσο δεν κατάφερε να ορίσει ένα κοινό όριο αιγιαλίτιδας ζώνης. Τα συμμετέχοντα κράτη, χωρίστηκαν σε τρεις διαφορετικές ομάδες. Η πρώτη ομάδα η οποία αποτελείτο από τις ΗΠΑ, Ιταλία, Ην. Βασίλειο, Γαλλία, Δ. Γερμανία, Ολλανδία, Ελλάδα, Πακιστάν, Λιβερία, Ουρουγουάη και Δομινικανή Δημοκρατία, υποστήριζε τον κανόνα των τριών ναυτικών μιλίων. Η δεύτερη ομάδα, η οποία αποτελείτο από την Σοβιετική Ένωση και τα συμμαχικά κράτη της ανατολικής Ευρώπης, τα αραβικά κράτη και τα καινούργια κράτη της Αφρικής και της Ασίας που προέκυψαν μετά την αποαποικιοποίηση, ζητούσε μια διευρυμένη αιγιαλίτιδα ζώνη, μέχρι 12 ν.μ. Τέλος η τρίτη ομάδα, την οποία αποτελούσαν τα λατινοαμερικάνικα κράτη, απαιτούσαν αποκλειστική ζώνη κυριαρχίας, μέχρι διακόσια μίλια, ώστε να διασφαλιστεί ο πλούτος των θαλασσών από τα μεγάλα δυτικά κράτη.⁶⁷

Η κατάσταση δεν διαφοροποιήθηκε ούτε στην Δεύτερη Συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας, που πραγματοποιήθηκε στην Γενεύη το 1960. Ο Καναδάς και οι ΗΠΑ υπέβαλαν κοινή πρόταση, όπου ζητούσαν μια αιγιαλίτιδα ζώνη 6 ν.μ. και μια αλιευτική ζώνη 6 ν.μ., δηλαδή την καθιέρωση της

⁶⁵ Βλ. Τσάλτας Γρ., Κλάδη-Ευσταθοπούλου Μ., πρόλογος Ροζάκης Χρ., τόμος Ι: *Το διεθνές καθεστώς των θαλασσών και των ωκεανών : διεθνής πολιτική, διεθνές δίκαιο, διεθνής οργάνωση*, εκδ. Ι. Σιδέρης, Αθήνα 2003, σελ. 222,

⁶⁶ Βλ. Ρούκουνας Ε., *Διεθνές Δίκαιο II, Το κράτος και το έδαφος -Το δίκαιο της θάλασσας*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2006, σελ. 113,

⁶⁷ Βλ. Τσάλτας Γρ., Κλάδη-Ευσταθοπούλου Μ., πρόλογος Ροζάκης Χρ., τόμος Ι: *Το διεθνές καθεστώς των θαλασσών και των ωκεανών : διεθνής πολιτική, διεθνές δίκαιο, διεθνής οργάνωση*, εκδ. Ι. Σιδέρης, Αθήνα 2003, σελ. 225.

αρχής των «έξι συν έξι» μιλίων. Όμως η πρόταση αυτή δεν συγκέντρωσε την απαιτούμενη πλειοψηφία των 2/3 και απορρίφθηκε για μια ψήφο. Το ίδιο αποτέλεσμα είχε και η πρόταση της Σοβιετικής Ένωσης που έκανε λόγο για ενιαία αιγιαλίτιδα ζώνη 12 ν.μ.

Η λύση δόθηκε στην Τρίτη Συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας και συγκεκριμένα στη Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982). Ήδη όμως από το 1972 είχε παρατηρηθεί αλλαγή της πρακτικής των κρατών, καθώς όλο και περισσότερα κράτη, υιοθετούσαν αιγιαλίτιδα ζώνη 12 ν.μ. Ακόμα και οι ΗΠΑ και το Ην. Βασίλειο, που υποστήριζαν σθεναρά το κανόνα των 3 ν.μ., άρχισαν να είναι πιο διαλλακτικοί. Αυτό που τους ενδιέφερε τώρα ήταν η εξασφάλιση εγγυήσεων ελεύθερης διέλευσης των πολεμικών πλοίων και αεροπλάνων τους μέσα από τα διεθνή στενά, τα οποία με το κανόνα των 12 ν.μ. θα καλύπτονταν από αιγιαλίτιδες ζώνες των κρατών.⁶⁸

Το άρθρο 3 της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982) δηλώνει ότι *«κάθε παράκτιο κράτος έχει το δικαίωμα να καθορίσει το εύρος της αιγιαλίτιδας ζώνης του, το οποίο δεν πρέπει να υπερβαίνει τα 12 ναυτικά μίλια από τις γραμμές βάσης, όπως καθορίζονται σύμφωνα με την Σύμβαση»*.⁶⁹ Σύμφωνα με αυτό το άρθρο κάθε κράτος μπορεί να επεκτείνει την αιγιαλίτιδα ζώνη του, μέχρι τα 12 ναυτικά μίλια. Οποιαδήποτε επέκταση πέραν των 12 ν.μ. απαγορεύεται. Αυτό το δικαίωμα πηγάζει από το εθιμικό και συμβατικό δίκαιο, οπότε κανένα κράτος δεν μπορεί να επεκτείνει το εύρος της αιγιαλίτιδας ζώνης του, πέρα των 12 ν.μ. ακόμα και αν δεν δεσμεύεται από την Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982). Επίσης κράτος με μικρότερη αιγιαλίτιδα ζώνη, δεν χάνει το δικαίωμα επέκτασης του ορίου ακόμα και αν δεν δεσμεύεται από την Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982).⁷⁰

Τα περισσότερα κράτη σήμερα έχουν αιγιαλίτιδα ζώνη 12 ν.μ. Λιγότερο από 12ν.μ. έχουν η Ελλάδα (6 ν.μ., σύμφωνα με τον νόμο 230/1936), η Τουρκία (6 ν.μ. μόνο στο Αιγαίο, καθώς στην Μαύρη Θάλασσα έχει 12 ν.μ.) και η Ιορδανία (3 ν.μ.).

⁶⁸ Ibid, σελ. 227,

⁶⁹ **United Nations Convention on the Law of the Sea, (UNCLOS), (Montego Bay, 10 December 1982), PART II, TERRITORIAL SEA AND CONTIGUOUS ZONE, SECTION 2. LIMITS OF THE TERRITORIAL SEA, Article 3, Breadth of the territorial sea, "Every State has the right to establish the breadth of its territorial sea up to a limit not exceeding 12 nautical miles, measured from baselines determined in accordance with this Convention."**

⁷⁰ Βλ. Τσάλτας Γρ., Κλάδη-Ευσταθοπούλου Μ., πρόλογος Ροζάκης Χρ., τόμος 1: *Το διεθνές καθεστώς των θαλασσών και των ωκεανών : διεθνής πολιτική, διεθνές δίκαιο, διεθνής οργάνωση*, εκδ. Ι. Σιδέρης, Αθήνα 2003, σελ. 227,

Μεγαλύτερη αιγιαλίτιδα ζώνη έχουν το Τόγκο (30 ν.μ.), το Ελ Σαλβαδόρ (200ν.μ.), ο Ισημερινός (200ν.μ.), η Σομαλία (200ν.μ.), το Περού (200ν.μ.) και το Μπενίν (200ν.μ.). Τέλος άλλα κράτη όπως η Ιαπωνία και Μπελίζε έχουν υιοθετήσει μεν αιγιαλίτιδα ζώνη 12 ν.μ. ,αλλά διατηρούν μικρότερο εύρος σε περιοχές, όπου υπάρχουν στενά, κόλποι ή στόμια ποταμών.⁷¹

1.2. Δικαιώματα των παράκτιων κρατών

Στην αιγιαλίτιδα ζώνη, το παράκτιο κράτος, ασκεί πλήρη κυριαρχία, δηλαδή έχει τα ίδια δικαιώματα, που έχει και στο έδαφός του (νομοθετικά, εκτελεστικά και δικαιοδοτικά). Σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 1 και 2 της Σύμβασης του 1982, η κυριαρχία ενός παράκτιου κράτους, εκτείνεται πέραν του εδάφους και των εσωτερικών του υδάτων και στην περίπτωση αχιπελαγικού κράτους, πέραν των αρχιπελαγικών του υδάτων, σε μια παρακαίμενη θαλάσσια ζώνη, που ονομάζεται αιγιαλίτιδα ζώνη. Αυτή η κυριαρχία, εκτείνεται στον εναέριο χώρο, πάνω από την αιγιαλίτιδα, στο βυθό, καθώς και στο υπέδαφός του.⁷² Ωστόσο περιορίζεται με το θεσμό της αβλαβούς διέλευσης, που ισχύει για τα αλλοδαπά πλοία, ώστε να εξασφαλισθεί το δικαίωμα της ελεύθερης ναυσιπλοΐας.

Η **αβλαβής διέλευση**, αποτελείται από δυο στοιχεία, την «διέλευση» και το «αβλαβές». «Διέλευση», σύμφωνα με το άρθρο 18 της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας, σημαίνει ναυσιπλοΐα, δηλαδή κίνηση του πλοίου και όχι στάθμευση, μέσα από την αιγιαλίτιδα ζώνη με σκοπό πρώτον, την διέλευση χωρίς είσοδο, από τα εσωτερικά ύδατα ή προορισμό σε αγκυροβόλιο ή λιμενική εγκατάσταση, έξω από τα εσωτερικά ύδατα και δεύτερον την είσοδο ή έξοδο από τα εσωτερικά ύδατα. Η διέλευση πρέπει να είναι συνεχής και ταχεία. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, δηλαδή εάν το απαιτεί η ασφάλεια της ναυσιπλοΐας ή υπάρχει ανωτέρα βία ή χρειάζεται να παρασχεθεί βοήθεια σε πρόσωπα, πλοία και αεροσκάφη που βρίσκονται σε κίνδυνο, μπορεί η διέλευση να περιλαμβάνει στάση και αγκυροβόληση.⁷³ Κατά την διάρκεια της

⁷¹ Ibid. σελ. 228.

⁷² Ibid, SECTION 1. GENERAL PROVISIONS, Article 2, *Legal status of the territorial sea, of the air space over the territorial sea and of its bed and subsoil*, "1. The sovereignty of a coastal State extends, beyond its land territory and internal waters and, in the case of an archipelagic State, its archipelagic waters, to an adjacent belt of sea, described as the territorial sea. 2. This sovereignty extends to the air space over the territorial sea as well as to its bed and subsoil."

⁷³ Ibid, SECTION 3. INNOCENT PASSAGE IN THE TERRITORIAL SEA SUBSECTION A. RULES APPLICABLE TO ALL SHIPS, Article 18, *Meaning of passage*, "1. Passage means ΖΙΟΠΟΥΛΟΥ ΘΕΟΔΩΡΑ

πορείας μέσα στην αιγιαλίτιδα ζώνη, το ξένο πλοίο βρίσκεται σε καθεστώς αβλαβούς διέλευσης.

Η διέλευση είναι «αβλαβής», εφόσον δεν διαταράσσει την ειρήνη, την δημόσια τάξη και την ασφάλεια του παράκτιου κράτους (άρθρο 19 παρ. 1 της Σύμβασης). Στην επόμενη παράγραφο, η Σύμβαση κάνει λόγο, για τις δραστηριότητες που προσβάλλουν την ειρήνη και την ασφάλεια του κράτους. Μερικές από αυτές αποτελούν: α) απειλή ή χρήση βίας, κατά της κυριαρχίας, της εδαφικής ακεραιότητας ή της πολιτικής ανεξαρτησίας του παράκτιου κράτους, ή με οποιοδήποτε άλλο τρόπο, παραβίαση των αρχών του διεθνούς δικαίου, που περιέχονται στο Χάρτη του ΟΗΕ, β) ασκήσεις ή γυμνάσια με όπλα, οποιοδήποτε είδους, γ)κάθε πράξη που αποσκοπεί στη συλλογή πληροφοριών, που βάζουν σε κίνδυνο την άμυνα ή την ασφάλεια του παράκτιου κράτους, δ) κάθε πράξη προπαγάνδας, κατά της άμυνας ή της εθνικής ασφάλειας, ε) απογείωση ή προσγείωση αεροσκαφών και στ) διεξαγωγή έρευνας.⁷⁴

2. Οριοθέτηση Υφαλοκρηπίδας

Μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, τα υπάρχοντα κοιτάσματα πετρελαίου, είχαν συρρικνωθεί σημαντικά, γεγονός που δημιουργούσε ανάγκη εξεύρεσης νέων κοιτασμάτων. Με την Διακήρυξη του Τρούμαν (1945), εμφανίζεται για πρώτη φορά στον διεθνή χώρο, η έννοια της υφαλοκρηπίδας. Η δήλωση είχε ως στόχο, τον έλεγχο και την αποκλειστική εκμετάλλευση των πόρων της

navigation through the territorial sea for the purpose of: (a) traversing that sea without entering internal waters or calling at a roadstead or port facility outside internal waters; or (b) proceeding to or from internal waters or a call at such roadstead or port facility. 2. Passage shall be continuous and expeditious. However, passage includes stopping and anchoring, but only in so far as the same are incidental to ordinary navigation or are rendered necessary by force majeure or distress or for the purpose of rendering assistance to persons, ships or aircraft in danger or distress.”

⁷⁴ **Ibid, Article 19, Meaning of innocent passage**, “1. Passage is innocent so long as it is not prejudicial to the peace, good order or security of the coastal State. Such passage shall take place in conformity with this Convention and with other rules of international law. 2. Passage of a foreign ship shall be considered to be prejudicial to the peace, good order or security of the coastal State if in the territorial sea it engages in any of the following activities: (a) any threat or use of force against the sovereignty, territorial integrity or political independence of the coastal State, or in any other manner in violation of the principles of international law embodied in the Charter of the United Nations; (b) any exercise or practice with weapons of any kind; (c) any act aimed at collecting information to the prejudice of the defence or security of the coastal State; (d) any act of propaganda aimed at affecting the defence or security of the coastal State; (e) the launching, landing or taking on board of any aircraft; (j) the carrying out of research or survey activities;”

ΖΙΟΠΟΥΛΟΥ ΘΕΟΔΩΡΑ

υφαλοκρηπίδας, χωρίς όμως να μειώσει τις ελευθερίες της ανοικτής θάλασσας.⁷⁵ Η υφαλοκρηπίδα αποτέλεσε, την διεκδίκηση των αναπτυγμένων κρατών και τη σημαντικότερη ζώνη εθνικής δικαιοδοσίας, μετά την Αιγιαλίτιδα, λόγω των σημαντικών οικονομικών πλεονεκτημάτων.

2.1. Σύμβαση για την Υφαλοκρηπίδα (1958)

Στις 29 Απριλίου 1958, η Πρώτη Συνδιάσκεψη για το Δίκαιο της Θάλασσας, υιοθέτησε στην Γενεύη, με βάση το σχέδιο συνθήκης, που κατάρτισε η Επιτροπή Διεθνούς Δικαίου, την Σύμβαση για την Υφαλοκρηπίδα. Σύμφωνα με το πρώτο άρθρο παρ. 1 η υφαλοκρηπίδα ορίζεται, ως *ο βυθός και το υπέδαφος των υποθαλάσσιων περιοχών, που γειτνιάζουν με την ακτή, αλλά βρίσκονται πέρα από το όριο της αιγιαλίτιδας ζώνης, ως το βάθος των 200 μέτρων ή πέρα από αυτό το όριο, ως το σημείο που το βάθος των υπερκείμενων υδάτων, επιτρέπει την εκμετάλλευση των φυσικών πόρων των εν λόγω περιοχών.*⁷⁶

2.1.1. Κανόνες Οριοθέτησης

Ως προς την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας, το άρθρο 6 της Σύμβασης για την Υφαλοκρηπίδα του 1958, προέβλεπε στην πρώτη παράγραφο ότι, *στην περίπτωση όπου οι ακτές δυο ή περισσότερων κρατών βρίσκονται η μια απέναντι από την άλλη, η οριοθέτηση γίνεται με συμφωνία μεταξύ των μερών. Αν δεν υπάρχει συμφωνία και αν δεν δικαιολογείται ένεκα ειδικών περιστάσεων η χάραξη άλλης γραμμής, ως οριοθετική γραμμή θεωρείται η μέση γραμμή, κάθε σημείο της οποίας απέχει εξίσου από τα πλησιέστερα σημεία των γραμμών βάσεως, από τα οποία μετρείται το πλάτος της αιγιαλίτιδας ζώνης.*⁷⁷ Το ίδιο συμβαίνει και για την υφαλοκρηπίδα δυο ομόρων

⁷⁵ Βλ. Βλ. Τσάλτας Γρ., Κλάδη-Ευσταθοπούλου Μ., πρόλογος Ροζάκης Χρ., τόμος Ι: *Το διεθνές καθεστώς των θαλασσών και των ωκεανών : διεθνής πολιτική, διεθνές δίκαιο, διεθνής οργάνωση*, εκδ. Ι. Σιδέρης, Αθήνα 2003, σελ. 274,

⁷⁶ **Convention on the Continental Shelf, Done at Geneva on 29 April 1958, Article 1**, “For the purpose of these articles, the term “continental shelf” is used as referring (a) to the seabed and subsoil of the submarine areas adjacent to the coast but outside the area of the territorial sea, to a depth of 200 meters or, beyond that limit, to where the depth of the superjacent waters admits of the exploitation of the natural resources of the said areas.”

⁷⁷ **Ibid, Article 6**, “1. Where the same continental shelf is adjacent to the territories of two or more States whose coasts are opposite each other, the boundary of the continental shelf appertaining to such States shall be determined by agreement between them. In the absence of agreement, and unless another boundary line is justified by special circumstances, the boundary is the median line, every

κρατών, με την διαφορά ότι, εάν δεν υπάρξει συμφωνία και αν δεν δικαιολογείται ένεκα ειδικών περιστάσεων η χάραξη άλλης γραμμής, τα όρια των κρατών θα καθορισθούν με την εφαρμογή της αρχής της ίσης αποστάσεως των πλησιέστερων σημείων των γραμμών βάσεως, από τα οποία μετρείται το πλάτος της αιγιαλίτιδας ζώνης τους (άρθρο 6 παρ.2).⁷⁸

2.2. Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982)

Με την Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982), καθιερώνεται ένας νέος ορισμός της υφαλοκρηπίδας. Ο ορισμός αυτός δίνεται στο άρθρο 76 παρ.1 της Σύμβασης. Σύμφωνα με αυτόν, η υφαλοκρηπίδα παράκτιου κράτους περιλαμβάνει το θαλάσσιο βυθό και το υπέδαφός του πέρα από την αιγιαλίτιδα ζώνη του, καθόλη την έκταση της φυσικής προέκτασης του χερσαίου εδάφους του, μέχρι το εξωτερικό άκρο του υφαλοπλαισίου ή σε απόσταση 200 ν.μ. από τις γραμμές βάσης, από τις οποίες μετρείται το πλάτος της αιγιαλίτιδας ζώνης, όπου το εξωτερικό άκρο του υφαλοπλαισίου βρίσκεται σε μικρότερη απόσταση.⁷⁹

Η διαφορά του παραπάνω άρθρου με το άρθρο 1 της Σύμβασης για την Υφαλοκρηπίδα του 1958, έγκειται στην αντικατάσταση της ισοβαθούς των 200 μέτρων, με το εξωτερικό άκρο του υφαλοπλαισίου και του κριτηρίου εκμεταλλευσιμότητας των φυσικών πόρων με το όριο των 200 ν.μ., γεγονός που εξισορροπεί την γεωγραφική ανισότητα των χωρών με στενές και των χωρών με πλατιές υφαλοκρηπίδες.

Η παράγραφος 3 του ίδιου άρθρου, αποφασηνίζει τον όρο υφαλοπλαίσιο. Σύμφωνα με αυτό το υφαλοπλαίσιο αποτελεί την υποθαλάσσια προέκταση του χερσαίου

point of which is equidistant from the nearest points of the baselines from which the breadth of the territorial sea of each State is measured.”

⁷⁸ *Ibid, Article 6, “2. Where the same continental shelf is adjacent to the territories of two adjacent States, the boundary of the continental shelf shall be determined by agreement between them. In the absence of agreement, and unless another boundary line is justified by special circumstances, the boundary shall be determined by application of the principle of equidistance from the nearest points of the baselines from which the breadth of the territorial sea of each State is measured.”*

⁷⁹ *United Nations Convention on the Law of the Sea, (UNCLOS), (Montego Bay, 10 December 1982), Part VI, Continental Shelf, Article 76, Definition of the continental shelf, “1. The continental shelf of a coastal State comprises the seabed and subsoil of the submarine areas that extend beyond its territorial sea throughout the natural prolongation of its land territory to the outer edge of the continental margin, or to a distance of 200 nautical miles from the baselines from which the breadth of the territorial sea is measured where the outer edge of the continental margin does not extend up to that distance.”*

ΖΙΟΠΟΥΛΟΥ ΘΕΟΔΩΡΑ

όγκου του παράκτιου κράτους και συνίσταται στον αντίστοιχο θαλάσσιο βυθό και υπέδαφος που αναλογεί στην υφαλοκρηπίδα, στο υφαλοπρανές και στο ηπειρωτικό ανύψωμα. Δεν περιλαμβάνει ούτε τις ωκεάνιες αβύσσους με τα ωκεάνια ανυψώματα ούτε το υπέδαφός τους.⁸⁰

2.2.1. Κανόνες οριοθέτησης

Ως προς την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας το άρθρο 83 παρ.1 της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982), δηλώνει ότι, στην περίπτωση όπου οι ακτές δυο κρατών είναι παρακείμενες ή βρίσκονται η μια απέναντι στην άλλη, η οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας τους γίνεται με *συμφωνία* των κρατών που συνάπτεται με βάση το διεθνές δίκαιο, όπως αναφέρεται στο άρθρο 38 του Καταστατικού του ΔΔΧ, προς το σκοπό επίτευξης μιας δίκαιης λύσης. Το άρθρο 38 του Καταστατικού του ΔΔΧ αναφέρει ότι το Δικαστήριο του οποίου το έργο είναι να εκδικάζει σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο τις υποθέσεις που υποβάλλονται σε αυτό, θα εφαρμόζει πρώτον τις διεθνείς συνθήκες, γενικές ή ειδικές, που θέτουν κανόνες, οι οποίοι αναγνωρίζονται ρητά από τα αντίδικα κράτη, δεύτερον το διεθνές έθιμο, ως απόδειξη γενικής πρακτικής που γίνεται δεκτή ως κανόνας δικαίου, τρίτον τις γενικές αρχές του δικαίου που αναγνωρίζονται από τα πολιτισμένα έθνη και τέταρτον με την επιφύλαξη της διατάξεως του άρθρου 59 (η απόφαση του Δικαστηρίου δεν έχει δεσμευτική ισχύ παρά μόνο μεταξύ διαδίκων σε σχέση με τη συγκεκριμένη περίπτωση την οποία αφορά⁸¹), τις δικαστικές αποφάσεις και τα διδάγματα των πιο διακεκριμένων δημοσιολόγων των διαφόρων εθνών, ως βοηθητικά μέσα, για τον καθορισμό των κανόνων του δικαίου.⁸²

⁸⁰ **Ibid, Article 76, Definition of the continental shelf**, “3. The continental margin comprises the submerged prolongation of the land mass of the coastal State, and consists of the seabed and subsoil of the shelf, the slope and the rise. It does not include the deep ocean floor with its oceanic ridges or the subsoil thereof.”

⁸¹ **Statute of the International Court of Justice, Article 59**, “The decision of the Court has no binding force except between the parties and in respect of that particular case.”

⁸² **Ibid, Article 38**, “1. The Court, whose function is to decide in accordance with international law such disputes as are submitted to it, shall apply: a. international conventions, whether general or particular, establishing rules expressly recognized by the contesting states; b. international custom, as evidence of a general practice accepted as law; c. the general principles of law recognized by civilized nations; d. subject to the provisions of Article 59, judicial decisions and the teachings of the most highly qualified publicists of the various nations, as subsidiary means for the determination of rules of law.”

Το άρθρο 83 παρ.1 διαφοροποιείται από το αντίστοιχο άρθρο 6 της Σύμβασης για την Υφαλοκρηπίδα του 1958. Ενώ το παλιό άρθρο αναφέρει ρητώς τη μέθοδο οριοθέτησης που πρέπει να ακολουθήσουν τα κράτη κατά την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας τους (δηλαδή τη μέση γραμμή ή την αρχή της ίσης απόστασης) , το καινούργιο άρθρο δεν αναφέρει καμία συγκεκριμένη μέθοδο, αλλά ότι πρέπει να επιτευχθεί μια δίκαιη λύση. Το αποτέλεσμα είναι στην προσπάθεια να ικανοποιηθούν όλες οι αντίθετες απόψεις των κρατών, σχετικά με την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας, να δημιουργείται ασάφεια και αβεβαιότητα ως προς την ερμηνεία και εφαρμογή του συγκεκριμένου άρθρου. Αξίζει να αναφερθεί στο σημείο αυτό, ότι το σχέδιο άρθρου το οποίο προηγήθηκε του τελικού άρθρου 83 παρ.1, όριζε με σαφήνεια τις μεθόδους οριοθέτησης. Συγκεκριμένα προέβλεπε ότι, *η οριοθέτηση της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας, μεταξύ χωρών με αντικείμενες ή παρακείμενες ακτές, θα γίνεται με συμφωνία που θα στηρίζεται στο Διεθνές Δίκαιο. Μια τέτοια συμφωνία θα γίνεται σύμφωνα με τις αρχές επιείκειας, με την εφαρμογή της μέσης γραμμής ή της γραμμής ίσης απόστασης, όπου χρειάζεται, και αφού ληφθούν υπόψη όλες οι περιστάσεις που επικρατούν στη συγκεκριμένη περιοχή.*⁸³ Ο Πρόεδρος της Διάσκεψης όμως, παρουσίασε μια άλλη πρόταση προς αντικατάσταση του σχεδίου άρθρου, που τελικά υιοθετήθηκε από την Διάσκεψη και αποτελεί σήμερα το άρθρο 83 παρ. 1 που αναφέρθηκε παραπάνω.

2.2.2. Δικαιώματα των παράκτιων κρατών

Στην Υφαλοκρηπίδα, το παράκτιο κράτος ασκεί δυο κυρίαρχα και αποκλειστικά δικαιώματα, οικονομικής φύσης. Αυτά είναι η εξεύρεση και εκμετάλλευση των φυσικών πόρων της υφαλοκρηπίδας. Συγκεκριμένα το άρθρο 77 παρ.1 της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982), ορίζει ότι, *το παράκτιο κράτος ασκεί κυριαρχικά δικαιώματα επί της υφαλοκρηπίδας, προς το σκοπό έρευνας*

⁸³ **Third United Nations Conference on the Law of the Sea, 1973-1982, Concluded at Montego Bay, Jamaica on 10 December 1982, Document: A/CONF.62/WP.10/Rev.2, Informal Composite Negotiating Text, revision 2, Extract from the Official Records of the Third United Nations Conference on the Law of the Sea, Volume VIII (Informal Composite Negotiating Text, Sixth Session), Article 83, Delimitation of the continental shelf between States with opposite or adjacent coasts, "1. The delimitation of the continental shelf between States with opposite or adjacent coasts shall be effected by agreement in conformity with international law. Such an agreement shall be in accordance with equitable principles, employing the median or equidistance line, where appropriate, and taking account of all circumstances prevailing in the area concerned."**

και εκμετάλλευσης των φυσικών πόρων.⁸⁴ Το άρθρο προσδιορίζει στις δυο επόμενες παραγράφους ότι, τα δικαιώματα αυτά είναι αποκλειστικά, υπό την έννοια ότι, σε περίπτωση που το παράκτιο κράτος δεν προβαίνει σε έρευνες στην υφαλοκρηπίδα ή δεν εκμεταλλεύεται τους φυσικούς πόρους, κανείς άλλος δεν μπορεί να αναλάβει τέτοιες δραστηριότητες, χωρίς τη ρητή συγκατάθεση του κράτους αυτού και ότι δεν εξαρτώνται από πραγματική ή πλασματική κατοχή ή από οποιαδήποτε άλλη ρητή διακήρυξη.⁸⁵

Όσον αφορά τους φυσικούς πόρους, που αναφέρθηκαν παραπάνω, η παρ. 4 του ίδιου άρθρου, αναφέρει ότι, περιλαμβάνουν τα ορυκτά και τους άλλους μη βιολογικούς πόρους του θαλασσιού βυθού και του υπεδάφους του, καθώς και τους ζώντες οργανισμούς, που ανήκουν στα καθιστικά είδη, δηλαδή τους οργανισμούς που κατά την αλιευτική περίοδο, είτε μένουν ακίνητοι στο βυθό ή κάτω από το βυθό είτε δεν μπορούν να κινηθούν, παρά μόνο όταν βρίσκονται σε συνεχή φυσική επαφή με το βυθό και το υπέδαφός του.⁸⁶

3. Οριοθέτηση Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (ΑΟΖ)

Μια σχετικά πρόσφατη εξέλιξη στο διεθνές δίκαιο της θάλασσας, αποτελεί ο θεσμός της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (ΑΟΖ), ο οποίος μαζί με την Ζώνη της Κοινής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας, αποτέλεσε τη δεκαετία του 1960 την διεκδίκηση των αναπτυσσόμενων κρατών, ιδιαίτερα των Λατινοαμερικάνικων κρατών, για την άμβλυνση των οικονομικών και κοινωνικών τους ανισοτήτων, λόγω των γεωγραφικών τους ιδιαιτεροτήτων.

Η ΑΟΖ αποτελεί την τέταρτη κατά σειρά ζώνη εθνικής δικαιοδοσίας και υιοθετήθηκε από την Τρίτη Συνδιάσκεψη για το Δίκαιο της Θάλασσας, έπειτα από την πίεση που άσκησε η οργανωμένη «Ομάδα των 77».

⁸⁴ **United Nations Convention on the Law of the Sea, (UNCLOS), (Montego Bay, 10 December 1982), Part VI, Continental Shelf, Article 77, Rights of the coastal State over the continental shelf, "1. The coastal State exercises over the continental shelf sovereign rights for the purpose of exploring it and exploiting its natural resources."**

⁸⁵ **Ibid, Article 77, Rights of the coastal State over the continental shelf, "2. The rights referred to in paragraph 1 are exclusive in the sense that if the coastal State does not explore the continental shelf or exploit its natural resources, no one may undertake these activities without the express consent of the coastal State. 3. The rights of the coastal State over the continental shelf do not depend on occupation, effective or notional, or on any express proclamation."**

⁸⁶ **Ibid, Article 77, Rights of the coastal State over the continental shelf, "4. The natural resources referred to in this Part consist of the mineral and other non-living resources of the seabed and subsoil together with living organisms belonging to sedentary species, that is to say, organisms which, at the harvestable stage, either are immobile on or under the seabed or are unable to move except in constant physical contact with the seabed or the subsoil."**

Όσον αφορά την οριοθέτηση επικαλυπτόμενων ΑΟΖ, το άρθρο 74 της Σύμβασης Δ.Θ. (1982), ορίζει ότι, *η οριοθέτηση της ΑΟΖ μεταξύ κρατών με έναντι η προσκείμενες ακτές, πραγματοποιείται κατόπιν συμφωνίας με βάση το διεθνές δίκαιο, όπως αναφέρεται στο άρθρο 38 του Καταστατικού του ΔΔΧ, προκειμένου να επιτευχθεί μια δίκαιη λύση. Αν η συμφωνία δεν μπορεί να επιτευχθεί, μέσα σε εύλογο χρονικό πλαίσιο, τα ενδιαφερόμενα κράτη, προσφεύγουν στις διαδικασίες που προβλέπονται στο μέρος XV,*⁸⁷ δηλαδή τα μέσα και τις διαδικασίες επίλυσης διαφορών, που θα αναφερθούν παρακάτω στην εργασία.

Οι διατάξεις αυτές είναι ίδιες με τις διατάξεις της Σύμβασης, για την οριοθέτηση της Υφαλοκρηπίδας (άρθρο 81). Και τα δυο άρθρα (74 και 81) προβλέπουν, απλώς την σύναψη συμφωνίας, σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, χωρίς να περιέχουν ακριβείς κανόνες οριοθέτησης, όπως η αρχή της μέσης γραμμής.

3.1. Ορισμός και πλάτος ΑΟΖ

Ο ορισμός της ΑΟΖ δίνεται στο άρθρο 55 της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982). Σύμφωνα με αυτό, *Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη είναι μια περιοχή, που βρίσκεται πέραν της αιγιαλίτιδας ζώνης, παράκειται προς αυτήν και υπάγεται στο ειδικό νομικό καθεστώς που συνιστούν οι διατάξεις του παρόντος μέρους, δυνάμει των οποίων τα δικαιώματα και η δικαιοδοσία του παράκτιου κράτους και τα δικαιώματα και οι ελευθερίες των άλλων κρατών, διέπονται από τις σχετικές διατάξεις της παρούσας Σύμβασης.*⁸⁸

⁸⁷ *Ibid*, PART V, EXCLUSIVE ECONOMIC ZONE, Article 74, *Delimitation of the exclusive economic zone between States with opposite or adjacent coasts*, "1. The delimitation of the exclusive economic zone between States with opposite or adjacent coasts shall be effected by agreement on the basis of international law, as referred to in Article 38 of the Statute of the International Court of Justice, in order to achieve an equitable solution. 2. If no agreement can be reached within a reasonable period of time, the States concerned shall resort to the procedures provided for in Part XV."

⁸⁸ *United Nations Convention on the Law of the Sea, (UNCLOS), Montego Bay, 1982, PART V, Exclusive Economic Zone, Article 55, Specific legal regime of the exclusive economic zone*, "The exclusive economic zone is an area beyond and adjacent to the territorial sea, subject to the specific legal regime established in this Part, under which the rights and jurisdiction of the coastal State and the rights and freedoms of other States are governed by the relevant provisions of this Convention."

Ως προς το πλάτος της μετριέται με βάση την επιφάνεια της θάλασσας, όπου και φτάνει το όριο των 200 ν.μ. από τις γραμμές βάσης, απ' όπου μετριέται το εύρος της αιγιαλίτιδας ζώνης.⁸⁹

Σύμφωνα με τα παραπάνω η ΑΟΖ αποτελεί μια ζώνη *sui generis* και όχι ένα τμήμα της ανοικτής θάλασσας, καθώς διέπεται από ένα ειδικό νομικό καθεστώς, λειτουργικής φύσης, διαφορετικό από το καθεστώς της ελευθερίας της ανοικτής θάλασσας και από το καθεστώς εδαφικής κυριαρχίας της αιγιαλίτιδας ζώνης.⁹⁰ Το ειδικό αυτό νομικό καθεστώς αναφέρεται στο άρθρο 59 της Σύμβασης για την Θάλασσα (1982), όπου προέβλεπε ότι, στις περιπτώσεις που η παρούσα Σύμβαση δεν παρέχει δικαιώματα ή δικαιοδοσία ούτε στο παράκτιο κράτος ούτε σε άλλα κράτη στην ΑΟΖ και υπάρχει σύγκρουση μεταξύ των συμφερόντων του παράκτιου κράτους και των συμφερόντων ενός ή περισσότερων άλλων κρατών, η διαφορά αυτή θα πρέπει να διευθετηθεί στη βάση της αρχής της ευθυδικίας και υπό το φως όλων των σχετικών περιστάσεων, λαμβάνοντας υπόψη τη σπουδαιότητα των συμφερόντων των μερών καθώς και της διεθνούς κοινότητας στο σύνολό της.⁹¹

3.2. Δικαιώματα των παράκτιων κρατών

Σύμφωνα με το άρθρο 56 παρ.1 της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982) στην ΑΟΖ το παράκτιο κράτος έχει δυο ειδών δικαιώματα: κυριαρχικά και δικαιώματα δικαιοδοσίας. Τα *κυριαρχικά δικαιώματα* αφορούν την έρευνα και εκμετάλλευση, διατήρηση και διαχείριση των βιολογικών ή μη φυσικών πόρων των υπερκειμένων του βυθού της θάλασσας υδάτων, του θαλάσσιου βυθού και του υπεδάφους του, καθώς επίσης και για κάθε άλλη δραστηριότητα που αφορά στην έρευνα και εκμετάλλευση της ζώνης για οικονομικούς σκοπούς, όπως η παραγωγή ενέργειας

⁸⁹ *Ibid*, Article 57, *Breadth of the exclusive economic zone*, "The exclusive economic zone shall not extend beyond 200 nautical miles from the baselines from which the breadth of the territorial sea is measured."

⁹⁰ Βλ. Στρατή Αν. *Η Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη*, σελ. 152, στο Δίπλα Χ., Ροζάκης Χρ., επιμέλεια, *Το δίκαιο της θάλασσας και η εφαρμογή του στην Ελλάδα*, Ινστιτούτο Αιγαίου του Δικαίου της Θάλασσας και του Ναυτικού Δικαίου, εκδ. Σιδέρης, Αθήνα 2004.

⁹¹ *Ibid*, Article 59, *Basis for the resolution of conflicts regarding the attribution of rights and jurisdiction in the exclusive economic zone*, "In cases where this Convention does not attribute rights or jurisdiction to the coastal State or to other States within the exclusive economic zone, and a conflict arises between the interests of the coastal State and any other State or States, the conflict should be resolved on the basis of equity and in the light of all the relevant circumstances, taking into account the respective importance of the interests involved to the parties as well as to the international community as a whole."

από τα ύδατα και τους ανέμους. Τα δικαιώματα δικαιοδοσίας αφορούν την τοποθέτηση και χρησιμοποίηση τεχνητών νησιών, εγκαταστάσεων και κατασκευών, την θαλάσσια επιστημονική έρευνα, την προστασία και διαφύλαξη του θαλάσσιου περιβάλλοντος.⁹²

3.3. Δικαιώματα τρίτων κρατών

Τα δικαιώματα των τρίτων κρατών ορίζονται στο άρθρο 58 παρ.1 της Σύμβασης για την Θάλασσα (1982). Σύμφωνα με αυτό όλα τα κράτη, παράκτια ή περικόκιστα, απολαμβάνουν, τις ελευθερίες της ναυσιπλοΐας και υπέρπτησης και της ελευθερίας τοποθέτησης υποβρυχίων καλωδίων και σωληναγωγών όπως προβλέπει το άρθρο 87 για την ανοικτή θάλασσα, καθώς επίσης και της ελευθερίας χρήσης της θάλασσας για άλλους διεθνώς νόμιμους σκοπούς που συνδέονται με την άσκηση των ελευθεριών αυτών και είναι σύμφωνοι με τις λοιπές διατάξεις της παρούσας Σύμβασης, ειδικότερα στα πλαίσια της εκμετάλλευσης πλοίων, αεροσκαφών και υποβρυχίων σωληναγωγών και καλωδίων.⁹³

4. Οριοθέτηση θαλασσιών ζωνών νησιών

4.1. Σύμβαση της Γενεύης για την αιγιαλίτιδα ζώνη (1958)

Η Σύμβαση της Γενεύης για την αιγιαλίτιδα ζώνη στο άρθρο 10 παρ.2 αναγνωρίζει και στα νησιά αιγιαλίτιδα ζώνη όπως και στα ηπειρωτικά εδάφη, οπότε και οι κανόνες οριοθέτησης θα είναι ίδιοι με τα ηπειρωτικά εδάφη.⁹⁴

⁹² **Ibid, Article 56, Rights, jurisdiction and duties of the coastal State in the exclusive economic zone**, “1. In the exclusive economic zone, the coastal State has: (a) sovereign rights for the purpose of exploring and exploiting, conserving and managing the natural resources, whether living or non-living, of the waters superjacent to the seabed and of the seabed and its subsoil, and with regard to other activities for the economic exploitation and exploration of the zone, such as the production of energy from the water, currents and winds; (b) jurisdiction as provided for in the relevant provisions of this Convention with regard to: (i) the establishment and use of artificial islands, installations and structures; (ii) marine scientific research; (iii) the protection and preservation of the marine environment; (c) other rights and duties provided for in this Convention.”

⁹³ **Ibid, Article 58, Rights and duties of other States in the exclusive economic zone** “1. In the exclusive economic zone, all States, whether coastal or land-locked, enjoy, subject to the relevant provisions of this Convention, the freedoms referred to in article 87 of navigation and overflight and of the laying of submarine cables and pipelines, and other internationally lawful uses of the sea related to these freedoms, such as those associated with the operation of ships, aircraft and submarine cables and pipelines, and compatible with the other provisions of this Convention.”

⁹⁴ **Convention on the Territorial Sea and the Contiguous Zone, Geneva, 1958, SECTION II, Limits of the Territorial Sea, Article 10**, “2. The territorial sea of an island is measured in accordance with the provisions of these articles.”

4.2. Ιστορική εξέλιξη της υφαλοκρηπίδας των νησιών

Μετά την Διακήρυξη Τρούμαν (1945), παρατηρείται μέσα από την διεθνή πρακτική των κρατών, τις περιφερειακές διακηρύξεις και τις διάφορες συμφωνίες για την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας και της εκμετάλλευσης πετρελαίου, να αναγνωρίζεται δικαίωμα υφαλοκρηπίδας και στα νησιά, εκτός από τα ηπειρωτικά εδάφη. Τη δεκαετία του 50' πολλές Λατινοαμερικάνικες χώρες, στα διατάγματά τους περί διεκδικήσεων θαλασσίων ζωνών, περιλάμβαναν και τα νησιά, δηλαδή ότι, δικαιούνται όλες τις θαλάσσιες ζώνες, όπως και οι ηπειρωτικές ακτές. Συγκεκριμένα η Χιλή με το Προεδρικό Διάταγμα του 1947 και τη Διακήρυξη για τη Θαλάσσια Ζώνη του 1952, διεκδικούσε, σε μια απόσταση 200 ν.μ, ζώνη αποκλειστικής εκμετάλλευσης των πλουτοπαραγωγικών πηγών της θάλασσας, η οποία εφαρμόζεται και στα χιλιάνα νησιά ακόμη και στο νησί του Πάσχα το οποίο βρίσκεται 3000 μίλια από την ηπειρωτική ακτή και είναι μικρό σε μέγεθος.⁹⁵

Αντίστοιχο Διάταγμα αποτελεί και το βραζιλιάνικο Διάταγμα του 1950, με το οποίο η Βραζιλία διεκδικούσε υφαλοκρηπίδα ηπειρωτικής και νησιωτικής περιοχής. Επίσης με την Διακήρυξη του Σαντιάγο (1952) η Χιλή, το Περού, το Εκουαδόρ και η Κόστα Ρίκα, διεκδικούσαν μια ζώνη 200 ν.μ., που εκτεινόταν από τις αντίστοιχες ηπειρωτικές ακτές, αλλά και προς όλες τις κατευθύνσεις, από τα νησιά ή τις ομάδες νησιών. Τις Λατινοαμερικάνικες διεκδικήσεις ακολούθησε και η Μεγάλη Βρετανία, η οποία με το Διάταγμα "Order- in- Council" (1950/2100), διεκδίκησε ηπειρωτική υφαλοκρηπίδα γύρω από τα νησιά Φώκλαντς/ Μαλδίβες.

Εκτός από τα μονομερή διατάγματα και διακηρύξεις, υπήρχαν και παραχωρήσεις, για εκμετάλλευση πετρελαίου, που αναφέρονταν σε νησιά. Συγκεκριμένα η συμφωνία Σαουδικής Αραβίας και πετρελαϊκής εταιρίας ARAMCO στις 10 Οκτώβρη 1948, κάνει λόγο για παραχωρήσεις περιοχών και ορισμένων νησιών εκτός από το βυθό των ηπειρωτικών ακτών.⁹⁶

⁹⁵ Βλ. Σταυρινό Μιχάλη Χρ., *Το πρόβλημα της υφαλοκρηπίδας του Αιγαίου*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 1986, σελ. 116-117.

⁹⁶ Ibid, σελ. 117-118.

4.2.1. Σύμβαση της Γενεύης για την Υφαλοκρηπίδα του 1958

Κατά την διάρκεια της Πρώτης Συνδιάσκεψης, όπου κατέληξε στην Σύμβαση της Γενεύης για την Υφαλοκρηπίδα (1958), τα κράτη συμφωνούσαν περί της νησιωτικής υφαλοκρηπίδας. Η αναφορά όμως σε νησιά γινόταν μόνο στα ερμηνευτικά σχόλια, που συνόδευαν το προσχέδιο άρθρων της Επιτροπής Διεθνούς Δικαίου του ΟΗΕ. Τα κράτη όμως θεωρούσαν ότι, έπρεπε να γίνει αναφορά στον κανόνα περί υφαλοκρηπίδας των νησιών, όπου τελικά συμπεριλήφθηκε στο τελικό άρθρο 1 παρ. 2 της Σύμβασης για την Υφαλοκρηπίδα του 1958.⁹⁷ Συγκεκριμένα το άρθρο αυτό αναγνωρίζει το δικαίωμα των νησιών σε υφαλοκρηπίδα, καθώς ορίζει ότι, η υφαλοκρηπίδα είναι *ο βυθός και το υπέδαφος των υποθαλάσσιων περιοχών που γειτνιάζουν με τις νησιωτικές ακτές*.⁹⁸

Μετά την Σύμβαση του 1958, πολλές χώρες άρχισαν να διεκδικούν δικαιώματα υφαλοκρηπίδας και για τα νησιά τους. Συγκεκριμένα η Συμφωνία μεταξύ Ινδονησίας και Μαλαισίας, για την οριοθέτηση της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας (1969), όπου λαμβάνεται υπόψη η υφαλοκρηπίδα των ινδονησιακών νησιών Anambas και Bunguran, η Συμφωνία μεταξύ Σαουδικής Αραβίας και Μπαχρέϊν, για την οριοθέτηση της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας (1958), η οποία αναγνωρίζει πλήρη δικαιώματα σε νησιά, η Συμφωνία μεταξύ Ιαπωνίας και Κορέας, για την οριοθέτηση της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας (1974), η οποία λαμβάνει υπόψη της το ιαπωνικό νησί Tsushima, το οποίο βρίσκεται στα Στενά της Κορέας και η Συμφωνία μεταξύ Ινδίας και νησιών Maldives (1976), για την οριοθέτηση των θαλασσίων ορίων, η οποία αναγνωρίζει όλα τα νησιά της περιοχής, ινδικά και νησιά Maldives, καθώς και πλήρη δικαιώματα υφαλοκρηπίδας και αποκλειστικής οικονομικής ζώνης σε όλα τα νησιά, νησίδες και βράχους και των δυο μερών.⁹⁹

⁹⁷ Ibid. σελ. 118-119.

⁹⁸ **Convention on the Continental Shelf, Done at Geneva on 29 April 1958, Article 1, "(b) to the seabed and subsoil of similar submarine areas adjacent to the coasts of islands."**

⁹⁹ Βλ. Σταυρινό Μιγάλη Χρ., *Το πρόβλημα της υφαλοκρηπίδας του Αιγαίου*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 1986, σελ. 122-126.

4.2.2. Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982)

4.2.2.1. Το καθεστώς των νησιών

Το άρθρο 121 παρ.2 της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982), αναφέρει ότι όλα τα νησιά, με την επιφύλαξη της παραγράφου 3 του ίδιο άρθρου, δικαιούνται αιγιαλίτιδα ζώνη, συνορεύουσα ζώνη, αποκλειστική οικονομική ζώνη και υφαλοκρηπίδα σύμφωνα με τις διατάξεις της Σύμβασης, οι οποίες εφαρμόζονται στις ηπειρωτικές περιοχές,¹⁰⁰ δηλαδή σύμφωνα με το άρθρο 76, χωρίς καμία διάκριση. Όλα τα νησιά μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως σημεία για τη χάραξη ευθειών γραμμών βάσης.

4.2.2.2. Εξαίρεση άρθρο 121 παρ.3 της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982)

Το άρθρο 121 παρ. 3 εισάγει μια εξαίρεση προς τις θαλάσσιες ζώνες, η οποία δεν υπήρχε στην διεθνή πρακτική. Συγκεκριμένα αναφέρει ότι, *οι βράχοι οι οποίοι δεν μπορούν να συντηρήσουν ανθρώπινη διαβίωση ή δική τους οικονομική ζωή, δεν θα έχουν αποκλειστική οικονομική ζώνη ή υφαλοκρηπίδα.*¹⁰¹ Όμως δεν υπάρχει πουθενά στην Σύμβαση ο ορισμός του βράχου ή γενικότερα οποιαδήποτε υποδιαίρεση των νησιών, για παράδειγμα σε νησίδες, με αποτέλεσμα να δημιουργείται σύγχυση ως προς την εφαρμογή της συγκεκριμένης παραγράφου.

4.3. Εθιμικό δίκαιο

Το άρθρο 38 παράγραφος 1 του Καταστατικού του ΔΔΧ, ορίζει το διεθνές έθιμο, ως *την γενική πρακτική που γίνεται δεκτή ως κανόνας δικαίου.*¹⁰² Σύμφωνα με την νομολογία του ΔΔΧ, οι διατάξεις που αναγνωρίζουν θαλάσσιες ζώνες σε νησιά έχουν αναγνωριστεί ως κανόνες δικαίου.

¹⁰⁰ **United Nations Convention on the Law of the Sea, (UNCLOS), Montego Bay, 1982, Part VIII, Regime of Islands, Article 121, Regime of islands,** “2. Except as provided for in paragraph 3, the territorial sea, the contiguous zone, the exclusive economic zone and the continental shelf of an island are determined in accordance with the provisions of this Convention applicable to other land territory.”

¹⁰¹ **Ibid, Article 121, Regime of islands,** “3. Rocks which cannot sustain human habitation or economic life of their own shall have no exclusive economic zone or continental shelf.”

¹⁰² **Statute of the International Court of Justice, Article 38,** “(b) international custom, as evidence of a general practice accepted as law”.

Αρχίζοντας από τις Συμβάσεις της Γενεύης, όσον αφορά την αιγιαλίτιδα ζώνη, ο κανόνας όπου το κάθε νησί διαθέτει δική του αιγιαλίτιδα ζώνη, ενσωματώθηκε στο άρθρο 10 παρ.2 της Σύμβασης της Γενεύης για την αιγιαλίτιδα ζώνη και καθιερώθηκε έτσι στο διεθνές δίκαιο της θάλασσας.¹⁰³

Όσον αφορά την υφαλοκρηπίδα, τα άρθρα 1-3 της Σύμβασης της Γενεύης για την Υφαλοκρηπίδα, που την ρυθμίζουν, έχουν αναγνωριστεί ως κανόνες εθιμικού δικαίου, από το ΔΔΧ, στην Απόφαση Υφαλοκρηπίδας Βόρειας Θάλασσας (1969). Συγκεκριμένα στην παράγραφο 63 δήλωσε ότι, τα παραπάνω άρθρα 1-3 *αντανακλούν ή αποκρυσταλλώνουν παραδεκτούς ή τουλάχιστον υπό διαμόρφωση κανόνες του εθιμικού διεθνούς δικαίου.*¹⁰⁴ Δηλαδή το δικαίωμα των νησιών σε υφαλοκρηπίδα, αποτελεί εθιμικό δίκαιο. Επίσης το Δικαστήριο υπογράμμισε ότι, η υφαλοκρηπίδα ανήκει *ipso facto και ab initio* στο παράκτιο κράτος, ανεξάρτητα από οποιαδήποτε ενέργεια για έρευνα και εκμετάλλευση του φυσικού του πλούτου.¹⁰⁵

Τέλος το ΔΔΧ, στην Απόφαση οριοθέτηση θαλασσίων ζωνών και εδαφικά ζητήματα μεταξύ Κατάρ και Μπαχρέϊν παράγραφο 185, αναγνώρισε ως εθιμικό κανόνα, το άρθρο 121 παρ. 2 της Σύμβασης του 1982, κατά το οποίο τα *νησιά ανεξάρτητα από το μέγεθός τους, απολαμβάνουν το ίδιο καθεστώς και ως εκ τούτου, έχουν τα ίδια δικαιώματα σε θαλάσσιες ζώνες, όπως και τα ηπειρωτικά εδάφη.*¹⁰⁶ Οπότε το παραπάνω άρθρο, αποτελεί κανόνα εθιμικού δικαίου, δηλαδή δεσμεύει όλα τα κράτη ακόμα και αυτά που δεν είναι συμβαλλόμενα μέρη, στη Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982). Σύμφωνα με αυτό, αναιρούνται τα επιχειρήματα της

¹⁰³ Βλ. Ιωάννου Κ., Στρατή Α., *Δίκαιο της θάλασσας*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2000, σελ.216, παρ. 531,

¹⁰⁴ **North Sea Continental Shelf Case (The Netherlands/Denmark-FR Germany) (1969)**, ICJ Rep. 1969, παρ.63, “*This expectation is, in principle, fulfilled by Article 12 of the Geneva Continental Shelf Convention, which permits reservations to be made to all the articles of the Convention "other than to Articles 1 to 3 inclusive"-these three Articles being the ones which, it is clear, were then regarded as reflecting, or as crystallizing, received or at least emergent rules of customary international law relative to the continental shelf, amongst them the question of the seaward extent of the shelf.*”

¹⁰⁵ **Ibid**, παρ. 19, “*...namely that the rights of the coastal State in respect of the area of continental shelf that constitutes a natural prolongation of its land territory into and under the sea exist ipso facto and ab initio, by virtue of its sovereignty over the land, and as an extension of it in an exercise of sovereign rights for the purpose of exploring the seabed and exploiting its natural resources.*”

¹⁰⁶ **Maritime Delimitation and Territorial Questions between Qatar and Bahrain (Qatar v. Bahrain) (2001), Merits, Judgment**, “*The Court, composed as above, after deliberation, delivers the following Judgment*, παρ. 185, “*In accordance with Article 121, paragraph 2, of the 1982 Convention on the Law of the Sea, which reflects customary international law, islands, regardless of their size, in this respect enjoy the same status, and therefore generate the same maritime rights, as other land territory.*”

Τουρκίας, περί μη αναγνώρισης υφαλοκρηπίδας στα νησιά του Αιγαίου, εφόσον αποτελεί εθνικό κανόνα και άρα δεσμεύει και την ίδια.

A3. Επίλυση Διαφορών

Η Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982) έχει υιοθετήσει στο τελευταίο μέρος της, πριν από τις γενικές και τελικές διατάξεις, τα μέσα και τις διαδικασίες επίλυσης διαφορών (άρθρα 279 έως και 285).

1. Μέσα και διαδικασίες

Σύμφωνα με το άρθρο 279 της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας, τα συμβαλλόμενα κράτη, υποχρεούνται να επιλύσουν οποιαδήποτε διαφορά τους αναφορικά με την ερμηνεία ή την εφαρμογή της Σύμβασης, με ειρηνικά μέσα, όπως αναφέρει το άρθρο 2 παρ.3 του Καταστατικού Χάρτη του ΟΗΕ¹⁰⁷. Τα μέσα αυτά προβλέπονται από το άρθρο 33 παρ.1 του Χάρτη και είναι οι διαπραγματεύσεις, η έρευνα, η μεσολάβηση, η συνδιαλλαγή, η διαιτησία, ο δικαστικός διακανονισμός, η προσφυγή σε τοπικούς ορφανισμούς ή συμφωνίες ή άλλα ειρηνικά μέσα της επιλογής των μερών της διαφοράς.¹⁰⁸ Η επιλογή του μέσου γίνεται, από τα μέρη της διαφοράς, χωρίς καμία διάταξη της Σύμβασης να θίγει το δικαίωμα αυτό.¹⁰⁹

Η Σύμβαση συνεχίζει και αναφέρει ότι, όταν προκύψει μια διαφορά μεταξύ των κρατών, για την ερμηνεία ή την εφαρμογή της Σύμβασης ή αν η επιλεγείσα διαδικασία δεν οδηγήσει στο επιθυμητό αποτέλεσμα, τότε τα μέρη προχωρούν σε ανταλλαγή

¹⁰⁷ **Ibid, PART XV, Settlement of Disputes, Section 1. General Provisions, Article 279, Obligation to settle disputes by peaceful means**, “States Parties shall settle any dispute between them concerning the interpretation or application of this Convention by peaceful means in accordance with Article 2, paragraph 3, of the Charter of the United Nations and, to this end, shall seek a solution by the means indicated in Article 33, paragraph 1, of the Charter.”

¹⁰⁸ **Charter of the United Nations, Chapter VI: Pacific Settlement of Disputes, Article 33**, “The parties to any dispute, the continuance of which is likely to endanger the maintenance of international peace and security, shall, first of all, seek a solution by negotiation, enquiry, mediation, conciliation, arbitration, judicial settlement, resort to regional agencies or arrangements, or other peaceful means of their own choice.”

¹⁰⁹ **United Nations Convention on the Law of the Sea, (UNCLOS), Montego Bay, 1982, Article 280 Settlement of disputes by any peaceful means chosen by the parties**, “Nothing in this Part impairs the right of any States Parties to agree at any time to settle a dispute between them concerning the interpretation or application of this Convention by any peaceful means of their own choice.”

απόψεων αναφορικά με την επίλυση της διαφοράς, με διαπραγματεύσεις ή με άλλα ειρηνικά μέσα.¹¹⁰

Επίσης κάθε κράτος-μέρος της διαφοράς, μπορεί καλώντας το άλλο ή τα άλλα μέρη, να υποβάλει τις διαφορές τους σε διαδικασία συνδιαλλαγής, σύμφωνα με τις διατάξεις που προβλέπονται στο τμήμα I του παραρτήματος V της Σύμβασης, αρκεί να αποδεχτεί το άλλο ή τα άλλα μέρη την πρόσκληση και την συμφωνία επί της εφαρμοστέας διαδικασίας συνδιαλλαγής.¹¹¹

1.1. Επιτροπή Συνδιαλλαγής

Σύμφωνα με το άρθρο 3 του τμήματος I του παραρτήματος V της Σύμβασης η Επιτροπή Συνδιαλλαγής αποτελείται από πέντε μέλη, εκ των οποίων τα δυο διορίζονται από το κράτος-μέρος της διαφοράς, που κινεί την διαδικασία με έγγραφη γνωστοποίηση στο άλλο μέρος. Το τελευταίο διορίζει τα άλλα δυο μέλη εντός 21 ημερών, από την έγγραφη γνωστοποίηση και το πέμπτο μέλος διορίζεται, από τα τέσσερα μέλη, εντός 30 ημερών, από την ημερομηνία του τελευταίου διορισμού, με το καθήκον του Προέδρου της Επιτροπής.¹¹²

Η διαδικασία που θα ακολουθηθεί, αποφασίζεται από την Επιτροπή Συνδιαλλαγής, ενώ οι αποφάσεις για διαδικαστικά θέματα, εισηγήσεις και η έκθεση της Επιτροπής, λαμβάνονται με απλή πλειοψηφία των μελών της. Καθήκοντα της Επιτροπής είναι να υποδεικνύει οποιοδήποτε μέτρο κατάλληλο να διευκολύνει το φιλικό

¹¹⁰ **Ibid, Article 283, Obligation to exchange views**, “1. When a dispute arises between States Parties concerning the interpretation or application of this Convention, the parties to the dispute shall proceed expeditiously to an exchange of views regarding its settlement by negotiation or other peaceful means. 2. The parties shall also proceed expeditiously to an exchange of views where a procedure for the settlement of such a dispute has been terminated without a settlement or where a settlement has been reached and the circumstances require consultation regarding the manner of implementing the settlement.”

¹¹¹ **Ibid, Article 284, Conciliation**, “1. A State Party which is a party to a dispute concerning the interpretation or application of this Convention may invite the other party or parties to submit the dispute to conciliation in accordance with the procedure under Annex V, section 1, or another conciliation procedure. 2. If the invitation is accepted and if the parties agree upon the conciliation procedure to be applied, any party may submit the dispute to that procedure. ”

¹¹² **Ibid, Annex V. Conciliation, Section 1. Conciliation Procedure Pursuant to Section 1 of PART XV, Article 3, Constitution of conciliation commission**, “The conciliation commission shall, unless the parties otherwise agree, be constituted as follows: (a) Subject to subparagraph (g), the conciliation commission shall consist of five members. (b) The party instituting the proceedings shall appoint two conciliators to be chosen preferably from the list referred to in article 2 of this Annex, one of whom may be its national, unless the parties otherwise agree. (c) The other party to the dispute shall appoint two conciliators in the manner set forth in subparagraph (b) within 21 days of receipt of the notification referred to in article 1 of this Annex. (d) Within 30 days after all four conciliators have been appointed, they shall appoint a fifth conciliator chosen from the list referred to in article 2 of this Annex, who shall be chairman.”

διακανονισμό της διαφοράς και να κάνει προτάσεις ώστε να βοηθήσει τα μέρη της διαφοράς να καταλήξουν σε φιλικό διακανονισμό.¹¹³

Μέσα σε 12 μήνες η Επιτροπή Συνδιαλλαγής θα συντάξει μια Έκθεση, η οποία θα περιλαμβάνει κάθε επιτευχθείσα συμφωνία, ενώ σε αντίθετη περίπτωση, θα περιλαμβάνει τα συμπεράσματα και τις συστάσεις, που θα οδηγήσουν στην επίτευξη του φιλικού διακανονισμού, την οποία θα καταθέσει στον Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ. Η Έκθεση αυτή δεν είναι δεσμευτική για τα μέρη.¹¹⁴

2. Υποχρεωτικές διαδικασίες συνεπαγόμενες υποχρεωτικές αποφάσεις

Για την επιλογή της διαδικασίας το άρθρο 287 αναφέρει ότι, κατά την υπογραφή ή επικύρωση της Σύμβασης ή κατά την προσχώρηση σ' αυτήν ή μεταγενέστερα, κάθε κράτος είναι ελεύθερο να επιλέξει, με έγγραφη δήλωσή του, ένα ή περισσότερα από τα παρακάτω μέσα, για την επίλυση των διαφορών, που αφορούν στην ερμηνεία ή στην εφαρμογή της παρούσας Σύμβασης: α) το Διεθνές Δικαστήριο του δικαίου της θάλασσας, που ιδρύεται σύμφωνα με το παράρτημα VI της Σύμβασης, β) το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης, γ) ένα διαιτητικό δικαστήριο, που συγκροτείται σύμφωνα με το παράρτημα VII της Σύμβασης και δ) το ειδικό διαιτητικό δικαστήριο, που συγκροτείται σύμφωνα με το παράρτημα VIII για μια ή περισσότερες από τις κατηγορίες διαφορών που καθορίζονται στο εν λόγω παράρτημα.¹¹⁵

¹¹³ **Ibid, Article 4, Procedure**, “The conciliation commission shall, unless the parties otherwise agree, determine its own procedure. The commission may, with the consent of the parties to the dispute, invite any State Party to submit to it its views orally or in writing. Decisions of the commission regarding procedural matters, the report and recommendations shall be made by a majority vote of its members”, **Article 5, Amicable settlement**, “The commission may draw the attention of the parties to any measures which might facilitate an amicable settlement of the dispute” και **Article 6, Functions of the commission**, “The commission shall hear the parties, examine their claims and objections, and make proposals to the parties with a view to reaching an amicable settlement.”

¹¹⁴ **Ibid, Article 7, Report**, “1. The commission shall report within 12 months of its constitution. Its report shall record any agreements reached and, failing agreement, its conclusions on all questions of fact or law relevant to the matter in dispute and such recommendations as the commission may deem appropriate for an amicable settlement. The report shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations and shall immediately be transmitted by him to the parties to the dispute. 2. The report of the commission, including its conclusions or recommendations, shall not be binding upon the parties.”

¹¹⁵ **Ibid, Section 2. Compulsory Procedures Entailing Binding Decisions, Article 287, Choice of procedure**, “1. When signing, ratifying or acceding to this Convention or at any time thereafter, a State shall be free to choose, by means of a written declaration, one or more of the following means for the settlement of disputes concerning the interpretation or application of this Convention: (a) the International Tribunal for the Law of the Sea established in accordance with Annex VI; (b) the International Court of Justice; (c) an arbitral tribunal constituted in accordance with Annex VII; (d) a special arbitral tribunal constituted in accordance with Annex VIII for one or more of the categories of disputes specified therein.”

Μέρος Β΄

Οριοθέτηση θαλασσίων ζωνών μεταξύ κρατών- διεθνής πρακτική και νομολογία

1. Υποθέσεις οριοθέτησης Υφαλοκρηπίδας:

1.1. Υπόθεση Υφαλοκρηπίδας της Βόρειας Θάλασσας (1969),

Η υπόθεση για την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας της Βορείου Θάλασσας, αποτελεί την πρώτη υπόθεση, που εκδικάστηκε από το ΔΔΧ, μετά την υιοθέτηση της Σύμβασης της Γενεύης του 1958. Παρ' όλο που δεν ασχολήθηκε με τα νησιά εκτός από μια αναφορά στην παράγραφο 57, ωστόσο αναφέρει τους κανόνες οριοθέτησης πάνω στους οποίους θα στηριχθεί το Δικαστήριο στις μετέπειτα αποφάσεις του.

Για την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας μεταξύ Γερμανίας- Δανίας και Γερμανίας- Ολλανδίας, τα μέρη, ενώ συμφωνούσαν, ως προς την έκταση των χωρικών υδάτων, δεν κατάφεραν να συμφωνήσουν, ως προς την μέθοδο οριοθέτησης και έτσι κατέφυγαν στο ΔΔΧ.

Στις 2 Φεβρουαρίου 1967, τα μέρη της διαφοράς, υπέβαλαν δυο συνυποσχητικά, ένα μεταξύ της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και της Ολλανδίας και ένα μεταξύ της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και της Δανίας και ζήτησαν από το Δικαστήριο να συνεκδικάσει τις δυο υποθέσεις.¹¹⁶ Στα συνυποσχητικά ζητούσαν από το Δικαστήριο, να καθορίσει τις αρχές και τους κανόνες διεθνούς δικαίου, που εφαρμόζονται στην οριοθέτηση των ζωνών της υφαλοκρηπίδας, οι οποίες ανήκουν στο καθένα από τα μέρη, στη Βόρεια Θάλασσα¹¹⁷ και δεσμεύτηκαν, μετά την έκδοση της απόφασης, να συνάψουν συμφωνίες

¹¹⁶ **Ibid**, σελ. 7-8. "The Protocol between the three Governments reads as follows:.... 2. *After the notification in accordance with item 1 above the Parties will ask the Court to join the two cases.*"

¹¹⁷ **Ibid**, σελ.6, **Articles 1 to 3 of the Special Agreement between the Governments of Denmark and the Federal Republic of Germany are as follows.** "Article 1, (1) *The International Court of Justice is requested to decide the following question: What principles and rules of international law are applicable to the delimitation as between the Parties of the areas of the continental shelf in the North Sea which appertain to each of them beyond the partial boundary determined by the above-mentioned Convention of 9 June 1965?*" και σελ.7 **Articles 1 to 3 of the Special Agreement between the Governments of the Federal Republic of Germany and the Netherlands are as follows:** "Article 1 (1) *The International Court of Justice is requested to decide the following question : What principles and rules of international law are applicable to the delimitation as between the Parties of the areas of the continental shelf in the North Sea which appertain to each of them beyond the partial boundary determined by the above-mentioned Convention of 1 December 1964?*"

οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας, που να συνάδουν με την απόφαση του Δικαστηρίου.¹¹⁸ Οι συμφωνίες αυτές υπογράφηκαν το 1971.

Η Ολλανδία και η Δανία, οι οποίες είχαν υπογράψει και επικυρώσει την Σύμβαση της Γενεύης για την Υφαλοκρηπίδα και έχοντας σχετικά ευθείες ακτές, ζήτησαν από το Δικαστήριο την εφαρμογή του κανόνα της ίσης απόστασης,¹¹⁹ με το επιχείρημα ότι, ανεξάρτητα από την συμβατική δέσμευση, αποτελούσε και εθμικό κανόνα. Η Γερμανία από την άλλη, η οποία είχε υπογράψει, αλλά δεν είχε επικυρώσει την Σύμβαση και έχοντας κοίλες ακτές, ζήτησε από το Δικαστήριο να της δοθεί «ένα δίκαιο μερίδιο από την υφαλοκρηπίδα» λαμβάνοντας υπόψη το κριτήριο της ειδικής γεωγραφικής κατάστασής στην Βόρεια Θάλασσα και δεν δέχτηκε την εφαρμογή της Σύμβασης της Γενεύης για την Υφαλοκρηπίδα, εφόσον δεν δεσμευόταν από αυτή. Όσον αφορά τον κανόνα της ίσης απόστασης, ως μέθοδος οριοθέτησης, θεωρούσε ότι, *δεν αποτελεί κανόνα διεθνούς εθμικού δικαίου*.¹²⁰

Στις 20 Φεβρουαρίου 1969 το Δικαστήριο, με 11 ψήφους έναντι 6, αποφάνθηκε περί των αρχών και κανόνων του διεθνούς δικαίου, που εφαρμόζονται στην οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας της Βόρειας θάλασσας, και τους παράγοντες που πρέπει να ληφθούν υπόψη.¹²¹ Επίσης εξέτασε την αρχή της ίσης απόστασης, ως μεθόδου οριοθέτησης, το περιεχόμενο της έννοιας «σχετικές περιστάσεις» (special circumstances), την «αρχή της επιείκειας» (equity, equitable principles) και το

¹¹⁸ *Ibid*, σελ. 6-7, "(2) *The Governments of the Kingdom of Denmark and of the Federal Republic of Germany shall delimit the continental shelf in the North Sea as between their countries by agreement in pursuance of the decision requested from the International Court of Justice. Και σελ. 7-8 (2) The Governments of the Federal Republic of Germany and of the Kingdom of the Netherlands shall delimit the continental shelf of the North Sea as between their countries by agreement in pursuance of the decision requested from the International Court of Justice.*"

¹¹⁹ *Ibid*, σελ. 10-11, "*On behalf of the Government of the Netherlands, in its Counter-Memorial, May it please the Court to adjudge and declare: 1. The delimitation as between the Parties of the said areas of the continental shelf in the North Sea is governed by the principles and rules of international law which are expressed in Article 6, paragraph 2, of the Geneva Convention of 1958 on the Continental Shelf.*"

¹²⁰ *Ibid*, σελ. 8-9. "*On behalf of the Government of the Federal Republic of Germany, in the Memorials: "May it please the Court to recognize and declare: 1. The delimitation of the continental shelf between the Parties in the North Sea is governed by the principle that each coastal State is entitled to a just and equitable share, 2. (α) The method of determining boundaries of the continental shelf in such a way that every point of the boundary is equidistant from the nearest points of the baselines from which the breadth of the territorial sea of each State is measured (equidistance method) is not a rule of customary international law 4....based on criteria relevant to the particular geographical situation in the North Sea.*"

¹²¹ *Ibid*, παρ. 101. "*For these reasons, the Court by eleven votes to six, finds that, in each case, ... (C) the principles and rules of international law applicable to the delimitation as between the Parties of the areas of the continental shelf in the North Sea which appertain to each of them beyond the partial boundary determined by the agreements of 1 December 1964 and 9 June 1965, respectively, (D) in the course of the negotiations, the factors to be taken into account are to include.*"

κριτήριο της φυσικής προέκτασης (natural prolongation) των ακτών, κατά την διαδικασία οριοθέτησης.

1.1.1. Σχετικές περιστάσεις

Το Δικαστήριο απέρριψε τα επιχειρήματα της Ολλανδίας και της Δανίας, περί εθιμικού κανόνα. Παρ' όλο που αναγνώρισε ότι σαν τον κανόνα τις ίσης απόστασης καμία άλλη μέθοδος οριοθέτησης δεν διαθέτει τον ίδιο συνδυασμό πρακτικής διευκόλυνσης και βεβαιότητας εφαρμογής, που μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε όλες τις περιστάσεις,¹²² ωστόσο αμφισβήτησε τον εθιμικό χαρακτήρα του άρθρου 6 της Σύμβασης της Γενεύης. Για την αρχή της ίσης απόστασης, συγκεκριμένα δήλωσε ότι, η εφαρμογή της μεθόδου οριοθετήσεως, που βασίζεται στην ίση απόσταση, δεν είναι υποχρεωτική μεταξύ των διαδίκων¹²³ και εφόσον δεν έχει καμία αναγκαστική αξία, το δικαστήριο παύει να θεωρεί νομικά αναγκαίο, την απόδειξη ύπαρξης ειδικών περιστάσεων, προκειμένου να δικαιολογήσει τη μη χρήση αυτής.¹²⁴

Εφόσον το Δικαστήριο δεν εφάρμοσε το άρθρο 6 της Σύμβασης της Γενεύης για την Υφαλοκρηπίδα, δεν μπορούσε να αναφερθεί στον συμβατικό όρο «ειδικές περιστάσεις», οι οποίες αναφέρονταν στο συγκεκριμένο άρθρο. Έτσι το Δικαστήριο υιοθέτησε τον όρο «σχετικές περιστάσεις», όρος δημιουργήμα του Δικαστηρίου, χωρίς να υπάρχει προηγούμενο στην πρακτική των κρατών. Αργότερα ο όρος αυτός θα χρησιμοποιηθεί στις μεταγενέστερες αποφάσεις (πχ. Υπόθεση για την Υφαλοκρηπίδα Τυνησίας και Λιβυκής Αραβικής Τζαμαχίριας, 1982, και Υπόθεση της Θαλάσσιας Οριοθέτησης στην περιοχή μεταξύ Γροιλανδίας και Jan Mayen, μεταξύ Δανίας και Νορβηγίας, 1993), προσδίδοντας ένα ευρύτερο περιεχόμενο στον

¹²² **Ibid.** παρ. 23. “In short, it would probably be true to Say that no other method of delimitation has the same combination of practical convenience and certainty of application.” και παρ. 101, “(B) there being no other single method of delimitation the use of which is in all circumstances obligatory.”

¹²³ **Ibid.** παρ.101, “ (A) the use of the equidistance method of delimitation not being obligatory as between the Parties”

¹²⁴ **Ibid.** παρ. 89, “... the effect that the equidistance principle could not be regarded as being a rule of law on any a priori basis of logical necessity deriving from the fundamental theory of the continental shelf, leads to the final conclusion on this part of the case that the use of the equidistance method is not obligatory for the delimitation of the areas concerned in the present proceedings. In these circumstances, it becomes unnecessary for the Court to determine whether or not the configuration of the German North Sea Coast constitutes a “special circumstance” for the purposes either of Article 6 of the Geneva Convention or of any rule of customary international law, -since since once the use of the equidistance method of delimitation is determined not to be obligatory in any event, it ceases to be legally necessary to prove the existence of special circumstances in order to justify not using that method.”

όρο αυτόν απ' ότι οι ειδικές περιστάσεις. Όμως αυτή η μέθοδος των «σχετικών περιστάσεων» δημιούργησε αβεβαιότητα, ως προς το εάν τα νησιά απολαμβάνουν πλήρη υφαλοκρηπίδα, καθώς θα έπρεπε να εξετάζεται κάθε οριοθέτηση με βάση τα δικά της χαρακτηριστικά γνωρίσματα.¹²⁵

Ως προς την ερμηνεία των «σχετικών περιστάσεων», οι οποίες πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά την οριοθέτηση, το Δικαστήριο ανέφερε *πρώτον την γενική διαμόρφωση των ακτών των μερών, καθώς και την παρουσία κάθε ειδικού ή ασυνήθιστου χαρακτηριστικού, δεύτερον την φυσική και γεωλογική δομή και τους φυσικούς πόρους των αμφισβητούμενων περιοχών υφαλοκρηπίδας, στο βαθμό που είναι γνωστοί ή εύκολα αναγνωρίσιμοι και τρίτον το στοιχείο της αναλογικότητας που θα έπρεπε να εμφανίζει μια οριοθέτηση, η οποία διεξάγεται με βάση τις αρχές της ευθυδικίας, μεταξύ της έκτασης των ζωνών της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας, που αναλογούν στο παράκτιο κράτος και το μήκος των ακτών του, ακολουθώντας τη φυσική τους κατεύθυνση, λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα, πραγματικά ή πιθανά, άλλων οριοθετήσεων της υφαλοκρηπίδας, μεταξύ παρακείμενων κρατών στην ίδια περιοχή.*¹²⁶

1.1.2. Κριτήριο φυσικής προέκτασης

Στα επιχειρήματα της Γερμανίας, το Δικαστήριο απάντησε ότι, *η οριοθέτηση είναι μια διαδικασία, η οποία συνίσταται στον καθορισμό των ορίων μιας περιοχής η οποία ήδη, ανήκει στο παράκτιο κράτος και όχι τον καθορισμό εκ νέου (de novo) μια τέτοιας περιοχής. Η οριοθέτηση κατά τρόπο δίκαιο (equitable), δεν είναι το ίδιο, όπως η παροχή ενός δίκαιου μεριδίου, μιας προηγουμένως μη οριοθετημένης περιοχής, μολονότι σε έναν αριθμό περιπτώσεων, τα αποτελέσματα θα είναι συγκρίσιμα ή και*

¹²⁵ Βλ. Ροζάκη Χρ., *Η Ελληνική ηπειρωτική υφαλοκρηπίδα: διεθνείς και εσωτερικές νομικές παράμετροι*, στο ό.π. Δίπλα Χ., Ροζάκης Χρ., επιμέλεια, *Το δίκαιο της θάλασσας και η εφαρμογή του στην Ελλάδα*, σελ. 218,

¹²⁶ *Ibid*, παρ.101, (D) *in the course of the negotiations, the factors to be taken into account are to include: (1) the general configuration of the coasts of the Parties, as well as the presence of any special or unusual features; (2) so far as known or readily ascertainable, the physical and geological structure, and natural resources, of the continental shelf areas involved ;(3) the element of a reasonable degree of proportionality, which a delimitation carried out in accordance with equitable principles ought to bring about between the extent of the continental shelf areas appertaining to the coastal State and the length of its Coast measured in the general direction of the coastline, account being taken for this purpose of the effects, actual or prospective, of any other continental shelf delimitations between adjacent States in the same region.*

ταυτόσημα.¹²⁷ Έτσι το Δικαστήριο, κατέστησε σαφές ότι, με την οριοθέτηση καθορίζονται τα ακριβή όρια περιοχών, οι οποίες ανήκουν ήδη στα κράτη και το έργο του είναι απλώς, η οριοθέτηση και για αυτό τον λόγο, δεν τίθεται θέμα παραχώρησης οποιουδήποτε μεριδίου στην Γερμανία.

Όσον αφορά τα δικαιώματα των κρατών στην υφαλοκρηπίδα, η οποία σύμφωνα με το δικαστήριο αποτελεί φυσική προέκταση του εδάφους κάτω από την θάλασσα, υπάρχουν *ipso facto* και *ab initio*, με βάση την αρχή της κυριαρχίας του κράτους, σ' αυτό το έδαφος και με επέκταση της κυριαρχίας αυτής, υπό την μορφή της ασκήσεως κυριαρχικών δικαιωμάτων, για την εξερεύνηση του βυθού της θάλασσας και την εκμετάλλευση των φυσικών πόρων. Πρόκειται για συμφυές δικαίωμα, καθώς για την άσκησή του, δεν απαιτείται ειδική διαδικασία ή συστατική πράξη. Επίσης το δικαίωμα αυτό, δεν εξαρτάται από την άσκησή του. Όπως αναφέρεται και στην Σύμβαση της Γενεύης, αποτελεί «αποκλειστικό δικαίωμα», καθώς, εάν ένα κράτος επιλέξει, να μην εξερευνήσει ή να μην εκμεταλλευτεί τις ζώνες της υφαλοκρηπίδας του, δεν μπορεί κάποιο άλλο κράτος, να προβεί σε αυτές τις ενέργειες, χωρίς την ρητή συγκατάθεσή του.¹²⁸

1.1.3. Αρχή της ευθυδικίας/ επιείκειας

Το Δικαστήριο στην Απόφαση του 1969, εισήγαγε την έννοια των αρχών της ευθυδικίας/επιείκειας (equity, equitable principles). Συγκεκριμένα κατέληξε, πρώτον ότι, η οριοθέτηση πρέπει να γίνεται με συμφωνία, αφού ληφθούν υπόψη όλες οι σχετικές περιστάσεις (*relevant circumstances*), με τέτοιο τρόπο, ώστε να αφήνει στο

¹²⁷ **North Sea Continental Shelf Case (The Netherlands/Denmark-FR Germany) (1969)**, ICJ Rep. 1969, παρ. 18, “*Delimitation is a process which involves establishing the boundaries of an area already, in principle, appertaining to the coastal State and not the determination de novo of such an area. Delimitation in an equitable manner is one thing, but not the same thing as awarding a just and equitable share of a previously undelimited area, even though in a number of cases the results may be comparable, or even identical*”.

¹²⁸ **Ibid**, παρ. 19, “... *the rights of the coastal State in respect of the area of continental shelf that constitutes a natural prolongation of its land territory into and under the sea exist ipso facto and ab initio, by virtue of its sovereignty over the land, and as an extension of it in an exercise of sovereign rights for the purpose of exploring the seabed and exploiting its natural resources. In short, there is here an inherent right. In order to exercise it, no special legal process has to be gone through, nor have any special legal acts to be performed. Its existence can be declared (and many States have done this) but does not need to be constituted. Furthermore, the right does not depend on its being exercised. To echo the language of the Geneva Convention, it is “exclusive” in the sense that if the coastal State does not choose to explore or exploit the areas of shelf appertaining to it, that is its own affair, but no one else may do so without its express consent.*

κάθε συμβαλλόμενο μέρος, όλα εκείνα τα μέρη της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας, που αποτελούν φυσική προέκταση του εδάφους του, μέσα και κάτω από την θάλασσα, χωρίς να καταπατήσει τη φυσική προέκταση του εδάφους του άλλου κράτους και δεύτερον αν η οριοθέτηση αφήνει στα μέρη περιοχές που αλληλεπικαλύπτονται, θα πρέπει τα μέρη, κατόπιν συμφωνίας, να μοιράσουν τις περιοχές, εκτός αν αποφασίσουν να υιοθετήσουν ένα κοινό σύστημα χρήσης και εκμετάλλευσης, για τις περιοχές, που αλληλοεπικαλύπτονται ή για κάποιο μέρος αυτών.¹²⁹

Για το Δικαστήριο επιείκεια δεν σημαίνει ισότητα των διαδίκων, ως προς την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας. Ο ρόλος της επιείκειας δεν είναι να ανασκευάσει την φύση και η δικαιοσύνη δεν απαιτεί ότι, σε ένα κράτος χωρίς πρόσβαση στη θάλασσα, θα πρέπει να παραχωρηθεί μια περιοχή υφαλοκρηπίδας. Οι λύσεις πρέπει να δίνονται, μέσα στα πλαίσια του διεθνούς δικαίου και όχι να υπερβαίνουν τους ισχύοντες κανόνες. Για την συγκεκριμένη υπόθεση, το Δικαστήριο θεωρεί ότι, υπάρχουν τρεις χώρες, των οποίων οι ακτές στη Βόρεια Θάλασσα είναι πραγματικά παρόμοιες, όσον αφορά το μήκος τους και οι οποίες γι' αυτό το λόγο έχουν περίπου ίση μεταχείριση από την φύση, εκτός από το γεγονός ότι, η διαμόρφωση των ακτών μιας απ' αυτές τις χώρες είναι τέτοια, ώστε αν εφαρμοζόταν η μέθοδος της ίσης απόστασης, θα αρνιόταν στη χώρα αυτή ίση ή ανάλογη μεταχείριση απ' αυτήν, η οποία θα δινόταν στις άλλες δυο. Αυτή ακριβώς είναι μια περίπτωση όπου, σε μια θεωρητική κατάσταση ισότητας, δημιουργείται κάποια ανισότητα. Το μη παραδεκτό σ' αυτήν την περίπτωση είναι ότι, μια χώρα θα απολάμβανε δικαιώματα υφαλοκρηπίδας σημαντικά διαφορετικά, από αυτά των γειτόνων της, μόνον επειδή στη μια περίπτωση η γραμμή των ακτών είναι ελαφρά κυρτή στο σχήμα και στην άλλη περίπτωση έντονα κοίλη, αν και οι γραμμές των ακτών είναι παρόμοιες όσον αφορά το μήκος τους. Ο στόχος είναι να ελαττωθούν τα αποτελέσματα ενός τυχαίου ιδιαίτερου στοιχείου, από το οποίο θα μπορούσε να προέλθει άδικη διαφορά μεταχείρισης.¹³⁰

¹²⁹ **Ibid**, παρ.101 “ C (1) delimitation is to be effected by agreement in accordance with equitable principles, and taking account of all the relevant circumstances, in such a way as to leave as much as possible to each Party all those parts of the continental shelf that constitute a natural prolongation of its land territory into and under the sea, without encroachment on the natural prolongation of the land territory of the other;

¹³⁰ **Ibid**, παρ. 91, “Equity does not necessarily imply equality. There can never be any question of completely refashioning nature, and equity does not require that a State without access to the sea should be allotted an area of continental shelf, any more than there could be a question of rendering the situation of a State with an extensive coastline similar to that of a State with a restricted coastline. Equality is to be reckoned within the same plane, and it is not such natural inequalities as these that equity could remedy. But in the present case there are three States whose North Sea coastlines are in

1.1.4. Το θέμα των νησιών

Όσον αφορά τα νησιά, αυτά δεν αποτέλεσαν κεντρικό θέμα στην υπόθεση, ούτε ως προς την οριοθέτηση στην Βόρεια Θάλασσα, ούτε ως προς το ρόλο γενικά που μπορούν να διαδραματίσουν, σε μια οριοθέτηση. Επίσης κανένα από τα διάδικα κράτη δεν έθεσε το ζήτημα των νησιών. Στην περιοχή υπάρχουν αρκετά νησιά, όπως τα γερμανικά νησιά Borkum, Juist, Norderney, Langeoog και Wangeroog, τα δανέζικα νησιά Pellworm, Nordstrand και Wyko, και τα ολλανδικά νησιά Frisian Islands.¹³¹

Η μόνη αναφορά στα νησιά είναι στην παράγραφο 57 της Απόφασης, όπου το Δικαστήριο αναφερόμενο στην χρησιμότητα της μέσης γραμμής, όταν οι ακτές δυο χωρών βρίσκονται η μια απέναντι από την άλλη, δηλώνει ότι *αν αγνοηθεί η παρουσία νησίδων, βράχων και μικρότερων παράκτιων προεξοχών, το δυσανάλογο αποτέλεσμα των οποίων μπορεί να εξαλειφθεί με άλλα μέσα, η μέση γραμμή χωρίζει την περιοχή μεταξύ των κρατών σε ίσα μέρη.*¹³² Άρα μόνο οι νησίδες, οι βράχοι και οι ελαφρές προεξοχές μπορούν να θεωρηθούν ως ειδικές περιστάσεις.

Στη χωριστή Γνώμη του δικαστή Ammoun, γίνεται άμεση αναφορά στα νησιά, ως απαραίτητου στοιχείου στον υπολογισμό της οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας. Σύμφωνα με το δικαστή η καλύτερη οριοθέτηση, θα έπρεπε να γίνει, από μια γραμμή βάσεως, της οποίας το ένα άκρο θα ήταν έξω από το νησί Sylt και το άλλο έξω από το νησί Borkum.¹³³

fact comparable in length and which, therefore, have been given broadly equal treatment by nature except that the configuration of one of the coastlines would, if the equidistance method is used, deny to one of these States treatment equal or comparable to that given the other two. Here indeed is a case where, in a theoretical situation of equality within the same order, an inequity is created. What is unacceptable in this instance is that a State should enjoy continental shelf rights considerably different from those of its neighbours merely because in the one case the coastline is roughly convex in form and in the other it is markedly concave, although those coastlines are comparable in length. It is therefore not a question of totally refashioning geography whatever the facts of the situation but, given a geographical situation of quasi-equality as between a number of States, of abating the effects of an incidental special feature from which an unjustifiable difference of treatment could result."

¹³¹ Βλ. Τζήμητρας Χάρης Γ., *Η υφαλοκρηπίδα των νησιών στη διεθνή νομολογία*, εκδ. Αντ. Ν.Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1997, σελ. 19-20.

¹³² **North Sea Continental Shelf Case (The Netherlands/Denmark-FR Germany) (1969)**, ICJ Rep. 1969, παρ.57, "...and, ignoring the presence of islets, rocks and minor coastal projections, the disproportionately distorting effect of which can be eliminated by other means, such a line must effect an equal division of the particular area involved."

¹³³ "Whilst bearing in mind the partial delimitations, reference may be made to the attached map upon which the coastal front is shown in the form of a straight baseline, the Danish and Netherlands coasts remaining as they are, and which the cartographer has completed by adding (thin full lines) the

1.2. Υπόθεση για την Οριοθέτηση Ηπειρωτικής Υφαλοκρηπίδας μεταξύ Ηνωμένου Βασιλείου της Μ. Βρετανίας και Βόρειας Ιρλανδίας και της Δημοκρατίας της Γαλλίας (1977),

Το Ηνωμένο Βασίλειο και η Γαλλία υπέγραψαν στις 10 Ιουλίου 1975 ένα συνυποσχετικό παραπομπής της μεταξύ τους διαφοράς σε διεθνή διαιτησία, στο οποίο ζητούσαν από το Δικαστήριο να αποφασίσει, σύμφωνα με τους κανόνες του διεθνούς δικαίου, που μπορούν να εφαρμοσθούν μεταξύ των μερών αναφορικά με το ζήτημα, σχετικά με το ακόλουθο ερώτημα: ποια είναι η κατεύθυνση του ορίου (ή των ορίων) μεταξύ των μεριδίων της υφαλοκρηπίδας που ανήκουν στο Ηνωμένο Βασίλειο και των νησιών Channel και στη Γαλλική Δημοκρατία αντιστοίχως, προς τη δυτική πλευρά των 30 λεπτών του μεσημβρινού του Greenwich έως της ισοβαθούς των 1000 μέτρων;¹³⁴ Στην συγκεκριμένη Υπόθεση το Διαιτητικό Δικαστήριο ασχολήθηκε με το θέμα των νησιών από την πλευρά της οριοθέτησης.

Στον ορθογώνιου σχήματος Βρετανο-νορμανδικό Κόλπο (Golfe breton-normand) ο οποίος σχηματίζεται από τις ακτές της Βρετανίας και της Νορμανδίας, βρίσκεται το αρχιπέλαγος των Αγγλο-νορμανδικών νησιών (Channel Islands) εξάρτηση του Στέμματος του Ηνωμένου Βασιλείου. Τα κύρια νησιά είναι τα Jersey, Guernsey, Alderney, Sark, Herm και Jethou, ενώ υπάρχει και ένας μεγάλος αριθμός νησίδων και βράχων ορισμένα εκ των οποίων είναι κατοικημένα. Αυτά τα νησιά, νησίδες και βράχοι κατατάσσονται σε τέσσερις κύριες ομάδες:

- πρώτον την βορειότερη ομάδα του Alderney, Burhou, Ortac, Casquets και πολυάριθμες άλλες νησίδες και βρίσκεται σε απόσταση μόνο 8 ναυτικών μιλίων στα δυτικά του Ακρωτηρίου “Cap de la Hague”, στην νορμανδική ακτή,
- δεύτερον τη δυτικότερη ομάδα Guernsey, που βρίσκεται μακρύτερα από τη γαλλική ακτή και περιλαμβάνει τα νησιά Guernsey, Sark, Herm και Jethou, όπως επίσης και λίγες νησίδες,

equidistance lines starting from the points of intersection B and C and converging to their junction at the point A before reaching the median line Great Britain-Continent.”

¹³⁴ **Court of Arbitration, Delimitation of the Continental Shelf (United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland v. the French Republic) 30 June 1977**, σελ. 5, *Arbitration Agreement Signed At Paris, 10 July 1975*, Article 2, “I. The Court is requested to decide, in accordance with the rules of international law applicable in the matter as between the Parties, the following question: What is the course of the boundary (or boundaries) between the portions of the continental shelf appertaining to the United Kingdom and the Channel Islands and to the French Republic, respectively, westward of 30 minutes west of the Greenwich Meridian as far as the 1,000 metre isobath?”

- τρίτον την ομάδα *Jersey*, που αποτελείται από το ίδιο το νησί *Jersey*, τα νησιά *Ecrehos* και μερικούς άλλους σωρούς νησίδων και βράχων, η οποία βρίσκεται προς τα νοτιο-ανατολικά της δεύτερης ομάδας και χωρίζεται από την ηπειρωτική Γαλλία μόνο από τα στενά θαλάσσια περάσματα γνωστά και ως “*La Déroute*”. Το πιο ανατολικό σημείο των *Ecrehos*, δεν είναι τίποτα περισσότερο από 6,6 ναυτικά μίλια από το Ακρωτήριο “*Cap de Carteret*” στις ακτές της Νορμανδίας,
- τέταρτον την ομάδα *Minquiers*, που απαρτίζεται από πολυάριθμες νησίδες και βράχους και ευρίσκεται σε απόσταση περίπου 10 ναυτικών μιλίων νοτίως του *Jersey*.»¹³⁵

Η συνολική έκταση των νησιών είναι 195 τετραγωνικά μίλια, απέχουν από την απέναντι γαλλική ακτή στο εγγύτερο σημείο 6,6 ναυτικά μίλια και έχουν πληθυσμό 13.000 κατοίκους.¹³⁶ Τα αγγλο-νορμανδικά νησιά από γεωγραφικής άποψης είναι απομονωμένα από την μητροπολιτική βρετανική ακτή, αφού βρίσκονται όχι μόνο στην γαλλική πλευρά της μέσης γραμμής που χαράσσεται μεταξύ των δυο ηπειρωτικών ακτών, αλλά και μέσα σε κόλπο της γαλλικής ακτής.¹³⁷

Τα δυο μέρη πρότειναν διαφορετικές λύσεις για την οριοθέτηση. Το Ηνωμένο Βασίλειο πρότεινε την εφαρμογή της μέσης γραμμής, υποστηρίζοντας ότι η μέθοδος αυτή «η οποία αντικατοπτρίζει πιστά τη γεωγραφική διαμόρφωση των ακτών των δύο κρατών σε σχέση με την θάλασσα, επιφέρει αποτέλεσμα που δεν είναι σε καμία

¹³⁵ **Ibid**, παρ.6, “*In the Golfe breton-normand, that is in the rectangular gulf formed by the coasts of Normandy and Brittany, lies the Channel Islands archipelago, a dependency of the Crown of the United Kingdom. The principal islands are Jersey, Guernsey, Alderney, Sark, Herm and Jethou and there is also a great number of rocks and islets some of which are inhabited. These islands, islets and rocks fall into four main groups: (1) The northerly Alderney group, consisting of Alderney, Burhou, Ortac, the Casquets, and numerous other islets, lies due west and no more than eight nautical miles distant from Cap de la Hague on the Normandy coast. (2) The westerly Guernsey group, which is situated furthest from the French coast, comprises Guernsey, Sark, Herm and Jethou together with a few islets. (3) The Jersey group, consisting of Jersey itself, the Ecrehos and some other clusters of islets and rocks, lies to the south-east of the second group and is separated from the French mainland only by the narrow sea-passages known as La Déroute. The most easterly point of the Ecrehos, it may be added, is no more than 6.6 nautical miles distant from Cap de Carteret on the Normandy coast. (4) The Minquiers group, composed of numerous islets and rocks, is situated some ten miles due south of Jersey and about 16 miles to the north of Pointe de Meinga on the north coast of Brittany and only eight miles from the lies Chausey.*”

¹³⁶ Βλ. Τζήμητρας Χάρης Γ., *Η υφαλοκρηπίδα των νησιών στη διεθνή νομολογία*, σελ.50.

¹³⁷ **Court of Arbitration, Delimitation of the Continental Shelf (United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland v. the French Republic) 30 June 1977**, παρ. 183. “*The Channel Islands, however, do exist and are situated not only on the French side of a median line drawn between the two mainlands but practically within the arms of a gulf on the French coast.*”

περίπτωση ασυνήθιστο, αφύσικο ή παράλογο». ¹³⁸ Επίσης υποστήριξε ότι, τα νησιά έχουν πλήρη δικαιώματα σε υφαλοκρηπίδα, όπως και οι ηπειρωτικές ακτές και δήλωνε ότι, αυτά δεν μπορούν να θεωρηθούν ως ειδικές περιστάσεις, λόγω του πληθυσμού, του μεγέθους τους και της οικονομικής τους σημασίας. Επίσης τα νησιά αυτά είχαν καθεστώς ημι-αυτονομίας, καθώς υπήρχε ξεχωριστή κυβέρνηση, νομοθετική και δικαστική εξουσία, ενώ η εξωτερική πολιτική τους ασκούσαν από το Ηνωμένο Βασίλειο.

Η Γαλλία από την άλλη πλευρά, ήταν αντίθετη της άποψης του Ηνωμένου Βασιλείου, περί μέσης γραμμής, καθώς θεωρούσε ότι μια τέτοια λύση θα σήμαινε πρώτον τον ακρωτηριασμό της γαλλικής υφαλοκρηπίδας στη θάλασσα της Μάγχης, γεγονός που θα κατέληγε σε μείωση της σχετικής περιοχής, που αντιστοιχούσε στη Γαλλική Δημοκρατία και σε αντίστοιχο κέρδος για το Ηνωμένο Βασίλειο, δυσανάλογο με το μέγεθος των Αγγλο-νορμανδικών νησιών καθώς και το μήκος των ακτών τους και δεύτερον την διάσπαση της γαλλικής υφαλοκρηπίδας στη Μάγχη σε δυο χωριστές ζώνες. ¹³⁹ Αντ' αυτού πρότεινε τη δημιουργία θυλάκων γύρω από τα νησιά, συνολικά 6 ν.μ., 3 ν.μ. αιγιαλίτιδας και 3 ν.μ. υφαλοκρηπίδας. ¹⁴⁰

Το Δικαστήριο ως προς το νομικό καθεστώς των νησιών της Μάγχης δήλωσε ότι, πρέπει να αντιμετωπιστούν ως νησιά της Μ. Βρετανίας και όχι ως ανεξάρτητο κράτος, ¹⁴¹ οπότε η διαφορά ήταν ανάμεσα Μ. Βρετανία και Γαλλία και όχι Αγγλο-νορμανδικών νησιών και Γαλλία.

¹³⁸ **Ibid**, παρ.153. “The United Kingdom then maintains that accordingly (Submission 5): (ii) ... the median line, which faithfully reflects the geographical configuration of the coasts of the two States in relation to the sea, produces a result which accords with equitable principles and one which is in no way extraordinary, unnatural or unreasonable...”

¹³⁹ **Ibid**, παρ. 161, “The French Republic objects to the application of the equidistance method proposed by the United Kingdom for the Channel Islands region as inequitable in two important respects. First, it would involve a deep amputation of the French Republic's continental shelf in the Channel, which would result in a reduction of the area appertaining to the Republic and a corresponding gain to the United Kingdom wholly disproportionate to the size of the Channel Islands and the length of their coasts. Secondly, it would involve severing the continental shelf of France in the Channel into two separate zones.”

¹⁴⁰ **Ibid**, παρ. 150, “The effect of this Submission would be to allow to each of the groups of the Channel Islands which it mentions a three-mile zone of continental shelf in addition to its territorial sea and then to join the resulting six-mile zones by tangents so as to form a continuous boundary and create a coherent continental shelf enclave around the Channel Islands.”

¹⁴¹ **Ibid**, παρ. 186. “the Court concerning the legal position of the Channel Islands in regard to maritime jurisdiction appears to confirm that, in matters relating to the continental shelf, it is the United Kingdom Government which is the responsible authority, both internally and externally... the Court must treat the Channel Islands only as islands of the United Kingdom, not as semi-independent States entitled in their own right to their own continental shelf vis-à-vis the French Republic.”

Αυτό που απασχόλησε το Δικαστήριο είναι, αν η παρουσία του βρετανικού αρχιπελάγους των Αγγλο-νορμανδικών νησιών, που βρίσκονται κοντά στις γαλλικές ακτές, αποτελούν ειδική περίπτωση ή μια κατάσταση που δημιουργεί ανισότητα και απαιτεί διαφοροποίηση, από την οριοθετική μέθοδο της μέσης γραμμής, που είχαν συμφωνήσει τα μέρη.¹⁴²

Παρ' όλο που το Δικαστήριο απέρριψε τα επιχειρήματα της Γαλλίας, περί διακοπής της φυσικής της προέκτασης από τα Αγγλο-νορμανδικά νησιά τα οποία βρίσκονταν σε γαλλική υφαλοκρηπίδα και κατέληξε στο εξής συμπέρασμα: *Η παρουσία αυτών των βρετανικών νησιών, που βρίσκονται κοντά στη γαλλική ακτή, αν τους δοθεί πλήρης επήρεια κατά την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας, προφανώς θα καταλήξει σε σημαντικό περιορισμό της περιοχής υφαλοκρηπίδας που αλλιώς θα περιήρχετο στη Γαλλική Δημοκρατία. Το γεγονός αυτό από μόνο του φαίνεται στο Δικαστήριο να αποτελεί, prima facie, μια περίπτωση που δημιουργεί αδικία και που απαιτεί την εφαρμογή μιας μεθόδου οριοθέτησης που σε ένα βαθμό να επανορθώνει την αδικία.*¹⁴³

Σύμφωνα με το Δικαστήριο, τα νησιά θα είχαν υφαλοκρηπίδα, αν ήταν πολυάριθμα και αν εκτεινόταν το ένα μετά το άλλο, ακόμα και αν βρίσκονταν σε μεγάλη απόσταση από την ηπειρωτική ακτή. Συγκεκριμένα δήλωσε ότι, *η περίπτωση είναι διαφορετική, από αυτή μικρών νησιών στην ορθή πλευρά ή κοντά στη μέση γραμμή, κι είναι επίσης πολύ διαφορετική, από την περίπτωση, όπου ένας μεγάλος αριθμός νησιών εκτείνονται το ένα μετά το άλλο, σε μεγάλες αποστάσεις από την ηπειρωτική ακτή. Τα προηγούμενα ημιθυλάκων, τα οποία προέρχονται από παρόμοιες περιπτώσεις και τα οποία επικαλέστηκε το Ηνωμένο Βασίλειο, δεν φαίνεται συνεπώς κατά την κρίση του Δικαστηρίου να έχουν σχέση με την περίπτωση που κρίνει. Τα νησιά της Μάγχης δεν είναι μόνο «στη λάθος πλευρά» της μέσης γραμμής της Μέσης Μάγχης, αλλά είναι πλήρως αποκομμένα γεωγραφικά από το Ηνωμένο Βασίλειο.*¹⁴⁴

¹⁴² *Ibid*, παρ. 148, “In the present instance the substantial point at issue is whether the presence of the British archipelago of the Channel Islands close to the French coast is a “special circumstance” or a circumstance creative of inequity that calls for a departure from or variation of the equidistance method of delimitation which the Parties agree to be in principle the applicable method.”

¹⁴³ *Ibid*, παρ. 196, “The presence of these British islands close to the French coast, if they are given full effect in delimiting the continental shelf, will manifestly result in a substantial diminution of the area of continental shelf which would otherwise accrue to the French Republic. This fact by itself appears to the Court to be, prima facie, a circumstance creative of inequity and calling for a method of delimitation that in some measure redresses the inequity.”

¹⁴⁴ *Ibid*, παρ. 199, “The case is quite different from that of small islands on the right side of or close to the median line, and it is also quite different from the case where numerous islands stretch out one
ΖΙΟΠΟΥΛΟΥ ΘΕΟΔΩΡΑ

Τελικά το Δικαστήριο κατέληξε σε ένα συνδυασμό της μεθόδου της μέσης γραμμής και του θύλακα. Όσον αφορά τα αγγλο-νορμανδικά νησιά το δικαστήριο αποφάσισε βόρεια και δυτικά, στον εγκλωβισμό τους σε ένα θύλακα 12 ν.μ. από τα σημεία βάσης, που μετριέται η αιγιαλίτιδα ζώνη. Ενώ προς τις άλλες πλευρές, ανατολικά, νότια και νοτιοανατολικά δήλωσε ότι, δεν είχε αρμοδιότητα για την χάραξη του ορίου.¹⁴⁵ Με αυτό τον τρόπο δεν αναγνωρίζεται υφαλοκρηπίδα στα αγγλο-νορμανδικά νησιά.

Ως προς την έννοια της μισής επήρειας το Δικαστήριο δήλωσε ότι, *συνίσταται στη χάραξη της γραμμής της ίσης απόστασης μεταξύ των δυο ακτών, πρώτα χωρίς συνεκτίμηση του συγκεκριμένου νησιού ως σημείου βάσης, δεύτερον με το νησί ως σημείο βάσης. Η γραμμή που δίνει τη μισή επήρεια στο νησί, είναι πλέον η γραμμή που χαράσσεται στο μέσο, μεταξύ των δυο γραμμών της ίσης απόστασης.*¹⁴⁶ Ο όρος «επήρεια» αποδίδεται, ως η επίδραση των νησιών στον συνυπολογισμό του μετώπου του παράκτιου κράτους, στο οποίο ανήκουν, στην προς οριοθέτηση περιοχή. Ο χαρακτηρισμός «πλήρης» ή «μισής» επήρειας, έχει να κάνει με το προσδιορισμό μιας κατάστασης ανάλογα με την μέθοδο οριοθέτησης.¹⁴⁷

Όσον αφορά τα νησιά που βρίσκονται στον Ατλαντικό Ωκεανό, το Δικαστήριο αναγνώρισε πλήρη υφαλοκρηπίδα στο γαλλικό νησί, ενώ στα αγγλικά νησιά μισή υφαλοκρηπίδα, λόγω της μεγάλης απόστασης, από την ηπειρωτική ακτή της Μ. Βρετανίας.

after another long distances from the mainland. The precedents of semi-enclaves, arising out of such cases, which are invoked by the United Kingdom, do not, therefore, seem to the Court to be in point. The Channel Islands are not only "on the wrong side" of the mid-Channel median line but wholly detached geographically from the United Kingdom.

¹⁴⁵ *Ibid*, παρ. 202, "The result, so far as the Channel Islands are concerned, is to enclose them in an enclave formed, to their north and west, by the boundary of the 12-mile zone just described by the Court and, to their east, south and south-west by the boundary between them and the coasts of Normandy and Brittany, the exact course of which it is outside the competence of the Court to specify."

¹⁴⁶ *Ibid*, παρ. 251, "The method of giving half effect consists in delimiting the line equidistant between the two coasts, first, without the use of the offshore island as a base-point and, secondly, with its use as a base-point; a boundary giving half-effect to the island is then the line drawn mid-way between those two equidistance lines."

¹⁴⁷ Βλ. Ιωάννου Κ., Στρατή Α., *Δίκαιο της θάλασσας*, σελ.358,

1.3. Υπόθεση Ηπειρωτικής Υφαλοκρηπίδας στο Αιγαίο Πέλαγος μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας (1978),

Οι πρώτες τουρκικές διεκδικήσεις στο Αιγαίο ξεκίνησαν τον Νοέμβριο του 1973. Συγκεκριμένα την 1^η Νοεμβρίου του 1973, παραχωρήθηκε από την Τουρκία στη εταιρία ΤΡΑΟ, το δικαίωμα εξερεύνησης για τον εντοπισμό κοιτασμάτων πετρελαίου, σε 27 θαλάσσιες περιοχές του Αιγαίου, δυτικά της θάλασσας του Μαρμαρά του Αιγαίου Πελάγους και έξω από τα χωρικά ύδατα της Τουρκίας. Στις 4 Φεβρουαρίου 1974, βγήκε για πρώτη φορά στο Αιγαίο το παλιό αμερικάνικο ναρκαλιευτικό Candarli, το οποίο είχε μετατραπεί σε σκάφος ωκεανογραφικών ερευνών, για να κάνει μαγνομετρικές έρευνες στην ηπειρωτική υφαλοκρηπίδα του Αιγαίου.¹⁴⁸ Στην συνέχεια μονομερώς η Τουρκία, με πράξεις που η ίδια υιοθέτησε και με δημοσίευση ενός νέου χάρτη στην Τουρκική Εφημερίδα της Κυβέρνησης, διεκδικούσε την μισή και πλέον υφαλοκρηπίδα του Αιγαίου, με αποτέλεσμα να στερεί από τα ελληνικά νησιά του ανατολικού αιγαίου (Σαμοθράκη, Λήμνο, Μυτιλήνη, Χίο, Ψαρά, Αγ. Ευστράτιο, Ικαρία και Σάμο) και τα Δωδεκάνησα, το δικαίωμα σε υφαλοκρηπίδα, που δικαιούνται από την Σύμβαση για την Υφαλοκρηπίδα του 1958.¹⁴⁹

Στις 31 Μαΐου 1975, σε κοινό Ανακοινωθέν των Βρυξελλών, οι δυο πρωθυπουργοί, Καραμανλής και Demirel, συμφώνησαν ότι, η διαφορά για την υφαλοκρηπίδα θα παρεπέμπετο στο ΔΔΧ. Όμως καμιά από τις δυο χώρες, δεν είχε αποδεχθεί την υποχρεωτική αρμοδιότητα του Δικαστηρίου, όπως προβλέπεται από το άρθρο 36 παρ.2 του Καταστατικού του Δικαστηρίου, οπότε έπρεπε να συντάξουν ένα συνυποσχητικό με το οποίο θα υπέβαλλαν την διαφορά τους στο Δικαστήριο.¹⁵⁰ Συγκεκριμένα το άρθρο 36 παρ.2 δηλώνει ότι τα κράτη που έχουν αποδεχθεί αυτό το καταστατικό θα μπορούν οποτεδήποτε να δηλώσουν ότι, αναγνωρίζουν, χωρίς ειδική σύμβαση, σε σχέση με οποιοδήποτε άλλο κράτος που αναλαμβάνει την ίδια υποχρέωση, ως υποχρεωτική τη δικαιοδοσία του δικαστηρίου, για όλες τις νομικές διαφορές που

¹⁴⁸ Βλ. Τσάλτα Γρ. *Μια Ιστορική και Πολιτική Προσέγγιση της Κρίσης στο Αιγαίο Πέλαγος*, στο Χρηστάκης Μ., (επιμέλεια), *Μεσόγειος θάλασσα και Αιγαίο πέλαγος- mediterranean sea and the Aegean*, *Μεσόγειος και δίκαιο της θάλασσας, Οικονομική ανάπτυξη, παράγοντας ασφαλείας του Αιγαίου, Το Αιγαίο Πέλαγος και η Διεθνής Διπλωματία*, Επιστημονικές Ημερίδες, Ινστιτούτο Στρατηγικών και Αναπτυξιακών Μελετών (ΙΣΤΑΜΕ) "Ανδρέας Παπανδρέου", εκδ. ΙΣΤΑΜΕ 1999, σελ.105-106.

¹⁴⁹ Βλ. Οικονομίδη Κωνσταντίνο Π., *Θέματα διεθνούς δικαίου και ελληνικής εξωτερικής πολιτικής*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 1993, σελ. 43-44.

¹⁵⁰ Βλ. Δίπλα Χ., *Η ελληνο-τουρκική διαφορά για την υφαλοκρηπίδα του Αιγαίου : εναλλακτικές λύσεις και προτάσεις*, σειρά Ειδικές Μελέτες και Μονογραφίες, Ελληνικό Ίδρυμα Αμυντικής και Εξωτερικής Πολιτικής, εκδ. ΕΛΙΑΜΕΠ Αθήνα 1992, σελ. 6-7.

αφορούν πρώτον στην ερμηνεία μιας συνθήκης, δεύτερον σε κάθε θέμα διεθνούς δικαίου, τρίτον στην ύπαρξη γεγονότος που, αν διαπιστωνόταν, θα αποτελούσε παραβίαση διεθνούς υποχρέωσης και τέταρτον στη φύση και στην έκταση των επανορθώσεων που πρέπει να γίνουν μετά από την παραβίαση μια διεθνούς υποχρέωσης.¹⁵¹

Η Τουρκία όμως, καθυστερούσε την σύνταξη του συνυποσχετικού και πρότεινε διμερείς διαπραγματεύσεις. Η Ελλάδα υπέβαλε ταυτόχρονα προσφυγή στο Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ και μονομερή προσφυγή στο ΔΔΧ τον Αύγουστο του 1976, που αποτελείτο από μια αίτηση, για επιδίκαση της διαφοράς της οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας, επί της ουσίας και από ένα αίτημα, για την λήψη προσωρινών μέτρων, όπως προβλέπει το άρθρο 41 του Καταστατικού του Διεθνούς Δικαστηρίου, ώστε να προστατευτούν τα δικαιώματα ενός από τα μέρη της διαφοράς.¹⁵² Συνεχίστηκαν όμως και οι διμερείς διαπραγματεύσεις.

1.1.1. Οι θέσεις των δυο χωρών

Για την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας, η ελληνική πλευρά στηρίζει τα επιχειρήματά της στο διεθνές δίκαιο, συμβατικό και εθιμικό. Στην αρχή και η τουρκική πλευρά απαντά με νομικά επιχειρήματα, στηριγμένα στο διεθνές δίκαιο, όμως ερμηνεύοντάς τα διαφορετικά από την ελληνική πλευρά. Από το 1974 και έπειτα, η Τουρκία θεωρεί ότι, η διαφορά είναι πολιτική και πρέπει να λυθεί με διμερείς διαπραγματεύσεις.¹⁵³

Σύμφωνα με τον Καθηγητή Κωνστ. Οικονομίδη, τρία είναι τα βασικά σημεία που διαφέρουν οι θέσεις των δυο χωρών, ως προς την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας. Πρώτον είναι το αντικείμενο της διαφοράς. Η Ελλάδα υποστηρίζει ότι, είναι

¹⁵¹ **Statute of the International Court of Justice, Article 36**, “2 The states parties to the present Statute may at any time declare that they recognize as compulsory ipso facto and without special agreement, in relation to any other state accepting the same obligation, the jurisdiction of the Court in all legal disputes concerning: a. the interpretation of a treaty; b. any question of international law; c. the existence of any fact which, if established, would constitute a breach of an international obligation; d. the nature or extent of the reparation to be made for the breach of an international obligation.”

¹⁵² **Ibid, Article 41**, “1 The Court shall have the power to indicate, if it considers that circumstances so require, any provisional measures which ought to be taken to preserve the respective rights of either party.”

¹⁵³ Βλ. Δίπλα Χ., *Η ελληνο-τουρκική διαφορά για την υφαλοκρηπίδα του Αιγαίου : εναλλακτικές λύσεις και προτάσεις*, σειρά Ειδικές Μελέτες και Μονογραφίες, Ελληνικό Ίδρυμα Αμυντικής και Εξωτερικής Πολιτικής, εκδ. ΕΛΙΑΜΕΠ Αθήνα 1992, σελ. 6

αποκλειστικά η οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας στη Θράκη, (στη θαλάσσια επέκταση της μεταξύ των δυο χωρών γραμμής των συνόρων) και των ελληνικών νησιών του ανατολικού αιγαίου (μεταξύ ανατολικού τμήματος του Αιγαίου και τουρκικής ακτής). Η παραπάνω νομική διαφορά πρέπει να επιλυθεί σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο και συγκεκριμένα τον Χάρτη του ΟΗΕ, για επίλυση διεθνών διαφορών. Από την άλλη πλευρά η Τουρκία υποστηρίζει ότι η διαφορά αφορά όλο το Αιγαίο, όπου χωρίς να στηρίζεται σε κάποιο κανόνα διεθνούς δικαίου, επιθυμεί να χαράξει διαχωριστική γραμμή στο μέσο του Αιγαίου και να πάρει το ανατολικό κομμάτι.¹⁵⁴

Δεύτερον είναι το *θέμα των νησιών*. Η Ελλάδα αναγνωρίζει ότι τα νησιά και συγκεκριμένα τα νησιά του Αιγαίου, έχουν πλήρη δικαιώματα υφαλοκρηπίδας, ακριβώς όπως και τα ηπειρωτικά εδάφη, όπως αναγνωρίζονται από το διεθνές δίκαιο (Σύμβαση για την υφαλοκρηπίδα της Γενεύης του 1958 και Σύμβαση του Δικαίου της Θάλασσας του 1982). Αντιθέτως η Τουρκία δεν αναγνωρίζει το δικαίωμα υφαλοκρηπίδας στα νησιά και θεωρεί ότι, αποτελούν ειδικές περιστάσεις. Όμως όπως αναφέρθηκε και παραπάνω στην υπόθεση της Βορείου Θάλασσας (1969), το ΔΔΧ αναγνώρισε ότι, ο κανόνας που αναφέρει ότι τα νησιά έχουν πλήρη δικαιώματα υφαλοκρηπίδας έχει εθιμική υπόσταση και άρα δεσμεύει όλα τα κράτη, όχι μόνο τα συμβαλλόμενα. Επομένως δεσμεύει και την Τουρκία.

Τρίτον είναι το *εφαρμοστέο δίκαιο*. Η ελληνική πλευρά υποστηρίζει ότι, η οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας, πρέπει να γίνει σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο και συγκεκριμένα σύμφωνα με τον κανόνα της μέσης γραμμής/ γραμμής ίσης απόστασης, που λαμβάνει ως βάση μέτρησης τα νησιωτικά παράλια της Ελλάδας και τα ηπειρωτικά παράλια της Τουρκίας. Ενώ η τουρκική πλευρά υποστηρίζει την αρχή της ευθυδικίας.

1.1.2. Αποφάσεις Συμβουλίου Ασφαλείας ΟΗΕ και ΔΔΧ

Στις 25 Αυγούστου 1976, το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ εξέδωσε με consensus την Απόφαση 395, η οποία συνιστούσε στα δυο μέρη *μετριοπάθεια*, να μειώσουν την ένταση στην περιοχή και να διευκολύνουν τις διαπραγματεύσεις ώστε να συνεχιστούν για να καταλήξουν σε λύσεις αμοιβαία παραδεκτές. Επίσης ζητούσε να

¹⁵⁴ Βλ. Οικονομίδη Κωνσταντίνο Π., *Θέματα διεθνούς δικαίου και ελληνικής εξωτερικής πολιτικής*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 1993, σελ. 45-46.

λάβουν τα δυο μέρη υπόψη τους, τη συμβολή που είναι σε θέση να τους προσφέρουν τα αρμόδια όργανα του ΟΗΕ και ιδιαίτερα το ΔΔΧ, στην επίλυση όσων νομικών διαφορών απομένουν και οι οποίες μπορούν να θεωρηθούν ότι σχετίζονται με την παρούσα διαφορά.¹⁵⁵

Το ΔΔΧ ασχολήθηκε πρώτα με το αίτημα για την λήψη προσωρινών μέτρων. Η Τουρκία δεν παρουσιάστηκε ενώπιον του Δικαστηρίου, αλλά έστειλε γραπτές παρατηρήσεις σχετικές με την αρμοδιότητα του Δικαστηρίου να εκδικάσει την ουσία της διαφοράς και τα ελληνικά επιχειρήματα, για τον επείγοντα χαρακτήρα των προσωρινών μέτρων.¹⁵⁶

Το ΔΔΧ με την απόφαση της 11^{ης} Σεπτεμβρίου 1976, με ψήφους 12 έναντι 1, απέρριψε την ελληνική αίτηση για λήψη προσωρινών μέτρων, καθώς θεωρούσε ότι, οι τουρκικές έρευνες στην ελληνική υφαλοκρηπίδα, δεν δημιουργούσαν ανεπανόρθωτη ζημία στην ελληνική πλευρά.¹⁵⁷

Επίσης με την απόφαση της 19^{ης} Δεκεμβρίου 1978, το ΔΔΧ, με 12 ψήφους υπέρ και 2 κατά, έκρινε ότι δεν είναι αρμόδιο να εκδικάσει την ουσία της υφιστάμενης διαφοράς απορρίπτοντας την ελληνική προσφυγή.¹⁵⁸

Όμως δήλωσε ότι υπάρχει νομική διαφορά. Συγκεκριμένα στην παρ. 31 η επιστολή του πρέσβη της Τουρκίας με ημερομηνία 24 Απριλίου 1978, υποστηρίζει ότι η διαφορά μεταξύ της Ελλάδος και της Τουρκίας είναι «φύσεως εξόχως πολιτική» (*Of*

¹⁵⁵ **SC: Resolution 395, Greece-Turkey (1976)**, “1. Appeals to the Governments of Greece and Turkey to exercise the utmost restraint in the present situation, 2. Urges the Governments of Greece and Turkey to do everything in their power to reduce the present tensions in the area so that the negotiating process may be facilitated, 3. Calls upon the Governments of Greece and Turkey to resume direct negotiations over their differences and appeals to them to do everything within their power to ensure that these negotiations will result in mutually acceptable solutions, 4. Invites the Governments of Greece and Turkey in this respect to continue to take into account the contribution that appropriate judicial means, in particular the International Court of Justice, are qualified to make to the settlement of any remaining legal differences which they may identify in connexion with their present dispute.”

¹⁵⁶ Βλ. Ροζάκης Χρ., *Το Διεθνές Νομικό Καθεστώς του Αιγαίου*, στο *Οι Ελληνοτουρκικές Σχέσεις 1923-1987*, Βιβλιοθήκη Νεότερης Ελληνικής Ιστορίας και Διεθνών Σχέσεων, εκδ. Γνώση 1988, σελ. 291

¹⁵⁷ **ICJ, Aegean Sea Continental Shelf Case, (Greece v. Turkey), Request for the Indication of Interim measures of Protection, (1976) παρ.33** “Whereas, in the present instance, the alleged breach by Turkey of the exclusivity of the right claimed by Greece to acquire information concerning the natural resources of areas of continental shelf, if it were established, is one that might be capable of reparation by appropriate means; and whereas it follows that the Court is unable to find in that alleged breach of Greece's rights such a risk of irreparable prejudice to rights in issue before the Court as might require the exercise of its power under Article 41 of the Statute to indicate interim measures for their preservation.” και “Accordingly, The Court, Finds, by 12 votes to 1, that the circumstances, as they now present themselves to the Court, are not such as to require the exercise of its power under Article 41 of the Statute to indicate interim measures of protection.”

¹⁵⁸ **ICJ, Aegean Sea Continental Shelf Case (Greece v. Turkey), (1978), παρ. 109**, “For these reasons, the Court, by 12 votes to 2, finds that it is without jurisdiction to entertain the Application filed by the Government of the Hellenic Republic on 10 August 1976”

highly political nature). Όμως μια διαφορά που χωρίζει δυο κράτη στο θέμα της οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας τους, δύσκολα μπορεί να μην συνεπάγεται κάποιο πολιτικό στοιχείο και η παρούσα διαφορά σαφώς είναι μια από εκείνες στις οποίες «τα μέρη αμφισβητούν αμοιβαία ένα δικαίωμα» (the parties are in conflict as to their respective rights). Η Ελλάδα ζήτησε από το Δικαστήριο να αποφανθεί στις προτάσεις της «σύμφωνα με τις αρχές και τους κανόνες του διεθνούς δικαίου». Η Τουρκία επικαλέστηκε νομικά επιχειρήματα, σε απάντηση της αίτησης της Ελλάδας, όπως την ύπαρξη «ειδικών περιστάσεων». Οι προτάσεις της Ελλάδας καθώς και οι παρατηρήσεις που έγιναν στις διάφορες διπλωματικές επικοινωνίες της Τουρκίας προς την Ελλάδα, δείχνουν με σαφήνεια ότι, τα δυο κράτη βρίσκονται σε διένεξη, ως προς την οριοθέτηση της χωρικής εκτάσεως των κυριαρχικών του δικαιωμάτων στην υφαλοκρηπίδα στο Αιγαίο. Έτσι η Ελλάδα και η Τουρκία επικαλούνταν η μια κατά της άλλης ορισμένα κυριαρχικά δικαιώματα και είναι προφανές ότι, τα δικαιώματα αυτά βρίσκονται στη βάση της διαφοράς που χωρίζει τα δυο κράτη.

Συνεπώς το Δικαστήριο αποφαινεται ότι υπάρχει νομική διαφορά, μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας σε σχέση με την υφαλοκρηπίδα του Αιγαίου.¹⁵⁹

1.4. Απόφαση της Επιτροπής Συνδιαλλαγής για τη οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας μεταξύ Ισλανδίας και του νορβηγικού νησιού Jan Mayen (1981),

Το νησί Jan Mayen ανήκει στη Νορβηγία και βρίσκεται στον Αρκτικό Ωκεανό, 550 μίλια από την νορβηγική πόλη Tromsø, 292 μίλια από τη Ισλανδία, 246 μίλια από την Γροιλανδία και 522 μίλια από το Longyearbyen, τον μεγαλύτερο οικισμό και διοικητικό κέντρο του νησιού Spitsbergen, του μεγαλύτερου νησιού του

¹⁵⁹ **Ibid, παρ. 31**, "Again, in the Turkish Ambassador's letter of 24 April 1978, the further argument is advanced that the dispute between Greece and Turkey is "of a highly political nature". But a dispute involving two States in respect of the delimitation of their continental shelf can hardly fail to have some political element and the present dispute is clearly one in which "the parties are in conflict as to their respective rights". Greece has asked the Court to pronounce on its submissions "in accordance with the . . . principles and rules of international law". Turkey, for its part, has invoked legal grounds in reply to the Greek claim, such as the existence of "special circumstances". It is clear from the submissions in the Greek Application and Memorial, as well as in the observations in the various Turkish diplomatic communications to Greece, that Greece and Turkey are in conflict as to the delimitation of the spatial extent of their sovereign rights over the continental shelf in the Aegean Sea. Thus there are certain sovereign rights being claimed by both Greece and Turkey, one against the other and it is manifest that legal rights lie at the root of the dispute that divides the two States. The Court therefore finds that a legal dispute exists between Greece and Turkey in respect of the continental shelf in the Aegean Sea."

νορβηγικού αρχιπελάγους Svalbard. Έχει συνολική έκταση 373 τετραγωνικά χιλιόμετρα, μήκος 53 χλμ και πλάτος 15-20 χλμ. Είναι ένα ορεινό και ηφαιστειογενές νησί, με υψηλότερη κορυφή το ενεργό ηφαίστειο Beerensburg (2277 μέτρα), στα βόρεια του νησιού. Η πιο πρόσφατη έκρηξη ήταν το 1985. Το νησί δεν έχει μόνιμους κατοίκους παρά μόνο 30 με 40 υπαλλήλους του μετεωρολογικού σταθμού, που ίδρυσε το Νορβηγικό Μετεωρολογικό Ινστιτούτο το 1912 και στρατιωτικό προσωπικό για την λειτουργία των βάσεων Loran A και C υπό την δικαιοδοσία του Υπουργείου Αμύνης της Νορβηγίας.¹⁶⁰

Η Ισλανδία και η Νορβηγία, στις 28 Μαΐου 1980, υπέγραψαν Συμφωνία σχετικά με τα θέματα αλιείας στην περιοχή, όπου αναγνωρίστηκε στο προοίμιο αυτής η Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη 200 ν.μ. που θέσπισε η Ισλανδία, σε περιοχές όπου η απόσταση μεταξύ Ισλανδίας και Jan Mayen είναι μικρότερη από 400 χιλιόμετρα. Σημειωτέον το κοντινότερο σημείο Ισλανδίας και του νησιού Jan Mayen είναι 290 ν.μ. Επίσης αναγνωρίστηκε ότι η Νορβηγία θα δημιουργούσε αλιευτική ζώνη 200 ν.μ. γύρω από το νησί Jan Mayen.¹⁶¹ Η Ισλανδία διεκδικούσε και υφαλοκρηπίδα πέρα των 200 ν.μ. Επειδή όμως κατά τις διαπραγματεύσεις δεν επετεύχθη συμφωνία πάνω στο θέμα της υφαλοκρηπίδας, τα μέρη συμφώνησαν να παραπέμψουν την διαφορά τους σε μια Επιτροπή Συνδιαλλαγής που θα δημιουργούνταν σύμφωνα με το άρθρο 9 της Συμφωνίας.¹⁶²

¹⁶⁰ **Conciliation Commission on the Continental Shelf area between Iceland and Jan Mayen: Report and recommendations to the governments of Iceland and Norway, decision of June 1981, VOLUME XXVII, σελ. 9, Section III Jan Mayen: Geography and Geology,** “Jan Mayen is an island situated at the Northern end of the Jan Mayen Ridge... It is about 53 km long and has a maximum width in the Northern part of 15-20 km. Its area is 373 km²... Distances to other geographic locations are as follows: Tromsø 1018 km (550 n.m.), Iceland 540 km (292 n.m.), Greenland 455 km (246 n.m.), Longyearbyen on Svalbard 966 km (522 n.m.). The island is characterized by large mountains. The northern part includes the volcano Beerensburg, 2277 m, the highest mountain on the island. Jan Mayen is an entirely volcanic island. It was formed during the last 10 -12 million years. The rocks are lava (alkalibasalt) and other volcanic material. The island is volcanically active today, with frequent earthquakes... The Norwegian Meteorological Institute established a meteorological station on Jan Mayen in 1912... Several other permanent stations have been added since that time for LORAN A and C, CONSOL, Coast-radio, etc. Most of these stations are under the administration of the Ministry of Defense. Between thirty and forty people live throughout the winter on the eastern coast in the central part of the island.”

¹⁶¹ **Ibid,** σελ. 11, **Section IV, Status of Islands,** “The parties have concluded such agreement on May 28, 1980 implicitly recognizing that Iceland shall have a full economic zone of 200 nautical miles in areas where the distance between Iceland and Jan Mayen is less than 400 miles. The agreement also provides that Norway will establish a fishing zone around Jan Mayen. Such a zone of 200 nautical miles was established around Jan Mayen by Norwegian Royal Decree of May 23, 1980, with effect from May 29, 1980.”

¹⁶² **Ibid,** σελ. 7, **Section I, Brief examination of the Agreement between Iceland and Norway of May 28, 1980,** “On May 28, 1980 the Governments of Iceland and Norway concluded an Agreement
ΖΙΟΠΟΥΛΟΥ ΘΕΟΔΩΡΑ

Στην Έκθεση και τις Προτάσεις στις Κυβερνήσεις της Ισλανδίας και της Νορβηγίας της Επιτροπή Συνδιαλλαγής για την Περιοχή Υφαλοκρηπίδας μεταξύ Ισλανδίας και Jan Mayen, η Επιτροπή εξέτασε πρώτα εάν το νησί Jan Mayen αποτελεί νησί ως προς τις διατάξεις του άρθρου 121 της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας του 1982 και έπειτα όλες τις ειδικές περιστάσεις, γεωγραφία και γεωλογία της περιοχής καθώς και τα οικονομικά συμφέροντα της Ισλανδίας στις θαλάσσιες αυτές περιοχές, αλιευτικά και εκμετάλλευση κοιτασμάτων πετρελαίου.

Η Επιτροπή θεώρησε ότι το άρθρο αυτό *αντανακλά την υφιστάμενη κατάσταση του διεθνούς δικαίου για το συγκεκριμένο θέμα*. Το νησί Jan Mayen *πρέπει να θεωρείται ως νησί* κατά τις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 121 και ως εκ τούτου να *δικαιούται αιγιαλίτιδα ζώνη, οικονομική ζώνη και υφαλοκρηπίδα*. Ως προς την οριοθέτηση των θαλασσιών ζωνών θα πρέπει να γίνεται όπως ορίζουν τα άρθρα 74 και 83 της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας του 1982, δηλαδή *κατόπιν συμφωνίας μεταξύ των μερών σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο*.¹⁶³

1.5. Υπόθεση Υφαλοκρηπίδας Τυνησίας και Λιβυκής Αραβικής Τζαμαχίριας (1982),

Στην θαλάσσια περιοχή της Τυνησίας υπάρχει το σύμπλεγμα των νησιών Kerkennah και το νησί Djerba, το οποίο έχει συνολικό μέγεθος 690 τετραγωνικά χιλιόμετρα, δυο φορές το μέγεθος της Μάλτας και ενώνεται με τον ηπειρωτικό κορμό κατά την άμπωτη. Επίσης το νησί Djerba έχει μόνιμο πληθυσμό, σημαντική οικονομική σημασία και έχει εξελιχθεί σε σημαντικό τουριστικό θέρετρο.¹⁶⁴ Και οι δυο παραπάνω νησιωτικοί σχηματισμοί αποτελούνται από μικρές νησίδες και αβαθή.

concerning fishery and continental shelf questions. Articles 1-8 of this Agreement deal with fishery questions. In the preamble of the Agreement it was recognized that Iceland should have an economic zone of 200 miles pursuant to the Icelandic Law on Territorial Sea, Continental Shelf and Economic Zone of June 1, 1979. The shortest distance between Iceland and Jan Mayen is about 290 nautical miles. During the negotiations of the aforementioned agreement the Icelandic Government advanced the view that Iceland was entitled to a continental shelf area extending beyond the 200-mile economic zone. Since no agreement was reached on this question during the negotiations, the parties agreed to refer it to a Conciliation Commission to be established in accordance with Article 9 of the agreement.

¹⁶³ *Ibid*, σελ. 10, **Section IV, Status of Islands**, “*In the opinion of the Conciliation Commission this article reflects the present status of international law on this subject. It follows from the brief description of Jan Mayen in Section III of this report that Jan Mayen must be considered as an island. Paragraphs 1 and 2 of Article 121 are thus applicable to it. Therefore, Jan Mayen is entitled to a territorial sea, an economic zone and a continental shelf. On the other hand, it must be kept in mind that Articles 74 and 83 concerning delimitation are also applicable.*”

¹⁶⁴ **Dissenting Opinion of Judge Evensen, CIJ, Case concerning the continental shelf (Tunisia/Libyan Arab Jamahiriya), (1982)**, παρ.17 “*The island of Jerba is actually a continuation of*

ΖΙΟΠΟΥΛΟΥ ΘΕΟΔΩΡΑ

Και τα δυο μέρη στα στοιχεία που υπέβαλαν στο Δικαστήριο για να ληφθούν υπόψη σαν σχετικές περιστάσεις, οι οποίες χαρακτηρίζουν την περιοχή, υπέβαλαν τον παράγοντα, ο οποίος αναφέρθηκε στην Απόφαση του Δικαστηρίου στην Υπόθεση Υφαλοκρηπίδας της Βόρειας Θάλασσας (1969), δηλαδή την γενική διαμόρφωση των ακτών των μερών, καθώς και την παρουσία κάποιων ειδικών ή ασυνήθιστων χαρακτηριστικών.¹⁶⁵

Η Τυνησία, ως κάποιες από τις σχετικές περιστάσεις, ανέφερε την παρουσία νησιών, νησίδων και υφάλων, που αποτελούν μέρος του ανατολικού μετώπου των ακτών της, όπως και ιστορικά δικαιώματα στα νησιά αυτά. Θεωρούσε ότι, μπορούν να συμπεριληφθούν σε κατάλληλες περιπτώσεις, οι οικονομικές και ιστορικές ιδιαιτερότητες καθώς και οι γεωλογικοί και γεωγραφικοί παράγοντες.¹⁶⁶

Από την άλλη πλευρά η Λιβύη θεωρούσε ότι, στην γενική κατεύθυνση της ακτής έπρεπε να αγνοηθούν, το νησί Djerba καθώς αποτελεί εξαιρετική απόκλιση της γενικής κατευθύνσεως των ακτών και τα νησιά Kerkennah καθώς η έκτασή τους είναι πολύ περιορισμένη (180 τετραγωνικά χιλιόμετρα).¹⁶⁷

Το Δικαστήριο δεν δέχτηκε τους ισχυρισμούς της Λιβύης και όπως δήλωσε δεν μπορεί να δεχτεί εξ' αρχής τον αποκλεισμό του νησιού Djerba και των νησιών Kerkennah και αναγνώρισε ότι, η παρουσία των νησιών αυτών με τα αβαθή τους αντιπροσωπεύουν μια σχετική περίπτωση, η οποία πρέπει προφανώς να ληφθεί υπόψη. Ως προς του ισχυρισμούς της Τυνησίας περί των ιστορικών τίτλων, το Δικαστήριο αναγνώρισε ότι, το σώμα των νησιών, νησίδων και υφάλων τα οποία αποτελούν

the mainland in a northerly direction ; at low-tide it is scarcely an island, but is separated from the mainland by a very narrow strait (ford)... The island has an area of some 690 square kilometres, which corresponds to twice the size of the island of Malta. The economic importance of the island is significant. It has a considerable permanent population and has likewise developed into an important tourist centre."

¹⁶⁵ **Ibid**, παρ. 76, "Both Parties have of course included among the elements which, they submit, should be taken into account as "relevant circumstances which characterize the area", the factor which was referred to in the Court's Judgment in the North Sea Continental Shelfcases as " the general configuration of the coasts of the Parties, as well as the presence of any special or unusual features" (I.C.J. Reports 1969, p. 54, para. 101 (D) (1))."

¹⁶⁶ **Ibid**, παρ. 76, "In its submissions, Tunisia has specified as some of the relevant circumstances the presence of islands, islets and low-tide elevations forming part of the eastern coastal front of Tunisia; In its pleadings, Tunisia has also mentioned as relevant its claimed historic rights and claimed that in appropriate cases economic and historical particularities as well as geological and geographical factors may be included as relevant circumstances."

¹⁶⁷ **Ibid**, παρ.79, "Libya has contended that "in arriving at the general direction of the coastlines, the Island of Djerba invites omission, since it is clearly an exceptional feature and its inclusion would introduce irrelevant complications. Similarly, the Kerkennah Islands should be excluded since they occupy little more than 180 square kilometres"."

μέρος της ακτής της Τυνησίας, συνδέονται στενά με την διεκδίκηση της χώρας αυτής για ιστορικά δικαιώματα.¹⁶⁸

Αν και το Δικαστήριο δεν δέχτηκε τον αποκλεισμό του νησιού Djerba, ωστόσο δήλωσε στην συνέχεια της παραγράφου 79 ότι η πρακτική μέθοδος για την οριοθέτηση, η οποία θα εξεταστεί από το Δικαστήριο από εδώ και πέρα, είναι στην πραγματικότητα τέτοια ώστε, στο τμήμα της περιοχής που θα οριοθετηθεί και στο οποίο το νησί θα μπορούσε να έχει σημασία, υπάρχουν και άλλες εκτιμήσεις οι οποίες επικρατούν και υπερισχύουν στα αποτελέσματα από την παρουσία του. Ενώ για τα νησιά Kerkennah και τους τριγύρω υφάλους δήλωσε ότι, η ύπαρξη και η θέση τους είναι σημαντική.¹⁶⁹ Το Δικαστήριο προέβη σε αυτήν την διαπίστωση χωρίς να προβάλλει τα απαραίτητα επιχειρήματα που θα δικαιολογούσαν την στάση του αυτή. Επίσης όπως αναφέρει ο Δικαστής Evans στην διστάμενη γνώμη του, το Δικαστήριο δεν έλαβε υπόψη του το σημαντικό ακρωτήριο Zarzis, του οποίου το νησί Djerba αποτελεί συνέχεια.¹⁷⁰

Όσον αφορά το αρχιπέλαγος Kerkennah, το Δικαστήριο αναγνώρισε ότι, τα νησιά του αρχιπελάγους αποτελούσαν μια σχετική περίπτωση, που έπρεπε να εξετασθεί, για να επιτευχθεί μια δίκαιη λύση, καθώς και να τους αναγνωρισθεί ποσοστό επήρειας.¹⁷¹ Στην συνέχεια της Απόφασης παρ. 128-129, επανέλαβε την σημασία των νησιών και δήλωσε ότι, τα νησιά Kerkennah, τα οποία περιτριγυρίζονται από νησίδες και υφάλους σχηματίζουν με το μέγεθος και τη θέση τους μια σημαντική περίπτωση, για την οριοθέτηση και στην οποία το Δικαστήριο πρέπει να αναγνωρίσει κάποια επήρεια. Τα νησιά καταλαμβάνουν μια περιοχή περίπου 180 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Επίσης ρηγά νερά και ύφαλοι εκτείνονται προς την πλευρά της ανοικτής

¹⁶⁸ *Ibid*, παρ.79, “The body of “islands, islets and low-tide elevations which form a constituent part of the Tunisian littoral”, referred to in the Tunisian Submissions, is a feature closely related to the claim of Tunisia to historic rights in connection with the fixed and sedentary fisheries in this area, to be dealt with below. Independently of that question, however, the presence of the island of Jerba and of the Kerkennah Islands and the surrounding low-tide elevations is a circumstance which clearly calls for consideration. However that may be, the Court cannot accept the exclusion in principle of the island of Jerba and the Kerkennah Islands from consideration.”

¹⁶⁹ *Ibid*, παρ.79, “The practical method for the delimitation to be expounded by the Court hereafter is in fact such that, in the part of the area to be delimited in which the island of Jerba would be relevant, there are other considerations which prevail over the effect of its presence; the existence and position of the Kerkennah Islands and surrounding low-tide elevations, on the other hand, are material.”

¹⁷⁰ **Dissenting Opinion of Judge Evensen, CIJ, Case concerning the continental shelf (Tunisia/Libyan Arab Jamahiriya), (1982), παρ.17** “Neither has any mention been made of the important promontories of Zarzis, of which the island of Jerba is but a continuation;”

¹⁷¹ *Ibid*, παρ.133, “B. The relevant circumstances referred to in paragraph A, subparagraph (1), above, to be taken into account in achieving an equitable delimitation include the following:(3) the existence and position of the Kerkennah Islands;”

θάλασσας από τα νησιά, τα οποία και τα ίδια περιβάλλονται από μια τέτοια ζώνη (υφάλων και ρηχών νερών), η οποία ποικίλει σε έκταση από 9 μέχρι 27 χιλιόμετρα πλάτος. Κάτω από αυτές τις γεωγραφικές συνθήκες, το Δικαστήριο πρέπει να λάβει υπόψη του, όχι μόνο τα νησιά, αλλά επίσης και τους υφάλους, οι οποίοι αν και δεν έχουν καθόλου δική τους υφαλοκρηπίδα, όπως έχουν τα νησιά, εντούτοις απολαμβάνουν κάποια αναγνώριση από το διεθνές δίκαιο, για ορισμένους σκοπούς όπως φαίνεται από τις Συμβάσεις της Γενεύης του 1958 και επίσης από το προσχέδιο της Γ' Διεθνούς Διάσκεψης για το Δίκαιο της Θάλασσας. Δεν είναι εύκολο να προσδιορίσει κανείς ποια θα ήταν η κατεύθυνση μιας γραμμής η οποία θα χαρασσόταν από το δυτικό σημείο του Κόλπου Gabes, προς την ανοικτή θάλασσα, από τα νησιά Kerkennah, με τέτοιο τρόπο, ώστε να λαμβάνει υπόψη της τους υφάλους προς την πλευρά των νησιών, που βλέπει προς την ανοικτή θάλασσα. Όμως μια γραμμή η οποία θα χαραχθεί από εκείνο το σημείο, κατά μήκος των πραγματικών νησιών προς την πλευρά της ανοικτής θάλασσας, θα βρισκόταν σαφώς στην κατεύθυνση των 62° από το μεσημβρινό. Ωστόσο το Δικαστήριο φρονεί ότι, το να προκαλέσει την οριοθετική γραμμή να αλλάξει κατεύθυνση ακόμα και μέχρι τις 62° και να ακολουθήσει παράλληλη πορεία προς τις ακτές των νησιών, θα κατέληγε, κάτω από τις περιστάσεις της περίπτωσης, στο να δώσει υπερβολικό βάρος στα νησιά Kerkennah.¹⁷²

Από τα παραπάνω γίνεται αντιληπτό ότι το Δικαστήριο αναγνωρίζει υφαλοκρηπίδα στα νησιά και ότι, θα έπρεπε να ληφθούν πλήρως υπόψη κατά την οριοθέτηση. Όμως τελικά στηρίχτηκε στην τελευταία δήλωση, περί υπερβολικού βάρους στα νησιά Kerkennah, αν η οριοθετική γραμμή, ακολουθούσε παράλληλη πορεία με τις ακτές των νησιών.

¹⁷² **Ibid.** παρ.129, "To the east of this line, however, lie the Kerkennah Islands, surrounded by islets and low-tide elevations, and constituting by their size and position a circumstance relevant for the delimitation, and to which the Court must therefore attribute some effect. The area of the islands is some 180 square kilometres ;.. Shoals and low-tide elevations also extend on the seaward side of the islands themselves, which are surrounded by a belt of them varying from 9 to 27 kilometres in width. In these geographical circumstances, the Court has to take into account not only the islands, but also the low-tide elevations which, while they do not, as do islands, have any continental shelf of their own, do enjoy some recognition in international law for certain purposes, as is shown by the 1958 Geneva Conventions as well as the draft convention on the Law of the Sea. It is not easy to define what would be the binclination of a line drawn from the most westerly point of the Gulf of Gabes to seaward of the Kerkennah Islands so as to take account of the low-tide elevations to seaward of them; but a line drawn from that point along the seaward coast of the actual islands would clearly run at a bearing of approximately 62° to the meridian. However, the Court considers that to cause the delimitation line to veer even as far as to 62°, to run parallel to the island coastline, would, in the circumstances of the case, amount to giving excessive weight to the Kerkennahs."

Το Δικαστήριο συνέχισε δηλώνοντας ότι, στην πρακτική των κρατών σε θέματα οριοθέτησης, αρκετές φορές σε νησιά που βρίσκονταν κοντά στην ακτή, δόθηκε μερική επήρεια σε αυτά. Ανάλογα με τα γεωγραφικά δεδομένα της περιοχής διαφέρει και η μέθοδος οριοθέτησης. Συγκεκριμένα στην παρ. 129 της Απόφασης, το Δικαστήριο αναφέρει ότι, μια πιθανή τεχνική για αυτό το σκοπό, στο γενικό πλαίσιο μιας γεωμετρικής μεθόδου οριοθέτησης, είναι εκείνη της «μισής επήρειας» ή του «μισού αποτελέσματος» (*half effect*). Η τεχνική της «μισής επήρειας» έγκειται στην χάραξη δυο γραμμών οριοθέτησης, μιας γραμμής η οποία να δίνει στο νησί πλήρη επήρεια ακολουθώντας την επιλεγμένη μέθοδο οριοθέτησης και μια άλλης η οποία δεν λαμβάνει υπόψη καθόλου το νησί, σαν να μην υπήρχε. Η γραμμή οριοθέτησης που τελικά υιοθετείται χαράσσεται κατόπιν ανάμεσα στην πρώτη και τη δεύτερη γραμμή, είτε με τρόπο που να χωρίζει ισότιμα την περιοχή ανάμεσά τους, είτε ως διχοτόμος της γωνίας που διαμορφώνουν μεταξύ τους, ή πιθανόν αντιμετωπίζοντας το νησί ως να έχει μετακινηθεί προς το ηπειρωτικό έδαφος σε μισή από την πραγματική απόστασή του από αυτήν. Λαμβάνοντας υπόψη τη θέση των νησιών *Kerkennah* και των υφάλων γύρω από αυτά, το Δικαστήριο φρονεί ότι, θα έπρεπε να φθάσει μέχρι το σημείο να αποδώσει στα νησιά μισή επήρεια παρόμοιου είδους. Πάνω σε αυτή την βάση, η οριοθετική γραμμή προς τη μεριά της ανοικτής θάλασσας, από τον παράλληλο που περνά από το πιο δυτικό σημείο του κόλπου *Gabes*, θα είναι παράλληλη προς τη γραμμή η οποία σύρεται από εκείνο το σημείο και διχοτομεί τη γωνία μεταξύ της γραμμής της ακτής της Τυνησίας (42°) και της γραμμής κατά μήκος της ακτής των νησιών *Kerkennah*, προς την ανοικτή θάλασσα (62°), δηλαδή στη γωνία 52° από το μεσημβρινό.¹⁷³

¹⁷³ **CIJ, Case concerning the continental shelf (Tunisia/Libyan Arab Jamahiriya), (1982), παρ. 129,** “The Court would recall however that a number of examples are to be found in State practice of delimitations in which only partial effect has been given to islands situated close to the coast ; the method adopted has varied in response to the varying geographical and other circumstances of the particular case. One possible technique for this purpose, in the context of a geometrical method of delimitation, is that of the “half-effect” or “half-angle”. Briefly, the technique involves drawing two delimitation lines, one giving to the island the full effect attributed to it by the delimitation method in use, and the other disregarding the island totally, as though it did not exist. The delimitation line actually adopted is then drawn between the first two lines, either in such a way as to divide equally the area between them, or as bisector of the angle which they make with each other, or possibly by treating the island as displaced toward the mainland by half its actual distance there from. Taking into account the position of the *Kerkennah* Islands, and the low-tide elevations around them, the Court considers that it should go so far as to attribute to the Islands a “half-effect” of a similar kind. On this basis the delimitation line, seawards of the parallel of the most westerly point of the Gulf of Gabes, is to be parallel to a line drawn from that point bisecting the angle between the line of the Tunisian coast (42°) and the line along the seaward coast of the *Kerkennah* Islands (62°), that is to Say at an angle of 52° to the meridian.”

Αν και το Δικαστήριο είχε στην αρχή αναγνωρίσει την παρουσία των νησιών, ως σχετική περίπτωση, που έπρεπε να ληφθεί υπόψη κατά την οριοθέτηση, κατάληξε να αναγνωρίσει μερική επήρεια στα νησιά Kerkennah, χωρίς να λάβει υπόψη του τους υφάλους γύρω από αυτά και να δώσει μια επιχειρηματολογία για αυτή του την απόφαση. Το μόνο που ανέφερε ήταν ότι η αναγνώριση πλήρους επήρειας θα τους έδινε υπερβολική σημασία, χωρίς να αναφέρει τους λόγους.

1.6. Υπόθεση Υφαλοκρηπίδας Λιβυκής Αραβικής Τζαμαχίριας και Μάλτας (1985),

Σε όλες τις προηγούμενες υποθέσεις το Δικαστήριο εξέτασε τον ρόλο των νησιών κατά την οριοθέτηση των ηπειρωτικών περιοχών, αν θα έπρεπε να τα λάβει υπόψη του ή όχι και όχι τις καθεαυτού θαλάσσιες ζώνες των νησιών. Η συγκεκριμένη υπόθεση διαφέρει σημαντικά, από τις προηγούμενες, καθώς το ένα από τα δυο μέρη της διαφοράς, ήταν ανεξάρτητο νησιωτικό κράτος. Ένα από τα θέματα με τα οποία ασχολήθηκε το Δικαστήριο, είναι κατά πόσο ένα νησί, με την ιδιότητα του ανεξάρτητου κράτους, έχει πλήρη δικαιώματα σε υφαλοκρηπίδα.¹⁷⁴

Η Δημοκρατία της Μάλτας αποτελείται από τέσσερα κατοικημένα νησιά, Μάλτα, Gozo, Comino, Cominotto και το ακατοίκητο βράχο Filfla και βρίσκεται στην Κεντρική Μεσόγειο.¹⁷⁵

Σύμφωνα με τα δυο κράτη, εφαρμοστέο δίκαιο ήταν το εθιμικό, δηλαδή εφαρμογή των αρχών της ευθυδικίας, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις σχετικές περιστάσεις.¹⁷⁶

¹⁷⁴ Βλ. Δίπλα Χ., *Το Διεθνές Δικαστήριο των Ηνωμένων Εθνών*. τόμος Α', η θέση του στο Διεθνές δικαιοδοτικό στερέωμα και η συμβολή του στο σύγχρονο δίκαιο της θάλασσας, εκδ. Σάκκουλα 2003, σελ. 303.

¹⁷⁵ **Case Concerning the Continental Shelf Case (Libyan Arab Jamahiriya /Malta), ICJ Rep. 1985, παρ. 15,** "The Republic of Malta (hereinafter called "Malta") is a State made up of a group of four inhabited islands: Malta (246 km² in area), Gozo (66 km²), Comino (2.7 km²), Cominotto (less than one-tenth of a square kilometre); and the uninhabited rock of Filfla...The islands are situated in the Central Mediterranean."

¹⁷⁶ **Ibid.**, παρ.29, "In the present case, both Parties agree that, whatever the status of Article 83 of the 1982 Convention, which refers only to the "solution" as being equitable, and does not specifically mention the application of equitable principles, both these requirements form part of the law to be applied. In the first of Libya's submissions, the Court is asked to declare that "The delimitation is to be effected by agreement in accordance with equitable principles and taking account of all relevant circumstances in order to achieve an equitable result." The Agent of Malta confirmed that Malta also accepts that the delimitation is to be effected in accordance with equitable principles and taking account of all relevant circumstances."

Ως προς τον νησιωτικό χαρακτήρα της Μάλτας και τα δυο μέρη συμφωνούσαν ότι, το δικαίωμα σε υφαλοκρηπίδα είναι το ίδιο και για νησιωτικά αλλά και για ηπειρωτικά εδάφη. Όμως η Λιβύη υποστήριζε ότι, για τον σκοπό αυτόν δεν πρέπει να γίνεται διάκριση μεταξύ ενός νησιωτικού κράτους και ενός νησιού πολιτικά συνδεδεμένου με ένα ηπειρωτικό κράτος και υποστήριζε περαιτέρω ότι, ενώ το δικαίωμα είναι το ίδιο, ένα νησί μπορεί να αντιμετωπιστεί με ένα ιδιαίτερο τρόπο στην οριοθέτηση, όπως συνέβη στην περίπτωση των νησιών της Μάγχης στην Απόφαση της 30ης Ιουνίου 1977 μεταξύ Ηνωμένου Βασιλείου της Μ. Βρετανίας και Βόρειας Ιρλανδίας και της Δημοκρατίας της Γαλλίας. Από την άλλη πλευρά η Μάλτα διευκρίνισε ότι, δεν διεκδικεί κανένα απολύτως προνομιακό καθεστώς για τα νησιωτικά κράτη, αλλά κάνει διάκριση, για τους σκοπούς οριοθέτησεως υφαλοκρηπίδας, μεταξύ νησιωτικών κρατών και νησιών πολιτικά συνδεδεμένων με ηπειρωτικά κράτη. Μόνο στην περίπτωση εξαρτημένων νησιών, κατά την άποψη της Μάλτας, το διεθνές δίκαιο δίνει σε αυτά διαφορετική επήρεια, ανάλογα με παράγοντες, όπως το μέγεθος, η γεωγραφική θέση, ο πληθυσμός ή η οικονομία.¹⁷⁷

Σε σχέση με τα παραπάνω το Δικαστήριο απάντησε ότι δεν υπάρχει ζήτημα για ένα «νησιωτικό κράτος», να έχει κάποιου είδους ειδικό καθεστώς σε σχέση με τα δικαιώματα σε υφαλοκρηπίδα. Πράγματι η Μάλτα επιμένει πως επιζητεί τέτοιο καθεστώς. Το θέμα είναι απλώς πως, καθώς η Μάλτα είναι ανεξάρτητη, η σχέση των ακτών της με τις ακτές των γειτόνων της είναι διαφορετική απ' ό,τι θα ήταν αν η Μάλτα αποτελούσε τμήμα της εκτάσεως ενός εξ' αυτών. Με άλλα λόγια, θα μπορούσε να συμβαίνει τα θαλάσσια σύνορα στην περιοχή να είναι διαφορετικά αν τα νησιά της Μάλτας δεν αποτελούσαν ανεξάρτητο κράτος, αλλά τμήμα της εκτάσεως μιας από τις γειτονικές χώρες. Αυτή η πλευρά του θέματος δεν σχετίζεται μόνο με το δεδομένο ότι η Μάλτα είναι ένα σύνολο νησιών και ένα ανεξάρτητο κράτος, αλλά επίσης και με την

¹⁷⁷ **Ibid**, παρ.52, “The Parties agree that the entitlement to continental shelf is the same for an island as for mainland. However Libya insists that for this purpose no distinction falls to be made between an island State and an island politically linked with a mainland State ; and further contends that while the entitlement is the same, an island may be treated in a particular way in the actual delimitation, as were the Channel Islands in the Decision of 30 June 1977 of the Court of Arbitration on the delimitation of the continental shelf between the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and the French Republic. Malta explains that it does not claim any privileged status for island States, but does distinguish, for purposes of shelf delimitation, between island States and islands politically linked to a mainland State. It is only in the case of dependent islands, in Malta's view, that international law gives varying effect to them, depending on such factors as size, geographical position, population or economy.”

θέση των νησιών στο ευρύτερο γεωγραφικό πλαίσιο, ιδιαίτερα την θέση τους σε μια ημίκλειστη θάλασσα.¹⁷⁸

Ως προς την οριοθέτηση, η Μάλτα πρότεινε η μέση γραμμή ανάμεσα στα δυο κράτη να χαραχθεί με βάση τα σημεία κατώτατης ρηχίας των ακτών της Λιβύης και με βάση σημεία ευθειών γραμμών που συνδέει το νησί της Μάλτα και το ακατοίκητο νησάκι Filfla. Το Δικαστήριο, χρησιμοποιώντας την ορολογία της Απόφασης για την Υφαλοκρηπίδα της Βόρειας Θάλασσας (1969), δήλωσε ότι, *ο δίκαιος χαρακτήρας μιας γραμμής ίσης απόστασης εξαρτάται από το, εάν δοθεί προσοχή στην εξαφάνιση των δυσανάλογων επιπτώσεων ορισμένων «νησίδων, βράχων και μικρών παράκτιων προεξοχών».* Έτσι απέκλεισε το νησί Filfla, από τους υπολογισμούς της προσωρινής μέσης γραμμής, ανάμεσα στην Μάλτα και στην Λιβύη.¹⁷⁹

Ένα άλλο θέμα με το οποίο ασχολήθηκε το Δικαστήριο, είναι η έννοια «του ευρύτερου γεωγραφικού πλαισίου» η οποία χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά στην οριοθέτηση, ως πρωτεύον κριτήριο. Το Δικαστήριο δηλώνει ότι, *πρέπει να κοιτάξει και πέρα από την περιοχή της υπόθεσης και να θεωρήσει το γενικό γεωγραφικό πλαίσιο μέσα στο οποίο πρέπει να συντελεσθεί η οριοθέτηση.* Παρατηρεί ότι, *η οριοθέτηση, παρ' όλον που σχετίζεται μόνο με την υφαλοκρηπίδα που ανήκει στα δυο κράτη, είναι επίσης οριοθέτηση μεταξύ ενός τμήματος των νοτίων και ενός τμήματος των βορείων ακτών της Κεντρικής Μεσογείου.* Αν υπολογισθεί αυτό το πλαίσιο, τα νησιά της Μάλτας παρουσιάζονται, ως ένα μικρό χαρακτηριστικό του βορείου τμήματος της θάλασσας της εν λόγω περιοχής, που ουσιαστικά τοποθετείται προς το νότο της γενικής κατεύθυνσης αυτού του βορείου τμήματος και τα οποία νησιά συνιστούν ένα πολύ περιορισμένο τμήμα των ευρύτερων ακτών. Από την σκοπιά της γενικής γεωγραφίας της περιοχής,

¹⁷⁸ *Ibid*, παρ.53, “In the view of the Court, it is not a question of an “island State” having some sort of special status in relation to continental shelf rights; indeed Malta insists that it does not claim such status. It is simply that Malta being independent, the relationship of its coasts with the coasts of its neighbours is different from what it would be if it were a part of the territory of one of them. In other words, it might well be that the sea boundaries in this region would be different if the islands of Malta did not constitute an independent State, but formed a part of the territory of one of the surrounding countries. This aspect of the matter is related not solely to the circumstances of Malta being a group of islands, and an independent State, but also to the position of the islands in the wider geographical context, particularly their position in a semi-enclosed sea.”

¹⁷⁹ *Ibid*, παρ.64, “The line put forward by Malta was constructed from the low-water mark of the Libyan coast, but with regard to the Maltese coast from straight baselines (inter alia) connecting the island of Malta to the uninhabited islet of Filfla. In this case, the equitableness of an equidistance line depends on whether the precaution is taken of eliminating the disproportionate effect of certain “islets, rocks and minor coastal projections”, to use the language of the Court in its 1969 Judgment, quoted above. The Court thus finds it equitable not to take account of Filfla in the calculation of the provisional median line between Malta and Libya.”

αυτή η θέση προς το νότο των ακτών των νησιών της Μάλτας συνιστά ένα γεωγραφικό χαρακτηριστικό που πρέπει να ληφθεί υπόψη ως σχετική περίπτωση. Η επίδρασή του στις γραμμές της οριοθέτησης πρέπει να υπολογισθεί με σκοπό να φθάσουμε σε ένα δίκαιο αποτέλεσμα.¹⁸⁰

Καθώς το Δικαστήριο δεν μπορεί να ανασκευάσει την γεωγραφία της περιοχής, προχωρά σε αποδυνάμωση των γεωγραφικών στοιχείων της δηλαδή σε μείωση της σημασίας των νησιών της Μάλτας.

Τέλος η νησιωτική ιδιότητα της Μάλτας, δεν λήφθηκε υπόψη από το Δικαστήριο το οποίο της απέδωσε τελικά μειωμένη επήρεια, καθώς μετατόπισε την μέση γραμμή προς την πλευρά της. Η λύση αυτή στηρίχθηκε σε ένα συλλογισμό του Δικαστηρίου, κατά τον οποίο τα νησιά της Μάλτας θα μπορούσαν να αποτελούν μέρος της Ιταλικής επικράτειας και άρα η οριοθέτηση θα γινόταν μεταξύ Λιβύης και Ιταλίας. Τότε τα νησιά ενδεχομένως θα λαμβάνονταν υπόψη και το όριο θα ήταν νότια της μέσης γραμμής μεταξύ Σικελίας και Λιβύης. Όμως λόγω του γεγονότος ότι, η Μάλτα είναι ανεξάρτητο κράτος, τα νησιά της θα είναι σε χειρότερη θέση, όσον αφορά τα δικαιώματα σε υφαλοκρηπίδα.¹⁸¹ Έτσι η Μάλτα εμφανίστηκε ως ένα περιορισμένο γεωγραφικό χαρακτηριστικό.

¹⁸⁰ **Ibid**, παρ. 69, “In the present case, the Court has also to look beyond the area concerned in the case, and consider the general geographical context in which the delimitation will have to be effected. The Court observes that that delimitation, although it relates only to the continental shelf appertaining to two States, is also a delimitation between a portion of the southern littoral and a portion of the northern littoral of the Central Mediterranean. If account is taken of that setting, the Maltese islands appear as a minor feature of the northern seaboard of the region in question, located substantially to the south of the general direction of that seaboard, and themselves comprising a very limited coastal segment. From the viewpoint of the general geography of the region, this southward location of the coasts of the Maltese islands constitutes a geographical feature which should be taken into account as a pertinent circumstance; its influence on the delimitation line must be weighed in order to arrive at an equitable result.”

¹⁸¹ **Ibid**, παρ. 72, “Let it be supposed, for the sake of argument, that the Maltese islands were part of Italian territory, and that there was a question of the delimitation of the continental shelf between Libya and Italy, within the area to which this Judgment relates. Again, between opposite coasts, with a large, clear area between them, that boundary would not then be the median line, based solely upon the coasts of Libya to the south and Sicily to the north. At least some account would be taken of the islands of Malta; and even if the minimum account were taken, the continental shelf boundary between Italy and Libya would be somewhat south of the median line between the Sicilian and Libyan coasts. Since Malta is not part of Italy, but is an independent State, it cannot be the case that, as regards continental shelf rights, it will be in a worse position because of its independence.”

2. Υποθέσεις οριοθέτησης θαλασσίων ζωνών:

2.1. Διαιτησία για την οριοθέτηση του Θαλασσίου Ορίου μεταξύ Γουϊνέας και Γουϊνέας-Μπισσάου (1985)

Στην συγκεκριμένη υπόθεση μελετήθηκαν όλες οι ειδικές περιστάσεις και τέθηκε το ζήτημα του βράχου Alcatraz. Ο συγκεκριμένος βράχος βρίσκεται βορειώς της μέσης γραμμής, προς την πλευρά της Γουϊνέα- Μπισσάου αλλά ανήκει στην Γουϊνέα. Η Γουϊνέα- Μπισσάου πρότεινε να του δοθεί θαλάσσια ζώνη 2 ν.μ.¹⁸²

Το διαιτητικό δικαστήριο για να προβεί στην οριοθέτηση του θαλασσίου ορίου μεταξύ των δυο κρατών μελέτησε την περιοχή ως προς την γεωγραφία της, όπου παρατήρησε μεγάλο αριθμό νησιών γύρω από τις ακτές των δυο κρατών. Έχοντας ως κριτήριο την απόσταση των νησιών από την ακτή τα κατηγοριοποιεί σε ομάδες. Στις εκβολές των πολλών παραποτάμων της Γουϊνέα- Μπισσάου είναι τα νησιά Jeta, Pecixe, Bissau, όπου βρίσκεται η ομώνυμη πρωτεύουσα και Bolama. Μακρύτερα της ακτής βρίσκεται το αρχιπέλαγος Bijagos ή Bissagos, το οποίο ανήκει στην Γουϊνέα- Μπισσάου και αποτελείται από πολλές ομάδες νησιών με κυριότερα τα νησιά Caravela, Carache, Formosa, Uracane, Uno, Unhocomo, Galinhas, Bubaque, Roxa και Orango. Τα νησιά αυτά βρίσκονται μακριά από την ακτή σε απόσταση που κυμαίνεται από 2 έως 37 ν.μ., περιβάλλονται από ρηχά ύδατα ενώ η μεταξύ τους απόσταση είναι 5 ν.μ. Επίσης υπάρχει και ένα σύνολο βράχων και υφάλων σε απόσταση 20 ν.μ. προς την ανοικτή θάλασσα γεγονός που δυσκολεύει την διέλευση εμπορικών πλοίων. Στα σύνορα των δυο κρατών, όπως αυτά ορίστηκαν μεταξύ Γαλλίας και Πορτογαλίας με την Συνθήκη της 12ης Μαΐου 1886, βρίσκεται ένα μικρό σύνολο νησιών, που περιβρέχεται από τους ποταμούς Tombali και Cacine ή Cassini, με νοτιότερο το Cataque ή Catack τα οποία ανήκουν στην Γουϊνέα- Μπισσάου και ένα άλλο σύνολο νησιών με κυριότερα τα νησιά Tristao και Kouffin, που περιβρέχονται από τους ποταμούς Komroni ή Comrony ή Cogon, Nunez ή Nuno και

¹⁸² Ibid, παρ. 17, “*Au cours de la procédure orale, les conclusions ci-après ont été présentées par les Parties : Au nom de la Guinée-Bissau, à l’audience du 12 septembre 1984 : Plaise au Tribunal décider que : 3) Le tracé de la frontière maritime entre les deux Etats répondant à la recherche d’une solution équitable, après l’examen de l’ensemble des circonstances pertinentes, sera la ligne d’équidistance tracée à partir des lasses de basse mer des côtes des deux Etats sur tout le parcours de la frontière maritime, telle qu’elle est représentée dans la carte jointe aux présentes conclusions. Toutefois, au nord de ladite ligne, la République de Guinée pourra exercer les droits qui lui reviennent de par sa souveraineté sur le rocher d’Alcatraz dans une enclave de deux milles marins, comptés à partir de la laisse de basse mer d’Alcatraz.*”

Karatchez, τα οποία ανήκουν στην Γουϊνέα. Συγκεκριμένα τα σύνορα των δυο κρατών βρίσκονται ανάμεσα στα νησιά Cataque και Tristao. Στην συνέχεια μεταξύ ρηχών υδάτων και σκοπέλων βρίσκεται η ομάδα νησιών Jamber και τα ακατοίκητα νησιά Poilão, Samba και Sene, τα οποία ανήκουν στην Γουϊνέα- Μπισσάου και η βραχονησίδα Alcatraz, η οποία ανήκει στην Γουϊνέα. Νοτιότερα στο ακρωτήριο Sallatouk η ακτή της Γουϊνέας διαμορφώνεται από τους ποταμούς Pongo, Konkoure, Soumbouya και Mebkhoure ή Mellacoree και από τα παράκτια νησιά Quito, Konébomby, Kakossa, Kabak και Tannah. Τέλος στην Γουϊνέα ανήκει το νησί Tumbo, το οποίο βρίσκεται μπροστά στην χερσόνησο του Kalum, και το συγκρότημα των νησιών Los (Tamara, Kassa, Roume), τα οποία μεταβιβάστηκαν από την Μεγάλη Βρετανία στην Γαλλία με την Σύμβαση της 8^{ης} Απριλίου 1904.¹⁸³

Η ακτή που πρέπει να εξετασθεί, όπως περιγράφηκε στις παραγράφους 19-23, χαρακτηρίζεται από την παρουσία πολλών νησιών. Για να αποφασισθεί η έκταση στην οποία τα νησιά πρέπει να ληφθούν υπόψη για τους σκοπούς της οριοθέτησης, είναι απαραίτητο να διακριθούν τρεις τύποι νησιών, πρώτον τα παράκτια νησιά, τα οποία χωρίζονται από την ήπειρο με στενά θαλάσσια κανάλια ή στενόν υδάτινο ρού και συχνά ενώνονται με αυτήν κατά την κατώτατη ρηχία, πρέπει να θεωρηθούν ως αποτελούντα αναπόσπαστο τμήμα της ηπείρου, δεύτερον τα νησιά Bijagos, το εγγύτερο των οποίων απέχει δυο ναυτικά μίλια από την ήπειρο και το απώτατο 37 μίλια και η απόσταση μεταξύ δυο νησιών δεν υπερβαίνει ποτέ τα 5 μίλια, πρέπει να θεωρηθούν, εάν ο

¹⁸³ **Ibid, παρ. 21,** “*Les rios situés plus au sud sont plus ramifiés et enserrent près du littoral les îles de Jeta, de Pecixe, de Bissau, où se trouve la capitale homonyme, et de Bolama... Dans le prolongement, s'étend l'archipel des Bijagos (ou Bissagos) qui appartient à la Guinée-Bissau et est composé de plusieurs groupes d'îles en général habitées, dont les principales sont Caravela, Carache, Formosa, Uracane, Uno, Unhocomo, Galinhas, Bubaque, Roxa et Orango. Ces îles, que les navires de commerce doivent contourner par le nord, l'ouest ou le sud, sont éloignées de la côte la plus proche à des distances variant de 2 à 37 milles marins et séparées entre elles par des eaux peu profondes parsemées de récifs et d'une largeur maximale de 5 milles. Elles sont précédées à une vingtaine de milles au large par une ligne d'écueils et de brisants compris entre 10° 30' et 11° 40' de latitude nord...* **παρ.22,** *En Guinée-Bissau, les rios Tombali et Cacine (ou Cassini) enserrent des îles dont la plus méridionale est celle de Cataque (ou Catack). En Guinée, les rios Kompotii (ou Compony ou Cogon), Nunez (ou Nuno) et Karatchez délimitent les îles Tristao, Kouffin, etc. La frontière terrestre entre les deux pays, établie par la convention précitée du 12 mai 1886 à mi-chemin des rios Cacine et Komponi, suit pour finir le thalweg du Cajet (ou Casset) jusqu'à son embouchure entre les îles Cataque et Tristao; ensuite commence en mer la passe des Pilotes. Sur les hauts-fonds du large, on trouve, avec de nombreux récifs, les îles du groupe Jamber (Guinée-Bissau) et de petites îles inhabitées comme Poilão, Samba ou Sene qui sont à la Guinée-Bissau et Alcatraz (10° 38' N et 15° 22' W) qui relève de la Guinée...* **παρ. 23,** *Plus au sud, jusqu'à la pointe Sallatouk, la côte guinéenne est encore marquée par des fleuves comme le rio Pongo, le Konkoure, la Soumbouya et le Mebkhoure (ou Mellacoree) et par des îles littorales comme celles de Quito, Konébomby, Kakossa, Kabak et Tannah... En face de la presqu'île du Kaloum émerge l'île Tumbo, site de Conakry, et les îles guinéennes de Los (Tamara, Kassa, Roume) cédées par la Grande-Bretagne à la France par la convention du 8 avril 1904.”*

αποδεκτός από τα μέρη κανόνας των 12 ν.μ., εφαρμοσθεί, ως καθένα ευρισκόμενο στην ίδια αιγιαλίτιδα ζώνη με κάθε άλλο, που ενώνεται με εκείνη της ηπείρου και τρίτον τα νοτιότερα νησιά που βρίσκονται διασκορπισμένα σε περιοχές ρηχών υδάτων (Poilão, Samba, Sene, Alcatraz), ορισμένα εκ των οποίων δύναται να ληφθούν υπόψη για τον προσδιορισμό γραμμών βάσεως και να περιληφθούν στα χωρικά ύδατα. Μολονότι δεν είναι δυνατόν να διαψευσθεί πως, με τον έναν ή τον άλλον τρόπο, η οριοθέτηση πρέπει να αφήνει σε κάθε κράτος τα νησιά πάνω στα οποία ασκεί κυριαρχία, εν τούτοις το γεγονός παραμένει πως κατά την αναζήτηση των γενικών κριτηρίων που πρέπει να εφαρμοσθούν, είναι πάνω απ' όλα τα νησιά της πρώτης και δεύτερης κατηγορίας που θεωρούνται ως σχετικά.¹⁸⁴

Κατά την τελική οριοθετική ρύθμιση αναγνωρίστηκε πλήρης επήρεια στο αρχιπέλαγος Bijagos, τα νοτιότερα νησιά, που αποτελούσαν βράχους αγνοήθηκαν και Αναγνωρίστηκαν 12 ν.μ. στο βράχο Alcatraz.

2.2. Διαφορά Καναδά- Γαλλίας για τις θαλάσσιες ζώνες των νησιών Saint Pierre et Miquelon (1992),

Στις 30 Μαρτίου 1989, μετά από μια σειρά επαφών και διαπραγματεύσεων, ο Καναδάς και η Γαλλία υπέγραψαν ένα συνυποσχετικό, με το οποίο ζητούσαν, την σύσταση πενταμελούς διαιτητικού δικαστηρίου, για την οριοθέτηση των θαλασσιών ζωνών γύρω από τα νησιά Saint Pierre και Miquelon.

Η Γαλλία στηρίχθηκε σε δυο αρχές, στην αρχή της ισότητας των κρατών ενώπιον του νόμου και στην αρχή του ίσου δικαιώματος νησιών και ηπειρωτικών

¹⁸⁴ **Ibid, παρ. 95**, “*Le littoral à considérer, tel qu’il a été décrit aux paragraphes 19 à 23 ci-dessus, est marqué par la présence de nombreuses îles. Pour savoir dans quelle mesure la délimitation devra en tenir compte, il convient de distinguer entre trois sortes d’îles : a) Les îles côtières, qui ne sont séparées de la terre ferme que par des bras de mer ou cours d’eau de faible largeur et qui lui sont souvent reliées à marée basse, doivent être considérées comme partie intégrante du continent. b) Les îles Bijagos, dont la plus proche est à 2 milles marins du continent et la plus éloignée à 37 et qui ne sont jamais séparées entre elles par plus de 5 milles, ont, si l’on applique la règle des 12 milles reconnue par les Parties, leurs eaux territoriales liées entre elles et à celles du continent. c) Il y a aussi les îlots éparpillés plus au sud au milieu de hautsfonds (Poilão, Samba, Sene, Alcatraz), dont certains peuvent compter pour l’établissement des lignes de base et entrer dans les eaux territoriales. S’il est incontestable que la délimitation à opérer devra, d’une manière ou d’une autre, laisser à chaque Etat les îles dont il a la souveraineté, il n’en demeure pas moins qu’aux fins de la recherche des critères généraux à appliquer ce sont surtout les îles des catégories a et b qui devront être tenues pour pertinentes.*”

εδαφών σε θαλάσσιες ζώνες.¹⁸⁵ Επίσης υποστήριζε την μέθοδο της μέσης γραμμής κατ' εφαρμογή του άρθρου 6 της Σύμβασης του 1958, ως μέθοδο οριοθέτησης.

Ο Καναδάς αντιτίθεται στο γαλλικό επιχείρημα, περί ισότητας των κρατών ενώπιον του νόμου. Από την πλευρά του θέτει το ζήτημα των απομακρυσμένων και εξαρτημένων νησιών και το θέμα το μήκους των ακτών, ώστε να αποφεύγονται τα δυσανάλογα αποτελέσματα.¹⁸⁶ Τα δυο νησιά βρίσκονται πολύ κοντά στις ακτές του Καναδά και μακριά από τις γαλλικές ακτές. Ο Καναδάς υποστήριξε ότι, δεν έχουν δική τους υφαλοκρηπίδα, καθώς επικάθονται στην υφαλοκρηπίδα του Καναδά. Επίσης θεωρούσε ότι, τα νησιά αυτά βρίσκονται στην λάθος πλευρά του ωκεανού.

Το Δικαστήριο απέρριψε τους ισχυρισμούς του Καναδά και δήλωσε ότι, στην συγκεκριμένη περιοχή, η υφαλοκρηπίδα αποτελεί μια τεράστια συνεχή υποθαλάσσια έκταση, όπως είχε αναγνωρίσει το Δικαστήριο, στην Υπόθεση οριοθέτησης του θαλάσσιου συνόρου στην περιοχή του Κόλπου του *Maine*. Συνεπώς δεν μπορεί να θεωρηθεί, ως καναδική υφαλοκρηπίδα ή άλλου κράτους χωρίς πρώτα να οριοθετηθεί.¹⁸⁷

Το Δικαστήριο δεν αποδέχθηκε ως προηγούμενο για την συγκεκριμένη υπόθεση, την διαιτητική Απόφαση του 1977 καθώς ήταν πολύ διαφορετική περίπτωση λόγω της εγγύτητας των αγγλονορμαδικών νησιών με την αγγλική ακτή.¹⁸⁸

Όσον αφορά το πολιτικό καθεστώς των νησιών το Δικαστήριο δήλωσε ότι, δεν μπορεί να θεμελιωθεί ο ισχυρισμός ότι η έκταση των θαλασσιών δικαιωμάτων ενός νησιού εξαρτάται από το πολιτικό του καθεστώς,¹⁸⁹ απορρίπτοντας έτσι το καναδικό επιχείρημα, περί μειωμένης δυνατότητας διεκδίκησης δικαιωμάτων των νησιών, ως

¹⁸⁵ *Affaire de la Délimitation des Espaces Maritimes entre le Canada et la République Française, décision du 10 juin 1992, παρ. 43*, "la France s'appuie sur deux principes de base : le principe de l'égalité souveraine des Etats et le principe de l'égale capacité des îles et des pays continentaux d'engendrer des espaces maritimes."

¹⁸⁶ *Ibid, παρ. 56*, " le critère équitable dit de la nécessité de tenir compte de la longueur des côtes afin d'éviter des résultats disproportionnés."

¹⁸⁷ *Ibid, παρ. 46*, " Or, dans cette région, le plateau continental est un continuum caractérisé par l'unité et l'uniformité de l'ensemble des fonds marins, "de l'Arctique à la Floride", comme l'a admis le Canada et comme l'a reconnu la Chambre de la Cour internationale de Justice dans l'affaire du Golfe du Maine. Comme il s'agit d'un seul et même plateau, on ne saurait le considérer comme exclusivement canadien. Chaque segment de côte a sa part de plateau."

¹⁸⁸ *Ibid, παρ. 42*, "Le Tribunal ne considère pas que cette décision constitue un précédent pour la présente affaire. La situation dans le cas des îles Anglo-Normandes est fondamentalement différente de celle du cas présent, en raison de la proximité du littoral anglais."

¹⁸⁹ *Ibid, παρ. 49*, "De l'avis du Tribunal, rien ne permet de soutenir que l'étendue des droits maritimes d'une île dépend de son statut politique."

εξαρτημένων εδαφών. Τα νησιά αναγνωρίστηκαν, ως νησιά του Καναδά και της Γαλλίας και όχι ως ανεξάρτητα ή ημι-ανεξάρτητα.¹⁹⁰

Επίσης το Δικαστήριο απέρριψε τη θεωρία της «σχετικής έκτασης», σύμφωνα με την οποία ορισμένα τμήματα της ακτής μπορεί να έχουν μια αυξημένη ή μειωμένη προβολή του μήκους τους¹⁹¹ και την πρόταση εγκλεισμού του Καναδά, δηλαδή την δημιουργία θυλάκων 12 ν.μ. γύρω από τα νησιά.

Όσον αφορά τη γεωγραφία, το δικαστήριο δήλωσε ότι τα γεωγραφικά χαρακτηριστικά βρίσκονται στην καρδιά κάθε διαδικασίας οριοθέτησης.¹⁹² Αφού αναγνωρίστηκε η ικανότητα των ακτών να δημιουργούν δικαιώματα σχετικά με θαλάσσιες ζώνες δικαιοδοσίας. Η περιοχή γύρω από τα νησιά διαιρέθηκε, από το δικαστήριο, σε τρεις τομείς, τον ανατολικό, τον δυτικό και τον νότιο. Στον ανατολικό τομέα, αναγνωρίστηκε στα ανωτέρω νησιά μόνο το δικαίωμα αιγιαλίτιδας ζώνης πλάτους 12ν.μ.¹⁹³ Για τον δυτικό τομέα, μια λογική και επιεικής λύση θα ήταν η απονομή στα *St. Pierre* και *Miquelon* 12 επιπλέον μιλίων από το όριο της αιγιαλίτιδας ζώνης, για αποκλειστική οικονομική ζώνη τους.¹⁹⁴ Δηλαδή συνολικά μια περιοχή 24 ν.μ., με μια αιγιαλίτιδα ζώνη 12 ν.μ και μια οικονομική ζώνη 12 ν.μ. Στον νότιο και νοτιοανατολικό τομέα η γεωγραφική κατάσταση είναι τελείως διαφορετική. Οι ακτές των γαλλικών νησιών έχουν άνοιγμα προς το νότο, ανεμπόδιστο από οποιαδήποτε παρακείμενη ή αντικείμενη καναδική ακτή. Έτσι η Γαλλία δικαιούται πλήρως μετωπικής προβολής προς νότο, στην κατεύθυνση της ανοικτής θάλασσας, έως το εξωτερικό όριο των 200 ν.μ. Δεν μπορεί να θεμελιωθεί ο ισχυρισμός ότι, η μετωπική προβολή των *St. Pierre* και *Miquelon* σ' αυτήν την περιοχή, θα έπρεπε να σταματά στο

¹⁹⁰ *Ibid*, παρ. 52, “*Sans comparer, et moins encore mettre sur le même pied, l'importance économique ou politique des territoires en présence en l'espèce, il faut conclure, d'un point de vue strictement juridique, que Terre-Neuve, bien que d'une superficie beaucoup plus grande que Saint-Pierre-et-Miquelon, est également une île qui n'a pas le statut d'Etat politiquement indépendant ou semi-indépendant.*”

¹⁹¹ *Ibid*, παρ. 45, “*Le Tribunal ne saurait cependant accepter la thèse suivant laquelle certains segments de côte peuvent avoir une projection augmentée ou diminuée en fonction de leur longueur. L'étendue des projections vers le large dépendra, dans chaque cas, des circonstances géographiques; par exemple, la projection au large d'une côte particulière, si courte soit cette dernière, peut atteindre 200 milles pour autant qu'elle n'entre pas en conflit avec d'autres côtes pouvant obliger à en réduire l'étendue.*”

¹⁹² *Ibid*, παρ. 24, “*Les caractéristiques géographiques sont au coeur du processus de délimitation.*”

¹⁹³ *Ibid*, παρ. 71, “*A partir du point nord-est de la limite ainsi décrite, jusqu'au point 1 mentionné dans l'accord de 1972, la délimitation sera une limite de 12 milles marins mesurés à partir des points les plus proches de la ligne de base des îles françaises.*”

¹⁹⁴ *Ibid*, παρ. 69, “*Pour le secteur occidental, une solution raisonnable et équitable consisterait à accorder à Saint-Pierre-et-Miquelon 12 milles marins supplémentaires à partir de la limite de sa mer territoriale, pour sa zone économique exclusive*”

όριο των 12 ν.μ. της αιγιαλίτιδας ζώνης.¹⁹⁵ Έτσι αναγνωρίστηκε στα νησιά οικονομική ζώνη μήκους 200ν.μ.

3. Υποθέσεις οριοθέτησης Υφαλοκρηπίδας και ζωνών αλιείας:

3.1. Υπόθεση της Οριοθέτησης του Θαλάσσιου Συνόρου στην Περιοχή του Κόλπου του Maine (1984)

Τα διάδικα κράτη ζήτησαν από το Δικαστήριο να ορίσει ένα ενιαίο όριο, που θα οριοθετεί την υφαλοκρηπίδα και τη ζώνη αλιείας.¹⁹⁶ Όσον αφορά το ζήτημα των νησιών, αυτά θεωρήθηκαν από τα μέρη ως σχετικές περιστάσεις, που έπρεπε να ληφθούν υπόψη κατά την οριοθέτηση.

Ο Καναδάς θεωρούσε ότι, έπρεπε να αγνοηθούν η προεξοχή του ακρωτηρίου Cape Cod και τα αμερικανικά νησιά Nantucket και Martha's Vineyard, κατά την χάραξη της μέσης γραμμής. Ενώ οι ΗΠΑ θεωρούσαν ότι, οι παραπάνω νησιωτικοί σχηματισμοί, έπρεπε να ληφθούν ως σημεία εκκίνησης της οριοθετικής γραμμής.

Η πρώτη αναφορά γίνεται στις παραγράφους 31-33 της Απόφασης, όπου για το γεωγραφικό προσδιορισμό του Κόλπου, λαμβάνει υπόψη του τα νησιά Grand Manan Island, Brier Island και Nantucket Island.¹⁹⁷

Το Τμήμα του Δικαστηρίου αναφέρθηκε, στην Απόφαση της Υφαλοκρηπίδας της Βόρειας Θάλασσας (1969) και συγκεκριμένα στην παράγραφο 57, όπου το Δικαστήριο έδειξε, πως με τον προσδιορισμό της πορείας της γραμμής οριοθέτησης, η οποία σκοπεύει να επιτύχει, μια ίση διαίρεση της συγκεκριμένης περιοχής, με την οποία ασχολείται μεταξύ των δυο ακτών, δεν υπάρχει ανάγκη να ληφθεί υπόψη η παρουσία

¹⁹⁵ *Ibid*, παρ. 70, “Comme elle dispose d'une telle ouverture côtière, la France a pleinement droit à une projection frontale en mer, vers le sud, jusqu'à ce qu'elle atteigne la limite extérieure de 200 milles marins, aussi loin que tout autre segment de la côte méridionale adjacente de Terre-Neuve. Rien ne permet de prétendre que la projection frontale de Saint-Pierre-et-Miquelon dans cette zone devrait prendre fin à la limite de 12 milles de la mer territoriale.”

¹⁹⁶ *Case Concerning Delimitation of the Maritime Boundary in the Gulf of Maine Area (Canada/United States of America)*, ICJ, Rep. 198, σελ. 253, Article II “1. The Chamber is requested to decide, in accordance with the principles and rules of international law applicable in the matter as between the Parties, the following question : What is the course of the single maritime boundary that divides the continental shelf and fisheries zones of Canada and the United States of America.”

¹⁹⁷ *Ibid*, 4, παρ. 31-33, “The imaginary line which runs from the international boundary terminus across the Canadian island called Grand Manan Island to Brier Island and Cape Sable at the two extremities of Nova Scotia, forms the second - eastern - short side of the rectangle. It is formed only by an imaginary line drawn across the waters from the south-eastern point on Nantucket Island.”

νησίδων, βράχων και πολύ μικρών προεξοχών της ακτής, το δυσανάλογα διαστρεβλωμένο αποτέλεσμα των οποίων μπορεί να εξαλειφθεί με άλλα μέσα. Επίσης επεσήμανε τα πιθανά μειονεκτήματα, που μπορεί να έχει κάθε μέθοδος, που αποδίδει πλήρη επήρεια σε μικρά νησιά, ακατοίκητους βράχους και αβαθή, τα οποία μπορεί να βρίσκονται μακριά από την ηπειρωτική ακτή, ως σημεία βάσης για την χάραξη του ορίου. Στην περίπτωση όμως, που αυτά τα γεωγραφικά χαρακτηριστικά είναι σημαντικά, τότε υπάρχει περίπτωση να τροποποιηθεί η γραμμή, ώστε να τους δοθεί κάποιο αποτέλεσμα αλλά όχι να ληφθούν υπόψη, ως σημεία εκκίνησης της δημιουργίας της.¹⁹⁸

Ως πρακτική μέθοδο το Τμήμα του Δικαστηρίου, προτείνει μια γεωγραφική μέθοδο, βασιζόμενη στη γεωγραφική κατάσταση των ακτών, μεταξύ των οποίων θα γίνει η οριοθέτηση.¹⁹⁹

Το Δικαστήριο στην παράγραφο 196 της Απόφασής του, αναφέρεται στα νησιά, ως μια περίπτωση που δικαιολογεί παρέκκλιση, από την ίση διαίρεση των περιοχών, κατά την οριοθέτηση. Συγκεκριμένα αναφέρει ότι, *το κριτήριο- το οποίο επίσης είναι δευτερεύουσας φύσεως- που δημιουργεί την ανάγκη να δοθεί κάποιο αποτέλεσμα, περιορισμένο ωστόσο, στην παρουσία ενός γεωγραφικού χαρακτηριστικού, όπως ένα νησί ή ομάδα μικρών νησιών, τα οποία βρίσκονται στα ανοικτά των ακτών, όταν η αυστηρή εφαρμογή του βασικού κριτηρίου, θα μπορούσε να απαιτήσει να αποδοθεί σε αυτά πλήρες αποτέλεσμα ή σε άλλες περιπτώσεις, καθόλου αποτέλεσμα.*²⁰⁰

¹⁹⁸ **Ibid**, παρ.201, *“In an opposite passage of the 1969 Judgment on the North Sea Continental Shelfcases (I. C. J. Reports 1969, p. 36, para. 57), the Court showed how, in determining the course of a delimitation line intended to “effect an equal division of the particular area involved” between two coasts, no account need be taken of the presence of “islets, rocks and minor coastal projections, the disproportionately distorting effect of which can be eliminated by other means”. If any of these geographical features possess some degree of importance, there is nothing to prevent their subsequently being assigned whatever limited corrective effect may equitably be ascribed to them, but that is an altogether different operation from making a series of such minor features the very basis for the determination of the dividing line, or from transforming them into a succession of basepoints for the geometrical construction of the entire line. It is very doubtful whether a line so constructed could, in many concrete situations, constitute a line genuinely giving effect to the criterion of equal division of the area in question, especially when it is not only a terrestrial area beneath the sea which has to be divided but also a maritime expanse in the proper sense of the term, since in the latter case the result may be even more debatable.”*

¹⁹⁹ **Ibid**, παρ. 212. *“the Chamber considers that the practical method to be applied must be a geometrical one based on respect for the geographical situation of the coasts between which the delimitation is to be effected”*

²⁰⁰ **Ibid**, παρ. 196. *“the criterion - it too being of an auxiliary nature - involving the necessity of granting some effect, however limited, to the presence of a geographical feature such as an island or group of small islands lying off a coast, when strict application of the basic criterion might entail giving them full effect or, alternatively, no effect.”*

Συνεπώς ανάλογα με τις γεωγραφικές συνθήκες της περιοχής, που πρέπει να οριοθετηθεί, μπορεί ένα νησί ή μια ομάδα μικρών νησιών, να ληφθούν υπόψη πλήρως, περιορισμένα ή και καθόλου. Άρα τα νησιά δεν αντιμετωπίστηκαν από το Δικαστήριο, ως αυτούσιες οντότητες αλλά ως γεωγραφικά χαρακτηριστικά, περιστάσεις, που διαφέρουν από περίπτωση σε περίπτωση.

Ως προς την οριοθετική γραμμή, αυτή είναι μια τεθλασμένη γραμμή, που συνίσταται σε τρία τμήματα. Από αυτά μόνο το δεύτερο τμήμα περιλαμβάνει και νησιά. Συγκεκριμένα, αποτελείται από μια γραμμή ίσης απόστασης, με υπολογισμό των νησιών Brier και Seal. Στην συνέχεια το Δικαστήριο τροποποίησε τη γραμμή δίνοντας μειωμένη επίρεια στο νησί Seal, καθώς διατάρασσε την ομαλότητα της ακτής.²⁰¹

3.2. Υπόθεση της Θαλάσσιας Οριοθέτησης στην περιοχή μεταξύ Γροιλανδίας και Jan Mayen, μεταξύ Δανίας και Νορβηγίας (1993),

Στις 16 Αυγούστου 1988, η Δανία κατέθεσε μονομερώς προσφυγή στο ΔΔΧ σχετικά με την διαφωνία, που είχε με την Νορβηγία, όσον αφορά την θαλάσσια οριοθέτηση μεταξύ της Γροιλανδίας, εδαφικής κυριαρχίας της Δανίας και του νορβηγικού νησιού Jan Mayen.

Κατά την διάρκεια της γραπτής διαδικασίας, η Δανία στο Μνημόνιο που υπέβαλε, ζητούσε από το Δικαστήριο να αποφανθεί ότι, η Γροιλανδία δικαιούται πλήρη ζώνη αλιείας πλάτους 200 ν.μ. και περιοχή υφαλοκρηπίδας, έναντι του νησιού Jan Mayen, και κατά συνέπεια να χαράξει μια κοινή οριοθετική γραμμή, για την ζώνη αλιείας και την υφαλοκρηπίδα της Γροιλανδίας, ανάμεσα στην θαλάσσια περιοχή Γροιλανδίας και Jan Mayen, σε απόσταση 200 ν.μ. από τις γραμμές βάσης της Γροιλανδίας.²⁰² Όσο για το νησί Jan Mayen θεωρούσε ότι, βάση της Συμφωνίας του

²⁰¹ **Ibid**, παρ. 222, “The Chamber however considers that it would be excessive to treat the coastline of Nova Scotia as transferred south-westwards by the whole of the distance between Seal Island and that coast, and therefore thinks it appropriate to give the island half effect.”

²⁰² **Ibid**, παρ. 9, *On behalf of the Kingdom of Denmark in the Memorial*: “In view of the facts and arguments presented in Parts I and II of this Memorial, May it please the Court: To adjudge and declare that Greenland is entitled to a full 200-mile fishery zone and continental shelf area vis-à-vis the island of Jan Mayen; and Consequently To draw a single line of delimitation of the fishing zone and continental shelf area of Greenland in the waters between Greenland and Jan Mayen at a distance of 200 nautical miles measured from Greenland’s baseline.”

1958, εμπίπτει στην έννοια των «ειδικών περιστάσεων» και δεν θα πρέπει να έχει καμία επίδραση στην υφαλοκρηπίδα της Γροιλανδίας.²⁰³

Η Νορβηγία από την άλλη, θεωρούσε ότι, η μέση γραμμή αποτελεί το σύνορο, για τους σκοπούς της οριοθέτησης των σχετικών περιοχών υφαλοκρηπίδας και ζωνών αλιείας, μεταξύ Νορβηγίας και Δανίας, στην περιοχή μεταξύ Jan Mayen και Γροιλανδίας και απέρριπτε τους ισχυρισμούς της Δανίας, καθώς τους θεωρούσε αβάσιμους και χωρίς νομικό κύρος.²⁰⁴ Επίσης η Νορβηγία ισχυρίζονταν ότι, είχε ήδη γίνει μια οριοθέτηση, μεταξύ Jan Mayen και Γροιλανδίας, μετά από μια διμερή Συμφωνία, μεταξύ Νορβηγίας και Δανίας το 1965.²⁰⁵

Όσον αφορά το νορβηγικό νησί Jan Mayen, η νησιωτική του ιδιότητα, με την έννοια του άρθρου 121 παρ.1 της Σύμβασης ΔΘ 1982, δεν αμφισβητήθηκε από τους διαδίκους. Επίσης, όπως είχε αποφανθεί, η Επιτροπή Συνδιαλλαγής που συστήθηκε, για την υφαλοκρηπίδα, μεταξύ Jan Mayen και Ισλανδίας το 1981, το νησί είχε πλήρη δικαιώματα σε θαλάσσιες ζώνες, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 121. Η Απόφαση του 1993, δεν απέδωσε πλήρες αποτέλεσμα στο νησί. Παρ' όλα αυτά, του παρείχε ευρύτερες ζώνες βυθού και υδάτων.

Από την Απόφαση προκύπτει, πρώτον ότι, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ενός νησιού, δηλαδή το μέγεθος, ο πληθυσμός, η απόσταση από το μητροπολιτικό κέντρο, η οικονομία και το πολιτικό καθεστώς, δεν μπορούν να αλλοιώσουν το δικαίωμά του σε θαλάσσιες ζώνες και δεύτερον ότι, τα νησιά δεν αποτελούν ειδικές περιστάσεις, που πρέπει να ληφθούν υπόψη, για την οριοθέτηση των θαλασσιών ζωνών των κρατών.

²⁰³ **Ibid**, παρ. 60, “Denmark does however assert that, on the basis of the 1958 Convention, it could contend that the island of Jan Mayen, par excellence, falls within the concept of ‘special circumstances’ and should be given no effect on Greenland’s 200-mile continental shelf area.”

²⁰⁴ **Ibid**, *On behalf of the Kingdom of Norway in the Counter-Memorial*: “Having regard to the considerations set forth in this Counter-Memorial and, in particular, the evidence relating to the relations of the Parties at the material times, May it please the Court to adjudge and declare that: (1) The median line constitutes the boundary for the purpose of delimitation of the relevant areas of the continental shelf between Norway and Denmark in the region between Jan Mayen and Greenland; (2) The median line constitutes the boundary for the purpose of delimitation of the relevant areas of the fisheries zones between Norway and Denmark in the region between Jan Mayen and Greenland; (3) The Danish claims are without foundation and invalid, and that the Submissions contained in the Danish Memorial are rejected.”

²⁰⁵ **Ibid**, παρ. 22, “A principal contention of Norway is that a delimitation has already been established between Jan Mayen and Greenland. The effect of treaties in force between the Parties - a bilateral Agreement of 1965 and the 1958 Geneva Convention on the Continental Shelf - has been, according to Norway, to establish the median line as the boundary of the continental shelf of the Parties, and the practice of the Parties in respect of fishery zones has represented a recognition of existing continental shelf boundaries as being also applicable to the exercise of fisheries jurisdiction.”

4. Υποθέσεις οριοθέτησης Υφαλοκρηπίδας και Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (ΑΟΖ):

4.1. Υπόθεση για το ηπειρωτικό και θαλάσσιο όριο μεταξύ Καμερούν και Νιγηρίας (2002),

Στην συγκεκριμένη Υπόθεση, εφαρμοστέο δίκαιο είναι για πρώτη φορά η Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982), όπου και οι δυο διάδικοι είναι συμβαλλόμενα μέρη.

Τα μέρη ζήτησαν από το Δικαστήριο να αποφανθεί περί ενός ενιαίου ορίου μεταξύ των δυο κρατών. Κατά την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας και της ΑΟΖ το Δικαστήριο είχε να αντιμετωπίσει την παρουσία του νησιού Βίοκο, το οποίο βρίσκεται απέναντι από τις ακτές του Καμερούν, στον Κόλπο της Γουινέας. Το νησί αυτό αν και βρίσκεται σε πολύ κοντινή απόσταση με τις ακτές του Καμερούν, ανήκει σε ένα τρίτο γειτονικό κράτος, την Ισημερινή Γουινέα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα σοβαρή μείωση της προβολής των ακτών του Καμερούν ανοιχτά του Κόλπου.

Το Καμερούν υποστήριζε ότι το νησί αυτό αποτελεί *σχετική περίπτωση* που έπρεπε να ληφθεί υπόψη κατά την οριοθέτηση, κατά αναλογία με την Οριοθέτηση Ηπειρωτικής Υφαλοκρηπίδας μεταξύ Ηνωμένου Βασιλείου της Μ. Βρετανίας και Βόρειας Ιρλανδίας και της Δημοκρατίας της Γαλλίας (1977), στην οποία το Διαιτητικό Δικαστήριο αρνήθηκε να δώσει στα Αγγλο-νορμανδικά νησιά πλήρη επήρεια, όπως ισχυριζόταν η Μ. Βρετανία και αποφάσισε περί ενός θύλακα που βρίσκεται εξ' ολοκλήρου μέσα στην γαλλική υφαλοκρηπίδα.²⁰⁶

Το Δικαστήριο δέχτηκε ότι τα νησιά έχουν μερικές φορές ληφθεί ως *σχετικές περιστάσεις*, όταν αυτά βρίσκονται στην ζώνη που πρέπει να οριοθετηθεί και όταν υπάγονται στην κυριαρχία ενός από τα μέρη της διαφοράς, όπως συνέβη στην Υπόθεση Οριοθέτηση Ηπειρωτικής Υφαλοκρηπίδας μεταξύ Ηνωμένου Βασιλείου της Μ. Βρετανίας και Βόρειας Ιρλανδίας και της Δημοκρατίας της Γαλλίας (1977) στην οποία στηρίζεται η επιχειρηματολογία του Καμερούν. Όμως το Δικαστήριο, αντίθετα

²⁰⁶ *Case concerning the Land and Maritime Boundary between Cameroon and Nigeria (Cameroon v. Nigeria: Equatorial Guinea intervening) (Merits), ICJ Rep. 2002, παρ. 274.* "In relation to the fifth circumstance, the presence opposite its coast of Bioko Island, which is part of Equatorial Guinea, but is closer to the coast of Cameroon than to that of Equatorial Guinea, Cameroon draws an analogy with the case concerning the Delimitation of the Continental Shelf (United Kingdom/France) (RIAA, Vol. XVIII, p. 3), in which the Court of Arbitration refused to attribute to the Channel Islands the full effect claimed by Great Britain and decided that they were an enclave lying totally within the French continental shelf."

απ' ότι ισχυριζόταν το Καμερούν, δεν θεώρησε ότι το νησί Βιοκο αποτελεί περίπτωση που θα δικαιολογούσε τη μετατόπιση της γραμμής ίσης απόστασης. Συγκεκριμένα δήλωσε ότι αυτό το νησί υπόκειται στην κυριαρχία της Ισημερινής Γουινέας, κράτος το οποίο δεν είναι διάδικο. Το ζήτημα της επίδρασης του νησιού Βιοκο στην θαλάσσια προβολή της ακτής του Καμερούν τίθεται μεταξύ Καμερούν και Ισημερινής Γουινέας και όχι Καμερούν και Νιγηρίας και δεν έχει σχέση με την οριοθέτηση που απασχολεί το Δικαστήριο.²⁰⁷

4.2. Υπόθεση Θαλάσσιας Οριοθέτησης μεταξύ Ρουμανίας και Ουκρανίας (2009),

Αποτελεί την πιο πρόσφατη υπόθεση οριοθέτησης θαλασσίων ζωνών που εξέτασε το Δικαστήριο. Το αντικείμενο της διαφοράς ήταν ένα νησί της Ουκρανίας, το νησί *Serpent*, δηλαδή το νησί των φιδιών, το οποίο βρίσκεται βορειο-δυτικά στη Μαύρη Θάλασσα, 20 ν.μ. ανατολικά από το Δέλτα του Δούναβη. Είναι αρκετά μικρό νησί, έχει έκταση 0,17 τετραγωνικά χιλιόμετρα και περιφέρεια περίπου 2000 μέτρα.²⁰⁸ Το συγκεκριμένο νησί έχει κατοικηθεί τα τελευταία μόνο πέντε χρόνια.

Τα μέρη της διαφορά δεν συμφωνούσαν ως προς το εάν το συγκεκριμένο νησί έπρεπε να συμπεριληφθεί στην οριοθέτηση της Υφαλοκρηπίδας και της ΑΟΖ στην Μαύρη Θάλασσα.²⁰⁹ Η Ρουμανία υποστήριζε ότι το νησί αυτό δεν είναι παρά ένας βράχος, ο οποίος δεν μπορεί να διατηρήσει ανθρώπινη ζωή ή να έχει δική του οικονομική ζωή, οπότε δεν μπορεί να έχει και υφαλοκρηπίδα ή ΑΟΖ όπως προβλέπει

²⁰⁷ **Ibid, παρ. 299**, “*The Court accepts that islands have sometimes been taken into account as a relevant circumstance in delimitation when such islands lay within the zone to be delimited and fell under the sovereignty of one of the parties. This occurred in particular in the case concerning the Delimitation of the Continental Shelf between the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and the French Republic (RIAA, Vol. XVIII, p. 3), on which Cameroon relies. In the present case Bioko Island is subject to the sovereignty of Equatorial Guinea, a State which is not a party to the proceedings. Consequently the effect of Bioko Island on the seaward projection of the Cameroonian coastal front is an issue between Cameroon and Equatorial Guinea and not between Cameroon and Nigeria, and is not relevant to the issue of delimitation before the Court. The Court does not therefore regard the presence of Bioko Island as a circumstance that would justify the shifting of the equidistance line as Cameroon claims*”

²⁰⁸ **Maritime Delimitation in the Black Sea, (Romania v. Ukraine), (2009), παρ.16**, “*In the north-western part of the Black Sea, approximately 20 nautical miles to the east of the Danube delta, is situated a natural feature called Serpents’ Island. Serpents’ Island is above water at high tide, has a surface area of approximately 0.17 sq km and a circumference of approximately 2,000 m.*”

²⁰⁹ **Ibid, 9.3. The Presence of Serpents’ Island in the Area of Delimitation, παρ. 179**. “*The Parties disagree as to the proper characterization of Serpents’ Island and the role this maritime feature should play in the delimitation of the continental shelf and the Parties’ exclusive economic zones in the Black Sea.*”

το άρθρο 121 παρ.3 της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982), αλλά δικαιούται μόνο 12 ν.μ. αιγιαλίτιδα ζώνη. Άρα θα έπρεπε να κηρυχτεί ως βράχος και να μην ληφθεί καθόλου υπόψη από το Δικαστήριο.²¹⁰

Από την άλλη πλευρά η Ουκρανία υποστηρίζει ότι οι ακτές του συγκεκριμένου νησιού αποτελούν μέρος των σχετικών ακτών της ίδιας και για αυτό τον λόγο δεν μπορούν να θεωρηθούν ως σχετικές περιστάσεις που θα εξεταστούν στο δεύτερο μέρος της οριοθέτησης, όταν θα έχει χαραχθεί η προσωρινή μέση γραμμή.²¹¹ Επίσης σύμφωνα με την Ουκρανία το νησί Serpent αποτελεί αναμφισβήτητα νησί σύμφωνα με την έννοια του άρθρου 121 παρ.2 της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982) και όχι βράχο με την έννοια του την παρ. 3 του ίδιου άρθρου.²¹²

Το Δικαστήριο ως προς τα σημεία βάσης για την χάραξη της προσωρινής γραμμής σε σχέση και με το νησί δήλωσε ότι το συγκεκριμένο νησί επιβάλλει ιδιαίτερη προσοχή στον προσδιορισμό της προσωρινής γραμμής ίσης απόστασης. Σε σχέση με την επιλογή σημείων βάσης, το Δικαστήριο παρατηρεί πως έχουν υπάρξει περιστάσεις όπου παράκτια νησιά έχουν θεωρηθεί τμήμα της ακτής ενός κράτους. Παράδειγμα αποτελούν τα παράκτια νησιά Dahlaks της Ερυθραίας (Απόφαση, δεύτερη φάση Διαφορά Υεμένης- Ερυθραίας ως προς την εδαφική κυριαρχία και την οριοθέτηση θαλασσίων ζωνών, 1999). Ωστόσο, το νησί Serpent, καθώς βρίσκεται μονάχο και περί τα 20 ν.μ. μακριά από την ηπειρωτική χώρα, δεν αποτελεί μέρος συστάδας νησιών της ακτής της Ουκρανίας. Ο υπολογισμός του νησιού Serpent ως συναφές τμήμα της ακτής θα ισοδυναμούσε με τη «μεταμόσχευση» (grafting) ενός εξωγενούς στοιχείου στην ακτογραμμή της Ουκρανίας. Το επακόλουθο θα ήταν μια δικαστική ανάπλαση της γεωγραφίας, την οποία ούτε ο νόμος ούτε η πρακτική της θαλάσσιας οριοθέτησης εξουσιοδοτούν. Το Δικαστήριο είναι συνεπώς της άποψης πως το νησί Serpent δεν μπορεί να εκληφθεί πως αποτελεί τμήμα της διαμόρφωσης ακτών της Ουκρανίας, όπως είχε αποφασίσει και για το νησί Filfla στην Απόφαση Υφαλοκρηπίδα Λιβυκής

²¹⁰ *Ibid*, παρ. 180, “Romania maintains that Serpents’ Island is entitled to no more than a 12-nautical-mile territorial sea, and that it cannot be used as a base point in drawing a delimitation line beyond the 12-mile limit. Romania claims that Serpents’ Island is a rock incapable of sustaining human habitation or economic life of its own, and therefore has no exclusive economic zone or continental shelf, as provided for in Article 121, paragraph 3, of the 1982 UNCLOS.”

²¹¹ *Ibid*, παρ. 183, “Thus, in Ukraine’s view, the coast of the island constitutes part of Ukraine’s relevant coasts for purposes of the delimitation and cannot be reduced to just a relevant circumstance to be considered only at the second stage of the delimitation process after the provisional equidistance line has been established.”

²¹² *Ibid*, παρ. 184, “According to Ukraine, Serpents’ Island is indisputably an “island” under Article 121, paragraph 2, of UNCLOS, rather than a “rock”.

Αραβικής Τζαμαχίριας και Μάλτας (1985). Για αυτό το λόγο, το Δικαστήριο θεωρεί ανάρμοστο να επιλέξει οποιαδήποτε σημεία βάσης στο νησί *Serpent* για την κατασκευή της προσωρινής γραμμής ίσης απόστασης μεταξύ των ακτών της Ρουμανίας και της Ουκρανίας.²¹³

Σύμφωνα με τα παραπάνω το νησί *Serpent* δεν λήφθηκε υπόψη στην χάραξη της προσωρινής μέσης γραμμής, καθώς δεν αποτελεί μέρος της γενικής διαμόρφωσης των ακτών της Ουκρανίας και θα είχε δυσανάλογο αποτέλεσμα στην ευθύδικη οριοθέτηση.

Κατά το δεύτερο στάδιο της οριοθέτησης, το Δικαστήριο μελέτησε εάν το νησί *Serpent* αποτελεί σχετική περίπτωση ώστε να δικαιολογεί μετατόπιση της προσωρινής μέσης γραμμής.²¹⁴ Εάν δεν υπάρχουν συμφωνίες των μερών ως προς την οριοθέτηση της ΑΟΖ και της Υφαλοκρηπίδας, σύμφωνα με τα άρθρα 74 και 83 της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982), το Δικαστήριο, για να εξασφαλίσει ένα δίκαιο αποτέλεσμα και για τα δυο κράτη, θα πρέπει να λάβει υπόψη του τις σχετικές περιστάσεις, ώστε να προσαρμόσει αν χρειαστεί την μέση γραμμή. Σύμφωνα με την υπάρχουσα νομολογία, αρκετές φορές έχει ειπωθεί ότι το Δικαστήριο μπορεί περιστασιακά, λόγω δυσανάλογων επιπτώσεων στην γραμμή οριοθέτησης, να μην λάβει υπόψη του πολύ μικρά νησιά ή να τους αναγνωρίσει μειωμένη επήρεια ως

²¹³ Ibid, 149, “*Serpents’ Island calls for specific attention in the determination of the provisional equidistance line. In connection with the selection of base points, the Court observes that there have been instances when coastal islands have been considered part of a State’s coast, in particular when a coast is made up of a cluster of fringe islands. Thus in one maritime delimitation arbitration, an international tribunal placed base points lying on the low water line of certain fringe islands considered to constitute part of the very coastline of one of the Parties (Award of the Arbitral Tribunal in the Second Stage of the Proceedings between Eritrea and Yemen (Maritime Delimitation), 17 December 1999, RIAA, Vol. XXII, pp. 367-368, paras. 139-146). However, Serpents’ Island, lying alone and some 20 nautical miles away from the mainland, is not one of a cluster of fringe islands constituting “the coast” of Ukraine. To count Serpents’ Island as a relevant part of the coast would amount to grafting an extraneous element onto Ukraine’s coastline; the consequence would be a judicial refashioning of geography, which neither the law nor practice of maritime delimitation authorizes. The Court is thus of the view that Serpents’ Island cannot be taken to form part of Ukraine’s coastal configuration (cf. the islet of Filfla in the case concerning Continental Shelf (Libyan Arab Jamahiriya/Malta), Judgment, I.C.J. Reports 1985, p. 13). For this reason, the Court considers it inappropriate to select any base points on Serpents’ Island for the construction of a provisional equidistance line between the coasts of Romania and Ukraine. Further aspects relevant to Serpents’ Island are dealt with at paragraphs 179 to 188 below.*”

²¹⁴ Ibid, παρ. 186, “*The Court must now, at the second stage of the delimitation, ascertain whether the presence of Serpents’ Island in the maritime delimitation area constitutes a relevant circumstance calling for an adjustment of the provisional equidistance line.*”

προς την οριοθέτηση των θαλασσιών τους ζωνών. Παραδείγματα αποτελούν η Απόφαση Τυνησία Μάλτα, Κατάρ Μπαχρέϊν, Νικαράγουα και Ονδούρα.²¹⁵

Όσον αφορά το νησί Serpent, η παρουσία του δεν υπαγορεύει μια προσαρμογή της προσωρινής γραμμής ίσης απόστασης. Σύμφωνα με τα παραπάνω, το Δικαστήριο δεν χρειάζεται να εξετάσει κατά πόσο το νησί Serpent υπόκειται στις παραγράφους 2 ή 3 του άρθρου 121 της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982), ούτε την σχέση τους με την συγκεκριμένη υπόθεση.²¹⁶ Τέλος το συγκεκριμένο νησί δεν θα πρέπει να έχει καμία συνέπεια επί της οριοθέτησης στην παρούσα υπόθεση, εκτός από αυτή που απορρέει από τον ρόλο του τόξου των 12 ν.μ. της αιγιαλίτιδας ζώνης του,²¹⁷ που του είχε αποδοθεί από προηγούμενες συμφωνίες των μερών.

Έτσι λοιπόν το Δικαστήριο δεν εξέτασε την ουσία, δηλαδή να διερωτηθεί εάν η συγκεκριμένη νησιωτική μονάδα αποτελεί βράχο, σύμφωνα με το άρθρο 121 παρ. 3 και να ορίσει ποια είναι τα κριτήρια του ορισμού, ώστε να γνωρίζουν και οι υπόλοιπες χώρες που ενδεχομένως έχουν παρόμοιους νησιωτικούς σχηματισμούς.

5. Υποθέσεις εδαφικής κυριαρχίας και οριοθέτησης θαλασσιών ζωνών:

5.1. Υπόθεση των νησιών Minquiers και Ecrehos (1953)

Στην συγκεκριμένη υπόθεση η διαφορά μεταξύ Αγγλίας και Γαλλίας ήταν η κυριαρχία επί των νησιών Minquiers και Ecrehos. Για αυτό τον λόγο ζήτησαν από το Δικαστήριο να αποφανθεί για την κυριαρχία των συγκεκριμένων νησιών και

²¹⁵ *Ibid*, παρ. 185, “In determining the maritime boundary line, in default of any delimitation agreement within the meaning of UNCLOS Articles 74 and 83, the Court may, should relevant circumstances so suggest, adjust the provisional equidistance line to ensure an equitable result. In this phase, the Court may be called upon to decide whether this line should be adjusted because of the presence of small islands in its vicinity. As the jurisprudence has indicated, the Court may on occasion decide not to take account of very small islands or decide not to give them their full potential entitlement to maritime zones, should such an approach have a disproportionate effect on the delimitation line under consideration (see *Continental Shelf (Libyan Arab Jamahiriya/Malta)*, Judgment, I.C.J. Reports 1985, p. 48, para. 64; *Maritime Delimitation and Territorial Questions between Qatar and Bahrain (Qatar v. Bahrain)*, Merits, Judgment, I.C.J. Reports 2001, p. 104, para. 219; *Territorial and Maritime Dispute between Nicaragua and Honduras in the Caribbean Sea (Nicaragua v. Honduras)*, Judgment, I.C.J. Reports 2007 (II), pp. 751 et seq., paras. 302 et seq.).”

²¹⁶ *Ibid*, παρ. 187, “In the light of these factors, the Court concludes that the presence of Serpents’ Island does not call for an adjustment of the provisional equidistance line. In view of the above, the Court does not need to consider whether Serpents’ Island falls under paragraphs 2 or 3 of Article 121 of UNCLOS nor their relevance to this case.”

²¹⁷ *Ibid*, παρ. 188, “The Court further recalls that a 12-nautical-mile territorial sea was attributed to Serpents’ Island pursuant to agreements between the Parties. It concludes that, in the context of the present case, Serpents’ Island should have no effect on the delimitation in this case, other than that stemming from the role of the 12-nautical-mile arc of its territorial sea.”

βράχων.²¹⁸ Τα νησιά αυτά, τα οποία αποτελούνται κάθε ένα από δυο ή τρία κατοικήσιμα νησιά, πολλά μικρότερα νησιά και αρκετούς βράχους, βρίσκονται ανοικτά της Νορμανδίας, ανάμεσα του βρετανικού νησιού Jersey και των γαλλικών ακτών.²¹⁹

Και οι δυο χώρες υποστήριζαν, ότι είχαν τίτλους ιδιοκτησίας στα συγκεκριμένα νησιά, οι οποίοι ίσχυαν μέχρι και την εποχή που υπέβαλαν την μεταξύ τους διαφορά στο ΔΔΧ.²²⁰

Όσον αφορά τα νησιά Ecrehos, η Μεγάλη Βρετανία επικαλούνταν ότι, ασκούσε ποινική δικαιοδοσία για αρκετά χρόνια, υπό την διοίκηση του Jersey και τοπική δικαιοδοσία μέσω απογραφών.²²¹ Το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι αποτελούσαν αναπόσπαστο μέρος του φέουδου την νησιών Channel, υπό την αρμοδιότητα του Αγγλου βασιλιά. Στην συνέχεια, κατά τον 19^ο και 20^ο αιώνα, οι βρετανικές αρχές ασκούσαν κρατικές λειτουργικές αρμοδιότητες στα νησιά αυτά. Από την άλλη πλευρά, σύμφωνα με το Δικαστήριο, η Γαλλία δεν προσκόμισε επαρκή αποδεικτικά στοιχεία, ώστε να αποδεικνύουν τίτλους κυριαρχίας πάνω στα νησιά αυτά.²²²

²¹⁸ *Minquiers et Ecrehos Case (France v. United Kingdom), Judgment of 17/11/1953, The Preamble and Articles I and II of the Special Agreement were in the following terms: Article I "The Court is requested to determine whether the sovereignty over the islets and rocks (in so far as they are capable of appropriation) of the Minquiers and Ecrehos groups respectively belongs to the United Kingdom or the French Republic."*

²¹⁹ *Ibid*, σελ. 53, "These groups lie between the British Channel Island of Jersey and the coast of France and consist each of two or three habitable islets, many smaller islets and a great number of rocks."

²²⁰ *Ibid*, σελ. 53, "Both Parties contend that they have respectively an ancient or original title to the Ecrehos and the Minquiers, and that their title has always been maintained and was never lost."

²²¹ *Ibid*, σελ. 65. "In 1826 criminal proceedings were instituted before the Royal Court of Jersey against a Jerseyman for having shot at a person on the Ecrehos. Similar judicial proceedings in Jersey in respect of criminal offences committed on the Ecrehos took place in 1881, 1883, 1891, 1913, 1921... These facts show therefore that Jersey courts have exercised criminal jurisdiction in respect of the Ecrehos during nearly a hundred years", και σελ. 66, "In 1884, a custom-house was established in the Ecrehos by Jersey customs authorities. The islets have been included by Jersey authorities within the scope of their census enumerations, and in 1901 an official enumerator visited the islets for the purpose of taking the census. These various facts show that Jersey authorities have in several ways exercised ordinary local administration in respect of the Ecrehos during a long period of time."

²²² *Ibid*, σελ. 67, "The Court, being now called upon to appraise the relative strength of the opposing claims to sovereignty over the Ecrehos in the light of the facts considered above, finds that the Ecrehos group in the beginning of the thirteenth century was considered and treated as an integral part of the fief of the Channel Islands which were held by the English King, and that the group continued to be under the dominion of that King, who in the beginning of the fourteenth century exercised jurisdiction in respect thereof. The Court further finds that British authorities during the greater part of the nineteenth century and in the twentieth century have exercised State functions in respect of the group. The French Government, on the other hand, has not produced evidence showing that it has any valid title to the group. In such circumstances it must be concluded that the sovereignty over the Ecrehos belongs to the United Kingdom."

Το ίδιο συνέβη και στην περίπτωση των νησιών Minquiers. Η Γαλλία επικαλούνταν την τοποθέτηση φάρων στα νησιά αυτά χωρίς να έχει συναντήσει την αντίρρηση του Ηνωμένου Βασιλείου.²²³ Όμως και πάλι το Δικαστήριο θεώρησε ότι το γεγονός αυτό δεν αποτελεί κυριαρχική πράξη.²²⁴ Έτσι το Δικαστήριο αναγνώρισε κυριαρχία της Μεγάλης Βρετανίας σε όλα τα νησιά Minquiers και Ecrehos.²²⁵

Σύμφωνα με τα παραπάνω το Δικαστήριο θεωρεί ως κυριαρχικές πράξεις, την υπαγωγή των προσώπων και πράξεων στην ποινική δικαιοδοσία και την απογραφή. Ενώ η εγκατάσταση φάρων σε νησιά δεν αποδίδει κυριαρχία σε αυτά.

5.2. Υπόθεση περί της χερσαίας, νησιωτικής και θαλάσσιας διαφοράς μεταξύ Ελ Σαλβαδόρ και Ονδούρας (1992)

Τα δυο κράτη ζήτησαν από το Δικαστήριο να προσδιορίσει το νομικό καθεστώς των νησιών και των θαλασσιών ζωνών²²⁶ τα οποία βρίσκονται στον Κόλπο Fonseca, χωρίς όμως να συμφωνήσουν για ποια ακριβώς νησιά. Το Ελ Σαλβαδόρ υποστήριζε ότι είχε την κυριαρχία όλων των νησιών του Κόλπου Fonseca και ιδιαίτερα των νησιών Meanguera και Meanguerita, με εξαίρεση των νησιών Zacate Grande, το οποίο, σύμφωνα με το Ελ Σαλβαδόρ, ανήκει στην Ονδούρα λόγω γειτνιάσεως με την ακτή της και τα νησιά Farallones. Η Ονδούρα από την άλλη υποστήριζε ότι, η διαφορά των μερών ήταν μόνο επί της κυριαρχίας στα νησιά Meanguera και Meanguerita τα οποία και της ανήκουν.²²⁷

²²³ **Ibid**, σελ. 70, “The French Government further contends that since 1861 it has assumed the sole charge of the lighting and buoying of the Minquiers for more than 75 years, without having encountered any objection from the United Kingdom Government.”

²²⁴ **Ibid**, σελ. 71, “The Court does not find that the facts, invoked by the French Government, are sufficient to show that France has a valid title to the Minquiers.”

²²⁵ **Ibid**, σελ. 72, “For these reasons, the Court unanimously, finds that the sovereignty over the islets and rocks of the Ecrehos and Minquiers groups, in so far as these islets and rocks are capable of appropriation, belongs to the United Kingdom.”

²²⁶ **Land, Island and Maritime Frontier Dispute (El Salvador/Honduras: Nicaragua intervening) (11/9/1992), Article 2 Subject of the Litigation**, “The Parties request the Chamber: 2. To determine the legal situation of the islands and maritime spaces.”

²²⁷ **Ibid, Legal Situation of the Islands**, παρ.323, “The Parties are in agreement that the islands referred to are those within the Gulf of Fonseca; but they do not agree as to which are the islands whose legal situation the Chamber is requested to determine. El Salvador in its final submissions asks the Chamber to adjudge and declare that : “The sovereignty over all the islands within the Gulf of Fonseca, and, in particular, over the islands of Meanguera and Meanguerita, belongs to El Salvador, with the exception of the island of Zacate Grande and the Farallones Islands.” Honduras, on the other hand, asks the Chamber to adjudge and declare: “that only Meanguera and Meanguerita islands are in dispute between the Parties and that the Republic of Honduras has sovereignty over them”.”

Το Ελ Σαλβαδόρ στηρίχτηκε στην αρχή *uti possidetis juris*, δηλαδή το δόγμα της διατηρήσεως των διοικητικών συνόρων, που είχε χαράξει η παλιά ισπανική ή πορτογαλική αποικιακή δύναμη ως σύνορα των νέων ανεξάρτητων κρατών, ώστε να εξασφαλισθεί η ανεξαρτησία των νέων κρατών στη Λατινική Αμερική και να αποφευχθούν οι μεταξύ τους συγκρούσεις. Η αρχή αυτή θεμελιώθηκε τον 19^ο αιώνα.²²⁸ Με βάση την αρχή αυτή, το Ελ Σαλβαδόρ θεωρεί ότι είναι αυτό ο διάδοχος του ισπανικού στέμματος για όλα τα νησιά του Κόλπου.²²⁹

Για να αποφανθεί περί του νομικού καθεστώτος των νησιών, το Δικαστήριο στηρίχτηκε αρχικά στην αρχή *uti possidetis juris* του 1821,²³⁰ αλλά αποφάσισε σύμφωνα με την πραγματική κατάσταση, μετά την ανεξαρτησία των δυο κρατών, αρχές 19^{ου} αιώνα. Ως προς τα νησιά, δέχτηκε ότι υπάρχει αμφισβήτηση κυριαρχίας σε τρία νησιά, το *El Tigre*, το *Meanguera* και το *Meanguerita*. Πρώτα, εξέτασε το νησί *El Tigre*, όπου αναγνώρισε κυριαρχία της Ονδούρας, λόγω κατοχής και αποτελεσματικού ελέγχου του νησιού από την Ονδούρα, για πάνω από εκατό χρόνια.²³¹ Στην συνέχεια ασχολήθηκε με τα νησιά *Meanguera* και *Meanguerita*. Για το πρώτο νησί, διαπίστωσε το Δικαστήριο ότι το Ελ Σαλβαδόρ ασκούσε αρμοδιότητες, κατοχής και ελέγχου του νησιού από το 1854, χωρίς η Ονδούρα να έχει προβάλει κάποιου είδους αντίδραση όλα αυτά τα χρόνια. Έτσι αναγνώρισε κυριαρχία στο Ελ Σαλβαδόρ. Όσον αφορά το μικρό και ακατοίκητο νησί *Meanguerita*, καθώς πρόσκειται στο νησί *Meanguera*, αναγνώρισε και σε αυτό κυριαρχία του Ελ Σαλβαδόρ.²³²

²²⁸ Βλ. Ρούκουνας Ε., Διεθνές Δίκαιο ΙΙ, *Το κράτος και το έδαφος -Το δίκαιο της θάλασσας*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2006. σελ. 33,

²²⁹ *Ibid*, παρ. 330, “*El Salvador’s claim on the basis of the uti possidetis juris that it is the successor of the Spanish Crown in respect of all the islands of the Gulf.*”

²³⁰ *Ibid*, παρ. 333, “*The Chamber has no doubt that the starting-point for the determination of sovereignty over the islands must be the uti possidetis juris of 1821.*”

²³¹ *Ibid*, παρ. 355, “*Furthermore Honduras has been in effective possession and control of the island for over a hundred years prior to the conclusion of the Special Agreement. The Chamber considers that it should, consistently with its interpretation of its task under the Special Agreement, define the legal situation of El Tigre by holding that sovereignty over the island belongs to Honduras.*”

²³² *Ibid*, παρ. 367, “*Thus the conclusion of the Chamber concerning Meanguera is that, while the uti possidetis juris position in 1821 cannot be satisfactorily ascertained on the basis of colonial titles and effectivities, the fact that El Salvador asserted a claim to the island of Meanguera in 1854, and was thereafter in effective possession and control of the island, justifies the conclusion that El Salvador may be regarded as sovereign over the island. If there remained any doubt, its position in respect of Meanguera is made definitive by the acquiescence of Honduras in its exercise of sovereignty in the island since the later years of the last century. As regards Meanguerita the Chamber does not consider it possible, in the absence of evidence on the point, that the legal position of that island could have been other than identical with that of Meanguera.*”

Σύμφωνα με τα παραπάνω η κατοχή και αποτελεσματικός έλεγχος ενός νησιωτικού σχηματισμού, χωρίς την αντίδραση του άλλου μέρους, αποτελούν παράγοντες που αποδίδουν κυριαρχία.

5.3. Διαφορά Υεμένης- Ερυθραίας ως προς την εδαφική κυριαρχία και την οριοθέτηση θαλασσιών ζωνών (1996-1999)

Η Υεμένη και η Ερυθραία διεκδικούσαν κυριαρχία σε μια ομάδα νησιών στην Ερυθρά Θάλασσα. Για να διευθετήσουν την διαφορά τους, σχετικά με τα ζητήματα κυριαρχίας και οριοθέτησης θαλασσιών ζωνών, συμφώνησαν να την υποβάλουν σε Διαιτητικό Δικαστήριο. Έτσι η συγκεκριμένη διαφορά χωρίζεται σε δυο επίπεδα. Στο πρώτο επίπεδο το Διαιτητικό Δικαστήριο, με την Απόφαση της 9^{ης} Οκτωβρίου 1998, αναγνώρισε κυριαρχία της Υεμένης στα περισσότερα υπό αμφισβήτηση νησιά στην Ερυθρά Θάλασσα ενώ στο δεύτερο επίπεδο, με την Απόφαση της 17 Δεκεμβρίου 1999, δικαίωσε τις θέσεις της Ερυθραίας όσον αφορά την οριοθέτηση των θαλασσιών ζωνών.

Συγκεκριμένα στην Απόφαση της πρώτης φάσης, το Διαιτητικό Δικαστήριο αναγνώρισε κυριαρχία της Ερυθραίας στα νησιά Mohabbakah, Haycock και Southwest Rocks, λόγω της εγγύτητας τους με την ακτή της Ερυθραίας και του τεκμηρίου της φυσικής ενότητας²³³ και κυριαρχία της Υεμένης στις ομάδες νησιών Zubayr και Zuqar-Hanish, λόγω των αποδεικτικών στοιχείων άσκησης καθηκόντων κρατικής εξουσίας σε αυτά από την Υεμένη.²³⁴

²³³ **Yemen-Eritrea Arbitration (Phase I, Maritime Delimitation) (1996)**, παρ. 527. “Accordingly, *The Tribunal, taking into account the foregoing considerations and reasons, unanimously finds in the present case that i. the islands, islet, rocks, and low-tide elevations forming the Mohabbakah islands, including but not limited to Sayal Islet, Harbi Islet, Flat Islet and High Islet are subject to the territorial sovereignty of Eritrea; ii. the islands, islet, rocks, and low-tide elevations forming the Haycock Islands, including, but not limited to, North East Haycock, Middle Haycock, and South West Haycock, are subject to the territorial sovereignty of Eritrea; iii. the South West Rocks are subject to the territorial sovereignty of Eritrea;*” και παρ.475, “But here the unity theory might find a modest and suitable place, for the Mohabbakahs have always been considered as one group, sharing the same legal destiny.”

²³⁴ **Ibid**, παρ.508, “Therefore, after examination of all relevant historical, factual and legal considerations, the Tribunal finds in the present case that, on balance, and with the greatest respect for the sincerity and foundations of the claims of both Parties, the weight of the evidence supports Yemen’s assertions of the exercise of the functions of state authority with respect to the Zuqar-Hanish group... that the islands, islet, rocks, and low-tide elevations of the Zuqar-Hanish group, including, but not limited to, Three Foot Rock, Parkin Rock, Rocky Islets, Pin Rock, Suyul Hanish, Mid Islet, Double Peak Island, Round Island, North Round Island, Quoin Island, Chor Rock, Greater Hanish, Peaky Islet, Mushajirah, Addar Ail Islets, Haycock Island, Low Island including the unnamed islets and rocks close north, east and south, Lesser Hanish including the unnamed islets and rocks close north east,

Όσον αφορά την οριοθέτηση θαλασσιών ζωνών, στην Απόφαση της δεύτερης φάσης και τα δυο κράτη επικαλέστηκαν την μέθοδο της μέσης γραμμής/ ίσης απόστασης, όπως ορίζουν τα άρθρα 74 και 83 της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας για κράτη με ακτές παρακείμενες ή που βρίσκονται η μια απέναντι στην άλλη που οδηγεί σε δίκαιο αποτέλεσμα, όμως όρισαν διαφορετικά σημεία βάσης.²³⁵ Η Υεμένη ήθελε η μέση γραμμή να χαραχθεί δυτικά όλων των νησιών της καθώς θεωρούσε τις ακτές αυτές ως **σχετικές** για την οριοθέτηση. Από την άλλη πλευρά η Ερυθραία επικαλέστηκε, μια ιστορική μέση γραμμή η οποία χρησιμοποιεί μόνο τα δικά της νησιά ως βάση και αγνοεί τα νησιά της Υεμένης.²³⁶ Το Δικαστήριο αποδέχθηκε την αρχή της μέσης γραμμής και την εφάρμοσε μεταξύ των αντικείμενων ηπειρωτικών ακτών των κρατών,²³⁷ καθώς επίσης διαίρεσε την θαλάσσια περιοχή σε τρεις ζώνες, βόρεια, κεντρική και νότια. Στην συνέχεια εξέτασε προσεκτικά τις **πιθανές επιπτώσεις των νησιών** στην μέση γραμμή και δήλωσε ότι **ένα δίκαιο αποτέλεσμα συνάδει άμεσα με την επίδραση που θα έχουν στην οριοθετική γραμμή, τα νησιά που βρίσκονται μεσοπέλαγα, στα οποία αν αναγνωριστεί πλήρης επήρεια, λόγω της θέσης τους, μπορεί να έχουν δυσανάλογο αποτέλεσμα ή ένα δικαιολογημένο και**

Tongue Island and the unnamed islet close south, Near Island and the unnamed islet close south east, Shark Island, Jabal Zuquar Island, High Island, and the Abu Ali Islands are subject to the territorial sovereignty of Yemen.” και παρ. 524, “*the weight of the evidence supports the conclusion that the island of Jabal al-Tayr, and the islands, islets, rocks and low-tide elevations forming the Zubayr group, including, but not limited to, Quoin Island, Haycock Island, Rugged Island, Table Peak Island, Saddle Island and the unnamed islet close north west, Low Island and the unnamed rock close east, Middle Reef, Saba Island, Connected Island, East Rocks, Shoe Rock, Jabal Zubayr Island, and Centre Peak Island are subject to the territorial sovereignty of Yemen.*”

²³⁵ **Yemen-Eritrea Arbitration (Phase II, Maritime Delimitation) (1999)**, παρ. 131, “...*that between coasts that are opposite to each other the median or equidistance line normally provides an equitable boundary in accordance with the requirements of the Convention, and in particular those of its Articles 74 and 83 which respectively provide for the equitable delimitation of the EEZ and of the continental shelf between States with opposite or adjacent coasts. Indeed both Parties to the present case have claimed a boundary constructed on the equidistance method, although based on different points of departure and resulting in very different lines.*”

²³⁶ **Ibid**, παρ. 114, “*Yemen claimed one single international boundary line for all purposes. The single line it claimed was described as a “median line”, because Yemen treated the westward-facing coasts of all of its islands as relevant coasts for purposes of the delimitation... At the same time Eritrea claimed a historic median line using only its own islands as base points, and thus ignoring those of Yemen.*”

²³⁷ **Ibid**, παρ. 132, “*The Tribunal has decided, after careful consideration of all the cogent and skilful arguments put before them by both Parties, that the international boundary shall be a single all-purpose boundary which is a median line and that it should, as far as practicable, be a median line between the opposite mainland coastlines... For such a boundary the presence of islands requires careful consideration of their possible effect upon the boundary line;*”

ΖΙΟΠΟΥΛΟΥ ΘΕΟΔΩΡΑ

αναλογικό αποτέλεσμα, ανάλογα με το μέγεθος, τη σημασία και άλλες εκτιμήσεις ως προς το γενικό γεωγραφικό πλαίσιο.²³⁸

Έτσι όσον αφορά τα νησιά της Υεμένης, Jabal al- Tayr και το νησιωτικό σύμπλεγμα al Zubayr, τα οποία είναι ακατοίκητα και βρίσκονται μεσοπέλαγα, το Δικαστήριο δεν τα έλαβε καθόλου υπόψη του κατά την χάραξη της οριοθετικής γραμμής.²³⁹ Αναγνώρισε μόνο, σε όλα τα νησιά του βόρειου τμήματος, αιγιαλίτιδα ζώνη 12 ν.μ. ακόμα και προς την δυτική πλευρά τους, που βρίσκεται η Ερυθραία,²⁴⁰ όπως ορίζει το άρθρο 121 παρ.2 της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982). Σύμφωνα με αυτό, είναι δυνατόν, μια αλυσίδα νησιών που είναι λιγότερο από 24 ν.μ. μακριά από τις ακτές, να μπορεί να δημιουργήσει μια συνεχή ζώνη αιγιαλίτιδας ζώνης. Τέτοιο παράδειγμα αποτελούν τα νησιά της Ερυθραίας.²⁴¹

Το Δικαστήριο δεν αποφάνθηκε περί του νομικού καθεστώτος των νησιών, δηλαδή εάν είναι βράχοι, που δεν μπορούν να συντηρήσουν ανθρώπινη ζωή και άρα να δικαιολογεί την απόφασή του, να μην τους αναγνωρίσει υφαλοκρηπίδα και ΑΟΖ.

5.4. Υπόθεση θαλασσίων ζωνών και εδαφικά ζητήματα Κατάρ και Μπαχρέιν (2001),

Το Κατάρ, στις 8 Ιουλίου 1991, υπέβαλε μονομερή προσφυγή στο ΔΔΧ κατά του Μπαχρέιν, λόγω της διαφοράς των δυο κρατών σχετικά με την κυριαρχία επί του νησιού Hawar, των κυριαρχικών δικαιωμάτων στα αβαθή Dibal και Qit'at Jaradah, καθώς και με την οριοθέτηση των θαλασσίων ζωνών των δυο κρατών και ζητούσε από το Δικαστήριο, λαμβάνοντας υπόψη του, την διαχωριστική γραμμή του βυθού, μεταξύ των δυο χωρών, όπως χαραχτηκε με την βρετανική απόφαση το 1947, να

²³⁸ *Ibid*, παρ. 117, "This requirement of an equitable result directly raises the question of the effect to be allowed to mid-sea islands which, by virtue of their mid-sea position, and if allowed full effect, can obviously produce a disproportionate effect – or indeed a reasonable and proportionate effect – all depending on their size, importance and like considerations in the general geographical context."

²³⁹ *Ibid*, παρ. 147, "Moreover, their barren and inhospitable nature and their position well out to sea, which have already been described in the Award on Sovereignty, mean that they should not be taken into consideration in computing the boundary line between Yemen and Eritrea," παρ. 148. "For these reasons, the Tribunal has decided that both the single island of al-Tayr and the island group of al-Zubayr should have no effect upon the median line international boundary."

²⁴⁰ *Ibid*, παρ.119, "This decision was confirmed by the result that, in any event, these mid-sea islands would enjoy an entire territorial sea of the normal 12 miles – even on their western side."

²⁴¹ *Ibid*, παρ.155, "It follows that a chain of islands which are less than 24 miles apart can generate a continuous band of territorial sea. This is the situation of the Eritrean islands out to, and including, the South West Rocks."

ορίσει ένα κοινό όριο μεταξύ των αντίστοιχων περιοχών του βυθού, υπεδάφους και υπερκείμενων υδάτων.²⁴²

Κατά την διάρκεια της γραπτής διαδικασίας το Κατάρ, στο Μνημόνιο που υπέβαλε, ζητούσε από το Δικαστήριο, να του αναγνωρίσει κυριαρχία επί των νησιών Hawar, να αναγνωρίσει ως σκοπέλους την συστάδα Dibal και Qit'at Jaradah οι οποίοι ανήκουν στο Κατάρ, να μην αναγνωρίσει στο Μπαχρέιν κυριαρχία στα νησιά Janan και Zubarah και να δηλώσει ότι οποιαδήποτε αξίωση του Μπαχρέιν, περί αρχιπελαγικών γραμμών και περιοχών αλιείας μαργαριταριών, θα είναι αντίθετη από τον σκοπό οριοθέτησης θαλασσιών ζωνών στην συγκεκριμένη υπόθεση.

Το Μπαχρέιν από την άλλη πλευρά ζητούσε από το Δικαστήριο, να αναγνωρίσει κυριαρχία του Μπαχρέιν, επί των νησιών Zubarah και Hawar συμπεριλαμβανομένων και των νησιών Janan και Hadd Janan. Επίσης επικαλέστηκε την αρχή *uti possidetis juris*.²⁴³

Τα διάδικα κράτη είχαν αντίθετη άποψη, ως προς την προσδιορισμό των κατάλληλων σημείων στις ακτές, για την χάραξη των γραμμών βάσεων. Από την μια πλευρά το Κατάρ θεωρούσε ότι, η μέση γραμμή έπρεπε να υπολογιστεί με την μέθοδο των ηπειρωτικών ακτών (*mainland-to – mainland method*), εφαρμοσμένη στην χερσόνησο του Κατάρ, συμπεριλαμβανομένων των κύριων νησιών του Hawar και στο Μπαχρέιν, λαμβάνοντας υπόψη τα νησιά al-Awal, γνωστό και ως Bahrain Island, μαζί με τα al-Muharraq και Sitrah. Αυτή η μέθοδος, έχει ως αποτέλεσμα, να μην λαμβάνει υπόψη κανενός είδους νησιωτικό σχηματισμό της περιοχής, καθώς δεν θεωρούνται σημαντικά. Από την άλλη πλευρά το Μπαχρέιν υποστήριζε ότι, είναι *de facto* αρχιπελαγικό κράτος.

²⁴² **Maritime Delimitation and Territorial Questions between Qatar and Bahrain (Qatar v. Bahrain) (2001), Merits, Judgment**, “*The Court, composed as above, after deliberation, delivers the following Judgment : 1. On 8 July 1991 the Minister for Foreign Affairs of the State of Qatar (hereinafter referred to as "Qatar") filed in the Registry of the Court an Application instituting proceedings against the State of Bahrain (hereinafter referred to as "Bahrain") in respect of certain disputes between the two States relating to "sovereignty over the Hawar islands, sovereign rights over the shoals of Dibal and Qit'at Jaradah, and the delimitation of the maritime areas of the two States"* και παρ. 39 “*In its Application filed in the Registry on 8 July 1991, Qatar made the following requests: "Reserving its right to supplement or amend its requests, the State of Qatar requests thie Court: I. To adjudge and declare in accordance with international law (A) that the State of Qatar has sovereignty over the Hawar islands; and (B) that the: State of Qatar has sovereign rights over Dibal and Qit'at Jaradah shoals; and II. With due regard to the line dividing the sea-bed of the two States as described in the British decision of 23 December 1947, to draw in accordance with international law a single maritime boundary between the maritime areas of sea-bed, subsoil and superjacent waters appertaining respectively to the State of Qatar and the State of Bahrain."*

²⁴³ **Ibid**, παρ. 103, “*Bahrain further maintains that the principle of uti possidetis juris is applicable in this case.*

Το Δικαστήριο εξέτασε πρώτα την κυριαρχία επί των νησιών, που βρίσκονται έξω από τις ακτές του Μπαχρέιν και του Κατάρ και έπειτα την οριοθέτηση των θαλασσιών συνόρων των δυο κρατών.

Στην συγκεκριμένη απόφαση το Δικαστήριο, επανέλαβε αυτό που είχε επισημάνει και στις προηγούμενες υποθέσεις, της Βόρειας Θάλασσας 1969 παρ.96 και του Αιγαίου 1978 παρ. 86, δηλαδή ότι, *η ξηρά δεσπάζει της θάλασσας*. Επίσης αναγνώρισε ως **εθιμικό κανόνα** το άρθρο 121 παρ. 2 της Σύμβασης του 1982, κατά το οποίο τα νησιά ανεξάρτητα από το μέγεθός τους απολαμβάνουν το ίδιο καθεστώς και ως εκ τούτου έχουν τα ίδια δικαιώματα σε θαλάσσιες ζώνες όπως και τα ηπειρωτικά εδάφη.²⁴⁴

Στην περίπτωση του νησιού Zubarah δήλωσε ότι, το νησί ανήκει στο Κατάρ²⁴⁵ όπως το νησί Janan. Στην συνέχεια ασχολήθηκε με την κυριαρχία των νησιών Hawar και δήλωσε ότι ανήκουν στο Μπαχρέιν, απορρίπτοντας το επιχείρημα του Κατάρ, καθώς σύμφωνα με το διαιτητή Max Huber, στην Υπόθεση του νησιού Palmas (1946), *η γεινίαση δεν αποτελεί τίτλο και δεν έχει βάση στο διεθνές δίκαιο*.²⁴⁶

Και τα δυο κράτη διαφωνούσαν, ως προς το νομικό καθεστώς του νησιωτικού μορφώματος Qit'at Jaradah, αν πρόκειται για νησί ή για αβαθές και ως προς την κυριαρχία τους σε αυτό. Το Μπαχρέιν θεωρούσε ότι, ήταν νησί και του ανήκε, καθώς επί σειρά ετών ασκούσε διαφόρων μορφών εξουσίες και δραστηριότητες, όπως η ανέγερση φάρου, η κατασκευή αρτεσιανών πηγαδιών και η χορήγηση αδειών εκμετάλλευσης πετρελαίου, οι οποίες είχαν αναγνωρισθεί από την βρετανική κυβέρνηση το 1947. Από την άλλη πλευρά το Κατάρ υποστήριζε ότι το Qit'at Jaradah αποτελεί αβαθές, το οποίο δεν μπορεί να κατέχεται από ένα κράτος, αλλά επειδή βρίσκεται στην αιγιαλίτιδα ζώνη του, του ανήκει.²⁴⁷

²⁴⁴ **Ibid**, παρ. 185. *"In previous cases the Court has made clear that maritime rights derive from the coastal State's sovereignty over the land, a principle which can be summarized as "the land dominates the sea" (North Sea Continental Shelf: I.C.J. Reports 1969, p. 51, para. 96; Aegean Sea Continental Shelf; I. C. J. Reports 1978, p. 36, para. 86). It is thus the terrestrial territorial situation that must be taken as starting point for the determination of the maritime rights of a coastal State. In accordance with Article 121, paragraph 2, of the 1982 Convention on the Law of the Sea, which reflects customary international law, islands, regardless of their size, in this respect enjoy the same status, and therefore generate the same maritime rights, as other land territory."*

²⁴⁵ **Ibid**, παρ. 97. *"For all these reasons, the Court concludes that the first submission made by Bahrain cannot be upheld and that Qatar has sovereignty over Zubarah."*

²⁴⁶ Βλ. Ρούκουνας Ε., Διεθνές Δίκαιο ΙΙ, *Το κράτος και το έδαφος -Το δίκαιο της θάλασσας*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2006,

²⁴⁷ **Ibid**, παρ. 196. *"Bahrain claims that Qit'at Jaradah comes under Bahraini sovereignty, since it has displayed its authority over it in various ways, and that this was recognized by the British Government in 1947. In this respect it has referred to a number of activities, including the erection of a beacon, the ordering of the drilling of an artesian well, the granting of an oil concession, and the licensing of fish*

Το Δικαστήριο αφού υπενθύμισε τον ορισμό του νησιού, όπως αποτυπώνεται στο άρθρο 121 παρ.1 της Σύμβασης του 1982, δηλαδή *μια φυσικά σχηματισμένη περιοχή ξηράς που περιβρέχεται από ύδατα και βρίσκεται πάνω από την επιφάνεια των υδάτων κατά την μέγιστη πλήμμη* και έλαβε υπόψη όλα τα στοιχεία που κατέθεσαν τα μέρη σε συνδυασμό με τους εμπειρογνώμονες, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, το Qit'at Jaradah πρόκειται για νησί, καθώς ικανοποιεί τα κριτήρια του άρθρου 121 παρ.1 και θα πρέπει ως τέτοιο να ληφθεί υπόψη, κατά την χάραξη της μέσης γραμμής.²⁴⁸ Ως προς την κυριαρχία επί του νησιού το Δικαστήριο, αφού έλαβε υπόψη την περιορισμένη έκταση, που παραμένει πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας κατά την πλήμμη και τις δραστηριότητες του Μπαχρέιν στο νησί, αποφάσισε ότι ανήκει στο Μπαχρέιν.²⁴⁹ Κατά την χάραξη της μέσης γραμμής όμως το Δικαστήριο, δεν θα το λάβει υπόψη λόγω της περιορισμένης έκτασής του, της ελλιπής βλάστησης, του γεγονότος ότι δεν κατοικείται και της γεωγραφικής του θέσης, (βρίσκεται στην μέση μεταξύ του κύριου νησιού του Μπαχρέιν και της χερσονήσου του Κατάρ). Οι παραπάνω λόγοι στην συγκεκριμένη περίπτωση, θα θεωρηθούν από το Δικαστήριο, ως *ειδικές περιστάσεις* που δικαιολογούν μετατόπιση της μέσης γραμμής, ώστε να περνά ανατολικά του νησιού Qit'at Jaradah.²⁵⁰

Ως προς τον προσδιορισμό σημείων βάσης, το Δικαστήριο θεώρησε ότι, *κατάλληλα σημεία για τους σκοπούς της οριοθέτησης*, αποτελούν τα νησιά Jazirat Mashtan και Umm Jalid, τα οποία ανήκουν στο Μπαχρέιν, χωρίς να αμφισβητείται η κυριαρχία τους από το Κατάρ. Κατά την πλήμμη η επιφάνεια των νησιών αυτών,

traps. Qatar contends that Qit'at Jaradah, being a low-tide elevation, cannot be appropriated, and that, since it is situated in the part of the territorial sea which belong to Qatar, Qatar has sovereign rights over it."

²⁴⁸ **Ibid**, παρ. 195. "The Court recalls that the legal definition of an island is "a naturally formed area of land, surrounded by water, which is above water at high tide" (1958 Convention on the Territorial Sea and Contiguous Zone, Art. 10, para. 1 ; 1982 Convention on the Law of the Sea, Art. 121, para. 1). The Court has carefully analysed the evidence submitted by the Parties and weighed the conclusions of the experts referred to above, in particular the fact that the experts appointed by Qatar did not themselves maintain that it was scientifically proven that Qit'at Jaradah is a low-tide elevation. On these bases, the Court concludes that the maritime feature of Qit'at Jaradah satisfies the above-mentioned criteria and that it is an island which should as such be taken into consideration for the drawing of the equidistance line."

²⁴⁹ **Ibid**, παρ. 197. "...In the present case, taking into account the size of Qit'at Jaradah, the activities carried out by Bahrain on that island must be considered sufficient to support Bahrain's claim that it has sovereignty over it."

²⁵⁰ **Ibid**, παρ. 219. "The Court observes that Qit'at Jaradah is a very small island, uninhabited and without any vegetation. This tiny island, which - as the Court has determined (see paragraph 197 above) - comes under Bahraini sovereignty, is situated about midway between the main island of Bahrain and the Qatar peninsula. The Court thus finds that there is a special circumstance in this case warranting the choice of a delimitation line passing immediately to the east of Qit'at Jaradah."

ΖΙΟΠΟΥΛΟΥ ΘΕΟΔΩΡΑ

παραμένει πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας, αλλά με περιορισμένη έκταση, ενώ κατά την άμπωτη διευρύνεται σημαντικά.²⁵¹

Το Δικαστήριο αναγνώρισε, ως **μοναδική σχετική περίπτωση**, το νησιωτικό σχηματισμό Fasht al Jarim, στη βορειοδυτική πλευρά του Μπαχρέιν, ως μια *μακρινή προβολή της ακτής του Μπαχρέιν στον Περσικό Κόλπο*, ο οποίος εάν λαμβανόταν υπόψη κατά την χάραξη της μέσης γραμμής, θα προκαλούσε *στρέβλωση του ορίου και θα είχε δυσανάλογα αποτελέσματα*. Το Δικαστήριο χρησιμοποίησε την ίδια έκφραση, όπως και στην υπόθεση Οριοθέτηση Ηπειρωτικής Υφαλοκρηπίδας μεταξύ Μ. Βρετανίας και Γαλλίας (1977).²⁵²

Ως προς την χάραξη ενός ενιαίου ορίου, το Δικαστήριο εφάρμοσε τους κανόνες της υφαλοκρηπίδας και της ΑΟΖ στο βόρειο τμήμα και της αιγιαλίτιδας στο νότιο τμήμα (άρθρο 15 της Σύμβασης, το οποίο θεωρεί ότι αποτελεί εθιμικό κανόνα).

Το Δικαστήριο θεωρεί ότι, *συνδέονται στενά, ο κανόνας της ίσης απόστασης/ ειδικές περιστάσεις, που εφαρμόζεται στην οριοθέτηση της αιγιαλίτιδας ζώνης και ο κανόνας αρχής δικαιοσύνης/ σχετικές περιστάσεις, όπως έχει αναπτυχθεί από το 1958 στην νομολογία και στην πρακτική των κρατών και εφαρμόζεται στην οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας και της ΑΟΖ*.²⁵³

Όπως φαίνεται και στο χάρτη, το ΔΔΧ χάραξε μια μέση γραμμή, η οποία στο νότιο τμήμα ακολουθεί βορειοανατολική κατεύθυνση και μετά ανατολική, περνά ανάμεσα από τα νησιά Hawar και Janan (τμήμα 2-10), κατόπιν ανάμεσα από τα Hawar και την ηπειρωτική ακτή του Κατάρ (τμήμα 10 -24) και ακολουθεί βόρεια πορεία, αγνοώντας τα αβαθή Fasht Bu Thur και Fasht al Azm από την πλευρά του Μπαχρέιν και τα αβαθή Qita'a el Erge and Qit'at ash Shajarah από την πλευρά του Κατάρ (τμήμα 24-34). Βορειότερα περνά ανάμεσα από τα αβαθή Qit'at Jaradah and

²⁵¹ **Ibid**, παρ. 187. "Other islands which can be identified in the delimitation area which are relevant for delimitation purposes in the southern sector are Jazirat Mashtan and Umm Jalid, islands which are at high tide very small in size, but at low tide have a surface which is considerably larger. Bahrain claims to have sovereignty over these islands, a claim which is not contested by Qatar."

²⁵² **Ibid**, παρ. 247. "The only noticeable element is Fasht al Jarim as a remote projection of Bahrain's coastline in the Gulf area, which, if given full effect, would "distort the boundary and have disproportionate effects" (Continental Shelf case (France/ United Kingdom), United Nations, Reports of International Arbitral Awards, Vol. XVIII, p. 114, para. 244)."

²⁵³ **Ibid**, παρ. 231. "The Court further notes that the equidistance/special circumstances rule, which is applicable in particular to the delimitation of the territorial sea, and the equitable principles/relevant circumstances rule, as it has been developed since 1958 in case-law and State practice with regard to the delimitation of the continental shelf and the exclusive economic zone, are closely interrelated."

Fasht ad Dibal, αφήνοντας το πρώτο στην πλευρά του Μπαχρέιν και το δεύτερο από την πλευρά του Κατάρ (τμήμα 34-38).²⁵⁴

5.5. Υπόθεση Εδαφικών και Θαλάσσιων Ζητημάτων μεταξύ Νικαράγουα και Ονδούρας στην Καραϊβική Θάλασσα (2007),

Στην συγκεκριμένη υπόθεση ζητήθηκε από το Δικαστήριο, να αποφανθεί περί ενός κοινού ορίου, μεταξύ περιοχών αιγιαλίτιδας ζώνης, υφαλοκρηπίδας και ΑΟΖ, που ανήκουν στην Νικαράγουα και στην Ονδούρα, καθώς και για την κυριαρχία συγκεκριμένων νησιών (Bobel Cay, Savanna Cay, Port Royal Cay και South Cay), που βρίσκονται στην περιοχή οριοθέτησης.²⁵⁵

Και οι δυο χώρες ισχυρίζονταν ότι, τους ανήκουν τα παραπάνω νησιά. Η Νικαράγουα στήριζε τους ισχυρισμούς της, στην γεωγραφική εγγύτητα των νησιών αυτών με τις ηπειρωτικές της ακτές.²⁵⁶ Από την άλλη πλευρά η Ονδούρα στήριζε τους ισχυρισμούς της στην αρχή του *uti possidetis juris* και υποστήριζε ότι, υπήρχε κοινό ηπειρωτικό και θαλάσσιο όριο στην περιοχή ανάμεσα στα δυο κράτη, από την εποχή της ισπανικής κατοχής των νησιών, το οποίο ισχύει και σήμερα στα ανεξάρτητα νησιά της Ονδούρας.²⁵⁷

²⁵⁴ *Ibid*, παρ. 222. “the boundary will follow a north-easterly direction, then immediately turn in an easterly direction, after which it will pass between Jazirat Hawar and Janan; it will subsequently turn to the north and pass between the Hawar Islands and the Qatar peninsula and continue in a northerly direction, leaving the low-tide elevation of Fasht Bu Thur, and Fasht al Azm, on the Bahrain side, and the low-tide elevations of Qit'a el Erge and Qit'at ash Shajarah on the Qatar side; finally it will pass between Qit'at Jaradah and Fasht ad Dibal, leaving Qit'at Jaradah on the Bahrain side and Fasht ad Dibal on the Qatar side.”

²⁵⁵ *Case concerning Territorial and Maritime Dispute between Nicaragua and Honduras in the Caribbean Sea (Nicaragua v. Honduras) (2007)*, παρ.17, “In its Application, the following requests were made by Nicaragua: “Accordingly, the Court is asked to determine the course of the single maritime boundary between the areas of territorial sea, continental shelf and exclusive economic zone appertaining respectively to Nicaragua and Honduras” και παρ.19, “**On behalf of the Government of Nicaragua: May it please the Court to adjudge and declare that:** Without prejudice to the foregoing, the Court is requested to decide the question of sovereignty over the islands and cays within the area in dispute. **On behalf of the Government of Honduras,** May it please the Court to adjudge and declare that: 1. The islands Bobel Cay, South Cay, Savanna Cay and Port Royal Cay, together with all other islands, cays, rocks, banks and reefs claimed by Nicaragua which lie north of the 15th parallel are under the sovereignty of the Republic of Honduras.”

²⁵⁶ *Ibid*, παρ. 75, “Nicaragua therefore concludes that recourse must be had to “other titles” and in particular contends that, in view of the geographical proximity of the islands to the Nicaraguan coastline, it holds original title over them under the principle of adjacency.”

²⁵⁷ *Ibid*, παρ. 79, “Honduras’s primary argument is that it has an original title over the disputed islands derived from the doctrine of *uti possidetis juris*...However, according to Honduras at that date, Cape Gracias a Dios, lying along the 15th parallel, constituted the land and maritime boundary between the provinces of Honduras and Nicaragua. Thus on the basis of *uti possidetis juris* the islands

Το Δικαστήριο για μια άλλη φορά τόνισε αυτό, που είχε αναφέρει για πρώτη φορά στην Απόφαση Υφαλοκρηπίδας της Βόρειας Θάλασσας ότι, η γη κυριαρχεί της θάλασσας και ότι, για να προσδιοριστούν τα θαλάσσια δικαιώματα ενός κράτους, πρέπει να ληφθεί υπόψη η κυριαρχία του παράκτιου κράτους στην ξηρά.²⁵⁸ Η κυριαρχία επί των νησιών, πρέπει να προσδιορίζεται πριν και ανεξάρτητα από την θαλάσσια οριοθέτηση.²⁵⁹

Όσον αφορά την αρχή *uti possidetis iuris*, την οποία επικαλούνταν η Ονδούρα, ως προς την κυριαρχία της στα νησιά της διαφοράς, το Δικαστήριο επανέλαβε τις δηλώσεις, που είχε κάνει σε προηγούμενη Απόφαση πάνω σε αυτό το θέμα, στην Υπόθεση συνοριακής διαμάχης Μπουρκίνα Φάσο και Μάλι. Σύμφωνα με την τελευταία, το Δικαστήριο θεωρεί αυτήν την αρχή, ως την σημαντικότερη νομική αρχή, σε θέματα εδαφικής κυριαρχίας και οριοθετήσεων κατά την στιγμή της αποαποικιοποίησης. Για αυτό τον λόγο, δεν μπορεί να την αγνοήσει, καθώς η μη εφαρμογή της οποίας θα δημιουργούσε αστάθεια των συνόρων... Είναι μια γενική αρχή, που σχετίζεται με την ανεξαρτησία με προφανή σκοπό να αποτρέψει την αστάθεια, που μπορεί να προκληθεί από τις αμφισβητήσεις των νέων κρατών, μετά την αποχώρηση των αποικιακών δυνάμεων.²⁶⁰ Όμως το Δικαστήριο παρατηρεί ότι, από μόνη της αυτή η αρχή δεν έδινε μια σαφή απάντηση, ως προς την κυριαρχία επί των νησιών, αλλά έπρεπε να εξεταστεί σε ποια χώρα περιήλθαν τα νησιά μετά την

formerly belonging to Spain north of the 15th parallel became the islands of the newly independent Republic of Honduras.”

²⁵⁸ **Ibid.**, παρ. 113, “*On a number of occasions, the Court has emphasized that “the land dominates the sea” (North Sea Continental Shelf (Federal Republic of Germany/Denmark; Federal Republic of Germany/Netherlands), Judgment, I.C.J. Reports 1969, p. 51, para. 96; Aegean Sea Continental Shelf (Greece v. Turkey), Judgment, I.C.J. Reports 1978, p. 36, para. 86; Maritime Delimitation and Territorial Questions between Qatar and Bahrain (Qatar v. Bahrain), Merits, Judgment, I.C.J. Reports 2001, p. 97, para. 185). Accordingly, it is “the terrestrial territorial situation that must be taken as starting point for the determination of the maritime rights of a coastal State.”*

²⁵⁹ **Ibid.**, παρ. 126, “*Following this approach, sovereignty over the islands needs to be determined prior to and independently from maritime delimitation.”*

²⁶⁰ **Ibid.**, παρ. 151, “*The Court has recognized that “the principle of uti possidetis has kept its place among the most important legal principles” regarding territorial title and boundary delimitation at the moment of decolonization (Frontier Dispute (Burkina Faso/Republic of Mali), Judgment, I.C.J. Reports 1986, p. 567, para. 26). In that case, the Chamber of the Court found that it “cannot disregard the principle of uti possidetis juris, the application of which gives rise to this respect of intangibility of frontiers . . . It is a general principle, which is logically connected with the phenomenon of the obtaining of independence, wherever it occurs. Its obvious purpose is to prevent the independence and stability of new States being endangered by fratricidal struggles provoked by the challenging of frontiers following the withdrawal of the administering power.” (Ibid., p. 565, para. 20.)*

ΖΙΟΠΟΥΛΟΥ ΘΕΟΔΩΡΑ

ισπανική κατοχή.²⁶¹ Τελικά θα καταλήξει ότι, η αρχή της *uti possidetis juris* δεν μπορεί να φανεί χρήσιμη στην συγκεκριμένη υπόθεση, καθώς λόγω της γεωγραφική θέσης των νησιών και της έλλειψης οικονομικής και στρατηγικής σημασίας τους, δεν υπήρχε αποικιακή άσκηση αρμοδιοτήτων, που να επιβεβαιώνει τίτλους κυριαρχίας και να δείχνει με σαφήνεια πότε και σε ποιες από τις δυο επαρχιακές αποικίες δόθηκαν τα νησιά.²⁶² Έτσι το Δικαστήριο στράφηκε στην άσκηση αρμοδιοτήτων των μερών μετά την αποαποικιοποίηση.

Και τα δυο κράτη πρόβαλαν στοιχεία περί ναυτικών περιπολιών, γύρω από τα νησιά και δραστηριότητες εξόρυξης πετρελαίου. Το Δικαστήριο όμως δήλωσε ότι, οι ναυτικές περιπολίες δεν αποτελούν αποδεικτικά στοιχεία κυριαρχίας στα νησιά, καθώς ήταν αραιές και δεν είχαν άμεση σχέση με την Νικαράγουα ή την Ονδούρα. Όσον αφορά τις δραστηριότητες εξόρυξης πετρελαίου, αν και στην αρχή το Δικαστήριο δήλωσε ότι, δεν είχαν καμία σχέση με τα νησιά, ωστόσο παρατήρησε ότι η τοποθέτηση κεραιάς για την υποβοήθηση των δραστηριοτήτων εξόρυξης πετρελαίου, καθώς και η πληρωμή φόρων για την συγκεκριμένη τοποθέτηση, θεωρούνται ως κυριαρχικές πράξεις, από την πλευρά της Ονδούρας.²⁶³

Ως προς την κυριαρχία επί των νησιών, το Δικαστήριο έχοντας εξετάσει όλα τα στοιχεία, στηριζόμενο στη αλιευτική δραστηριότητα της Ονδούρας στην θαλάσσια περιοχή γύρω από τα νησιά, αναγνώρισε στην Ονδούρα την κυριαρχία των νησιών

²⁶¹ *Ibid.* παρ. 158, “The Court observes that the mere invocation of the principle of *uti possidetis juris* does not of itself provide a clear answer as to sovereignty over the disputed islands... Thus in order to apply the principle of *uti possidetis juris* to the islands in dispute it must be shown that the”

²⁶² *Ibid.* παρ. 166, “The Court considers that, given the location of the disputed islands and the lack of any particular economic or strategic significance of these islands at the time, there were no colonial *effectivités* in relation to them. Thus the Court can neither found nor confirm on this basis a title to territory over the islands in question.” και παρ. 167. “In light of the above considerations the Court concludes that the principle of *uti possidetis* affords inadequate assistance in determining sovereignty over these islands because nothing clearly indicates whether the islands were attributed to the colonial provinces of Nicaragua or of Honduras prior to or upon independence.”

²⁶³ *Ibid.* παρ. 201, “The evidence put forward by both Parties on naval patrolling is sparse and does not clearly entail a direct relationship between either Nicaragua or Honduras and the islands in dispute. Thus the Court does not find the evidence provided by either Party on naval patrols persuasive as to the existence of *effectivités* with respect to the islands.”, παρ. 204 “The Court finds that the evidence relating to the offshore oil exploration activities of the Parties has no bearing on the islands in dispute.” και παρ. 207 “The Court is of the view that the antenna was erected in the context of authorized oil exploration activities. Furthermore the payment of taxes in respect of such activities in general can be considered additional evidence that the placement of the antenna (which, as noted, was part of those general activities) was done with governmental authorization.”

Bobel Cay, Savanna Cay, Port Royal Cay και South Cay παίρνοντας ως δεδομένο τη μετα-αποικιακή άσκηση αρμοδιότητας στα νησιά αυτά.²⁶⁴

Το Δικαστήριο δήλωσε ότι, σύμφωνα με το άρθρο 3 της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982), η Ονδούρα έχει το δικαίωμα να επεκτείνει την αιγιαλίτιδα ζώνη της στα 12 ν.μ., και στην ηπειρωτική χώρα αλλά και στα νησιά της. Έτσι αναγνωρίστηκε στα τέσσερα νησιά, Bobel Cay, Savanna Cay, Port Royal Cay και South Cay, αιγιαλίτιδα ζώνη 12 ν.μ. Όμως η αναγνώριση αυτή δημιουργούσε προβλήματα αλληλοεπικάλυψης της αιγιαλίτιδας ζώνης των δυο χωρών, νότια και βόρεια του 15^{ου} παράλληλου. Το Δικαστήριο θα επαναλάβει αυτό που είχε πει και στην Υπόθεση θαλασσιών ζωνών και εδαφικά ζητήματα Κατάρ και Μπαχρέιν (2001), δηλαδή ότι, η πιο λογική και ευρέως διαδεδομένη πρακτική προσέγγιση, είναι πρώτα η χάραξη μιας προσωρινής γραμμής ίσης απόστασης και στη συνέχεια η εξέταση αν η γραμμή αυτή, θα πρέπει να προσαρμοστεί υπό το πρίσμα ύπαρξης ειδικών περιστάσεων.²⁶⁵ Έτσι η οριοθέτηση αυτής της περιοχής, θα μπορούσε να γίνει με την χάραξη μιας προσωρινής γραμμής ίσης απόστασης, χρησιμοποιώντας τις συντεταγμένες των παραπάνω νησιών, ως μονάδες βάσης για την αιγιαλίτιδα ζώνη τους στις επικαλυπτόμενες περιοχές. Όσον αφορά την ύπαρξη ειδικών περιστάσεων, που θα δικαιολογούσαν την προσαρμογή της προσωρινής γραμμής, το Δικαστήριο δεν βρήκε καμία τέτοια περίπτωση.²⁶⁶

²⁶⁴ **Ibid**, 7.6. *Decision as to Sovereignty over the Islands*, παρ. 227, “The Court, having examined all of the evidence related to the claims of the Parties as to sovereignty over the islands of Bobel Cay, Savanna Cay, Port Royal Cay and South Cay, including the issue of the evidentiary value of maps and the question of recognition by third States, concludes that Honduras has sovereignty over these islands on the basis of post-colonial effectivities.”

²⁶⁵ **Ibid**, παρ. 302, “The Court notes that by virtue of Article 3 of UNCLOS Honduras has the right to establish the breadth of its territorial sea up to a limit of 12 nautical miles be that for its mainland or for islands under its sovereignty. In the current proceedings Honduras claims for the four islands in question a territorial sea of 12 nautical miles. The Court thus finds that, subject to any overlap between the territorial sea around Honduran islands and the territorial sea around Nicaraguan islands in the vicinity, Bobel Cay, Savanna Cay, Port Royal Cay and South Cay shall be accorded a territorial sea of 12 nautical miles” και παρ. 303, “As a 12-mile breadth of territorial sea has been accorded to these islands, it becomes apparent that the territorial seas attributed to the islands of Bobel Cay, Savanna Cay, Port Royal Cay and South Cay (Honduras) and Edinburgh Cay (Nicaragua) would lead to an overlap in the territorial sea of Nicaragua and Honduras in this area, both to the south and to the north of the 15th parallel. Here again, the Court would repeat its observation as to method that : “The most logical and widely practised approach is first to draw provisionally an equidistance line and then to consider whether that line must be adjusted in the light of the existence of special circumstances.” (Maritime Delimitation and Territorial Questions between Qatar and Bahrain (Qatar v. Bahrain), Merits, Judgment, I.C.J. Reports 2001, p. 94, para. 176.)”

²⁶⁶ **Ibid**, παρ. 304, “Delimitation of this relatively small area can be satisfactorily accomplished by drawing a provisional equidistance line, using co-ordinates for the above islands as the base points for their territorial seas, in the overlapping areas between the territorial seas of Bobel Cay, Port Royal

6. Γενικές παρατηρήσεις

Μετά από την μελέτη των παραπάνω υποθέσεων προκύπτουν δυο ζητήματα. Πρώτον είναι η μέθοδος που ακολουθούν τα δικαστήρια κατά την οριοθέτηση θαλασσιών περιοχών, από την πρώτη μέχρι την τελευταία υπόθεση και δεύτερον η αντιμετώπιση των νησιών σε σχέση με την απόστασή τους από την ακτή.

Παρατηρούμε ότι την δεκαετία του 60', τα δικαστήρια άρχισαν να υποβαθμίζουν την μέθοδο της μέσης γραμμής/ γραμμή ίσης απόστασης, καθώς θεωρούσαν ότι το άρθρο 6 της Σύμβασης της Γενεύης για την υφαλοκρηπίδα (1958), δεν αποτελεί εθιμικό κανόνα. Έτσι άρχισαν να κρίνουν βασισμένα σε κριτήρια όπως η «ευθυδικία» και οι «σχετικές περιστάσεις». Σύμφωνα με την νέα αυτή μέθοδο η κάθε περίπτωση θα πρέπει να εξετάζεται με βάση τα δικά της χαρακτηριστικά, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις σχετικές περιστάσεις, ώστε να επιτευχθεί ένα δίκαιο αποτέλεσμα και για τα δυο μέρη της διαφοράς. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να μην υπάρχουν συγκεκριμένοι κανόνες που να μπορούν να εφαρμοστούν σε κάθε περίπτωση και να θεωρείται από τα κράτη, ως σχετική περίπτωση, κάθε διαφορετικός παράγοντας, που υπάρχει στην κάθε περίπτωση, όπως για παράδειγμα τα νησιά στις περιπτώσεις Τυνησίας- Λιβύης και Κόλπο του Maine, καθώς δεν υπάρχει σαφής διασαφήνιση από το Δικαστήριο, του τι είναι σχετικές περιστάσεις.

Επίσης, όπως είπε και το ΔΔΧ στην Απόφαση της Υπόθεσης Υφαλοκρηπίδας Τυνησίας και Λιβυκής Αραβικής Τζαμαχίριας (1982), ανάλογα με τα γεωγραφικά δεδομένα της περιοχής, διαφέρει και η μέθοδος οριοθέτησης. Επίσης στην Απόφαση St. Pierre και Miquelon το δικαστήριο δήλωσε ότι, *τα γεωγραφικά χαρακτηριστικά βρίσκονται στην καρδιά κάθε διαδικασίας οριοθέτησης.*²⁶⁷

Στην συνέχεια, στην Απόφαση της υπόθεσης της θαλάσσιας οριοθέτησης στην περιοχή μεταξύ Γροιλανδίας και Jan Mayen (1993), το ΔΔΧ σύγκρινε τις «ειδικές περιστάσεις» του άρθρου 6 της Σύμβασης της Γενεύης, με τις «σχετικές περιστάσεις» και δήλωσε ότι *παρ' όλο που πρόκειται για κατηγορίες που διαφέρουν, προς την καταγωγή και την ονομασία και οι δυο σκοπεύουν στην επίτευξη μιας δίκαιης λύσης.*²⁶⁸

Cay and South Cay (Honduras), and the territorial sea of Edinburgh Cay (Nicaragua), respectively. The Court does not consider there to be any legally relevant "special circumstances" in this area that would warrant adjusting this provisional line."

²⁶⁷ *Ibid*, παρ. 24, "Les caractéristiques géographiques sont au coeur du processus de délimitation."

²⁶⁸ *Maritime Delimitation in the Area between Greenland and Jan Mayen (Denmark v. Norway)*, ICJ Rep. 1993, παρ.56, "Although it is a matter of categories which are different in origin and in

Πολύ αργότερα, στην Απόφαση της υπόθεσης θαλασσιών ζωνών και εδαφικά ζητήματα Κατάρ και Μπαχρέϊν (2001), το ΔΔΧ επιβεβαίωσε ως προσωρινή λύση την χρήση της γραμμής ίσης απόστασης, δηλαδή η γραμμή ίσης απόστασης αποτελεί την αρχική γραμμή, η οποία στην συνέχεια θα προσαρμοστεί ανάλογα με τις σχετικές περιστάσεις της περιοχής, που πρόκειται να οριοθετηθεί. Με αυτό τον τρόπο φαίνεται το Δικαστήριο να επιστρέφει σταδιακά, στην χρήση της γραμμής ίσης απόστασης και να σταθεροποιείται ως προς τις τεχνικές που ακολουθεί.

Ως προς την αντιμετώπιση των νησιών παρατηρούμε ότι αποτελούν σημαντικά κριτήρια η θέση των νησιών σε σχέση με την ακτή και η σημασία τους.

6.1. νησιά κοντά στις ακτές

Το ΔΔΧ στην Απόφαση Νιγηρία-Καμερούν, έχει παραδεχτεί ότι πολλές φορές έχει δοθεί μισή επήρεια σε νησιά, που βρίσκονται κοντά στις ακτές, όπως τα νησιά Kerkennah της Τυνησίας, τα οποία βρίσκονται 11 ν.μ. από την ακτή ή τα αγγλονορμανδικά νησιά, τα οποία καθώς βρίσκονται κοντά στην γαλλική ακτή, ένα πλήρες αποτέλεσμα, θα δημιουργούσε δυσανάλογα αποτελέσματα για τη Γαλλία. Μισή επήρεια δόθηκε και στο καναδικό νησί Seal, το οποίο βρίσκεται κοντά στις καναδικές ακτές (Απόφαση, Κόλπο Maine).

Σε άλλες περιπτώσεις νησιά αγνοήθηκαν, λόγω της κοντινής τους απόστασης με την ακτή, όπως η νήσος Djerba η οποία απείχε λιγότερο από 12 ν.μ. από την ακτή της Τυνησίας και το νησί Filfla, που αποτελεί τμήμα της διαμόρφωσης των ακτών της Μάλτας.

Από την άλλη πλευρά η Απόφαση του Διαιτητικού Δικαστηρίου στην υπόθεση Γουινέα και Γουινέα-Μπισσάου (1985), διαφοροποιείται από το ΔΔΧ, καθώς αναγνώρισε στα νησιά Bijakos πλήρη επήρεια.

Τέλος το ΔΔΧ έχει δηλώσει ότι σε περίπτωση όπου μια αλυσίδα νησιών βρίσκεται σε λιγότερο από 24 ν.μ. μακριά από τις ακτές, μπορεί να δημιουργήσει μια συνεχή ζώνη αιγιαλίτιδας ζώνης. Τέτοιο παράδειγμα αποτελούν τα νησιά της Ερυθραίας.

name, there is inevitably a tendency towards assimilation between the special circumstances of Article 6 of the 1958 Convention and the relevant circumstances under customary law, and this if only because they both are intended to enable the achievement of an equitable result."

ΖΙΟΠΟΥΛΟΥ ΘΕΟΔΩΡΑ

Όσον αφορά την επιλογή των σημείων βάσης για την χάραξη της οριοθετικής γραμμής, άλλες φορές παράκτια νησιά θεωρούνται ως τμήμα της ακτής ενός κράτους και λαμβάνονται υπόψη, όπως για παράδειγμα τα νησιά Dahlaks της Ερυθραίας και άλλες φορές αγνοούνται, όπως για παράδειγμα το νησί Serpent στην Απόφαση Ρουμανία-Ουκρανία και το νησί Filfla στην Απόφαση Λιβύη- Μάλτα. Συγκεκριμένα το νησί Serpent, (το οποίο βρίσκεται μονάχο, 20 ν.μ. από την ηπειρωτική ακτή και δεν αποτελεί μέρος συστάδας νησιών της ακτής της Ουκρανίας), δεν λήφθηκε υπόψη στην χάραξη της προσωρινής μέσης γραμμής, καθώς δεν αποτελούσε μέρος της γενικής διαμόρφωσης των ακτών της Ουκρανίας και θα είχε δυσανάλογο αποτέλεσμα στην ευθύδικη οριοθέτηση.

6.2. νησιά πολύ απομακρυσμένα

Το Διαιτητικό Δικαστήριο έχει δηλώσει στην Απόφαση Μ. Βρετανίας- Γαλλίας, 1977, ότι ακόμα και αν είναι πολύ απομακρυσμένα κάποια νησιά από την ηπειρωτική ακτή, μπορεί να έχουν υφαλοκρηπίδα, αρκεί να είναι πολυάριθμα και να εκτείνονται το ένα μετά το άλλο. Αν όμως πρόκειται για μεμονωμένα νησιά με ελάχιστη έκταση, όπως τα αγγλικά νησιά στον Ατλαντικό Ωκεανό, τότε τους αναγνωρίζεται μισή υφαλοκρηπίδα. Στην περίπτωση Γροιλανδίας- Jan Mayen, το νορβηγικό νησί βρίσκεται μακριά από την Νορβηγία. Αν και δεν του αποδόθηκε πλήρες αποτέλεσμα ωστόσο του αναγνωρίστηκαν ευρύτερες ζώνες υδάτων και βυθού.

Επίσης σε μερικές περιπτώσεις, ακόμα και απομακρυσμένα νησιά, μπορεί να αγνοηθούν αν θεωρηθούν ότι, προκαλούν στρέβλωση του ορίου, όπως ο νησιωτικός σχηματισμός Fasht al Jarim (Κατάρ- Μπαχρέϊν, 2001). Το ίδιο συμβαίνει και στην περίπτωση νησιών τα οποία βρίσκονται μεσοπέλαγα, όπως τα ακατοίκητα νησιά Jabal al- Tayr και το νησιωτικό σύμπλεγμα al Zubayr, νησιά της Υεμένης, όπου το Δικαστήριο δεν τα έλαβε καθόλου υπόψη του, κατά την χάραξη της οριοθετικής γραμμής.

Τέλος, το Δικαστήριο έχει αρκετές φορές δηλώσει ότι, μπορεί να μην λάβει υπόψη του πολύ μικρά νησιά ή να τους αναγνωρίσει μειωμένη επίρεια, ως προς την οριοθέτηση των θαλασσιών τους ζωνών, εάν προκαλούν δυσανάλογες επιπτώσεις στην γραμμή οριοθέτησης. Παραδείγματα αποτελούν η Απόφαση Τυνησία- Μάλτα, Κατάρ- Μπαχρέϊν και Νικαράγουα- Ονδούρα.

Συμπεράσματα

Σύμφωνα με όσα μελετήθηκαν στην παρούσα εργασία γίνεται αντιληπτό ότι, τόσο Συμβατικά (άρθρο 121 της Σύμβασης), όσο και εθμικά (Απόφαση, παρ. 185 του ΔΔΧ, υπόθεση θαλασσίων ζωνών και εδαφικά ζητήματα Κατάρ και Μπαχρέϊν, 2001), όλα τα νησιά διαθέτουν όλες τις θαλάσσιες ζώνες (αιγιαλίτιδα ζώνη, συνορεύουσα ζώνη, υφαλοκρηπίδα και ΑΟΖ), με μόνη εξαίρεση τους βράχους, οι οποίοι δεν μπορούν να συντηρήσουν ανθρώπινη διαβίωση ή δική τους οικονομική ζωή και στους οποίους αναγνωρίζεται μόνο αιγιαλίτιδα ζώνη.

Τα προβλήματα αρχίζουν όταν επικαλύπτονται οι θαλάσσιες ζώνες των γειτονικών κρατών σε στενές περιοχές όπως η Μεσόγειος Θάλασσα και υπάρχουν πολλά διάσπαρτα νησιά ανάμεσα των κρατών.

Παρ' όλο όμως, που τα νησιά έχουν ίσα δικαιώματα, στη νομολογία των δικαστηρίων παρατηρείται μια διακρίνουσα μεταχείριση ανάλογα των γεωγραφικών και άλλων περιστάσεων, ώστε να αποδίδεται στα νησιά άλλοτε «πλήρης επήρεια», άλλοτε «μειωμένη επήρεια» και άλλοτε να αγνοούνται τελείως εάν προκαλούν στρέβλωση της οριοθετικής γραμμής. Σύμφωνα με αυτό θα μπορούσε κάποιος γρήγορα να συμπεράνει ότι, τελικά στην πράξη τα δικαστήρια δεν αναγνωρίζουν ίσα δικαιώματα των ηπειρωτικών και των νησιωτικών περιοχών. Βέβαια το ίδιο το Δικαστήριο στην Απόφαση της υπόθεσης της Θαλάσσιας Οριοθέτησης στην περιοχή μεταξύ Γροιλανδίας και Jan Mayen, (1993) δήλωσε ότι, τα νησιά δεν αποτελούν *prima facie* ειδικές περιστάσεις και άρα θα έπρεπε πάντα να συνυπολογίζονται στην οριοθέτηση.

Τέλος το Δικαστήριο, μέσω του προσδιορισμού των αρχών δικαιοσύνης στην Απόφαση Βρετανίας- Γαλλίας, 1977, έχει αναγνωρίσει έμμεσα ότι, κάθε περίπτωση είναι μοναδική λόγω των διαφορετικών γεωγραφικών παραγόντων της. Οπότε δεν είναι δυνατόν να υπάρχει ακριβής κατηγοριοποίηση, των διαφόρων υποθέσεων οριοθέτησης θαλασσίων ζωνών των νησιωτικών περιοχών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ασωνίτης Γ., (μτφ.), *Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το δίκαιο της θάλασσας*, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 1994,
- Δίπλα Χ., Ροζάκης Χρ., επιμέλεια, *Το δίκαιο της θάλασσας και η εφαρμογή του στην Ελλάδα*, Ινστιτούτο Αιγαίου του Δικαίου της Θάλασσας και του Ναυτικού Δικαίου, εκδ. Σιδέρης, Αθήνα 2004,
- Δίπλα Χ., *Το Διεθνές Δικαστήριο των Ηνωμένων Εθνών*. τόμος Α', η θέση του στο Διεθνές δικαιοδοτικό στερέωμα και η συμβολή του στο σύγχρονο δίκαιο της θάλασσας, εκδ. Σάκκουλα 2003,
- Δίπλα Χ., *Η ελληνο-τουρκική διαφορά για την υφαλοκρηπίδα του Αιγαίου : εναλλακτικές λύσεις και προτάσεις*, σειρά Ειδικές Μελέτες και Μονογραφίες, Ελληνικό Ίδρυμα Αμυντικής και Εξωτερικής Πολιτικής, εκδ. ΕΛΙΑΜΕΠ Αθήνα 1992,
- Ιωάννου Κ., Σ. Περράκης, *Εισαγωγή στη Διεθνή Δικαιοσύνη*, τεύχος I: γενική θεωρία και θεσμικές εφαρμογές, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2009,
- Ιωάννου Κ., Σ. Περράκης, *Εισαγωγή στη Διεθνή Δικαιοσύνη*, τεύχος II: διεθνής νομολογία και πρακτική, πίνακες, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1984,
- Ιωάννου Κ., Οικονομίδης Κ., Ροζάκης Χρ., Φατούρος Α., *Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο, Οι φορείς δικαιωμάτων και υποχρεώσεων στη διεθνή έννομη τάξη*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1990,
- Ιωάννου Κ., Στρατή Α., *Δίκαιο της θάλασσας*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2000,
- Κουλούρης, Μιχαήλ Α., *Το διεθνές δίκαιον της υφαλοκρηπίδος και αι τάσεις του δικαίου της θαλάσσης*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 1976,
- Λιάκουρας Π., *Διεθνές Δίκαιο και Χρήση των Θαλάσσιων Βυθών για Στρατιωτικούς Σκοπούς, η περίπτωση της Μεσογείου*, σειρά Μελέτες Διεθνών και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2002,

- Οικονομίδης Κωνσταντίνος Π., *Θέματα διεθνούς δικαίου και ελληνικής εξωτερικής πολιτικής*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 1993,
- Περράκης Στ., επιμέλεια, Πρακτικά Συμποσίου (Ρόδος, 4-6 Νοεμβρίου 1994), *Το Αιγαίο πέλαγος και το νέο δίκαιο της θάλασσας*, Ελληνικό Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών (ΕΚΕΜ), εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 1996,
- Περράκης Στ., επιμέλεια, Πρακτικά Ημερίδας 3 Ιουνίου 2002, *Αιγαίο : εξελίξεις και προοπτικές επίλυσης των ελληνοτουρκικών διενέξεων*, Ελληνική Εταιρεία Διεθνούς Δικαίου & Διεθνών Σχέσεων, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2003,
- Πουλαντζάς, Νικόλαος Μ., *Το Δίκαιο της θάλασσας*, εκδ. Σταμούλης 2007,
- Ροζάκης Χρ., *Το δίκαιο της θάλασσας και η διαμόρφωσή του από τις διεκδικήσεις των παράκτιων κρατών*, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 1976,
- Ροζάκης Χρ., *Το Διεθνές Νομικό Καθεστώς του Αιγαίου*, στο *Οι Ελληνοτουρκικές Σχέσεις 1923-1987*, Βιβλιοθήκη Νεότερης Ελληνικής Ιστορίας και Διεθνών Σχέσεων, εκδ. Γνώση 1988,
- Ρούκουνας Ε., *Διεθνές Δίκαιο Ι, Σχέσεις διεθνούς και εσωτερικού δικαίου, τρόποι παραγωγής του διεθνούς δικαίου*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2004,
- Ρούκουνας Ε., *Διεθνές Δίκαιο ΙΙ, Το κράτος και το έδαφος -Το δίκαιο της θάλασσας*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2006,
- Σταυρινός Μιχάλης Χρ., *Το πρόβλημα της υφαλοκρηπίδας του Αιγαίου*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 1986,
- Συρίγος Αγγ., *Σχέσεις Ελλάδος-Τουρκίας: από τη Λωζάνη έως σήμερα*, [σημειώσεις από τις προφορικές παραδόσεις του μαθήματος "Ελληνοτουρκικές σχέσεις (από τη Λωζάνη έως σήμερα)" του Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών], Πάντειο Πανεπιστήμιο, Αθήνα 2004,
- Τσάλτας Γρ., Κλάδη-Ευσταθοπούλου Μ., πρόλογος Ροζάκης Χρ., τόμος Ι: *Το διεθνές καθεστώς των θαλασσών και των ωκεανών : διεθνής πολιτική, διεθνές δίκαιο, διεθνής οργάνωση*, εκδ. Ι. Σιδέρης, Αθήνα 2003,
- Τσάλτας Γρ., Κλάδη-Ευσταθοπούλου Μ., τόμος ΙΙ: *Το διεθνές καθεστώς των θαλασσών και των ωκεανών : διεθνής πολιτική, διεθνές δίκαιο, διεθνής οργάνωση*, εκδ. Ι. Σιδέρης, Αθήνα 2003,

- Τσιρίδης Πολυχρόνης Π., *Ποινική δικαιοδοσία στον θαλάσσιο χώρο και εγκλήματα τελούμενα επί πλοίου*, εκδ. Δίκαιο και Οικονομία - Π.Ν. Σάκκουλας, Αθήνα 1998,
- Τζήμητρας Χάρης Γ., *Η υφαλοκρηπίδα των νησιών στη διεθνή νομολογία*, εκδ. Αντ. Ν.Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1997,
- Χορτάτος Κωνσταντίνος Π., *Σύγχρονοι αντιλήψεις του διεθνούς δικαίου της θαλάσσης και η Σύμβασις των Ηνωμένων Εθνών δια το Δίκαιον της Θαλάσσης του 1982*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα , Αθήνα 1993,
- Χρηστάκης Μ., (επιμέλεια), *Μεσόγειος θάλασσα και Αιγαίο πέλαγος- mediterranean sea and the Aegean, Μεσόγειος και δίκαιο της θάλασσας, Οικονομική ανάπτυξη, παράγοντας ασφαλείας του Αιγαίου, Το Αιγαίο Πέλαγος και η Διεθνής Διπλωματία, Επιστημονικές Ημερίδες, Ινστιτούτο Στρατηγικών και Αναπτυξιακών Μελετών (ΙΣΤΑΜΕ) "Ανδρέας Παπανδρέου"*, εκδ. ΙΣΤΑΜΕ 1999,
- Brown E.D., *The international law of the sea, Volume I, Introductory Manual*, England : Dartmouth, 1994,
- Churcill R.R., Lowe A. R., *The law of the sea*, Manchester University Press, 1992,
- Kariotis Theodore C., edited, *Greece and the law of the sea*, Aegean Institute of the Law of the Sea and Maritime Law, The Hague : Kluwer Law International, 1997,
- Nuno Marques Antunes, *Towards the conceptualisation of maritime delimitation : legal and technical aspects of a political process*, Leiden : Martinus Nijhoff , 2003,
- Bureau des affaires maritimes et du droit de la mer, *Le droit de la mer, Régime des îles : travaux préparatoires concernant la partie VIII (article 121) de la Convention des Nations Unies sur le droit de la mer*, New York : Nations Unies, 1988.

ΑΡΘΡΑ

- Donald E. Karl, *Islands and the Delimitation of the Continental Shelf: A Framework for Analysis*, AJIL, Vol. 71, No. 4 (Oct., 1977), pp. 642-673,
- Mark B. Feldman, *The Tunisia-Libya Continental Shelf Case: Geographic Justice or Judicial Compromise?*, AJIL, Vol. 77, No. 2 (Apr., 1983), pp. 219-238,
- Oxman Bernard H., *The Territorial Temptation: A siren song at sea*, AJIL, Centennial Essay, Volume 100, (Oct., 2006), pp 830-851,
- Yoshifumi Tanaka, *Reflections on Maritime Delimitation in the Cameroon/Nigeria Case*, ICLQ, Vol. 53, No. 2 (Apr., 2004), pp. 369-406.

ΔΙΕΘΗΣ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

Αποφάσεις του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης

- Fisheries Case (United Kingdom v. Norway), ICJ Rep, 1951
- Minquiers et Ecrehos Case (France v. United Kingdom), Judgment of 17/11/1953,
- North Sea Continental Shelf Case (The Netherlands/Denmark-FR Germany) (1969) , ICJ Rep. 1969,
- Aegean Sea Continental Shelf Case, (Greece v. Turkey), Request for the Indication of Interim measures of Protection, ICJ, (11/09/1976)
- Aegean Sea Continental Shelf Case(Greece v. Turkey), ICJ, (19/12/1978)
- Continental Shelf (Tunisia/Libyan Arab Jamahiriya), Judgment, ICJ Rep. 1982,
- Case Concerning Delimitation of the Maritime Boundary in the Gulf of Maine Area (Canada/United States of America), ICJ, Rep. 1984,
- Case Concerning the Continental Shelf Case (Libyan Arab Jamahiriya /Malta), ICJ Rep. 1985,
- Land, Island and Maritime Frontier Dispute (El Salvador/Honduras: Nicaragua intervening) (11/9/1992),
- Maritime Delimitation in the Area between Greenland and Jan Mayen (Denmark v. Norway), ICJ Rep. 1993,
- Maritime Delimitation and Territorial Questions between Qatar and Bahrain (Qatar v. Bahrain) (2001), Merits, Judgment,
- Case concerning the Land and Maritime Boundary between Cameroon and Nigeria (Cameroon v. Nigeria: Equatorial Guinea intervening) (Merits), ICJ Rep. 2002,
- Case concerning Territorial and Maritime Dispute between Nicaragua and Honduras in the Caribbean Sea (Nicaragua v. Honduras) (2007),
- Maritime Delimitation in the Black Sea, (Romania v. Ukraine), (2009).

Αποράσεις Διαιτητικών Δικαστηρίων

- Court of Arbitration, Delimitation of the Continental Shelf (United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland v. the French Republic), 1977,
- Tribunal arbitral pour la délimitation de la frontière maritime Guinée/ Guinée-Bissau, affaire de la délimitation de la frontière maritime entre la Guinée et la Guinée-Bissau. Sentence du 14 février 1985,
- Affaire de la Délimitation des Espaces Maritimes entre le Canada et la République Française, décision du 10 juin 1992,
- Report and Recommendations to the Governments of Iceland and Norway of the Conciliation Commission on the Continental Shelf Area between Iceland and Jan Mayen (1981), 62 ILR 108,
- Yemen-Eritrea Arbitration (Phase I, Maritime Delimitation) (1996),
- Yemen-Eritrea Arbitration (Phase II, Maritime Delimitation) (1999),

ΔΙΕΘΝΗ ΚΕΙΜΕΝΑ/ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ

- Convention on the Territorial Sea and the Contiguous Zone, Geneva, 1958,
- Convention on the Continental Shelf, Geneva, 1958,
- Convention on Fishing and Conservation of the Living Resources of the High Seas, 1958,
- General Act (Pacific Settlement of International Disputes), Geneva (1928),
- United Nations Convention on the Law of the Sea, (UNCLOS), Montego Bay, 1982,
- Statute of the International Court of Justice,
- Document: A/CONF.62/WP.10/Rev.2, Informal Composite Negotiating Text, revision 2,

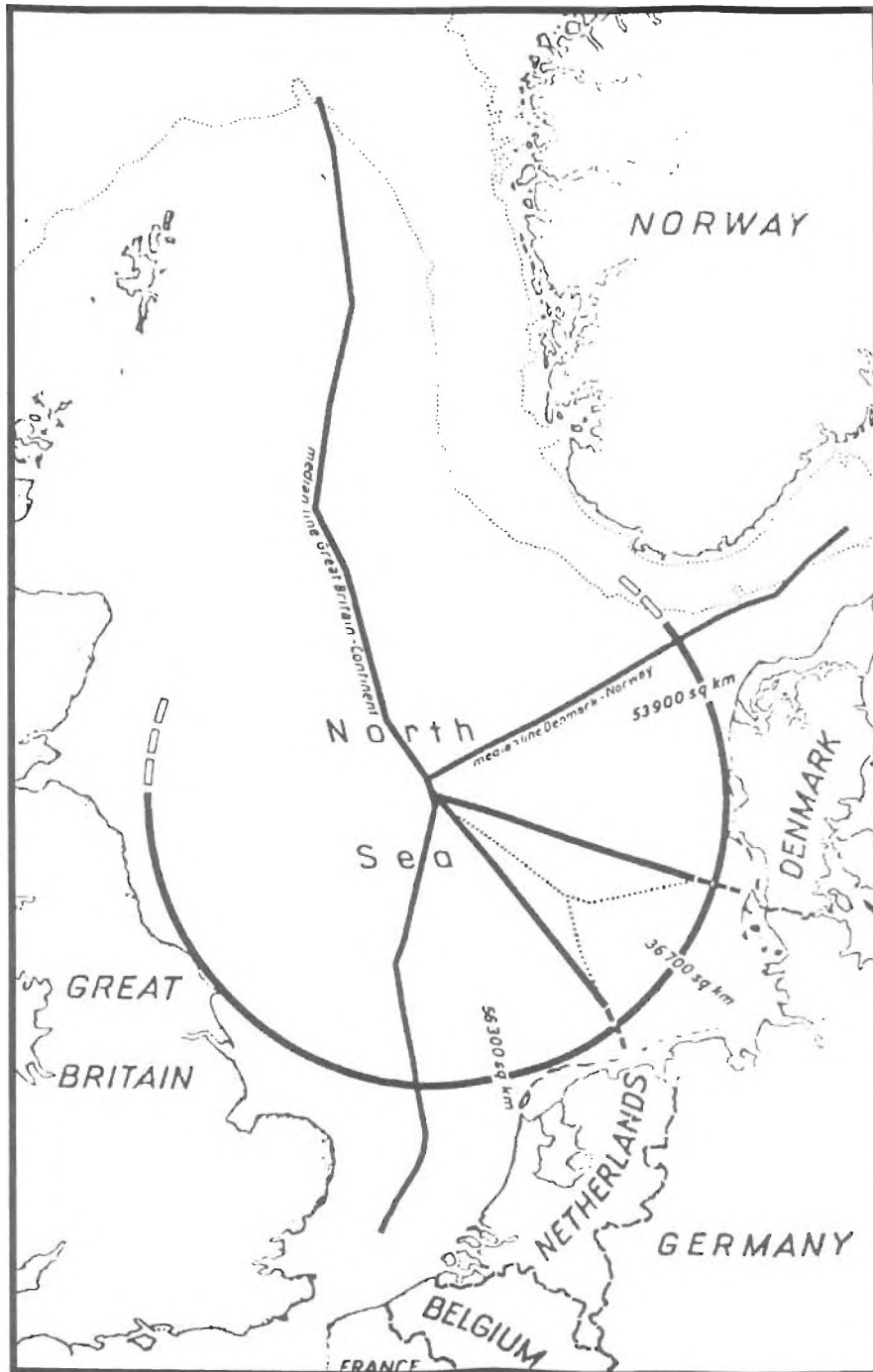
- Extract from the *Official Records of the Third United Nations Conference on the Law of the Sea, Volume III (Documents of the Conference, First and Second Sessions)*
 - ❖ Document A/CONF.62/C.2/L.53: *Romania: draft articles on definition of and regime applicable to islets and islands similar to islets*
 - ❖ Document A/CONF.62/C.2/L.55: *Turkey: draft articles on the regime of islands*
 - ❖ Document A/CONF.62/C.2/L.62/Rev. 1: *Algeria, Dahomey, Guinea, Ivory Coast, Liberia, Madagascar, Mali, Mauritania, Morocco, Sierra Leone, Sudan, Tunisia, Upper Volta and Zambia: draft articles on the regime of islands*
- Resolution 395, Greece-Turkey (1976)

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

- International Court of Justice :
<http://www.icj-cij.org/homepage/index.php?pl=0>
- Permanent Court of Arbitration/ Cour permanente d'arbitrage :
http://www.pca-cpa.org/showpage.asp?page_id=363
- Reports of International Arbitral Awards/ Recueil des sentences arbitrales:
<http://www.un.org/law/ilaw/>
- United Nations, Oceans and Law of the Sea:
www.un.org/Depts/los/index.htm
- United Nations Security Council :
<http://www.un.org/Docs/sc/>
- United Nations Diplomatic Conferences:
<http://untreaty.un.org/ccc/diplomaticconferences/index.html>
- The Hague Justice Portal:
<http://www.haguejusticeportal.net>

ΧΑΡΤΕΣ

Υπόθεση Υφαλοκρηπίδας της Βόρειας Θάλασσας (1969)

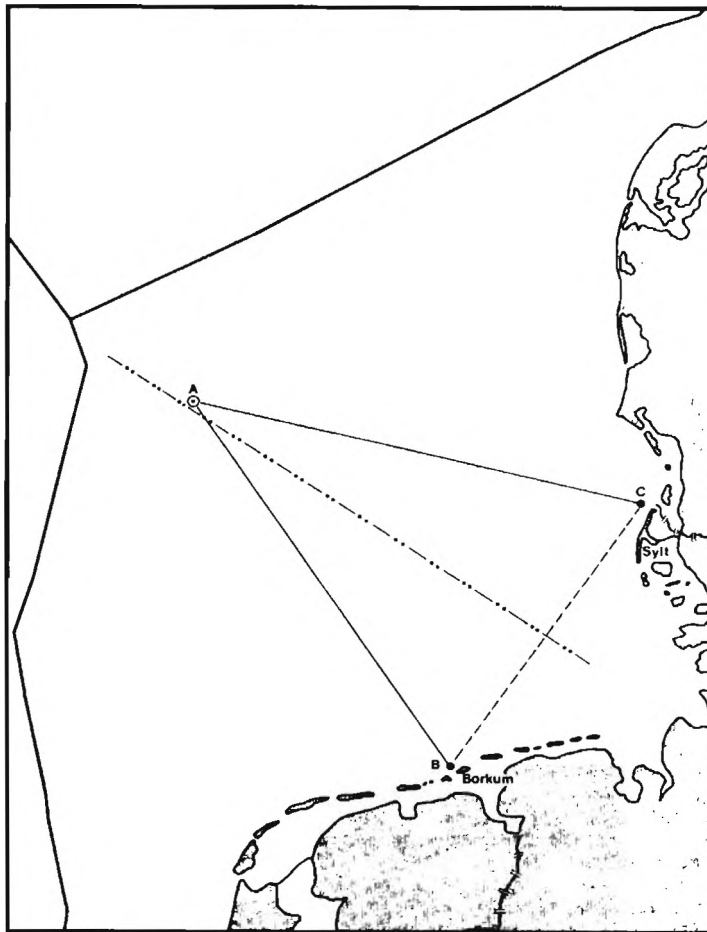
Πηγή: Τζήμητρας Χάρης Γ., *Η υφαλοκρηπίδα των νησιών στη διεθνή νομολογία*, εκδ. Αντ. Ν.Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1997,

ΖΙΟΠΟΥΛΟΥ ΘΕΟΔΩΡΑ

**Υπόθεση Υφαλοκρηπίδας της Βόρειας Θάλασσας (1969), γνώμη του
Δικαστή Fouad Ammoun**

153

PLATEAU CONTINENTAL (OP. IND. AMMOUN)

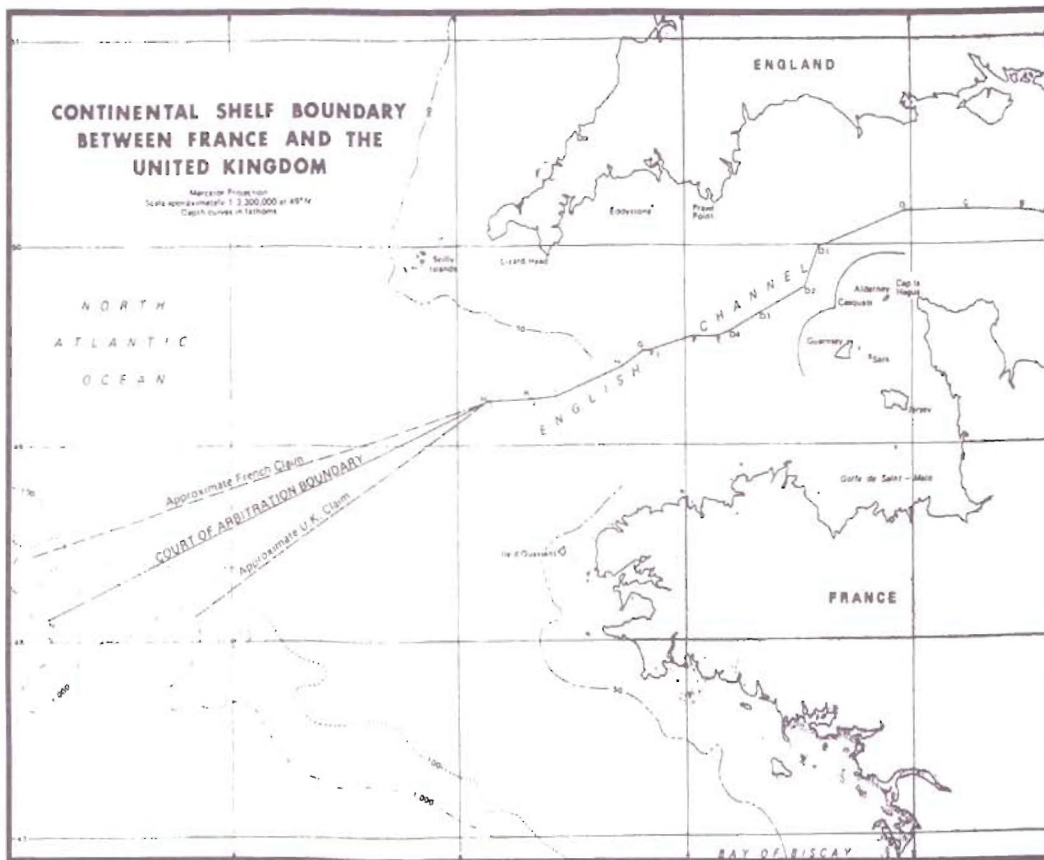

154

Πηγή: Separate Opinion of Judge Fouad Ammoun, σελ. 153-154, North Sea Continental Shelf (Federal Republic of Germany/Netherlands), (1969).

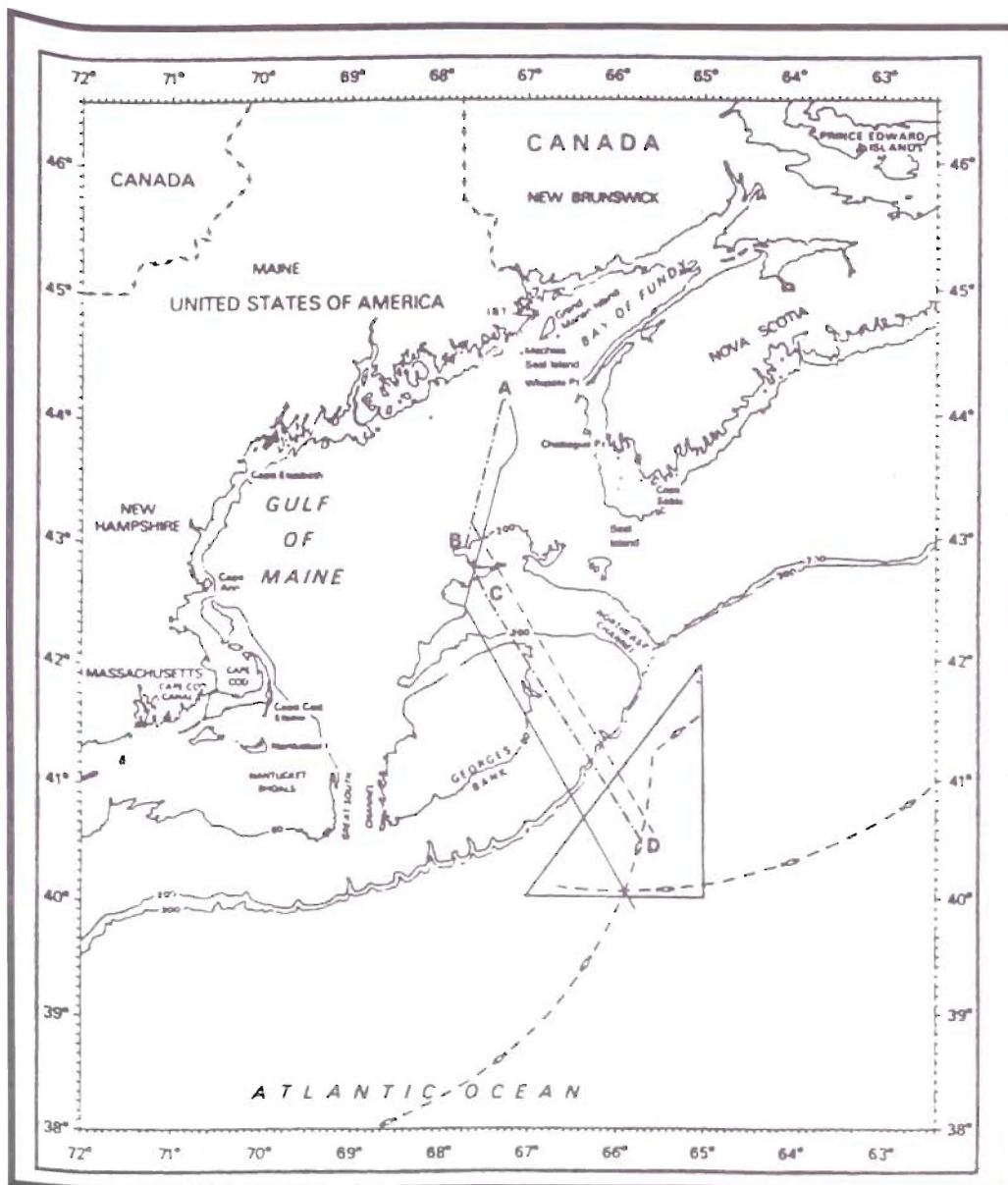
ΖΙΟΠΟΥΛΟΥ ΘΕΟΔΩΡΑ

**Υπόθεση για την Οριοθέτηση Ηπειρωτικής Υφαλοκρηπίδας μεταξύ
Ηνωμένου Βασιλείου της Μ. Βρετανίας και Βόρειας Ιρλανδίας και της
Δημοκρατίας της Γαλλίας (1977),**

Πηγή: Τζήμητρας Χάρης Γ., *Η υφαλοκρηπίδα των νησιών στη διεθνή νομολογία*, εκδ. Αντ. Ν.Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1997,

Υπόθεση της Οριοθέτησης του Θαλάσσιου Συνόρου στην Περιοχή του Κόλπου του Maine (1984)

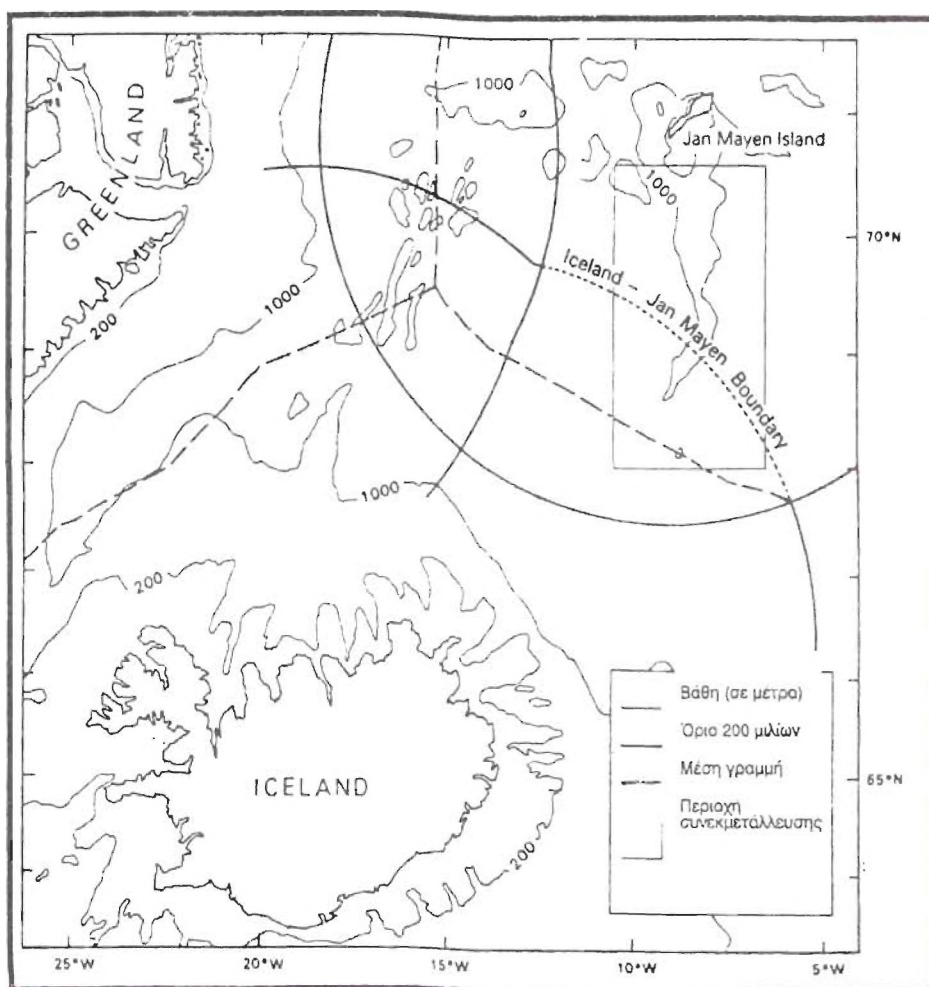

KEY
----- Οριοθετική γραμμή χαραγμένη από το Τμήμα.
----- Όριο 200 μιλίων.

Πηγή: Τζήμητρας Χάρης Γ., *Η υφαλοκρηπίδα των νησιών στη διεθνή νομολογία*, εκδ. Αντ. Ν.Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1997,

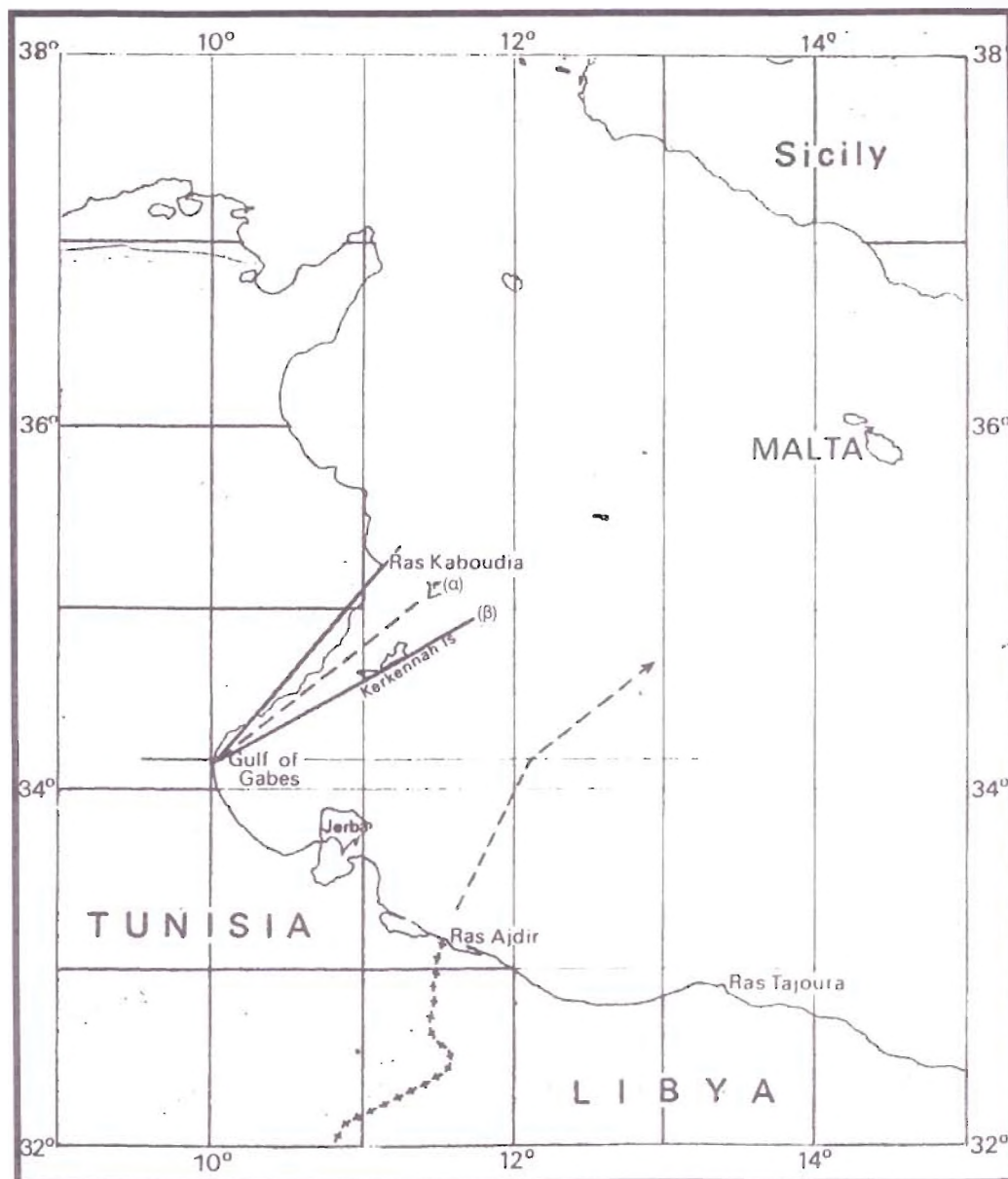
ΖΙΟΠΟΥΛΟΥ ΘΕΟΔΩΡΑ

**Απόφαση της Επιτροπής Συνδιαλλαγής για τη οριοθέτηση της
υφαλοκρηπίδας μεταξύ Ισλανδίας και του νορβηγικού νησιού Jan
Mayen (1981),**

Πηγή: Τζήμητρας Χάρης Γ., *Η υφαλοκρηπίδα των νησιών στη διεθνή νομολογία*, εκδ. Αντ. Ν.Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1997,

Υπόθεση Υφαλοκρηπίδας Τυνησίας και Λιβυκής Αραβικής Τζαμαχρίας (1982),

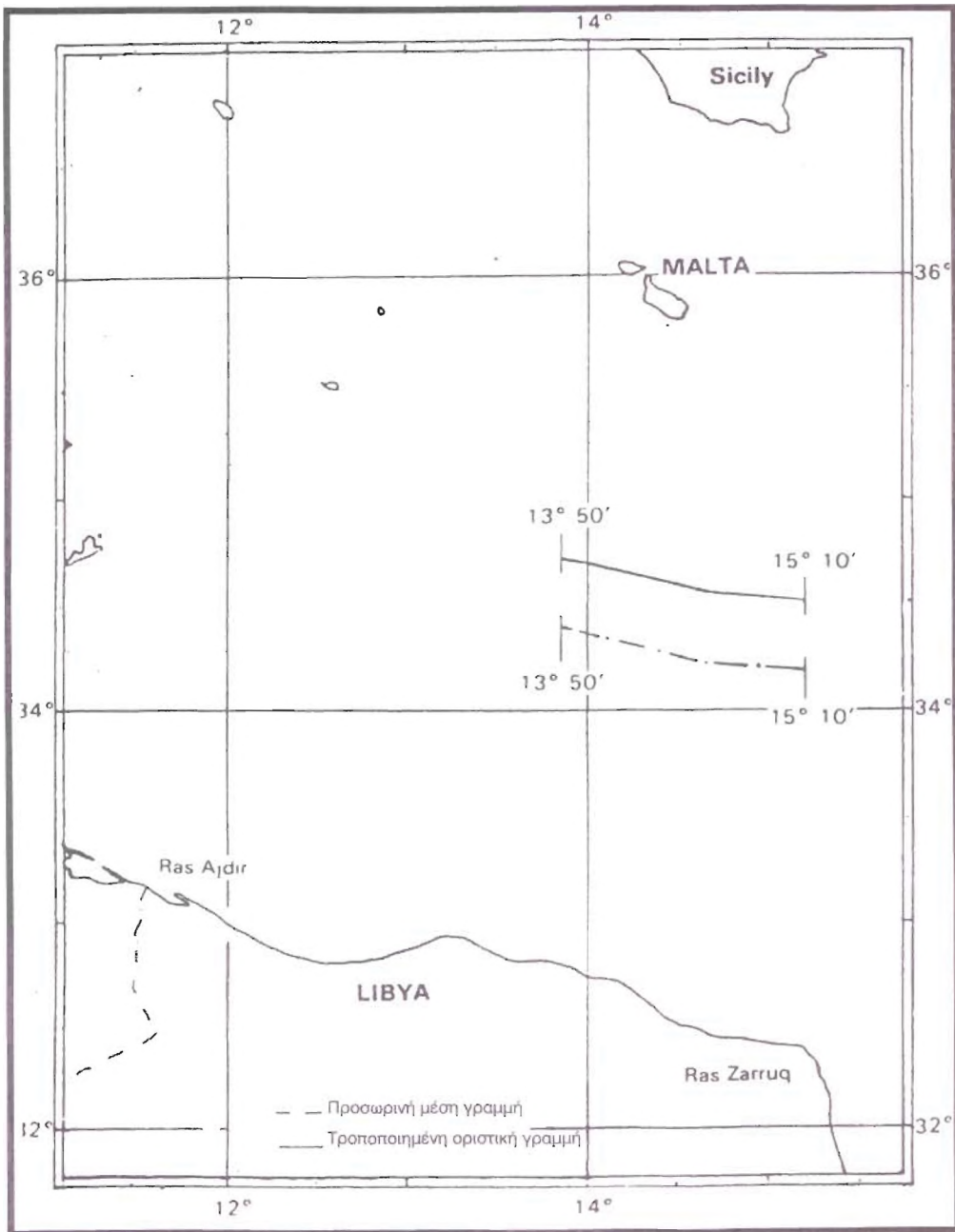

(α) Οριοθετική γραμμή μισής επήρειας στα Kerkennah.

(β) Ενδεικτική οριοθετική γραμμή πλήρους επήρειας στα Kerkennah.

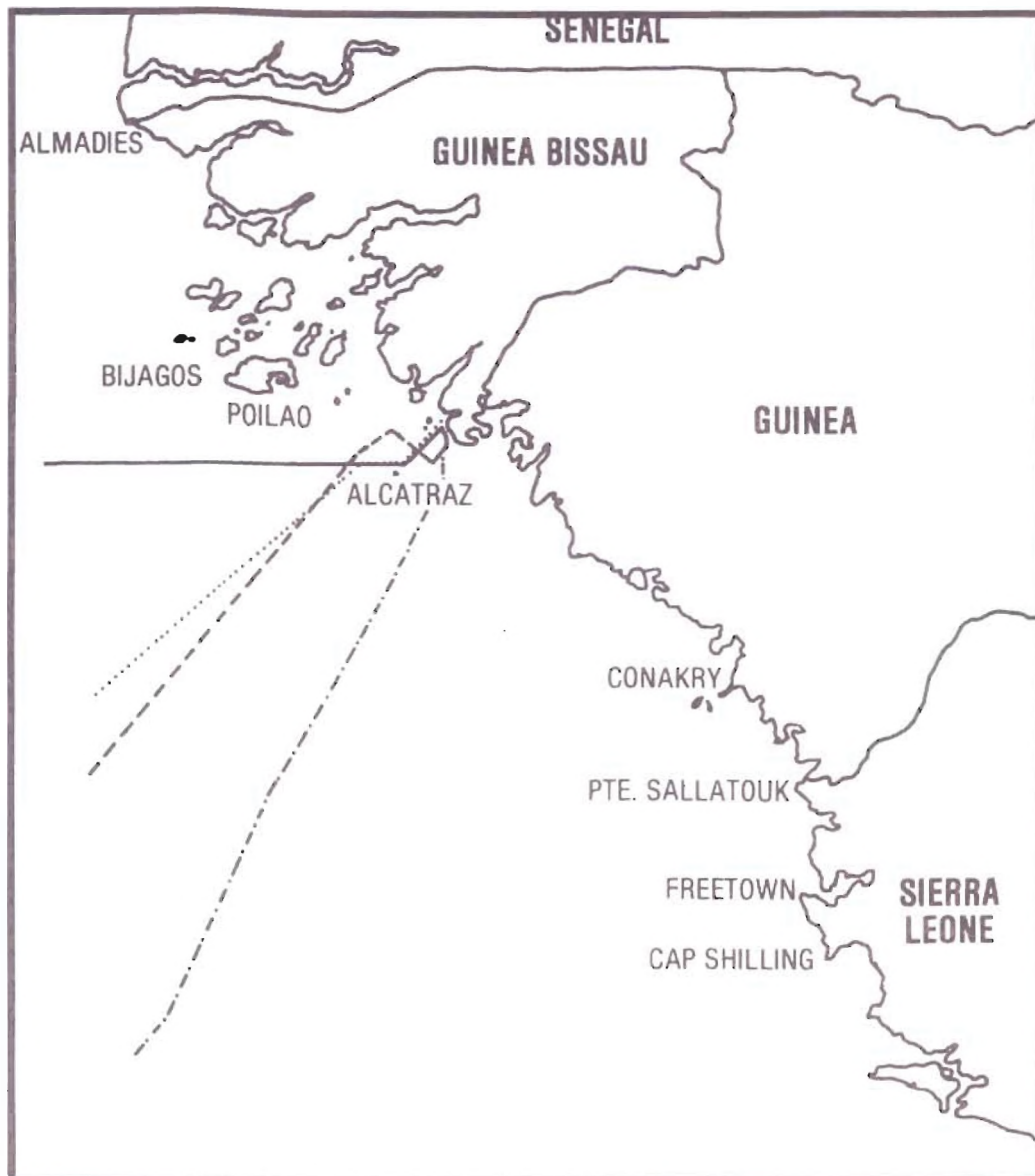
Πηγή: Τζήμητρας Χάρης Γ., *Η υφαλοκρηπίδα των νησιών στη διεθνή νομολογία*, εκδ. Αντ. Ν.Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1997,

Υπόθεση Υφαλοκρηπίδας Λιβυκής Αραβικής Τζαμαχίρας και Μάλτας (1985),

Πηγή: Τζήμητρας Χάρης Γ., *Η υφαλοκρηπίδα των νησιών στη διεθνή νομολογία*, εκδ. Αντ. Ν.Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1997,

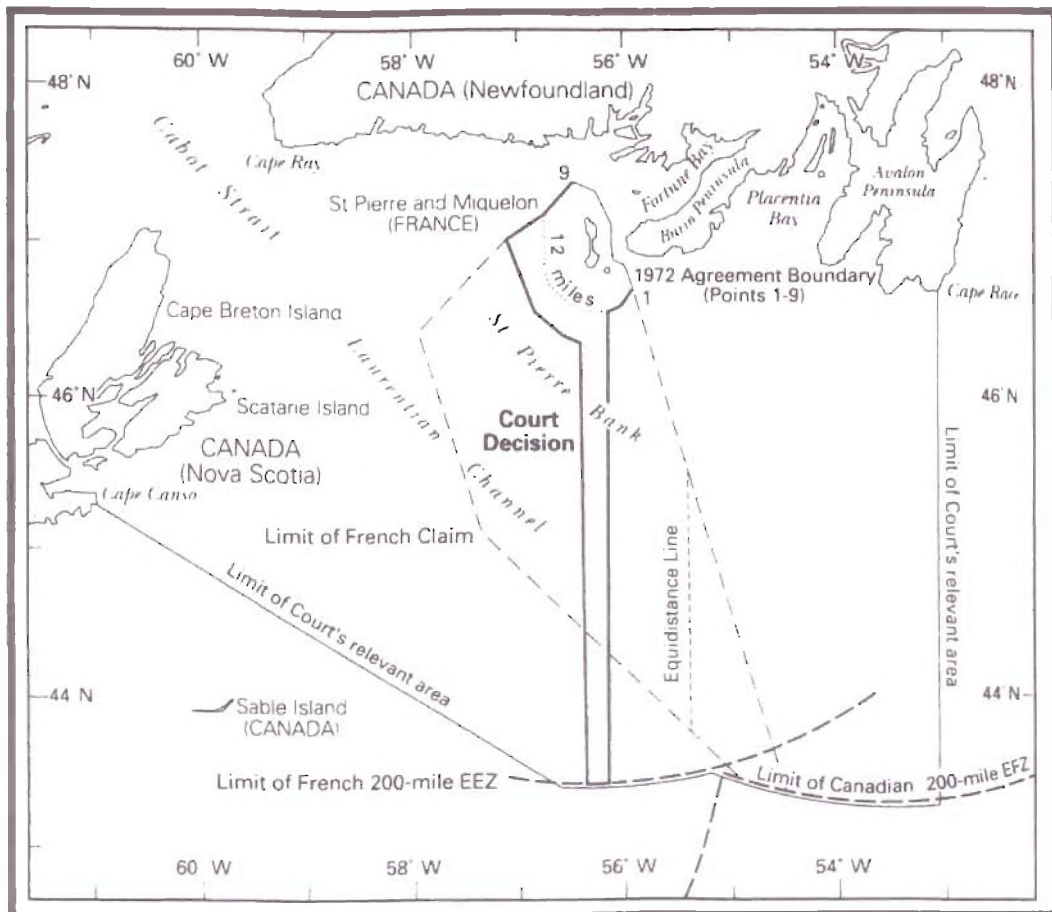
Διαιτησία για την οριοθέτηση του Θαλασσιού Ορίου μεταξύ Γουϊνέας και Γουϊνέας-Μπισσάου (1985)

..... Οριοθετική γραμμή του Διαιτητικού Δικαστηρίου.

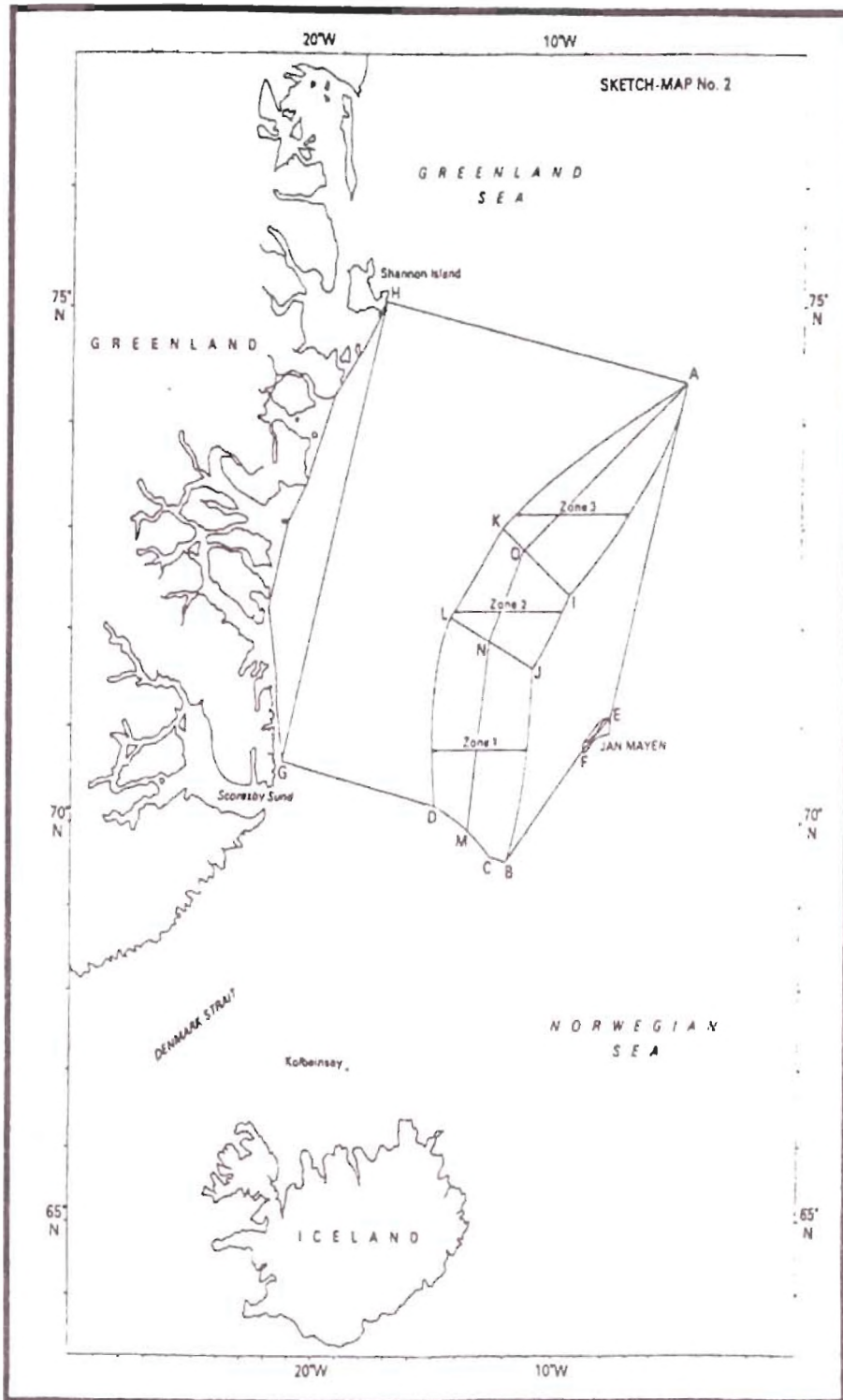
Πηγή: Τζήμητρας Χάρης Γ., *Η υφαλοκρηπίδα των νησιών στη διεθνή νομολογία*, εκδ. Αντ. Ν.Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1997,

Διαφορά Γαλλίας- Καναδά για τις θαλάσσιες ζώνες των νησιών Saint Pierre et Miquelon (1992),

Πηγή: Τζήμητρας Χάρης Γ., *Η υφαλοκρηπίδα των νησιών στη διεθνή νομολογία*, εκδ. Αντ. Ν.Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1997,

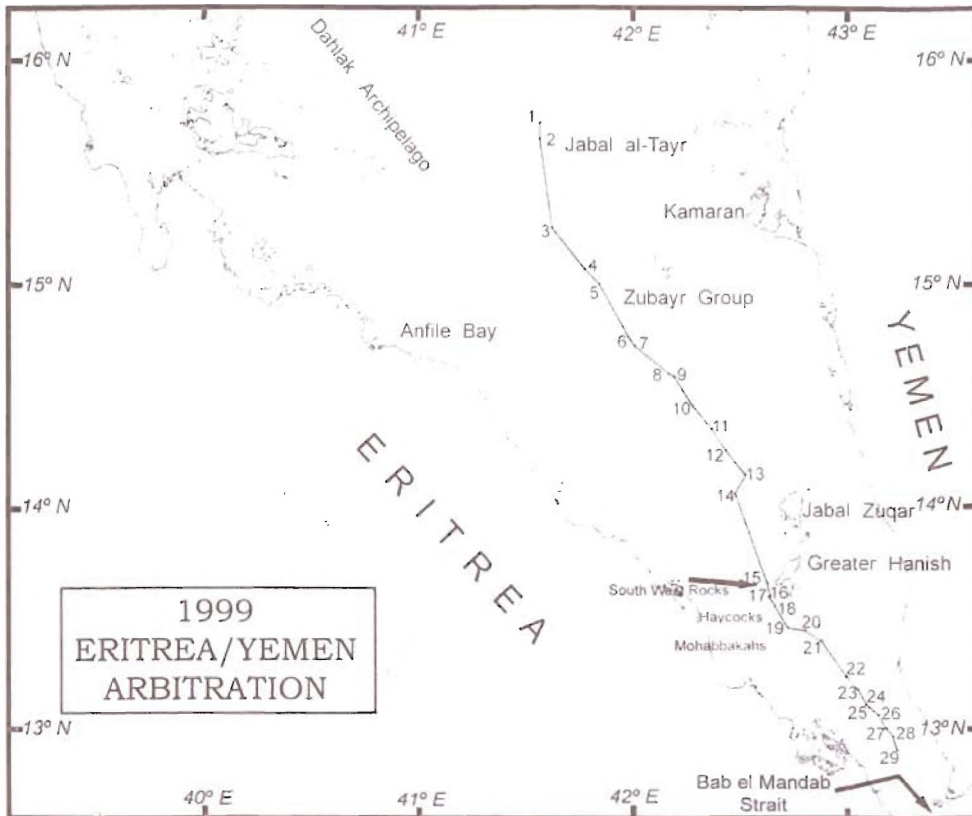
**Υπόθεση της Θαλάσσιας Οριοθέτησης στην περιοχή μεταξύ Γροιλανδίας και
Jan Mayen, μεταξύ Δανίας και Νορβηγίας (1993),**

Πηγή: Τζήμητρας Χάρης Γ., *Η υφαλοκρηπίδα των νησιών στη διεθνή νομολογία*, εκδ. Αντ. Ν.Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1997.

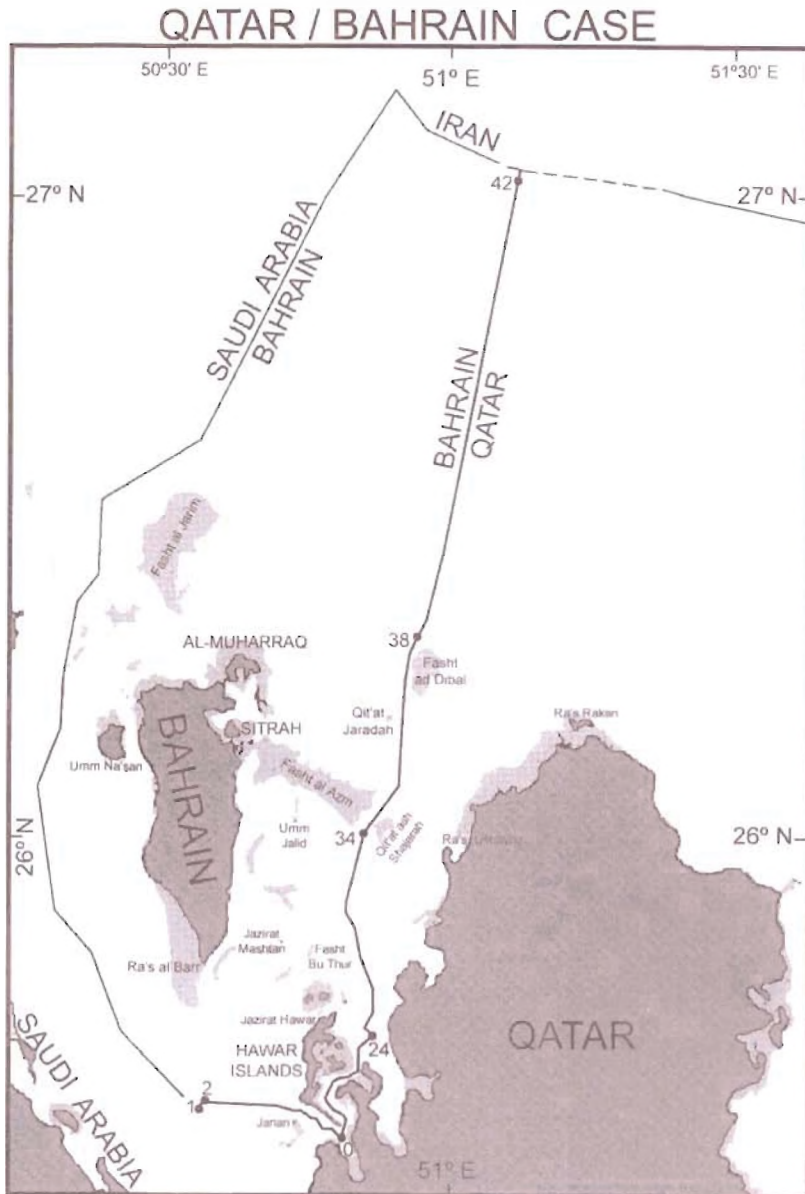
ΖΙΟΠΟΥΛΟΥ ΘΕΟΔΩΡΑ

Διαφορά Υεμένης- Ερυθραίας ως προς την εδαφική κυριαρχία και την οριοθέτηση θαλασσίων ζωνών (1999)

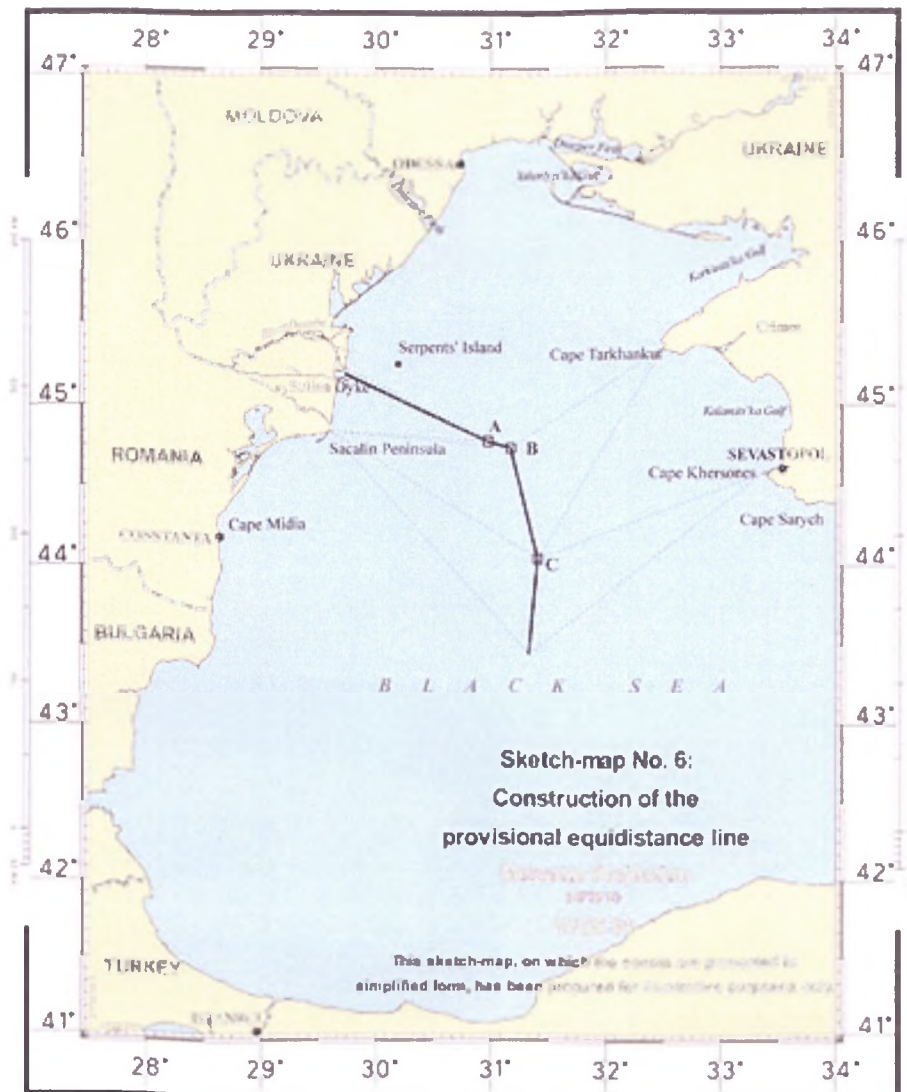
Πηγή: Nuno Marques Antunes, *Towards the conceptualisation of maritime delimitation : legal and technical aspects of a political process*, Leiden : Martinus Nijhoff . 2003.

**Υπόθεση θαλασσιών ζωνών και εδαφικά ζητήματα Κατάρ και
Μπαχρέιν (2001),**

Πηγή: Nuno Marques Antunes, *Towards the conceptualisation of maritime delimitation : legal and technical aspects of a political process*. Leiden : Martinus Nijhoff , 2003,

Υπόθεση Θαλάσσιας Οριοθέτησης μεταξύ Ρουμανίας και Ουκρανίας (2009),

Πηγή: Maritime Delimitation in the Black Sea. (Romania v. Ukraine), (2009).

ΠΑΝΤΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Τηλ. 210 - 92 01 001

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ

ΠΑΝΤΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

002000108938